

- ЎЗБЕК АДАБИЁТИ БЎСТОНИ -

Алишер Навоий

ҚАРО КЎЗИМ

Тошкент
Ғафур Ғулом номидаги
Адабиёт ва санъат нашриёти
1988

ЎЗБЕКИСТОН ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИ
ТИЛ ВА АДАБИЁТ ИНСТИТУТИ
ҲАМИД СУЛАЙМОНОВ НОМИДАГИ ҚЎЛЁЗМАЛАР
ИНСТИТУТИ

Таҳрир ҳайъати:

Азиз Қаюмов, Абдулла Орипов, Абдуқодир Ҳайитметов, Бегали Қосимов, Жамол Камол, Натан Маллаев, Одил Ёқубов, Омон Матжон, Суйима Ғаниева

Тузувчи: *Марям Раҳматуллаева*

Масъул муҳаррир: *Ваҳоб Раҳмонов*

«Ўзбек адабиёти бўстони»нинг ушбу жилдига буюк Алишер Навоийнинг «Ҳазойинул-маоний» китобига кирган ғазаллардан саралаб олинди.

- ҒАЗАЛЛАР -

* * *

Эй юзунг гулбаргига ошуфтау ҳайрон сабо,
Телбалардек гулшани кўюнгда саргардон сабо.

Кўпмоғи мумкин эмастур, балки тебранмаклиги,
Топмаса жонбахш лаълинг нуктасидан жон сабо.

Сунбули зулфин агар ошуфта қилмайдур, недур,
Ким, шабистонға эсар ҳар дам абирафшон сабо.

Пора-пора жисм аро оҳим нетиб қолғай ниҳон.
Бўлмоқ имкон йўқ хасу хошок аро пинҳон сабо.

Ёрдин келди сабо кеч келмакин айларга фош,
Кўнглум ичра тез қилди шуълаи ҳижрон сабо.

Нотавонлар оҳи ул гул кўйида ҳар субҳидам,
Ўйладурким, гулситон ичра эсар ҳар ён сабо.

Субҳ чун эсти сабо, ичкил қадахким, бўлмоғунг
Сену кўп эстургуси бу боғ аро даврон сабо.

Лоларухлар аҳдининг маҳкамлиги мумкин эмас,
Собит ўлмоқ лаҳзаи бир ерда не имкон сабо.

Тонг эмас, солса Навоий оҳи кўюнгда гирев,
Чун гулистон сайрида зоҳир қилур афғон сабо,

* * *

Лаълинг ул ўтки, кўнгул мижмар анго,
Ё кўнгул дуржу лабинг гавҳар анго.

Ғамидин ойру эмонким, тутмиш
Унс бу хотири ғампарвар анго.

Зордур телба кўнгулким, кўрунур
Ҳар дам ул ҳури пари пайкар анго.

Қон кўнгулдин не ажаб турмасаким,
Кирпикинг ҳар дам урар ништар анго,

Ҳажр ўтидин таним ул навъ куяр,
Ким эрур остида кул бистар анго.

Ҳажридин ҳолим эрур андоқким,
Бўлмоғой кўрмагуча бовар анго.

Даҳр хуш гулшан эрур, пайлайким,
Йўқ вафо гулларидин зевар анго.

Жон олурда гами ҳажр, эй соқий,
Чорадур бода била соғар анго.

Юзи васфига Навоий тушмиш,
Барги гулдин ясангиз дафтар анго.

* * *

Ул паривашким, бўлубмен зору саргардон анго,
Ишқидин олам менга ҳайрону мен ҳайрон анго.

Ўқларингдин дам-бадам таскин топар кўнглум ўти,
Бордурур бир қатра сув гўёки ҳар пайкон анго.

Бир диловардур кўнгулким ғам сипоҳи қалбида,
Оҳи новак тоза доғидур қизил қалқон анго.

Новакининг парру пайконида рангин туз эрур,
Ёки кўнглумдин чу паррон ўтти юқмиш қон анго.

Номаи шавқум не навъ ул ойга стгай чунки, мен
Эл отин ўқур ҳасаддин ёзмадим унвон анго.

Хизр хаттингнинг ажаб йўқ сабзу хуррам бўлмоғи,
Лаб-балаб чунким берур сув чашмаи ҳайвон анго.

Эй хушо, муғ кўйиким рифъат била зийнатда бор,
Меҳр анга бир шамсау кўк тоқидур анвон анго.

Истамиш булоул вафо гулдин магарким жоладин,
Бағри қотмиш гунчанинг баским эрур хандон анго».

Қилмамиш жонин фидо жононга етмас дер эмиш,
Эй Навоий, ушбу сўз бирла фидо юз жон анго.

* * *

Менмудурменким сенинг васлинг муяссардур манго.
Бахти гумрахдин қачон бу қисса бовардур манго.

Ҳақ тонуктурким, тирикликдин манга сенсан мурод,
Йўкса оламнинг йўқи-бори баробардур манго.

Эй кўнгул, ғаввоси баҳри васл ўлубмеи, не ажаб,
Гар насиб эмди ўшул покиза гавҳардур манго.

Не учун базми висол ичинда ичмай бодаким,
Кўзию оғзи букун бодому шаккардур манго.

Ою хуршидингги йиғ, эй чархи гардун ким бу дам,
Ҳамдам ул ой чехралик хуршид пайкардур манго.

Сарвни ўртаб, суманни елга бер, эй боғбон,
Ким букун ҳамсуҳбат ул сарви суманбардур манго.

Кўрқарам хирмон саҳобин ёлмағай фаҳм этса чарх
Ким шабистон меҳр шамъидин мунаввардур манго.

Эй Навоий, ҳеч билмонким, топибмен васлини,
Ё магарким жумлаи олам мусаххардур манго.

* * *

Борди раҳм айламай ул кофири худрой манго,
Гар тараҳхум қилибон қайтмаса, вой манго.

Нечук ўлмайки, борур вақтда ул умри азиз,
Борча била кўрушиб қилмади парвой манго.

Тийрадурменки, паришон бўлубон васл кунин,
Шоми ҳажр айлади ул зулфи сумансой манго,

Масту овора кўнгул иттию раҳм этмади ул,
Бодапаймой демай, бодия паймой манго,

Йўқ сўзим чарх ила, ваҳ, қилди чу шабгир баланд,
Рўзғор этти қаро ҳажридин ул ой манго,

Соқиё, софи тараб аҳли висол ичсунлар,
Ҳажр зиндонида тутсанг бас эрур лой манго,

Хур зоҳидқа, Навоий, икки дунёдау ул
Бути худройи демай, шўхи худрой манго.

* * *

Лабларингдин гарчи қон ютмоқ дамо-дамдур манго,
Гар даме жоми висолинг йиқса, не гамдур манго.

Панд эшитмай, кўруб оии, юз балога учрадим,

Кўзларим чиқсунки, юз мунча сазо камдур манго.

Қофи шавқум шарҳини таҳрир қилдим, ваҳ, не суд,
Ким анга ирсол учуи семурғ махрамдур манго.

Ёрким мундоқ ниҳондур кўадпиу мен телбамен,
Ким дегайким, пашша бўлғоп насли одамдур манго.

Қора чирмаб, ёш тўкуб, афғон килурмен хомадек,
Эткали нолон кўнгул бу навъи мотамдур манго.

Ўзга юзга бокма деб, бир-бир кўзумға бости мухр,
Ийнак-ийнак ҳар қаро бир нақпга хотамдур манго.

Даҳр аро тушкон ҳаводис ўтидин монеъ эмас,
Кўз ёшимдин гарчи кўз тушкунча бир намдур манго.

Соқиё, жоми жаҳонбин тутки, андин кашф этай,
Ким кўп пш бу корғаҳ вазъида мубҳамдур манго.

Дилбари оллида Мажнун нақди жон сарф этмади,
Эи Навоий, ишқ атвори мусалламдур манго.

* * *

Ҳар гадоким бўрёйи фақр эрур қисват анга,
Салтанат зарбафтидин ҳожат эмас хилъат анга.

Ким фано туфроғиға ётиб қўяр тош узра бош,
Тахт уза эрмас музаҳҳаб муттако ҳожат анга.

Шаҳ юруб олам очар, дарвеш оламдин қочар,
Ҳам ўзунг инсоф бергилким, бу не нисбат анга.

Ҳар не шаҳ мақсудидур — дарвешнинг мардудидур,
Кўр, недур ҳиммат мунга, не навъ эрур ҳолат анга.

Фақр кўйи туфроғин шаҳ мулкига бермас фақир,
Мулк, кўрким, тенг эмас туфроғ ила қиймат анга,

Шаҳ сипаҳ чекса, фақир аҳволиға етмас футур,
Бу вале чеккач нафас, барбод ўлур ҳашмат анга,

Шоҳ эмастур бир нафас осуда дўзах ваҳмидин,
Эй хушо дарвешким, мардуд эрур жаннат анга.

Шаҳға сидқ аҳли дамидин машъали давлат ёрур,
Меҳрдекким субҳ анфоси очар талъат анга.

Шоҳға шахлиғ мусалламдур, агар бўлғай мудом,
Шоҳлиғ таркин қилиб, дарвеш ўлур ният анга.

Мумкин эрмас шахлар ичра бўйла ниятлиғ, магар
Шоҳи Ғозийким, муяссар бўлди бу давлат анга.

Шоҳлар дарвешшо дарвешлар шоҳикп, бор
Шоҳлиғ сурат анга, дарвешлик сийрат анга,

То шаху дарвеш бўлғай айлагил, ё раб, аёп,
Шоҳдин хизмат анга, дарвешдин ҳиммат анга.

Гар Навоий сўз узатти факрдин эрмас деманг,
Бўлмағунча ҳукм шахдин қайда бу журъат анга?

* * *

То сенингдек қотили хунхорае бордур манга,
Биллах, ар ўлмакдин ўзга чорае бордур манга!

Нўши жон ҳар бодаким аҳбоб ила нўш айладинг,
Гарчи ҳаргиз демадинг оворае бордур манга.

Васлинг иқболию мен, ҳайҳот, басдур бу шараф,
Ким йироқдин давлати наззорае бордур манга.

Деб эмиш ҳар кимда бор захме, отай марҳам бир ўқ,
Шукр эрурким, ҳар сари мў ёрае бордур манга.

Борди ул хуршиду ашким оқти, ваҳ, толеъ кўрунг,
Ким не янглиғ ахтари сайёрае бордур манга.

Сабр солдим кўнглима васлинг тилаб, ваҳ, бот келиб
Турфа кўрким, шиша ичра хорае бордур манга.

Дема кўп, эй нафским, дунё арусин ақд қил,
Уйда баъзидек соғин маккорае бордур манга.

Дев уруб ишқи мажозий ичра мажнун айлаган,
Ёва дер, буким парирухсорае бордур манга.

Эн Навоий, куймагимни қилмағайсан манъ, агар
Жон аро билсанг не оташпорае бордур манга.

* * *

Неча кўнглум пора бўлса, раҳм қилмас ёр анга,

Неча бағрим тўлса қон, боқмас даме дилдор анга,

Бир югурук тифл эрур кирпичларим ичинда ёш,
Ким йиқилиб, санчиликтур ҳар тарафдин хор анга,

Номам элтур куш агар мазмунин айтиб қилса шарҳ,
Сочқай ўт қақнус киби минг чок ўлуб минқор анга.

Лаълинг оллида чекар эл жонини олғач кўзунг,
Баҳ, не шарбатдур лабингким, жон берур бомор анго.

Ақл эви сори инонин бошламоқ, носих не суд,
Телбаким, дашт узра маркабдур бузук девор анга.

Тортасен исён юкин, хам қил қадннг тоатғаким,
Юк оғир бўлса, рукуь ул дам бўлур ночор анга.

Умр ғафлат уйқуси бирла тиларсен кечса, оҳ, -
Кўз юмуб-очқунча кимнинг эътимоди бор анга?

Мен худ ўлдум, эй сабо, кўнглумни кўрманг кўйида,
Чикма андин, деб насиҳат қилғасен зинҳор анга.

Зор жисмим тушғали ҳажр ўтидин ғам чанггига,
Эй Навоий, ўхшашур хам уд анга, хам тор анга.

* * *

Гулў гулзор сенинг боғи жамолингға фидо,
Сарйў шамшод доғи тоза ниҳолингға фидо.

Бутубон меҳригияҳ донаси ҳам сочилса,
Оразинт гўлгнани ичра хату холингға фидо.

Йўқ менинг, балки Хизр бирла Масихо жони,
Чашмаи нўш аро жонбахш зулолингға фидо.

Янги ой, балки тўлун ой демайин, балки куёш,
Тўлин ою куёшинг узра ҳилолингға фидо.

Эй кўнгул, васли хаёлини қилурсен доим,
Ки менинг жону жаҳоним бу хаёлингға фидо.

Тутқунг, эй ринди харобот, манга соғарким,
Рух бодингғау эски сафолингға фидо.

Эй Навоий, лабидин нукта сўрарсен, юз жон
Бўйла ширин сўзу жонбахш мақолингға фидо.

* * *

Не наво соз айлағай булбул гулистондин жудо,
Айламас тўти такаллум шаккаристондин жудо.

Ул қуёш ҳажринда, қўрқармен, фалакни ўртағай
Ҳар шарореким бўлур бу ўтлуғ афғондин жудо.

Дема, ҳижронимда чекмайсен фиғону нола кўп,
Жисм айларму фиғон, бўлгон нафас жондин жудо?

Бўлса юз минг жоним ол, эй ҳажр, лекин қилмағил
Ёрни мендин жудо ёхуд мени ондин жудо.

Ҳажр ўлимдин талх эмиш, мундин сўнг, эй гардун, мени
Айлагил жондин жудо, қилғунча жонондин жудо.

Васл аро парвона ўртанди, ҳамоно билдиким,
Қилғудекдур субҳ ани шамъи шабистондин жудо.

Бир иёсиз ит бўлуб эрди Навоий ёрсиз,
Бўлмасун, ё рабки, ҳаргиз банда султондин жудо.

* * *

Беҳи рангидек ўлмиш дарди ҳажрингдин манга сиймо,
Димоғим ичра ҳар бир тухми янглиғ донаи савдо.

Мазаллат туфроғи сориг юзумда бордур андоқким,
Беҳида гард ўлтургон масалли тук бўлур пайдо.

Оқартиб ишқ бошимни, ниҳон бўлди сарир чехрам,
Момуғ ичра беҳини чирмоғон янглиғ киши андо,

Юзумда тийғи ҳажринг захми ҳар сори эрур беважх,
Беҳини тийғ илан чун қатъ қилмоқ расм эмас қатъо.

Юзум туфроқдадур ҳар дам қуруғон жисм ранжидин,
Беҳига сарнигунлик шохи заъфидин бўлур гўё.

Бу гулшан ичра беҳбуд истаган доим беҳи янглиғ,
Кийиб пашмина, тоатқа қадин хам асрамоқ авло.

Навоий гар қуёш норанжидин беҳрак кўрар, тонг йўқ,
Боҳиким лутф қилмиш маҳди ульё исматуд дунё.

* * *

Зор жисмимға хадангинг захмидин ортар наво,
Создекким, тешсалар они фузун айлар садо.

Қадди ҳажринда ғамим шамъини ҳар деворга
Ким таябмен сарв андоми била бўлмиш қаро.

Ғунчанг анфоси насими заврақи жон қасдиға
Еткурур ҳардам адам дарёсидин мавжи фано.

Орзуйи васлидин ранжур эрур мунглуғ кўнгул,
Қут учун тазвир ила бемор бўлгондек гадо.

Нега йиғлаб анбарин зулфин кесар ҳижрон туни,
Ўлмагимни англабон гар шамъ тутмайдур азо.

Ҳажр дардин кўнглима кам қилди холинг оқибат,
Доғ эмиш дарди шалойин хастаға охир даво.

Рухпарвардур Навоий оҳи ул юз шавқидин,
Ул сифатким лолау гул юзидин келгай сабо.

* * *

Эй, санга қомати дилжў раъно,
Тавру тарзинг доғи асру раъно.

Пайкару қаддинга волиҳменким,
Ул бири нозук эрур, бу раъно.

Ул пари учқуси раъноликдин,
Одами мунча бўлурму раъно.

Қоматинг нозуку тўби нозук,
Сарв раъноу торонғу раъно.

Эй мусулмонлар, ўларменким, эрур
Асру ул сарви суманбў раъно.

Бевафодур бу чаман, кўп бўлманг,
Эй сапидор ила ножу, раъно.

Бил, Навоийки, ғизолингча эмас
Чин гулистонида оҳу раъно.

* * *

Телба кўнглум ёраси ҳадсиз тани урён аро,

Ўйладурким ер тутар девонае вайрон аро.

Буки лаълинг нуктаси ҳар дам ўлукни тиргузур,
Кирди Рухуллох, магар, ул чашмаи ҳайвон аро.

Лаъл ёзилғон кибидур лаъл аро қилсанг назар,
Кўзки ҳайратдин тикибмен ул лаби хандон аро.

Қатра сув ичра, дегайким, барги гулнинг аксидур,
Қатра қоним рангини ким кўрса ул пайкон аро.

Қоматинг ёдида кўнглум ичра ҳар кескон алиф,
Рост бўлмиш ул алифдекки, ёзилғай жон аро.

Жон фидонг ўлсун ҳабибимким, ҳамоно бор эди
Қасди махлуқот аро инсону сен инсон аро.

Эй Навоий, истасангким ўлмагай эл дарддин,
Дарди ҳолингни дема назм айлабон афғон аро.

* * *

Хилъатин айлабмудур ул шўхи сийминбар қаро
Тун саводи бирла кийгандек маҳн анвар қаро.

Ул пари ҳиндуси мен, мед телбаким, урён таним,
Тифллар тошидин, ийнак, бўлди сартосар қаро.

Ашқдек оқти қаро сув кўздаримдин ҳажрида,
Тонг йўқ идборим чу бўлмишдур манга ахтар қаро.

Қош ўюб ёқсанг қаро бўлғон кўзумнинг мардумин
Холи майгунунгни қилғунча қўюб анбар қаро.

Ишқ рафъ ўлғоч кўнгулга йўқтурур жуз тийралик,
Ул сифатким шуъласи ўчкач бўлур ахгар қаро.

Ғайрдин қилғил замиринг сафҳасин пок, эй фақиҳ,
Тобакай қилмоқ фирибу макр ила дафтар қаро.

Дуди оҳидин қаро эрмас Навоий кулбаси,
Ким қилибтур хонумоим бир пари пайкар қаро.

* * *

Қилур ишқ юз минг бало ошқоро,
Вале борин айлар санго ошқоро»

Бало, кўрки, ағёрга кўргузур ёр
Ниҳон меҳру, бизга жафо ошкоро.

Дедим ишқни ошкор этмай, аммо
Ёшурдум мен, этти қазо ошкоро.

Нетиб мен ниҳон асрайин, айтинг охир,
Тилар бўлса дардим худо ошкоро.

Жунунум бу бўлса, ғамим бўлғусидур
Нечаким ёшурсам, ёно ошкоро.

Қилур юз жафо ошкороу бир ҳам
Вафо қилмас ул бевафо ошкоро.

Едим тийрборони ҳажрингда минг захм
Ки, бўлди не ўқу не ё ошкоро.

Неча бода махфий, чу фош ўлди ишқим,
Тут эмди қадах, соқиё, ошкоро.

Ки то маст ўлуб ишқ рамзида, тортай,
Навоий киби бир наво ошкоро.

* * *

Сориғ оғриқ бўлдум, эй соқий, хазони ҳажр аро,
Қони асфар майки, бор ҳар қатраси бир қаҳрабо.

Юзу жисмимдур сориғ барге қуруғон шох уза,
Шоҳу баргким қуруб сарғарса, ким кўрмиш даво?

Не мараздур буки, бир гулрух шарори ишқидин
Бўлди сориғ лола кўзум оқию доғи қаро.

Суд эмиш кўз тушса асфар жинси сори, ваҳ, қани
Сарвинозимким, сориғ гулбаргидин киймиш қабо.

Сорғориб қолдим ҳаводис кожиға ҳижрон куни,
Бир сориғ қушдекки, кундуз қолғай ол қушлар аро.

Шом ила субҳ ар сориғ оғриғ эмаслар, бас недур,
Тун сочин ёйиб, қуёш йиртиб юзин, тутмоқ азо?

Дард туфрокқа ниҳон қилди Навоий жисмини,
Толибон бир шуша олтун, дафн қилғондек гадо.

* * *

Ваҳки, расвомен яна довоनावу оқил аро,
Булажаб ҳолим эрур афсона ҳар маҳфил аро.

Музтар эрдим ҳажридин, ёр этгай эрмиш тарки меҳр
Мушкуледур ишқдин ҳар дам манга мушкил аро.

Ақлу сабру ҳуш итиб, кўнглумда қолди доғлар,
Корвон кўчса қолур ўтлар ери маизил аро.

Ўқларинг мужгон киби гирён кўзум атрофида,
Рост бордур ул камишлиқким бўлур соҳил аро.

Кирпигинг тушкап кўнгул ичра хаёлинг, эй пари,
Гўйё Юсуф нузул этмиш чаҳи Бобил аро.

Куллуғунг догидин ўлсам, истамон озодлик,
Ким бу тамғодур нишоне мудбиру муқбил аро.

Кўюнғ-ўқ истар Навоий, нася жаннат — аҳли зухд,
Мунча-ўқ бўлғай тафовут олиму жоҳил аро.

* * *

Бас ажабдур гар манга ул дилрабо қилғой вафо,
Кимга умр этти вафоқим, ул манга қилғой вафо.

Чун вафосиздур қаро кўзлар санга ҳам, эй кўнгул,
Мумкин эрмастурки ул кўзи қаро қилғой вафо.

Мен жафо тортарға хўй эттимки, йўқ имкониқим,
Ул жафожў то қила олғай жафо, қилғой вафо.

Чун менинг дардим паривашлар жафосидин дурур,
Ушбу дардимға магарқим ҳам даво қилғой вафо.

Қил вафо ушшоқингга, эй шўхқим, ногоҳ агар
Бир пари ишқига зор ўлсанг, санго қилғой вафо.

Даврнинг ифлосидин май ички, жоҳ аҳлига ҳам
Айламон боварқи, бу дайри даво қилғой вафо.

Айтса бўлғай замон нодони, жоно, ониқим,
Жон бериб аҳли замондин муддао қилғой вафо.

Ўзга ойлардин вафо нақл этсалар манъ айламон,
Лек инонмоқ ониқим, ул бевафо қилғой вафо.

Эй Навоий, кўп вафодин дема сўзким, айби бор,
Фахр ишқ ичра агар бир бенаво қилғой вафо.

* * *

Не хуш бўлғай иковлон маст бўлсоқ васл боғинда,
Қўлум бўлса анинг бўйнидау оғзим қулоғинда.

Дами васл ичра волихлиғ била рухсорим эғнида,
Яна бир дам ниёзу ажз ила бошим аёғинда.

Тутуб гоҳи занахдонин мукаррар айласам бот-бот,
Кўруб гуллар очилғон бодадин рухсори боғинда.

Шимиб ютсам гаҳи хайвон суйидек завқдин кўргач,
Тарашшух бодадин гул яфроғи янглиғ дудоғинда.

Гаҳи кўз суртаримда, йўкса ҳарён шодлиғ ашким,
Гул узра қатра шабнамлар киби сиймин сақоғинда.

Гаҳи беҳудлуғумдин сесканиб тутсам адаб расми,
Белида чирмашурда шавқнинг ифроти чоғинда.

Не келса тонгла келсун, бир тун усрук ётса ҳам хуштур,
Киши гул чоғи бир гул хирманин тортиб қучоғинда.

Қачон даврон манга бир бўйла ишратни раво кўргай,
Ки ўрганмиш мени ўртарга ҳижрон дарду доғинда.

Навоий, сен киму, ишрат майи, билмасмусен ким, ит
Агар қон ичса ҳам боши керактур ўз ялоғинда.

* * *

Гул керакмастур менга, мажлисда саҳбо бўлмаса,
Найлайн саҳбони бир гул мажлисоро бўлмаса.

Базм аро хуштур қадах кавкаб, вале эрмас тамом,
Мутриби хуш лаҳжаи хуршид сиймо бўлмаса.

Меҳру, моху, Муштарию, Зухра чун қилди тулуъ,
Ҳеч наҳс ахтар тулуъи анда қатъо бўлмаса.

Мунча бўлса ҳам муяссар жамъ эмас хотир ҳануз,
Токи муғ кўйида бир маҳфуз маъво бўлмаса.

Чун бу ерда ичкаридин руст боғланди эшик,
Одам эрмас ул кишиким, бодапаймо бўлмаса.

Хуштурур бу навъ амният, вале ақшомғача
Гар фалакдин бир хиёнат ошкоро бўлмаса.

Ҳар кишига умрида бу навъ бир кун берса даст,
То абад ғам йўқ агар бўлса яна ё бўлмаса.

Умр базмида нишот асбоби дилкашдур баса,
Гар ҳаводис шахнасидин анда яғмо бўлмаса.

Эй Навоий, гар насибингдур абад умри, керак
Хотирингда ёрдин ўзга таманно бўлмаса.

* * *

Косидеким ёрдин бир сўз ривоят айласа,
Истарам сўргон сойи боштин ҳикоят айласа.

Телбалар янглиғ гаҳ ўз ҳолимдадурмен, гоҳ йўқ,
Ул наридин ҳар киши бир сўз ривоят айласа.

Эй кўнгул, оҳингни дерсенким сув айлар тоиши»
Чин эрур, гар кўнглига онинг сироят айласа.

Жонға басдур ҳар нафас бир доғ, невчун бўлмасун,
Қониъ улким, бир дирам ҳар дам кифоят айласа.

Топти Мажнун шуҳрату қолди менинг қиссам ниҳон,
Ким ўлар ҳар ким, фасонамни бидоят айласа.

Ғам сипаҳ қасдимға тортибтур, не бўлди пири дайр,
Бир қадаҳ бирла бу маҳзунни ҳимоят айласа.

Эй Навоий, фақрдин бебахрадур, юз ғам етиб,
Соликеким шукр боринда шикоят айласа.

* * *

Кўнглум ўртансун агар ғайрингға парво айласа,
Ҳар кўнгул ҳамким, сенинг шавқунгни пайдо айласа.

Ҳар киши васлин таманно айласам навмид ўлай,
Ҳар киши ҳамким, сеинг васлинг таманно айласа.

Ўзгалар ҳуснин тамошо айласам чиқсун кўзум,
Ўзга бир кўз ҳамки, ҳуснунгни тамошо айласа.

Ғайр зикрин ошкоро қилса, лол ўлсун тилим,

Қайси бир тил ҳамки, зикринг ошкоро айласа.

Рашқдин жонимға ҳар нарғис кўзи бир шуъладур,
Боғ аро ногаҳ хиром ул сарви раъно айласа.

Йўқ, оғиздин нукта айтур маҳзашимдек бўлмағай,
Гар Қуёш ҳар заррасидин бир Масихо айласа.

Офият жонинға етти, эй хушо, муғким мсни
Гар қадаҳ бирла харобот ичра расво айласа.

Келтурунг дафъи жунунумга парихон, йўқ табиб,
Ким ул ансамбдур пари ҳар кимни шайдо айласа.

Субҳдек бир дамда гардуи қўймағай осорини,
Ногаҳ аҳли сидқ кўнгли меҳрин ифшо айласа.

Даҳр шўхпға, Навоий, сайд бўлма, нечаким
Кун узори узра тун зулфин мутарро айласа.

* * *

Муниси жон деганим офати жон бўлдило,
Жонима бедодидин шева фиғон бўлдило.

Деди кўзунг қониии васлим ила тургузай,
Войки, бағрим доғи ҳажрида қон бўлдило.

Гар юзи май тобидин гул-гул эрур қон ёшим,
Юз уза тим-тим томиб, лоласитон бўлдило.

Кўзу кўнгул қонини ёшурай элдин дедим,
Ҳар биридин юз сари юзда нишон бўлдило.

Зухд аро ҳар мушкилимким бор эди, эй фақиҳ,
Жомға май қуйғоч-ўқ, барча аён бўлдило.

Кимки замон аҳлидин айламади ижтиноб,
Бир кун ани ҳам дегунг аҳли замон бўлдило.

Яхшилар ичра ватан тутса Навоий, не тонг,
Кимки ёмонлар била бўлди, ёмон бўлдило.

* * *

Ёр дардим сўрмайип кўнглумни маҳзун қилдило,
Жоним ошубини кам қилмоқдин афзун қилдило.

Бермайин захмин жигар қонига таскин гунае,
Лаъли кулмак бирла ашкимни жигаргун қилдило.

Дафъи савдо истадим лаъли майидин, бир йўли
Ул пари савдозада кўнглумни мажнун қилдило.

Эй кўнгулким, сабр тоғин маскан эттинг оқибат,
Тунд сайли ишқ ул тоғингни ҳомун қилдило.

Бесутунғаким сутун Фарҳод бўлди, қофи ишқ
Ул сутунни Бесутун остидағи «нун» қилдило.

Недур учмоқ жоҳ ила, охир фалак Намруднинг
Осмони тахту жоҳин ганжи Қорун қилдило.

Қатра хайлиқ оразинг васфин Навоий қилгали,
Лутфи табъ абёти назмин дурри макнун қилдило.

* * *

Ўртаса ишқ мени, сўрма сабаб:
Куйса хошок ёлиндин, не ажаб.

Чоклик жон қолур ўту сув аро,
Чун майолуда бўлур ул ики лаб.

Аёғинг туфроғин ўнсам басдур,
Бор аёғингни десам — тарки адаб.

Уйла, дарду ғаминга ўргандим,
Ким унут бўлди манга айшу тараб.

Зулфида зор кўнгул ранжи не тонг,
Хастага кўпроқ ўлур неча тааб.

Биз киму васл муроди, ҳайҳот!
Дарди ноёфт эрур бизга талаб.

Жон топиб зор Навоий кўпқай.
Туфроғи устига сурсанг маркаб.

* * *

Борур ул маст яна ноз айлаб,
Халқ ила арбада оғоз айлаб.

Қатл учун ғамзани жаллод қилиб,
Зулм учун кўзни фусунсоз айлаб.

Ҳар қачонким турубон бода ичиб,
Шуръасин хонабарандоз айлаб.

Жавр учун аҳли вафоким айириб,
Барчасидин мени мумтоз айлаб.

Турфароқ буким, анинг кейнича-ўқ,
Жону кўнглум қуши парвоз айлаб.

Не гунаҳ кўрга назардинки, қазо
То очиб они назарбоз айлаб.

Гарчи ҳолимни Навоий ёшуруб,
Ишқ анга ашкни ғаммоз айлаб,

* * *

Боғингга етмасун ошуб хазондин, ё раб,
Гул била сарвунга осеб замондин, ё раб.

Олди жон лаълингу элга лаби жон бергучилар
Барча кул бўлсун онинг оллида жондин, ё раб.

Дардини баски ниҳон туттум — ўлармен пинҳон,
Воқиф этгил они бу дарди ниҳондин, ё раб.

Ёмон аҳволима кўз солмади ул ой яхши,
Яхши огоҳ қил они бу ямондин, ё раб.

Юз жаҳон зулм жаҳон аҳли манга қилди, мени
Фориғ эт аҳди жаҳон бирла жаҳондин, ё раб.

Берибон кўнглума жамъияти хотир кутқар,
Ҳар неким андин эрур тафриқа, ондин, ё раб.

Кўйида ҳажр фиғонинки Навоий тортар,
Ҳам мени, ҳам они кутқар бу фиғондин, ё раб.

* * *

Жамолин айла улус кўзидин ниҳон, ё раб,
Ниҳон ўтумни анинг кўнглиға аён, ё раб.

Аёғи чунки етар остони туфроғиға,
Бошимни айлагил ул хоки остон, ё раб.

Агарчи эмин эмон бир замон жафосидин,

Чекардин они манга бермагил амон, ё раб.

Демонки лутфини, жаврини доғи мендин ўгун
Биров хаёлиға ўткарма ногаҳон ё раб.

Замон-замон чекибон ишқ ўти шуъласини,
Ёруғ кўнгулни ул ўт бирла ҳар замон, ё раб.

Агарчи айламанг яхши, яхши кўргузгил
Мени анга нечаким бор эсам ёмон, ё раб.

Навоий оҳини еткур анга, вале қўйма
Анинг жамолида бу дуддин нишон, ё раб.

* * *

Кезармен қўйида йиллар назар ҳолимга солғай деб,
Агар ўлтурса қоним ранги туфроғида қолғай деб,

Кўнгулга юз туман неш урса хижрон айламон нола,
Висолинг пўшидин ул захмлар бир кун ўнголғай деб.

Кўнгулга новакинг то кирди беҳад ҳифзин айлармен,
Ки бу шиша ичинда ул дағи ногаҳ ушолғай деб.

Кўнгулни қўйида юз ранж ила меҳнатқа топшурдум,
Ки гар кўрса бу сурат бирла шояд кўнглум олғай деб.

Сиришким қони қилди қўйининг туфроғин оғушта,
Итига шояд ул балчиғ била бир уй ясолғай деб.

Ҳарам васлин тиларсен пўя ур мардона, эй солиқ,
Қадам оҳиста чекма бағринг ул елмакда толғай деб.

Навоий бенаволиғ бирла доим май ичар, бир кун
Наво нақшини даврон мутриби базмида чолғай деб.

* * *

Сен лабинг сўрғон сойи мен қон ютармен, эй ҳабиб,
Сен май ичгилким, манга хуни жигар бўлмиш насиб.

Дедилар, аҳбоб, дардиға ҳабиб айлар даво,
Ваҳки, мен куйдум, муҳаббатдин эмас вокиф ҳабиб.

Кўюннга киргач кўнгул қошингға майл айлар, бале,
Гўшаи меҳроб этар пайваста манзилгаҳ ғариб.

Чехра сорғорғон сойи отар кўнгулнинг ноласи,
Бор ажаб воқиъ хазон фаслида нолон андалиб.

Ҳошалиллаҳ шарбатимни захри қотил бирла эз,
Чун иш ондин ўттиким, келгай Масихим, эй табиб.

Неча ул ой меҳридин шайдо кўнгулни овутай,
Телбага ёлғон хикоят бирла бергандек фириб.

Майга раҳн ўлмай фано дайрида тасбиҳу ридо,
Нири дайр этмас ҳавола элга зуннору салиб.

Нафсинг этса шўхлуғ чарх эмгагидин қил адаб,
Тифлни андоқки зажр айлар фалақ бирла адиб.

Эй Навоий, зулмидин дерманки, ишқин тарк этай,
То назардин ғойиб ўлди, йўқ яна сабру шикиб.

* * *

Дам-бадам жоми тараб ғайр ила ул моҳ чекиб,
Мен йироқтин боқибон, қон ютубу оҳ чекиб.

Не ғамим ит киби ўлмақдин агар элтур эса,
Бўйнума ин солибон кўйига ул моҳ чекиб.

Ғаразим буки унуттурмоғамен ўзни анга,
Кўйига кирмагим афғон гаҳу бегоҳ чекиб.

Кўнглума ҳажр агар дард ўқи ёғдурса не тонг,
Гар чиқорур эса пайконини дилхоҳ чекиб.

Мен адам йўлига бормон, мени лекин элитур,
Оғзи шавқида кўнгул ўзига ҳамроҳ чекиб.

Мапи асфарки тўкулмиш қуюбон юз ичсам,
Каҳрабони кўрунгуз жилва қилур коҳ чекиб.

Журъасин берса Навоийга эрур ўлгуча бас,
Базми айш ичра тараб соғарни ул шоҳ чекиб.

* * *

Бузди кўнглум кишварин ҳижрон ғами туғён қилиб,
Оху ашқимдин бирин сарсар, бирин тўфон қилиб.

Дард уйин қилди бино ишқинг бузуб кўнглум уйин,
Кимса янглиғким, бир уй тузгай, бирин вайрон қилиб.

Танда оҳинг шуъласин, дерлар, ниҳон тут, оҳким,
Бир овуч хошок аро бўлмас чақин пинҳон қилиб...

Ҳажр кўйида яланг жисмимни кўрган соғинур,
Ким мени ўлтургали элтур жунун, урён қилиб.

Хорлар кўнглумдадур сендинки, гардун тузмагай,
Ҳар бирин отсам, бир оҳим ўқиға пайкон қилиб.

Сўрма невчун бедил ўлдунг деб, ўзунг чун ҳажр аро
Кўздин оқиздинг кўнгулни, қатра-қатра қон қилнб.

Шукрини не деб адо айлайки, айлар жилва ёр,
Элни ҳолимға, мени ўз ҳусниға ҳайрон қилиб.

Даҳр элидин жуз жафо мумкин эмас топмоқ киши,
Лек ҳар бирга вафолар ончаким имкон қилиб.

Ёр кўп қилса жафо, кам қил, Навоий, нолаким,
Гулга булбул ўргата олмас вафо, афғон қилиб.

* * *

Чобукум рахш уза ҳижрон йўлида пўя қилиб,
Мен анинг кейнича гоҳи югуруб, гаҳ йиқилиб.

Йиқилиб ёна кўпуб, чунки уруб йўлға қадам.
Ваҳки, юз ништари ҳижрон аёғимға тикилиб.

Тобоним дарду бало хораларидин ўюлуб,
Юрагим ранжу ано хорларидин тешилиб.

Турфа кўргилки, инон тортмай ул шўх даме
Сўнгича бўйла қотиклик била ҳолимни билиб.

Ишқ дардиға жуз ўлмак йўқ эмиш ҳеч илож,
Бош кўюб оллиға онингки бу маънийни билиб.

Истарам ўзни харобот ичида лояъқил,
Ҳуш чун боиси ранж ўлди нетармен осилиб.

Гар Навоийға ёгин ашк эдию раъд — фиғон.
Ҳажр чун кож урубон кўзларига ўт чоқилиб.

* * *

Юз тўшўклук кўнглум ўртарсен жафодин қон қилиб

Халқ куйдурган киби занбур эвин вайрон қилиб.

Жавҳари ишқинг ёшурғач ўртадим кўнглумға доғ,
Ўйлаким кўйғай нишон эл нақдини пинҳон қилиб.

Кўхи оҳандек ғаминг кўнглумдин олғон не осиф,
Ким яна жонимға отдинг барчасин пайкон қилиб.

Юз ўлук тиргузди лаълингга етишкан жоми май,
Гўйё бердинг оинг ҳар қатрасин бир жон қилиб.

Ақлу дин нақдин ўғурлар гўйи ул айёрваш,
Буки беҳуга айлар элли хусниға хайрон қилиб.

Бўлубон ҳар шамъга парвона куйма, эй кўнгул,
Ишқ ўтлуғ зулматида ўзни саргардон қилиб.

Эй Навоий, дема лаълин тишлар эл қатлиға ёр,
Балки элга жон бағишлар, бизга қасди жон қилиб.

* * *

Вах, не қотилдур келур ойини зулму кин солиб,
Ошиқ ўлтурмак учун ҳар қошиға юз чин солиб.

Чун ўтуб ишқ аҳлидин ошубу сабру фаҳм ўлуб,
Чун етиб зухд аҳлиға торожи ақлу дин солиб.

Ҳар тарафким, гом уруб — юз порсо йўлин уруб,
Ҳар қаёнким, кўз солиб — яғмову қатл ойин солиб.

Эл сориким юзланиб — қиндин чиқариб тийғи кин,
Чун манга маркаб суруб — бошимға тийғи кин солиб,

Бу сориғ рухеора бирла қон ёшимдин ёд қил,
Ичсанг олтун жом ичинда бодайи рангин солиб.

Сенсизин, эй умр, чун мумкин эмас орому сабр,
Борма ҳар дам бизни мундоқ бедилу ғамгин солиб.

Боғи хуснунгим гул очти ранг-ранг, эй муғбача,
Гўё ичтинг майға барги лолаву насрин солиб.

Шаръсиз хошок аро хашхошдекдур, эй ҳақим,
Кўкка чиқсанг жайбинг ичра субҳайи Парвин солиб.

Дарду ғам қолиб, Навоий жони чиқти оқибат,
Ҳажр элиндин хонумонин борди ул мискин солиб.

* * *

Ишқ ўти ичра ҳар дам кул бўлурмен ўртаниб.
Гаҳ-гаҳи ҳам телба итлардек чиқармен чурканиб.

Тоблиғ гесусига чирмар мени саргаштани.
Кўрмадук икки куюн бир тор бирла чирманиб.

Маст бўлсам остонинг бас манга бош қўйгали,
Не ҳадимким, таё қилгаймен тизингни ёстаниб.

Ишқдин кўп маърифат харж айлади Мажнун манга,
Бўлмаса мажнун, килурму харж, мендин ўрганиб.

Мен киму густох ўнмак илгинг, эй султони ҳусн,
Итларингнинг чун кафи нойин ўпармен айланиб.

Ёрдин бўлмас жудо, жонга бало бўлғай кўнгул,
Қуш балосидекки, айрилмас кичикдин ўрганиб.

Ҳажр аро саргаштамен андоқки, то тутқум қарор
Иш сиқилмоқдур, бори олам бошимга айланиб.

Бевафодур чун жаҳон гулзори, эй кўнглум қуши,
Бўлма бир гул волеҳи, булбулға погоҳ ўтканиб.

Ёрига борса юз иш бўлса, Навоий тарк этиб,
Лек қайтур вақти ҳар соат бир ишга куйманиб.

* * *

Сўзи ҳажринг ичра ҳар дам заъфлиғ жисмим ёниб,
Ўтқа тушган қил масаллик ўртанурмон тўлғониб.

Очқил ўтлуғ оразинг, эй шамъким, парвонадек
Ўртанай бошинг уза бир неча қатла айлониб.

Солғасен оламға ўт, гар гул совуғи тобидин
Ғупчадек гулшанга чиқсанг хуллаларга чирмовиб.

Бийм эрурким офаринишдин чиқаргайсен дамор,
Базмдин усрук чиқиб майдонга чопсанг отлониб.

Ёр ила хўй айлаган кўнглум эрур ул най қуш,
Ким кишидин айрпла олмас кичикдин ўргониб.

Қабрим узра қўйғасиз тошеки, заъф айёмида

Ул пари кўйида ётмишмен бошимға ястониб.

Молдин умруннга осойиш агар етмас, не суд,
Нух умри ҳосил этсанг, ганжи Қорун қозғониб.

Эй, Навоий, тушта гар кўрмак ани мумкин эса,
Барча гар худ сўнги уйқудур, нетарсен уйғониб?

* * *

Ичсангиз май суйидин ишрат уйин обод этиб,
Журъае ҳам куйғасиз туфрокқа бизни ёд этиб.

Соз этинг аввал ғамимдин нағмаким, барасл эрур,
Уй иморат айламак хоро била бунёд этиб.

То ҳавойимен ул ой ҳажрида андоқким булут,
Токқа ҳар дам юзланурмен ёш тўкуб, фарёд этиб.

Ваъдаи васл этса ул Ширин санам, ғам тоғини
Қозғамен тирноғларимни тешайи Фарҳод этиб.

Ул қуюндурмен фано даштидаким, бўлдум адам,
Ҳар не боримни бошимдин чуюриб, озод этиб.

Ҳар замон кўнглум қотиқ эрмас дема, эй сиймбар,
Ёшурун қолмас булур ичра ниҳон фўлод этиб.

Воқиф ўлким, даҳр дехқони сенинг қасдингдадур,
Исмин онинг гул қилиб, отин мунунг шамшод этиб.

Майга тарғиб этмагинг кофийдурур, эй пири дайр,
Мундин ўзга ишни найларсен манга иршод этиб.

Истама лаълин, Навоийким, маразда эмганур
Таъбини сихҳатлиғ эл шарбат била муътод этиб.

* * *

Хорлар бир гул ғамидинким кўнгулга бутрашиб,
Ҳар бири мужгонининг бир захми ичра ўрнашиб.

Ё раб, андин саъброқ ҳолат бўла олғаймуким,
Икки ҳамдам бир-биридин айрилурда йиғлашиб.

Бу уқубатқа талофий ҳажр дафъ ўлғоч будур
Ким, кучушқойлар алар, бир-бирга ногаҳ учрашиб.

Истағайму хури жаннат ёнида кавсар суйин
Кимки ёри бирла бир кун бода ичти ёндашиб.

Сарв қаддим ишқидин кўп тўлғаниб мен кўргали,
Боғ ароким чиқти сарву ишқнечон чирмашиб.

Ўлса ўлдумму дегай, улким севар ёри била
Қолсалар хилват аро, ағёр ҳар ён тарқашиб.

Соқиё, май бирла сол жонимға андоқ шуълаким,
Ранжу меҳнат дуди чиққайлар бошимдан тўлғашиб.

Ғам хазонида тўкармен ашқлар, тортиб гирев,
Навбахор андоқки ёғқойлар булутлар кукрашиб.

Эй Навоий, бевафо давр аҳлиға индурма бош
Ким, алар қошида бош индурган эл бўйнун қашиб.

* * *

Хуштуртур бир тийра шоми ҳажр ики ёр учрашиб.
Топишиб, бир-бирларин маҳкам қучушуб, йиғлашиб.

Ҳажр дардию фироқ, андуҳиға таскин бўла,
Ўлтуруб улфат била, бир-бирларига ёндашиб.

Фурқат айёмида ҳар бирнинг бошига келганин,
Юз туман ҳамдардлиғлар бирла ҳар дам сўзлашиб.

Гоҳ васл иқболининг ишратларидин шукр деб,
Гаҳ фироқ идборининг шиддатларидин мунграшиб.

Гоҳ икки ришта янглиғким топар бир-бирга тоб,
Иккилик фаҳм ўлмоғудек бир-бирига чирмашиб.

Гаҳ бу чирмонмоғ очилғонда ҳам икки риштадек,
Тоб очилса қайтара ҳам бир-бирига тўлғашиб.

Икки ёндин кўл ҳамойил берк-берк андоқ чекиб,
Ким яна бир-бирдин айрилмас масаллиқ ўрмашиб.

Айни васл ичра иши ўтса шикоят мўжиби,
Икки ёндин рафъ этиб, бир-бирларини алдашиб.

Эй Навоий, бу маҳол андишаға чирмашма кўн,
Журъат айлаб бетаҳоши сўзларинг ҳаддин ошиб.

* * *

Бир ой фироқида ҳар тун бошимға ўт тутошиб,
Қуёшға шуъла етиб, дуди етти кўкдин ошиб.

Чу элтиб икки тарафдин бошин қулоғиға зулф,
Магарки қатлима ҳар бир сенинг била кенгошиб.

Ўзини ҳечча фаҳм айлабон уётқа қолиб,
Ажал фироқинг ила ўлтурур учун ўчошиб.

Қуёш дамин ола олмай, кириб қаро ерга,
Йиқилди, хуснда гўё юзунг била талошиб.

Чаманда сарвға ноз айламай ярашмай кўп,
Валек ҳар не қилиб сарвнотима ярошиб.

Фироқ аро не тирикликдурур, хушо ўлган,
Висоли ториға уммед риштаси улошиб.

Навоий улча қазодин эрур, бўйин сунғил,
Ким улки бош чекибон, сўнгра кечгасен қошиб.

* * *

Икки ўтлуғ наргисингким қилдилар бағрим кабоб,
Биридур айни хумор ичинда, бири масти хоб.

Тийғ тортиб, дам олай-олмай етиштинг бошима
Гўйё хуршид янглиғ йўлда кўргуздинг шитоб.

Офариниш баски аҳволимға йиғлар ҳар кеча,
Ашк дарёси эрур гардуну кавкаблар — хубоб.

Толпинурумен ашк аро ҳар дамки тишлар лаълини
Ким тенгизга тушса, жон ваҳмидин айлар изтироб.

Ранжу заъфим бўлмиш андоққим, сўра келган улус
Ҳолим айларлар, савол, аммо эшитмаслар жавоб.

Неча тасбиҳинг ҳисоби, зоҳидо, ич бодаким,
Сену мендекларга худ бу коргахда не ҳисоб?

Гар карам дарёсининг мавжи будурким, чоғладим,
Қони ўз бўйниға, ким ишратдин этса ижтиноб.

Ич, Навоий, майки фаҳм эттук табиби ишқдин,
Ғуссаву ғам захрига тарёк эмиш ёкути ноб.

Хосса базмиким куёш жомин шафақ роҳи била
Элга тутгай хусрави анжумсипоҳи Жамжаноб.

* * *

Лабингдин хаста жонким бўлди бетоб,
Эмас бетоб, анга эрур шакархоб.

Ёшимдин обрўюм борди, билдим,
Ки равнақсиз қилур олтунни сиймоб.

Дошинг ҳажрида ҳар наълеки кессам,
Келур пайваста, жоно, шакли меҳроб.

Қилич боғи белинг қучқон ҳасаддин,
Кўзумга аждаредур шакли куллоб.

Кўзум оллиндадур лаълинг хаёли,
Эмас кирпичларим устида хуноб.

Фироқ илги, фиғон, жон риштасидин,
Чиқорур тордин андоқки мизроб.

Фалак бошингга қоплаб ит терисин,
Сен они жаҳлдин деб кишу синжоб.

Ажаб йўқ, одамийликни унутсанг,
Ўзунгни бўйла ит чармида асроб.

Навоий, ранж кўрма оғзин истаб,
Ким ул бир жавҳаредур — асру ноёб.

* * *

Ҳаво хуш эрдию илкимда бир қадах майи ноб,
Ичар эдим вале ғамдин қадах-қадах хуноб.

Ки ҳозир эрди ўшул сарви наргиси махмур,
Валек рағмима қилмас эди қадахға шитоб.

Манга не захраи улким, десамки, бир қадах ич,
Не онсиз ичгали май, не қарору тоқату тоб.

Бу ғусса бирла ичим қон бўлуб нечукки қадах,
Кўзумга ҳар нафас ашк эврулур мисоли хубоб.

Чу англадики борур ихтиёр илгимдин,
Кулуб қадах киби лутф айладию қўйди итоб.

Қадахни ичтию юз лоба бирла тутти манга,
Ки онинг ичгани-ўқ қилди мени масту хароб.

Чу соқий этти қадах кўзгусида жилваи хусн,
Не айб, ошиқи майхора кўнгли бўлса ябоб?

Навоий васл биҳиштида шукр қил бу нафас,
Ки ёна чекмагасен ҳажр дўзахида азоб.

* * *

Дошу юзунгни мунажжим чунки кўрди бениқоб,
Деди: кўрким, қавс буржидин туғубтур офтоб.

Бир лабинг жон олди андоқким, бириси билмади,
Эмдиким билди, ароларида бордур шаккароб.

Гар фалак қошинг била баҳсе ҳилолидин қилур,
Бир деса пайваста, жоно, эшитур икки жавоб.

Гул киби юзунгда тер фард этти хушумдин мени,
Гарчи беҳуш элга хуш учун муқаввийдур гулоб.

Ким сиришким кўрди, маълум этти ишқим ҳосилин,
Дона бирла ўйлаким эл нақдини айлар ҳисоб.

Гарчи ишқ ўтида кўнглумни ўқунгга шишладинг,
Гарм бўлмаким, хануз не сих куймиш, не кабоб.

Не чамандур буки ҳасрат суйию дард ўтидин
Парвариш топмиш қаю бир гулдаким бор обу тоб.

Гар Навоийнинг куюк бағрида қондур, не ажаб,
Хомсўз ўлур ёлин узра тушуб куйган кабоб.

* * *

Баҳор элга айшу манга изтироб,
Кулуб ҳолима барку йиғлаб саҳоб.

Солиб туфроғ устида бир гул ғами,
Ориғлик судек жисмима печу тоб.

Кетиб ғунчадек доғи наргис киби,
Оғиз бирла кўздин манга хўрду хоб.

Эсиб халқ сори насими висол,

Менга ҳажр ўтидин етиб илтиҳоб.

Гули васл агар даҳр боғида йўқ,
Етар қатлима ҳажр хори азоб.

Кўҳан дайр бедоду зулми била,
Дариғоки, ўтди замони шабоб.

Чу йўқ васл, беҳудлуғ авлодурур,
Қадаҳ давриға айла соқий шитоб.

Ки ўзни қилай неча соғар чекиб,
Бу дайри хароб ичра масти хароб.

Навоий, десангким замоне тинай,
Замон аҳлидин айлагил ижтиноб.

* * *

Қони сенинг киби оламда дилрабо маҳбуб,
Кўз ила қотилу лаб бирла жонфизо маҳбуб,

Не зулм айласанг аҳбобқа, худо ёринг,
Чу халқ анламамиш сен киби худо маҳбуб.

Хумори дарди била ҳажр меҳнатида манго,
Илож бодадур, ой ҳамдаму даво — маҳбуб.

Ниёз ишқ сори нози ҳусн жонибидур,
Агарчи шоҳ муҳиб бўлсау гадо — маҳбуб.

Мени гадога не ҳол ўлғай, эй мусулмонлар,
Ки солди ишқ бошим узра подшо маҳбуб.

Рафиклар ўтунгиз дайр кўйидинки, мени
Хароб айлади ман доғи мубтало маҳбуб.

Гар ўлса аҳли муҳаббат Навоий, эй ҳамдам,
Вафо керак анга, қилғон сойи жафо маҳбуб.

* * *

Қон ёшим йўлунгда томмайдур кўзум гирён бўлуб,
Ким аёғингга тушубтур кўз қароси қон бўлуб.

Ғунчадек кўнглум чекар ун ғарқ ўлуб хуноб аро,
Сўз деганда оғзинг икки лаъл аро пинҳон бўлуб.

Сўрса Мажнун ишқ даштида мени, айт, эй рафиқ,
Ким қуондек итти бу водийда саргардон бўлуб.

Ҳажри кўнглумни бузуб, ғам сели ҳамвор этти, пой,
Ким асар ҳам йўқтур ул маъмурадин вайрон бўлуб.

Тиғи худ ўтти, суубат кўрки, мухлик ёраси,
Бу замон бошимга қолибтур балойи жон бўлуб.

Ҳар замон оғзинг хаёли санчилур кўнглум аро,
Гўйё бу ғунча они захм этар пайкон бўлуб.

Чарх ушшоқ охи ўқидин магар ваҳм эттиким,
Қубба қилди меҳрини ўз хайъати қолқон бўлуб.

Ҳашр хуршидига моний фикр қилмассен, не суд,
Атласи гардунсаро пардангға шодурвон бўлуб.

Эй Навоий, фоний ўл ёр истасангким, хўб эмас—
Жонни севмаклик баҳона ўртада жонон бўлуб.

* * *

Қотил кўзунгки ўлтурур элни боқиб туруб,
Боқмас манга, кўзум нечаким турса телмуруб.

Ҳар қатла ит киби тушарам ўзга рахнадин,
Ҳар лаҳзаким мени чиқарур кўйидин суруб.

Сингон қадаҳ кибики, оқар ҳар тараф майи,
Қонлар оқиб, чу ғам тоши бошимни синдуруб.

Ҳар бир бўлуб бир ахтари паҳси чу шоми ҳажр,
Чун дуди оҳим учқунини кўкка еткуруб.

Ишқинг бош урса зор танимдин, эмас ажаб,
Ҳошок ичинда шуълани бўлғайму ёшуруб.

Андоқ латифдур таниким, ичса жоми май,
Борур танида курсоғига тегру билгуруб.

Булбул парини гулки совурди бу боғ аро,
Дай сарсари анинг доғи баргини совуруб.

Даврон элига кимки вафо нўши арз этиб,
Ул ҳам муқобилида жафо неши еткуруб.

Буким қовар жафо била, эй кош, кўйида

Итларга тўма қилса, Навоийни ўлтуруб.

* * *

Сахлдур тўби демак, раъно ниҳолингни кўруб,
Ёки жаннат боғи гулзори жамолингни кўруб.

Равзада кавсар қироғинда хаёл эттим Билол,
Юз аро лаб, лаб уза шабранг холингни кўруб.

Соғинур ошиқлиғингга рўбарў келмиш қуёш,
Кўзгуда машшота ҳар соат мисолингни кўруб.

Сарвдин булбул, не тонг, рам қилса тўбидин малак,
Жилваи қад ҳолатида эътидолингни кўруб.

Наргисинг афсуну гулбаргинг такаллум айлади,
Ақли кул топти фириб, ул макру олингни кўруб.

Элга ишратдур янги ой кўрсалар, лекин манга
Юзланур ошуфталиғ, мушкин ҳилолингни кўруб.

Ўлтурур хижрон туни, ўлсам ҳам армон қолмагай,
Тушта ҳам бўлса бир айёми висолингни кўруб.

Неттинг, эй соқийки, ўздин бордим андоқким, зулол
Олиб ичмасдин бурун, жоми зулолингни кўруб.

Судра ул ён, эй Навоий, ўзни муҳлик заъф ила,
Шояд этгай раҳм ул қотил бу ҳолингни кўруб.

* * *

Хаста жоним заъфин англа, кўнглум афғонин кўруб,
Сўрма кўнглум ёрасин, фаҳм эт кўзум қонин кўруб,

Васлида лаъли уза холин кўруб куйган киби,
Ўртанурмен жонда эмди доғи хижронин кўруб.

Водийи сабрим доғи хору хасак қилдим гумон,
Кўнглум атрофида ҳар ён нўки пайконин кўруб.

Англадим қилмиш кўзи олғон кўнгул сайдиға қасд,
Ҳар тарафдин чарга тузган хайли мужгонин кўруб,

Еру кўкта истабон найдо эмас Хизру Масих,
Қочтилар гўё дудоғинг оби ҳайвонин кўруб;

Жисм боғида равон шакле тасаввур қилди ақл,
Бўстони ҳусн аро сарви хиромонин кўруб.

Шабнам эрмас наргис ашкидур, недин қон йиғламас,
Кўз юмуб очқунча гулшан умри поёнин кўруб.

Чархдин сидқ аҳли мотам ичрадур, фаҳм айлагил,
Ҳар саҳаргаҳ субҳнинг чоки гирибонин кўруб.

Номасин, ваҳ ким, очиб солмоқ назар мумкин эмас,
Чун Навоий ҳуши зойил бўлди унвонин кўруб.

* * *

Ун чекармен ишқ аро, бир наргиси жоду кўруб,
Боғлағон итдекки, фарёд айлағай, оҳу кўруб.

Ваҳ, нетиб машшотани оллинда кўргайменки, ёр
Аксидин ғайрат қилурмен, оллида кўзгу кўруб.

Оразу холинг хаёл эткач, етишти новакинг,
Қилди ул қуш майл, гўё дона бирла сув кўруб.

Чекти бош хаттинг лабу холинг қошида, ваҳ, не тонг,
Гар мулойим бўлса тўти шаккару ҳинду кўруб.

Лаблари хандон бўлур, кўргач кўзумда йиғламоқ,
Кўзларим йиғлар, лаби жонбахшида кулгу кўруб.

Носиҳо, не навъ майи жомини оғзимдин олай
Ким, ичармен, майда соқий оразин ўтру кўруб.

Гар Навоий муфрит афғон этса, жоно, қилма айб,
Сен ҳалок этган кўнгул сўгида йиғлар ўкуруб.

* * *

Хоки пойи бўлди жони хоксорим қон ютуб,
Ким чиқиб лаълини ўпгай риштаи зулфин тутуб.

Зулфин очқонда занаҳ чоҳига тушгай минг кўнгул,
Қўймаса ул чоҳ уза рухсори шамъин ёрутуб.

Ишқ муҳриқ даштини қатъ айламак душвор эрур,
Кирмасам оҳим ели бирла ҳавосин совутуб.

Куйгали розимену ҳажрига йўқ, ваҳким, мени
Айлади рози иситмоққа ўлумдин кўркутуб.

Дер эмиш, бир кун келиб кўнгли яросин буткарай,
Келса бутгил, эй кўнгул, бу сўзга худ бўлмас бутуб.

Дахр бўстонида қилмоқ сайр айлаб хою ҳўй
Ҳарза кезмакдур ҳаётинг кушларини ҳуркутуб.

Жоми васлиндинки, элни тиргузурсен, бил яқин,
Ким Навоий ўлғуси хунобаи ҳижрон ютуб.

* * *

Бовужудиким адам бўлдум ғамидин қайғуруб,
Ҳеч оғзининг сўроғин лаълидин топмон сўруб.

Жоиқи, қат-қат қон бўлубтур доғи ишқинг кетмагай,
Лола баргидек ани бир-бир совурсанг куйдуруб.

Новакинг кўнглумда қилмиш хона, бовар қилмасанг,
Кўксума илгингни келтурким, турубтур билгуруб.

Ишқидур жон пардасида равшан эттим, дўстлар,
Неча куйгаймен ҳарир ичинда ўтни ёшуруб.

Барқдек пўямни айб этманг, саломат аҳликим,
Мундоқ ўтеким тутошибдур манга, бўлмас туруб.

Истама таҳсинки, шокирмен не келса оллима,
Шукр қилмай найлай олурсен қазони ёзғуруб?

Чун Навоий жониға марҳам эрур пайконларинг,
Кош, ёқса марҳами ўқунг ёнимга ўлтуруб.

* * *

Куйди кўнглум шуъла ўтлуғ достонидин тушуб,
Рост ул кушдекки, куйгай ўт фиғонидин тушуб.

Борурам урён тушуб тан захмидин, нолон кўнгул
Ул қаландардекки қолғай, занг ёнидин тушуб.

Кўйидин тушгай йироқ кўнглум эрур оворае,
Ким эрур девона, айру хонумонидин тушуб.

Тийғи бедодинг била борғон шаҳиди ишқнинг
Рустахези дахр аро хар қатра қонидин тушуб.

Ғунчаси рангин бўлуб лаъли майидин, ўйдаким,

Ўт туташқай ошиқи кўнглига, жонидин тушуб.

Руҳи исён туфроғидин авж топмас, ўйлаким,
Бир малак журм айлабон олий маконидин тушуб.

Холи ҳажридин Навоий кўнгли оғрир, негаким,
Оғриғай элнинг қаро доғи ниҳонидин тушуб.

* * *

Ул пари ишқида йўқким мени девона куюб,
Ясағонлар ҳам ўзин оқилу фарзона куюб.

Ишқ ўтидин киши бир қатла куюб бўлса халос,
Чун яна қайтибон ул шуъла сари, ёна куюб.

Ишқ кўксумга чу ўт солди, кўнгул ҳам куйди,
Чуғз ҳам ўртаниб, ул ўтқаки вайрона куюб.

Юзидин ўртанибон талпинур оллида кўнгул,
Шамъ аёғида урунғон киби, парвона куюб.

Ойки сўрдунгки, қачон куйди бузуғ кўнглум уйи,
Оразинг барқи чақилғонда, бу кошона куюб.

Ўртаниб ақлу кўнгул, ишқ чу айлаб туғён,
Андаким барқ тушуб, оқилу фарзона куюб.

Чун Навоий чекиб ул ой ғамидин шуълаи ох,
Ошно кул бўлуб ул ўтдину бегона куюб.

* * *

Эл парию хурни дегай гумон қилғонча хўб,
Лек эрур хури паризодим менинг юз онча хўб.

Давр ичинда фитна ҳам кўп, хўб ҳам беҳад, валек
Бўлмагай мингдин бир ул сарфитнаи давронча хўб.

Кун била тун юз била хаттингча хўб эрмас яқин,
Бўлса бу гулшанда бўлғайлар гулу райҳонча хўб,

Хуснига ушшоқ агар менча ҳалок эрмас не айб,
Ким, киши ул юзни кўрмабдур мени хайронча хўб.

Хуснидин тўнмоғ эмас мумкинки, беҳад хўб эрур,
Кўйғой эрдим, бўлса эрди Юсуфи Канъонча хўб.

Эй кўнгул, Фарход Мажнун бўлғай эрди бизча зор
Бўлса эрди Лайлию Ширин бизинг жононча хўб.

Буки тарки ишқ этарлар ваъда ёлғон қилса ёр,
Қилса бўлмас, бўлса ёр ул ваъдаси ёлғонча хўб.

Эй кўнгул, хуру пари васфин эшиттим, гўйе
Ҳеч қайси одамилиғда эмас инсонча хўб.

Эй Навоий, кўйининг хори кўзумга гулча бор,
Ким, эрур оллимда кўйи равзаи ризвонча хўб.

* * *

Улки боштин то кадам бор ончаким имкони хўб,
Садьяки бўлғай бириким, халқ дерлар они хўб.

Тўкса қон ул кофир, ўзга хўбни севгил демонг,
Эй муслмонлар, жаҳонда бир анингдек қони хўб.

Хури жаннат шаклидин ҳам дилрабо хуснунг латиф,
Хулди ризвондии доғи кўюнг саробўстони хўб.

Жонни жонон истаса, қилмоқ тааллуд хўб эмас,
Найласун жон, улки, бўлғай сен киби жонони хўб.

Хусн офатдин эмас холи, бу дамким хўб сен,
Саъй қил, жоноки, ўтсун хўблук даврони хўб.

Кўз гуноҳи кўрмакинг эрдик, тўктунг қон ёшин,
Хўб эмас, жоно, тўкулмак бегунаҳлар қони хўб.

Эй Навоий, ғайр рашкидин висоли базмида
Ўйладурменким, кўрунубтур манга ҳижрони хўб.

* * *

Эй, санга юз хўбу лаб хўбу лабингдин кулгу хўб,
Ҳар неким воқий бўлур сендин кўзумга асру хўб.

Дединг ул ой васфин, эй ровий, яна сўз демагил,
Хўблардинким сўзунг эрду бу ерга тегру хўб.

Хўблар кул бўлдилар, лекин парилар қочтилар,
Олам ичра одамий бир сенча бор эркинму хўб.

Хўбларни арз қилдим қилмади кўнглум писанд,
Они кўргач ихтиёри қолмайин деди бу хўб.

Васлида жонимга ҳажридин не келганни демон,
Ким фараҳ базмида зикр этмак эмастур қайғу хўб.

Жавру лутфу кибру ноз андин кўнгулга хўб эрур,
Ҳақ азалда зотини анинг яротибдур чу хўб.

Соф қил хотирки, солғай акси ул юз яхшиким,
Кўргузур юзни қачонким равшан ўлди кўзгу хўб.

Эй кўнгул, борсанг ул ой наззорасиға зинҳор
Ашк бирла кўзларингдин ғайрининг нақшин юв хўб.

Хўбларни кўрмаса сенсиз Навоий қилма айб
Ким, кўрунмайдур кўзига кимса сендин айру хўб.

* * *

Оҳким ул онинг бегона бўлди оқибат,
Ҳажридин беҳудлуғум афсона бўлди оқибат.

Ақлу дониш лофини урғон кўнгул йиғлай юруй,
Ул париваш ҳажрида девона бўлди оқибат.

Қатра-қатра шодлиғ ашкинки сочтим васлида,
Барча ҳижрон кушлариға дона бўлди оқибат.

Борголи ул ҳусн ганжи ғам бузуғ кўнглумдадур,
Аждаҳо уйи бизинг вайрона бўлди оқибат.

Соқиё, май тутки, ҳажр андуҳидин мен телбани
Фориғ этган соғару паймона бўлди оқибат.

Чекма ун оҳим кўр, эй Мажнунки, Лайли кўп фиғон
Чекти, ўртанган вале парвона бўлди оқибат.

Бутқа гар бош кўймадим кўргилки диним тухфаси,
Дайр пири оллида журмона бўлди оқибат.

Дединг аввалким Навоий, сени гаҳ-гаҳ тиргузай,
Ҳеч билмонким санга, жоно, на бўлди оқибат.

* * *

Баҳор эл гулга мойил, бағрима юз хор ҳар соат,
Етиб ҳар хоридин кўнглумга минг озор ҳар соат.

Бу ақшом нотавон кўнглумдин, эй аҳбоб, ўлунг воқиғ

Ки, ҳолидин борур заъф айлаб ул бемор ҳар соат.

Бўлурмен ўйлаким, кўрган замон вайрон бўлуб кўнгли,
Бошимда йиғлағай ҳам ёру ҳам ағёр ҳар соат.

Эмас вайронада ҳар дам ўлардек ҳолатим, ваҳким,
Турубтур бошима емрулгали девор ҳар соат.

Дамо-дам заъфим андиндурки, мужгонинг хаёлидин
Жароҳатлиғ кўнгулга сончилур бир хор ҳар соат.

Жунунум ҳар дам афзун бўлса, эй ҳуш аҳли, тонг йўқким,
Кўзумга жилва айлар ул пари рухсор ҳар соат.

Майи лаълингға не кайфият эрдиким, насимидин
Бўлурлар масту беҳуд юз туман ҳушёр ҳар соат.

Бу базм ичра не амну айшким, ҳар давр аёгинда
Йиқар бир нотавонни гумбази даввор ҳар соат.

Фано дайрида гар май важҳи йўқ, бас хирқау дафтар,
Мени манхонадин судратма, эй хаммор, ҳар соат.

Агар бошимға ёғса тош гардундин, тонг эрмаским
Борурмен ул нари кўйига мажнунвор ҳар соат.

Навоий, то жаҳон аҳлиға сен вобаста, кўнгронма,
Алар жавридин ўлса хотиринг афгор ҳар соат.

* * *

Танимға берди жол ул нахл қомат,
Дема қомат ани, дегил қиёмат.

Вафоға майл қилмас нахли қаддинг,
Ки, топмиш жавр аро кўп истиқомат.

Юз очма, гарчи тутқон кўрса маъзур,
Мени ишқингда арбоби маломат.

Не ғам гар юз менингдек ўлса, ё раб
Ки, бўлсун ул масиҳодам саломат.

Абад умрича бор оллида ўлмак,
Буюрма, эй пасиҳатгў, надомат.

Недур, эй шайх, ушатмоқ соғаримни,
Бутун қил, бор эсанг аҳли каромат.

Навоийни, дединг кўюмдин ўтма,
Саломат бўл, десанг айлай иқомат.

* * *

Тийра кулбамга кириб, жоно, ўлумдин бер нажот,
Зулмат ичра Хизрға ул навъким оби ҳаёт.

Сода кўнглум ичра лаълингнинг хаёли тушгали,
Шишаедурким анинг ичига солмишлар набот.

Оразинг меҳрида оғзингдур гадолиғ қилғоним,
Ҳақ сени хуршид қилмиш, заррае бергил закот.

То кўнгулдин бош чиқармиш ҳар тараф пайконларинг,
Қуш боласидек бўлубтурким, бўлур темурқанот.

Васл умидига тилармен умр, лекин, войким,
Сенсизин кўрсам тирикмен, ўлтурур мени уёт.

Истасангким, ул куёш чикқач санга қилғай тулуъ,
Эй кўнгул, ғам сели етгач тоғдек тутқил сабот.

Ишқинг ўтин гар, Навоий, десақим айлай рақам,
Сўзидин куяр қалам, курур қаро, эрир давот.

* * *

Жаҳдим андоқдур етишгайменму деб васлингга бот,
Ким қабул этмон оғир деб чикса эғнимдин қанот.

Сабр тоғи бирла қилмоқ пўя бўлмас, эй кўнгул,
Ташла ул юкни етишмак истасанг васлига бот.

Шаҳсуворимнинг буроқи пўясидин қолди барқ,
Ким анинг феъли шитоб эрмиш, мунунг расми сабот.

Кўп Масиходин дам урма, қил ҳаётингни туфайл —
Ангақим топмиш Масих онинг туфайлидин ҳаёт.

Меҳр юз кўрмай ўчашти пардадин чикқач юзунг,
Олғали қўймас сориг юзин қаро ёрдин уёт.

Чун юди кўзлар саводин ашк, ёрут юз очиб,
Ким дирамсиз элга бой эл фарздур бермак закот.

Эй Навоий, хоки пойи васфида ширин сўзунг

Бор биайниҳ тўтиё ичинда солғондек набот.

* * *

Эй кўнгул, ёр ўзгалар домига бўлди пойбаст,
Сенга мушкул ҳолату бизга қатиқ иш берди даст.

Васл торин чекти ул, мен доғи чектим, оҳким,
Риштани уздию бўлдум ажз туфроғига паст.

Неча бош кўйдум йўлиға, ваҳки, қилди поймол,
Заъфлик жисмимға зулфи торидек солиб шикаст.

Заҳра йўқ, мужиб сўрарға бўлмасун, ё раб, киши
Муфлису ошиқ, севар дилдори — мустағнию маст.

Соқиё, бу ишга беҳудлуғдин ўзга йўқ илож,
Мужда муғ кўйиға еткурғилки, бўлдум майпараст.

Ғарқ ўлай май баҳри ичра рост ул ғоятқача,
Ким солиб бўзғум аро чеккай ажал қуллоби шаст.

Эй Навоий, журм узри даштида қил пўяким,
Яхши эрмас зуҳд занжириға бўлмоғ пойбаст.

* * *

Ёр бўлмоқ тонг эмас мен зори расво бирла дўст,
Ким пари гоҳи бўлур мажнуни шайдо бирла дўст.

Лаълини севдум, кўзининг қатлидин қайғурмоғум,
Не ғам ўлмақтин, киши бўлса Масихо бирла дўст.

Бодапаймо зоҳид ўлса душман, эрмастур ғамим,
Менки бўлдум бир ҳарифи бодапаймо бирла дўст.

Зулфи савдоси бу савдои бошинда кўптурур,
Бўлса савдо аҳли, тонг йўқ, аҳли савдо бирла дўст.

Сарв қадлик гулжабинлик дўстнинг айвонида
Бўлмоғум не гул била, не сарви раъно бирла дўст.

Ҳажрдин олам қоронғудур вале, ғам йўқ, гаҳе
Жилва қилса ул жамоли оламоро бирла дўст.

Хизр юз меҳр ила тутқон жоми Жамдин яхшироқ,
Титса май дурдини юз торожу яғмо бирла дўст.

Бўлма дунёдўст, гар истар эсанг осудалик,
Лек ҳар не қилсалар, бўл аҳли дунё бирла дўст.

Эй Навоий, неча душман бўлса, ёпма дўстдин,
Чун санга бўлмиштур ул юз минг таманно бирла дўст.

* * *

Войким, душмандек ўлди аҳдидин бегона дўст,
Душманним ўлтурса аҳд эттимки тутмай ёна дўст.

Соғаримда захру сахро узра пўям шиддатин
Билмас улким, бор анга ҳамкосау ҳамхона дўст.

Жон куши ўртанди севгач ёрнинг ўтлуғ юзин,
Найлагай куймай, чу бўлғай шамъ ила парвона дўст.

Водийи хижронда ағёриға ёр ўлдум не тонг,
Гар бўлур ғули биёбоний била девона дўст.

Дўстлуқ жонондин истармен манга олам эли
Душмани жон бўлса бўлсун, бор эса жонона дўст.

Аҳли дин паймоншиқандур, қилса бўлмас дўстлуқ,
Бас манга муғ дайрида улким тутар паймона дўст.

Зулфиға тушса Навоий холи шавқидин не тонг,
Домдин йўқ чораси ҳар қушки бўлғай донадўст.

* * *

Соқиё, хижрон тунидур, бода тут,
Ул қуёш бирла бу шомимни ёрут.

Ҳажридин асру малолатдур манга,
Май била бир лаҳза кўнглумни овут.

Жом даври ламъасин барқ айлаким,
Чиқти мағриб тоғидин мушкин булут.

Ғам туни ҳам тийра, ҳам поёни йўқ
Оҳ ўтин чек, субҳнинг шамъин ёрут.

Ул қуёш ҳажрида андоқким шафақ,
Чарх тийғи зулмидин хуноба ют.

Олам аҳлидин етишмас ғайри захм,
Эй жароҳатлиғ кўнгул, бу сўзга бут.

Бўлди фурқатдин Навоий тийрарўз,
Соқие, ҳижрон тунидур, бода тут.

* * *

Эй кўнгул, ёр фироқида лаболаб май тут,
Дам-бадам лаъли хаёли била хотирни овут.

Жону кўнглумни бир ўпмоққа тиларсен уномон,
Ортук айла ададин, йўқса баҳосин ўксут.

Кўзу кўнглунг домайин боргали бўлмиш тийра,
Васл шамъи била ул тийра ватанларни ёрут.

Ваҳ, неча бизни соғинмоғни унуттунг бир ҳам,
Ё соғинмоқни соғин ёхуд унутмоғни унут.

Кўз фироқингда оқардию сиришки қуруди,
Ёмгури бўлмас, агар айни баёз ўлди булут.

Айласа хотирингга тафриқа қушлари ҳужум,
Зикр ўти доғи риёзат тоши бирла уркут.

Эй Навоий, мени зор айлади бир лўливаш,
Ким ҳам арлот унут бўлди манга, ҳам билгут.

* * *

Навбаҳор ўлдию мен ҳажрида, соқий, май тут,
Токи йиғлай қилибон арбада андоқки булут.

Ҳажрдин абри баҳори кибидур тийра кўзум,
Кўз юмуб очқунча, эй барқи висол, они ёрут.

Сен суманбарсену мен лола киби қон ароким,
Дояи даҳр берибтур манга қону санга — сут.

Ҳажр андуҳида мен, соқий, ул ойдин сўз деб,
Мени бир-икки тўла соғари май бирла овут...

Ики лаълингни ўпай доти баҳо жон берайип,
Гар баҳо ўксук эоа сен доғи иисфип ўксут.

Бода чун боиси нисён эмиш онча ичайин.
Ким, манга ҳар неки жуз ёрдурур бўлсун унут.

Эй Навоий, манга бас ул санами лўливаш,

Бекка қипчоку оғар, шаҳга қиёту билгут.

* * *

Тутти кўк ферузагун жомини шингарфи булут,
Соқиё, нилуфари жом ичра гулгун бода тут.

Чарх даври чун малолат боисидур, неча кун
Чархдек жому шафакгун май била ўзни овут.

Тонса кундуз кун шиоёидин замиринг тийралик,
Кеча бори май қуёшидин замирингни ёрут.

Чун унутқунгдур сен элни, эл сени, бори чекиб
Айш жомин, бу унутмоғларни бир соат унут.

Носихо, чун умр ўтар, қўйким, бўлай ишрат била,
Айш таркин ким буюрди, ўктадур бу навъ ўгут.

Гар зулоли васл, эй солик, қилурсен орзу,
Хотирингни орзулар ўтидин аввал совут.

Эй Навоий, чиқти чун рангин булут, рангин май ич,
Ким, сен ўлмай, қилғуси кўп жилва бу рангин булут.

* * *

Вужудум ўртадииг, эй ишқ, эмди тарким тут,
Худой учунки, мени қайда кўрдунг, анда унут.

Кўнгулни васл чароғи била, дединг, ёрутай,
Тутушти чун бизнинг уй, эмди ўзга уйни ёрут.

Чу васл куймак ила ҳосил ўлмади, эй кўз,
Таҳассур ашки била шуълалиқ кўнгулни совут.

Жунуни дафъиға кўнглумни доғ этай дебсен,
Бу доғ сахлдурур, ҳажр доғидин қўрқут.

Бухори оҳим эрур лойиқ англагил, эй ашқ,
Баҳори ҳуснига ногаҳ кераклик бўлса булут.

Не воқиъ ўлса чу тақдирдин эмас хориж,
Бас ўктадур қилуридин кишига бермак ўгут.

Навоиё, бу ўтар олам ичра беш кун қил
Ўзунгни май била машғулу ишқи бирла овут.

* * *

Келгил, эй қурбон кўнгул, ул қоши ё меҳрин унут,
Чун вафодин тортилуру, сен ҳам бориб бир гўша тут.

Чунки ул бизни унутмоғни соғинди яхши иш,
Сен доғи, кел, бир нафас они соғинмоғни унут.

Ул қуёш ҳар дам бўлуру бир зарра бирла гарм меҳр,
Меҳр шамъин сен доғи бир ўзга ой бирла ёрут.

Ҳайф эруру ҳар шўҳи раъно юзига чун пок ишқ,
Шавқ ўтин, кел, сен доғи бу ишвагарлардин совут.

Эй пари, бир телба гар овора бўлдим ғам ема,
Одамийвашлар била нозук мижозингни овут.

Гар кўзум ёшига ул гул мултафит бўлмас, не ғам
Гул булутдин тозадур, сероб эмас гулдин булут.

Даҳр боғида гиёҳи меҳр ҳаргиз бутмади,
Гар десангким кўрмайин бемеҳрлик, бу сўзга бут.

Шаҳди ишқинг захр этар гардун, сен ушбу жомдин,
Хоҳ комингни очит, хоҳи мазоқингни чучут.

Тарк қил, сен ҳам Навоийдек ҳавосин, эй кўнгул,
Ёки ҳар дам бир тараф майлин кўруб, хуноба ют.

* * *

Ул малаксиймоки солмиш ҳуснидин оламға ўт,
Қайда қўйғай солмайин жинси бани одамға ўт.

Чарх уза хуршид эмаским, бир қуёш ҳижронидин,
Шуълаи оҳим солибтур бир бийик торамға ўт.

Базм аро қўйманг мени, эй ишрат аҳли, зинҳор
Ким, ғамим барқи солур юз хотири хуррамға ўт.

Ҳар дамим бир ўтлуғ оҳ ўлса, таажжуб қилмангиз:
Ҳажр сўзидин тутошибтур бу иссиғ дамға ўт.

Зулфи сохирдурки, ўтлуқ орази узра тушуб,
Солмади юз шуъласи ул турраи пурхамға ўт.

Кўкта ул шакли мудавварким, кўрубсен, шуълалиқ,
Тушмиш ул юз ламъасидин наййири аъзамға ўт.

Захмлиғ кўнглум ўтиға марҳам этмас нафъиким
Ёрадин момукқа, момукдин тушар марҳамға ўт.

Дайр ичинда дурд ичар сингон сафолим рашкидин,
Оташин май ламъасидин тушти жоми Жамға ўт.

Ҳажр сўзидин дегой назминг, Навоий, бўйлаким,
Тутти оламни ажаб гар солмағай оламға ўт.

* * *

Лолазор эрмаски, оҳимдин жаҳонга тушти ўт,
Йўқ шафақким, бир қирокдин осмонга тушти ўт.

Дедилар, эл хонумонин ўртар ул рухсор ўти,
Бу сўз эшиткач мени бехонумонға тушти ўт.

Оразингнинг ламъаси куйдурди сабрим хайлини,
Барқи офат чоқилиб ул корвонга тушти ўт.

Ўқларинг кўнглумга тушгач куйди ҳам кўз, ҳам бадан,
Ким куяр ўлу қуруғ чун найситонға тушти ўт.

Совуруб гул хонумонинму қуюн рангин экин,
Ё фалак бедодидин сарви равонға тушти ўт?

Куйдум ул дамким, юз очдинг халқни куйдурғали,
Элга ўт солдинг вале, мен нотавонга тушти ўт.

Эй Навоий, билки оҳи чекмишам беихтиёр,
Десаларким, бешаи Мозандаронга тушти ўт.

* * *

Эй, санга қад рост, лекин турраи таррор каж,
Ким кўрубтур сарв ила сунбулни бу миқдор каж?

Ростларға ростлиғдур иш магар, ул мастнинг
Қоматиким ростдур, лекин анга рафтор каж.

Қиблаи дин оразингдур, куфр тори сунбулунг,
Не ажаб гар қибла туз бўлса, вале зуннор каж.

Ростлар бошини туфроғ айласа рахши не тонг,
Улки қўйди мастлиғдин бош уза дастор каж.

Ишқ аро кўнглунг тузатким, рост солгай акси ёр,

Кўзгу эгри бўлса, солур аксинг рухсор каж.

Эгридин жуз эгрилик ҳаргиз асар бўлмас аён,
Ким солур албатта соя нахли ноҳамвор каж.

Қолибон зулфунг аро топти Навоий жисми тоб,
Найлагай бўлмай таноб ичра узулғон тор каж.

* * *

Эй, гадойингнинг гадойи барча аҳли тахту тож,
Ким гадойингдур, анга йўқ тахт ила тож эҳтиёж.

Кўзларинг оз журм учун қилса итоб, эрмас ажаб,
Бор муайянким, бўлур беморлар нозикмизож.

Гар санубар тузмамиш сарвинг хилофин кўнглида,
Ел чинор илги била невчун урар юзига кож?

Эйки, кўнглумни бузуб, дерсан, хаёлимни чиқор,
Ҳеч ким вайронадин ганж истамас ҳаргиз хирож.

Сен жафо қилғоч, кўнгул жон бирла тарким туттилар,
Бўлса шах золим, эл ичра зулмга эрмиш ривож.

Ҳажрдин дод истадим, дединг, сабур ўл, войким,
Тоза доғимга ёнар ўт бирла айларсен илож.

Чун фано гарди ёпар, не суд, тахту жоҳингга,
Кўкнинг анжумдин мукалал атласин қилсанг дувож.

То гадойингдур Навоий тахт ила тож истамас,
Эй, гадойингнинг гадойи барча аҳли тахту тож.

* * *

Хусни ортар юзда зулфин анбарафшон айлагач,
Шамъ равшанроқ бўлур торин паришон айлагач.

Юзни гуллардин безабму бизни қурбон айладинг,
Ё юзунгга тегди қонлар бизни қурбон айлагач?

Тийғ ила пайконларинг етти кўнгул бўлғоч хароб,
Сув қуюб тухм эктинг ул кишварни вайрон айлагач.

Қон эмаским ёпти гулгун ҳулла жаннат хозини,
Ишқ мақтулин шаҳид айларда урэн айлагач.

Ошкор айлаб юзин кўзумни ҳайрон айлади,
Ёшурун олди кўнгул кўзумни ҳайрон айлагач.

Жонда кўйғоч нақди ишқин қилди кўнглумни ҳалок,
Ўлтурур маҳрамни султон ганж пинҳон айлагач.

Эй Навоий, ишқ агар кўнглунгни мажруҳ этмади,
Бас, недурким қон келур оғзингдан афғон айлагач?!

* * *

Чикти жон, қошима жонон киргач,
Ким ҳалок ўлғон экин жон киргач.

Келурингга ясадим кўнглум уйин,
Ясалур кулба, чу меҳмон киргач.

Ўзни асрарману кўнглум чекар оҳ,
Ногаҳ ул сарви хиромон киргач.

Оҳдин шуъла етишкандек эрур,
Ўқидин кўнглума пайкон киргач.

Юз жунун шуъласи айлар пайдо,
Ул пари кўнглума пинҳон киргач.

Даҳр уйи ичра иқомат тилама,
Чикмамоқ анда не имкон, киргач.

Борма кўйига, Навоийки, қочар
Ёр сен телбаи урён киргач.

* * *

Тушкали ул дилрабонинг турраси торида печ,
Турра торидек тушубтур кўнглум атворида печ.

Зулфи тобидин жунунунгнунг юз онча печи бор,
Ким назар солдим: жунунум дафъи тумморида печ.

Ҳажр даштида мени саргаштанинг тўлғонмоғи,
Айлагандектур қуюн жисми намудорида печ.

Лаълингу зулфунг хаёлидин мени — дилхастани
Нотавон жонида андуху тани зорида печ.

Соқие, ул шўхнинг жомин риоят айлагил,
Ким бузулмиш, май чиқиб бошиға, дасторида печ.

Ваҳки, ул кофир асирининг ишида куфрдин,
Печлардур ончаким, йўқ онча зуннорида печ.

Олам аҳлиға не тонг саргашталиғ невчунки бор,
Чарх паргорида давру, давр паргорида печ.

Ростравлар гўша туттиларки, даврон аҳлининг
Бордур атворида печ, андоқки гуфторида печ.

Чун Навоий ёр зулфи васфида кўп чирмашур,
Эл таажжуб қилмасун, кўп этса ашъорида печ.

* * *

Жамолин васф этармен ҳамдамим ул гульбузор ўлғоч,
Қурук шох ўйлаким зоҳир қилур гуллар баҳор ўлғоч.

Қошин кўргач ҳасаддин истарам эл кўзи боғланғай,
Нечукким кўз тутарлар эл янги ой ошкор ўлғоч.

Жунун эрмас кийиклар суҳбати дермен манга шояд,
Бир ўқ теккай ғалат ул қоши ё гарми шикор ўлғоч.

Ҳавас ишқ айлаган озода кечгил бу хаёлингдин,
Ки чикмас бу тикан кўнглунгда ногаҳ устивор ўлғоч.

Дей олмас дард ила иттим вале билгилки, чекмишмен,
Бир оҳе барча олам ғусса дуди бирла тор ўлғоч.

Қилиб манъи жунунум ул пари кўйига юзланғай,
Сўзи ҳашв эрканин фаҳм айлағай беихтиёр ўлғоч.

Қани Ҳотам, қани Қорун, қани Жамшиду Афридун?
Бас эҳсон қил санга гардундин адно эътибор ўлғоч.

Ғурури жаҳл жоми бирла маст ўлмоки, ўлмақдур,
Маозаллах, бу майга чарх давридин хумор ўлғоч.

Навоий шамъдек йиғлаб куюб ҳолимни шарҳ айлай,
Ул ой базмида бир туп рост ошиқларға бор ўлғоч.

* * *

Тўлғади сабрим, кўлин зоҳир қилиб дилдор куч,
Гарчи нозукдур ва лекин бор анга бисёр куч.

Ишқ уйларни йикар, ошиққа кин қилмоқ нодур,

Мўр хайлига қачон пил айламиш изҳор куч.

Қош агар будур, сенинг ёйингни чекмак саъб эрур,
Кимса илгида чу мақдур эрмас ул миқдор куч.

Кўзларинг бедоди жон бирла кўнгулга тонг эмас,
Не ажаб, дин аҳлига гар кўргузур куффор куч.

Заъф аро ул кўйдин судрар қўлум тортиб рақиб,
Банддин ойирғудекдур қилса ноҳанжор куч.

Сокиё, мен хастадин бадмастлиғ эрмас ажаб,
Кўргузур кўпроқ заиф элга майи хаммор куч.

Ишқ аро андоқ забундурменки, айларлар манга
Ҳам гадо, ҳам шох, куч, ҳам ёру ҳам ағёр куч.

Соғ эканда ҳажр аро куч бирла ўзни асрарам,
Лек май ичканда айлар йиғламоқ бисёр куч.

Куч била ўлтурди ул золим Навоий хастани,
Неча торта олғай охир бир заифи зор куч.

* * *

Баҳор сенсиз ўлубтур манга ажаб дўзах,
Қизил гул анда ўту оқ шукуфалардур ях.

Баҳор сенсиз агар дўзах ўлса тонг эрмас,
Беҳишт ичинда лиқо бўлмаса эрур дўзах.

Хаёли хайли кўзумга келургадур гўё,
Юзумки йўл-йўл ўлубтур сиришқдин рах-рах.

Ғариб келмади ширин лабингга аччиғ сўз,
Эмас ғариб чучук мева бўлса хастаға талх.

Кўнгул фано кучидин зўрбозу истарким,
Вужуд панжасини англамиш бағоят шах.

Навоий эгни ялангдур демангки, бордур анга
Фано ҳасири, бало хораси насиж ила нах.

Магар шах ашҳаби оллинда пайк бўлди сипеҳр,
Ки қилмиш ўн кечалик ойни эгнида почоҳ.

* * *

Мени ишқдин манъ этар сода шайх,
Дема сода шайх, айтким лода шайх.

Май устидаги хасча қилма ҳисоб,
Агар сув уза солса сажжода шайх.

Ёруғлуқ эмас мумкин андинки, бор
Залолат тариқида афтода шайх.

Риё баҳри ичра тамаъ заврақин
Солибтур асодин тутуб хода шайх.

Ёяр доми тазвир эл сайдиға
Қилиб субҳадин дона омода шайх.

Ғазабда сабуъ шаҳват ичра баҳим,
Агарчи эрур одамизода шайх.

Киран одами сониға қилча нўш,
Фано дайрида бир қадах бода шайх.

Иродаттин ўлгой эдим бандаси,
Агар топсам эрди бир озода шайх.

Эранлардин ўзни тутар гарчи бор,
Ўкуш зебу зийнат билан мода шайх.

Навоий тилар сода юзлук йигит,
Не ғам гар они манъ этар сода шайх.

* * *

Ул париваш ҳурнинг мен телбадек шайдоси чўх,
Не ажаб, гар бўлса олам мулкида ғавғоси чўх.

Эй кўнгул, мумкин эмастур васл, невчунким, эрур
Сабр ҳушум озу онинг нозу истиғноси чўх.

Мен гадо найлаб сочи мушки харидори бўлай,
Ким эрур шаҳлар димоғинда анинг савдоси чўх.

Арманидур гўйиё ул шўх кофир туркмон,
Ким етар дин мулкига кофир кўзи яғмоси чўх.

Дилраболиғнинг либоси чўхасидур гўйиё,
Ким они кийгоч, кўнгул олур қади раъноси чўх.

Қиймати ажносидин чун шадда боғлар ҳафт ранг,

Хусни бозори аро зоҳир бўлур колоси чўх.

Соллониб чун жилва айлар, халқни вола қилур,
Ҳам қади раъноси, ҳам андоми руҳ афзоси чўх.

Лаълидин ком истарам, не чора, етса кўнглума
Кирпикининг найзасидин захм ила изоси чўх.

Бас баҳодирваш эрур, лекин мулоиб ҳам эрур,
Ким Навоий кўнглига тушмиш анинг васвоси чўх.

* * *

Мени ҳавосида девона айлади ул шўх,
Жунуну ишқ ила афсона айлади ул шўх.

Пари киби чиқибон ҳушу ақл ғорат этиб,
Ниҳон ўлуб, мени девона айлади ул шўх.

Ушатти шишау, жому қадахни базм ичра,
Ўюн тариқини тифлона айлади ул шўх.

Қулоқ солингни, харобот ичра ғавғодур,
Магар азимати майхона айлади ул шўх.

Қадахға хирқам этиб раҳн, ваҳки, субҳамни
Қимор айлагали дона айлади ул шўх.

Чу олди ўйноғоли нақди ҳушу сабримни,
Яна топилмадилар — то на айлади ул шўх.

Қилиб Навоий оворани жалойи ватан,
Балоу дардға ҳамхона айлади ул шўх.

* * *

Тонг эмас, гар бўлса ҳар сарви парирухсор шўх,
Лек эрур сарви парирўюм менинг бисёр шўх.

Гар менинг шўхи ситамкорим наривод ўлмаса,
Мумкин эрмас одамий бўлмоғлиғ ул миқдор шўх.

Турмаса қон бу кеча кўксум шикофидин, не тонг,
Ким эрур кўнглумга кирган чобуки айёр шўх.

Ваҳ, не тонг ҳар лаҳза бетоқатлиғимким, дилбарим
Бовужуди ҳусн ҳам ширин эрур, ҳам бор шўх.

То етишгай жонни куйдурган кўнгулга юз бало,
Шукр этарменким, насиб ўлмиш манга дилдор шўх.

Шўхлардин туз қадам кўймоқ чу келмас, воқиф ўл,
Ким ситамгар чобукедур чархи кажрафтор шўх.

Гар десангким, жонға етмай ҳар замон бир жаврдин,
Эй Навоий, нанд эшит, ёр истама бисёр шўх.

* * *

Дилраболар гар кўнгул олмоқдадурлар асру шўх,
Лек дилдорим эрур бу шўхлардин айру шўх.

Шўхлардин баъзи олса жону баъзи берса жон,
Сен қилурсен иккисин, ваҳ, сен киби бўлғайму шўх.

Шўхлуктин ҳар дам ул тифл айлар ўзга навъ ноз,
Кўнгли истар не қилур хўбеки, бўлса тифлу шўх.

Гаҳ кирар кўздин кўнгулга, гаҳ кўнгулдин жон аро,
Тутмаса ором, тонг йўк, нозанин, бўлди чу шўх.

Шўхлар ичра бири кўнглум олибдур, войким,
Десалар: «Де қайси шўх олмиш?» Дейолмонким: «Бу шўх!»

Гар намозим сахв бўлса ҳар дам, эй зоҳид, не тонг
Ким, эрур моҳимки, онинг ўлтурубтур ўтру шўх.

Эй Навоий, бир замон кўнглунг эмас осуда, қош
Кўнглунг олғон бўлмағай эрди бу янглиғ асру шўх.

* * *

Эй жамолинг қошида лол хирад,
Ишқинг ошубиға помол хирад.

Андаким сен қилибон жилваи хусн,
Ҳуш ўлуб зойилу бадҳол хирад.

Ишқ масх айлади, гарчи бор эди
Илм ашқолиға ҳаллол хирад.

Чикмади туз йўлидин ишқ аҳли,
Нечаки айлади излол хирад.

Ишққа ақл залил ўлмаса, кўр,
Не қолур, чунки кетар дол хирад.

Ич майи ишқу Навоий, маст ўл,
Келтурур бўлса кўп ашкол хирад.

* * *

Лабинг лаълу хатинг, ай жон, зумуррад,
Бўлурму лаълға ҳарён зумуррад.

Эрур хатти хаёли кўнглунг ичра,
Начукким тош аро пинҳон зумуррад.

Ғам эрмас не учунким хусни ортар,
Чиқарса сабзадин бўстон зумуррад.

Зумуррад толмоқ эрди мушқил, эмди
Илиққа киргуси осон зумуррад.

Зумуррад қадри бор оз эрса, лекин
Хуш эрмас беҳаду поён зумуррад.

Зумуррад қад юзунг кон бўлди, аммо
Фидо бўлсун анга юз кон зумуррад.

Магар ёқут янглиғдур муфаррих,
Ким айлар халқни хандон зумуррад.

Фалак юз неши захролуд тортар,
Ки қилмас сабзадин туғён зумуррад!

Навоий, сабза ичра ич майи лаъл,
Ки солмиш боғ аро даврон зумуррад.

* * *

Жилвада ҳусн аҳли ичра кўрмишам бисёр қад,
Қоматингдек зоҳир этган кўрмадим рафтор қад.

Кўйига борурға йўл берди алифдек фол аро
Чунки мен қилдим тафабул, зоҳир этти ёр қад.

Не санубар қолди ўз холида, не гул боғ аро,
Гул киби юз бирла кўргуздунг санубарвор қад.

Юз кўнгул бирла санубар бедил ўлғай қаддига
Жилва берса зорлар кўнглин олиб дилдор қад.

Суиъ қилки бир алиф чекмиш қадинким, ўхшамас,

Бир анга хусн аҳли тортиб машқ учун бисёр қад.

Озими майхонаменким, ногаҳ ул жониб манга
Кўргузуб қилди ниҳон ул маҳваши хуммор қад.

Эй Навоий, ул қуёш васлин гадолиғ қилгали
Зоҳир айлабмен сариғлиқ далқу гардунвор қад.

* * *

Тўш-тўшумдин душману, йўқ дўстдин қатъо умид,
Қилма, ё раб, дўстдин, душманни мендек ноумид.

Ушбу мухлик варта ичра гарчи элдин қолмамиш
Ҳеч умидим, қатъ қилмон дўстдин аммо умид.

Ўйла гирдоби бало ичра тушубтурменки, бор
Неча дерсен бийм, аммо йўқтурур пайдо умид.

Жон фидо қилдим — мени навмид қилди васлидин,
Лаълидин жон истар элга йўқтурур илло умид.

Соқиё, мухлик ғамимға шодлиғ имкони йўқ,
Не тутай сендин яна жоми нашотафзо умид.

Ёр васлидин вафо кўз тутмасам, айб этмаким,
Умру давлатдин вафо тутмайдурур доно умид.

Не висолу не умиди васл, ваҳ, ўлмай нетай,
Эй Навоий, кошки ё васл бўлса, ё умид.

* * *

Сену фирдавс ичида кавсару хур, эй зоҳид,
Мену майхона аро бодаки тутқай шоҳид.

Телба кўнглум ер ўпар қоши оллинда,
Масте меҳроб аро ул навъики бўлғай сожид.

Эй кўнгул, ҳар неки ишқ аҳлини манъ айлаб эдук.
Кўргач ул ойни бори бизга-ўқ ўлди оид.

Менмену муғбачалар дайр ичинда неткай,
Мундин ўзга киши бутхонада бўлса обид.

Мен гадо масту харобот аро илгимда сафол,
Боқса Жамшид бу иқболима бўлғой ҳосид.

Билса Фарҳод ила Мажнун жазаъ эткайлар эди,
Ишқ бедодидин улча манга бўлди ворид.

Эй Навоий, бу чаман ичра вафо истамаким,
Ул матоъ ўлди бу бозорда беҳад косид.

* * *

Доми зулфу донаи холидин этса ёр сайд,
Йўқ халойикким, малойик бўлғуси бисёр сайд.

Ул кўзи сайёд агар жон қасди айлар сайдга,
Оллида ўлғай бўлуб жон бирла миннатдор сайд.

Оллоҳ-оллоҳ, не бало ул хусн эрур мардумфириб
Ким, ани кўргач бўлур ҳам ёру ҳам ағёр сайд.

Сайдгаҳда қочмас андин сайдким, жон бергали
Секребу ўйнаб, нашоту завқ этар изҳор сайд.

Сайди гулранг олди хирман-хирман ул гул хирмани,
Лолазори даҳр аро ким кўрди бу микдор сайд.

Хуштур ўлсам итларига туъма, не имкони бор,
Шоҳ фитрокига етмак бир заифи зор сайд.

Ҳар киши нафс итлигинин айласа ўзни халос,
Ваҳш хайлин айлар ул дашт узра Мажнунвор сайд.

Жоми заррин тутки, бўлмас меҳр кўргузмак била,
Кимсага заррин ғизоли чархи кажрафтор сайд.

Эй Навоий, гар десанг минг зулм бирла ўлмайин
Бевафолар макри бирла бўлмағил зинҳор сайд.

* * *

Оразинг муштоқидур бу кўзки бўлмиш дардманд,
Гарчи бордур дардлиғ кўзга ёруғлуқтин газанд.

Дард ўтин ёқти кўзумга ҳажр чун кўрдум юзин,
Куйдурур албатта хар доруки бўлғай судманд.

Бу қизорғон кўз аро мардум эмаским эл кўзи,
Тегмасун хуснунгга деб ўт узра солибмен сипанд.

Токи ул бемор кўз ошуфтаси бўлмиш кўзум,
Истабон жинсият оғриқ шевасин қилмиш писанд.

Кўзларим лаълиға ҳамранг ўлди ваҳ, не ҳол экин,
Ким бу аччиғ йиғлағон сойи ул айлар нўшханд.

Кўзни бир из туфроғидин равшан этким суд эмас,
Шофиъ кофурий чекиб осмоқ анга мушкин паранд.

Ул қуёш ҳажрида билмонким, Навоий кўзига
Барча олам тийрадур ё боғламишдур чашмбанд.

* * *

Жафода бор ул ой гардунға монанд,
Атоға ўйлаким хислатда фарзанд.

Туготди қон ёшим жисм ичра қонни,
Қиличнинг захми топмас эмди пайванд.

Итинг кўп барча бағримдин тамаъкор,
Не тонг қилсам они парканд-парканд.

Агар мен ошиқу девона эрсам,
Манга носих доғи эрмас хирадманд.

Жаҳон аҳлида мутлақ чун вафо йўқ,
Хуш улким, бўлди бекасликка хурсанд!

Манга даврон оғу берди, анга нўш,
Мен этсам захрханд, айлар шакарханд.

Жунун бўлмиш Навоий, айланг озод,
Ки мажнунлуғда тортибдур баса банд.

* * *

Сен ўз хулқингни тузгил, бўлма эл ахлоқидин хурсанд,
Кишига чун киши фарзанди ҳаргиз бўлмади фарзанд.

Замон аҳлидин уз пайванд, агар десанг биров бирла
Қилай пайванд, бори қилмагил ноаҳл ила пайванд.

Кўнгул комини қўй, гар худ менинг девона кўнглумни
Топарсен ўйла юз парканду, сол ҳар итга бир парканд.

Эшитмай халқ пандин, турфақим панд элга ҳам дерсен,
Дила олсанг эшитгил панд, сен ким, элга бермак панд?

Бу фоний дайр аро гар шоҳлиғ истар эсанг, бўлгил

Гадолиғ нониға хурсанду бўлма шаҳға ҳожатманд.

Бўлуб нафсингға тобиъ, банд этарсен тушса душманни,
Санга йўқ нафсдек душман, қила олсанг ани қил банд.

Шакарлаблар табассум қилғонин кўргач кўнгул берма
Ки бедилларни аччиғ йиғлатур охир бу шаккарханд.

Жаҳон лаззотини ширин кўрарсен, лек бандингдур,
Гирифтор ўлма, воқиф бўлки, қайду қанд эрур монанд.

Кўнгулдин жаҳл ранжи дофиъи гар истасанг, бордур
Навоий боғи назми шаккаристониде ул гулқанд.

* * *

Айламас ҳар навъ бўлсам ул бути раъно писанд,
Бўлмагон кўп яхшироқ оламда мендек нописанд.

Умр ўтуб бир хизматим ул ой писанди тушмади,
Ваҳ, не умр эрур, не қилсам айлағай, оё, писанд?!

Ёр агар мушқилписанд ўлмиш, кўрунғ мушқилки, бор
Менда юз мушқил ишу, қилмас бирин аммо писанд.

Ишқиде қилдим жаҳондин қатъу жондин ҳам, не суд
Чунки ул жону жаҳоним айламае қатъо писанд.

Эй кўнгул, куйдур тамаъ тухмин, таманна мазраъин
Бу экин невчунки ҳаргиз айламас доно писанд.

Давлати фақр истагил, невчунки, бор ул кўй аро
Сидқ ила киргач агар аълову гар адно писанд.

Чун фано шолени кийдим, атласинг йиғ, эй сипехр,
Ким бу бозор ичра эрмас ҳаргиз ул коло писанд.

Соқиё, бер ўтки, кул қилғай вужудим хирманин,
Айламон ҳайвон суйиким, айлағай ихё писанд.

Бу не ақлу зуҳд бўлған зоҳидо ким, қилмағай, —
Мен киби оламда бир девонайи расво писанд.

Кеч бу боғу гулларидин ҳам, Навоийким, эмас
Аҳли таҳқиқ оллида дунёву мофиҳо писанд.

* * *

Эй орази насрин, сочи сунбул, қади шамшод,
Булбул киби ҳажрингда ишим лолаву фарёд.

Сайд ўлди кўнгул кўзларингга, ваҳ, қутулурму,
Бир қушки, анинг қасдида бўлғай ики сайёд?

Ул мактаб ароким ўқудунг ноз рамузин,
Гўёки вафо ишин унутмиш эди устод.

Ашкимни кўруб тез бўлур кўнгли жафоға,
Оре, итимас, чунки суйи бўлмаса фўлод.

Мингдин бир эмас ўз юраги захмларидин,
Ҳар нечаки тоғ бағрини захм айлади Фарҳод.

Ўлукни киши дафн эта олмас, вало ҳар кун
Юз тиг қилур дафн, кўзунг бўлғали жаллод.

Гул яфроғи тирноғлар эрур бу чаман ичра,
Булбул пару болини юлуб бергали барбод.

Не айб, Навоий киби девоналиғ этса,
Ҳар одамиким, бўлса анинг ёри паризод.

* * *

Буки ҳар ёндин кўкартибдур юзумни кожи дард,
Жисм уйи тоқини олтун бирла қилдим ложувард.

Май юзунгда гуллар очти, қилма фарёдими манъ
Булбул афғони не тонг, очилди чун гулшанда вард.

Булжажаблиғлардурур ишқ ичраким, зоҳир қилур,
Меҳрдек ўтлук кўнгулдин дай елидек оҳи сард.

Ғам тоши хоки танимдин ҳар сори элтур ғубор
Бошима туфроғ совурмоғдин эмас теграмда гард.

Ул қуёш зулфи хамидин чикса оҳим тўлғаниб,
Бир қуюн бил ониким, даври эрур гардуннавард.

Эйки, истарсен, ўзунгни фард ул ой ишкида,
Аввал онинг ғайри ёдидин ўзунгни айла фард.

Эй Навоий дардлиғ назмингни аҳли дард билур,
Дардсиз, доғи бўлур, они ўқуғоч, аҳли дард.

* * *

Кўнгулда юз билад хаттинг гар ўт солур, гар дуд
Мунаввар ўт тушар ул уйдау муанбар дуд.

Фироқ кулбасида тортарам дамодам ох,
Не айб тутса бу вайронани саросар дуд.

Фалак юзундаки ҳар сори дуди оҳимдур,
Фироқ аҳлига бир шоми ҳажр эрур ҳар дуд.

Хатинг қуёш киби юз узра парвариш топти,
Ажаб эмастур агар бўлса шуълапарвар дуд.

Улус қабулию радди билад ишим йўк, лек,
Неча ул ой манга мақбул, мен анга мардуд.

Замона боғи гулу сунбулини исламаким,
Димоғ офатидур шуъла фараз қил, гар дуд.

Навоий оҳидин ул ойни ёшурунг зинҳор,
Ки хўблар тарафи майл айлар аксар дуд.

* * *

Ёп ул юз ойинасин чексам оҳи дард олуд,
Бу важҳдинки, қилур майл хўблар сори дуд.

Жаҳонки, оҳим ила тийрадур, эмас мумкин
Бу шом дафъи юзунг субҳи бўлмаин мавжуд.

Юзунгда ҳар соридин эгма қош эрур ёхуд,
Бут оллида ики ҳиндуға воқий ўлди сужуд,

Май ичти деб мени ёзғурманг, эй мусулмонлар,
Ки раҳматидин эмас ноумид габру жухуд.

Қадахки дайрдин истармен, ушбу кўзгудин,
Билингки, муғбача акси эрур манга мақсуд.

Қоварлар итлари ул кўй аро фиғонимдин,
Не итки кўп улуса эл аро эрур мардуд.

Дедимки, суд қилай жон бериб висоли учун,
Навоийё, чу фироқида умр кечти, не суд?

* * *

Фурқатингдин заъфарон узра тўкармен лолалар,

Лолалар эрмаски, бағримдин эрур парголалар.

Дур тишингдин донаи сабрим қолур бебар десам,
Кулуб айтурким, экиннинг офатидур жолалар.

Барги гул узра ёпишибтур шакар ҳар соридин,
Ё магар лаълинг уза қайнабтурур табхолалар?

Тола-тола най ўқунг кўксумда гўё синдиким,
Теврулубтур нотавон кўнглумда бир-бир толалар.

Фитналик тўккуз фалак гардингда, жоно, турфадуру,
Ким кўрубтур бир куёш давринда мундоқ ҳолалар?

Бордилар аҳбобу мен йиғлармен ўз аҳволима,
Корвондин қолғон ит янглиғки, қилғай ноалалар.

Кўҳи ғам бўлди Навоий, лолалар гулгун сиришк,
Тоғ агар будур, бале, ашк ўлғусидур лолалар.

* * *

Эй сабо, шарҳ айла аввал дилситонимдин хабар,
Сўнгра дегил кўнгул отлиғ нотавонимдин хабар.

Чун манга бердинг хабар, лутф айлаб ул ён доғи элт
Хотири мажруҳ ила озурда жонимдин хабар.

Гар булар кўнглига таъсир айламасдек бўлса, айт
Ер юзин ғарқ айлаган ашки равонимдин хабар.

Ва-р мунга ҳам қилмаса парво, дегил афлок элин,
Кеча-кундуз жонга еткурған фиғонимдин хабар.

Қилса истиғно керакким, айлағай албатта раҳм,
Гар десанг жоним аро доғи ниҳонимдин хабар.

Айтким, тутқил хабар мендин йўқ эрса, топмагунг
Олам ичра истабон ному нишонимдин хабар.

Арз қил тадриж илаким шодлиғидин ўлмайин,
Эй Навоий, келса ногаҳ дилситонимдин хабар.

* * *

Қайда топқай телба кўнглум ул қаро кўздин хабар,
Чун жунун ичра қарориб, топмас ул ўздин хабар.

Дайр токи ичра усрук бил хабарсиз кофире,
Эйки билмак истадинг ул қош ила кўздин хабар.

Кўйида кўнглумда воқий бўлгон ишни, эй рафиқ,
Ҳам магар фаҳм айлагайсен эл аро сўздин хабар.

Фаҳм этармен ашқдин хижрон тариқин ўйлаким,
Кеча озгон топса йўл ҳолини юлдуздин хабар.

Ишқи дашти ичра жисмим туфроғин совурди оҳ,
Ҳеч ким бориб вале тутмоди ул туздин хабар.

Водийи хижрон аро мен бекас иттим, сўрмади
Ҳеч ёре ул тараф бориб, бу ёлғуздин хабар.

Топмадим бурқаъда ул юздин хабар, гар пардада,
Эй Навоий, ёр топти мен киби юздин хабар.

* * *

Икки зулфунг телба кўнглумга қоронғу кечалар,
Заъфдин бехудлуғум уйқу анго бу кечалар.

То гирифтор ўлди зулфунг домиға кўнглум қуши,
Тўлғаниб жисмим, кўзумдин ўчмиш уйқу кечалар.

Қайда бўлсун уйқуким, оқизмиш уйқу хайлини,
Тинмайин оққон сиришким қонидин сув кечалар.

Ҳар не навъ бўлса ўтар кундуз иши, лекин бўлур
Ҳажр дардидин хароб аҳволим асру кечалар.

Тийра шомим шиддатин кўргилки, чарху субҳдин
Ҳолима гаҳ йиғлағудур, гоҳ кулгу кечалар.

Субҳдек соф истасанг кўнглунгни, андин чарҳдек
Тийралик чиркини сиймин ашқ ила юв кечалар.

Эй Навоий, ҳашр янглиғ истар ўлсанг субҳи васл,
Тонғача ашқ ахтарин тўкмай бўлурму кечалар.

* * *

Барги гул юзинда лаълинг рашкидин хуноблар,
Гунча кўнгли ичра оғзинг хасратидин тоблар.

Сафҳаедур оразим дебоча ишқ авроқиға,
Қон ёшимнинг хатлари шингарф бирла боблар.

Ашким ортилғон учун ҳам бўлмамиш кирпичларим,
Ким ясабдур кўз хаёлин чеккали қуллоблар.

Ҳажридин кўзларгаким ашк эврулур, ул ашк эмас,
Ким эрур дарду бало дарёсиға гирдоблар.

Айбим этманг бош кўтармайдур дебон хумхонадин,
Қилмайинму сажда топсам бу сифат меҳроблар?

Ҳажр аро икки кўзум ичра белингнинг нақшидур,
Ўткарур тунни хаёл айлаб кеча беҳоблар.

Рўзгорин қилди мазлум оҳининг дуди қаро,
Кўрма золим хилватининг кўргасин синжоблар.

Терга ботқон гармрўлардин магар дафъ айламиш,
Ўзлуки чиркин таҳаррукдин ирик мошоблар.

Дўстлар, мискин Навоий тийра шомин ёд этинг,
Ёр ила жоми ҳилолий чексангиз маҳтоблар.

* * *

Не лўливашдур ул котилки, қон тўкмаккадур яксар,
Қиё боқмоқлари — поки, итик мужгонлари — ништар.

Юзидинким хижилдур гул, паришон ҳар тараф кокул,
Сочиб гулбарг уза сунбул, тўкуб кофур уза анбар.

Югурмакликда ҳар гунбад, ки секрер ул маҳи гулҳад,
Гули меҳр олдорир беҳад, уёлур гунбази ахзар.

Чу лаъб асбобини тузди, саломат риштасин узди,
Қамардек ҳола кўргузди узори давридин чамбар.

Либоси нози часпондур, гаҳи туз қадди чавгондур,
Замоне гўйи ғалтондур, зиҳи чобук, зиҳи дилбар.

Бошиға сийм ўлуб паррон, тушуб гирдиға анжумсон,
Тулуъ эткан киби ҳар ён қамар атрофида ахтар.

Тўкуб қон неши ғам бирла, очиб майдон ситам бирла,
Олиб таблу алам бирла кўнгуллар кишварин яксар.

Жунун шамъин қилиб равшан, кўнгулга телбаликдур фан,
Паридек бўлғали парранда ул шўхи пари пайкар.

Навоий бўлди лўливашки, келмиш анга лўли хуш,
Қани бир жоми лўликашки, лўли тутса бир соғар.

Тамаъ қилма фалакдин комким, ханжар қилур ошом
Яйги ой шаклидин ҳар шом ул лўлийи бозигар.

* * *

Йўлида кош мени пора-пора қилғайлар,
Ки халқ ҳолима бир-бир назора қилғайлар.

Бу ҳолатимни кўруб бори ишқ асирлари,
Вафосиз элни севардин канора қилғайлар.

Васиятим буки, кўнглумни кўргач-ўқ аҳбоб,
Тутуб юзини ҳамул лаҳза қора қилғайлар.

Бу дард илаки ўлармен, мараз чу зоҳир эмас,
Табиблар бу балоға не чора қилғайлар?

Тамуғни равза соғинғайлар аҳли ҳашр ул кун,
Ки телба кўнглум ўтин ошкора қилғайлар.

Май ички, англамағайлар бу дайрдин рамзе,
Гар аҳли зуҳд юз ил истихора қилғайлар.

Сабо, дегилки, Навоийға тортсунлар хат,
Аларки аҳли вафони шумора қилғайлар.

* * *

Ё раб, бу не гулдурким, бошига чечак санчар,
Гаҳ эгри кўяр бўркин, гаҳ белга этак санчар.

Кўнглумга чекиб новак, ож айлади пайвандин,
Ҳар заҳмки, ул тешди эл анга сўнғак санчар.

Бошимға ҳавас лаълинг, оламни видоъ эттим,
Чиқса киши мажлисдин, бошиға газак санчар.

Ғам кулбасида, жоно, ул хастаға раҳм этким,
Тебранса бағир оғрир, дам урса юрак санчар.

Қуллоби муҳббаттур саргашта кўнгул ичра,
Чун қуш солиб ул чобук, бошиға гажак санчар.

Ҳар кавкаб учин гардун ниш этти шу онидин,
Ғам шоми вафо ақлин ҳар нав керак санчар.

Санчилғон ажал хори, ишқ учраса билгайсен
Ким жонга бало нишин ҳажр ўзгачароқ санчар.

Жисмин чу Навоийнинг пайкони темур қилди,
Билмонки, синон эмди бағриға нетак санчар?

* * *

Чораи кор истабон бечоралиқ кўнглум тилар,
Хонумон таркин қилиб, оворалиқ кўнглум тилар.

Истарам оллингда қилсам саждаву ўпсам лабинг,
Бут парастинг айлабон, майхоралиқ кўнглум тилар.

Бағриму кўксум била кўнглумни қилдинг ёралиқ,
Жонни ҳам бу ҳол бирла ёралиқ кўнглум тилар.

Ошиқ: иши чун саводул-важҳи фид-дорайн эрур
Бу маломат кўйида юз қоралиқ кўнглум тилар.

Қасдима ҳар ёндин ул кўй итларин кўй, эй рақиб,
Ким саломат пардасин юз поралиқ кўнглум тилар.

Тан ғуборин жон юзидин рафъ қил, эй дардким,
Кўзни ул ён гаҳ-гаҳи наззоралиқ кўнглум тилар.

Эй Навоий, кеаяким кўнглумга тушган дард учун
Чора истармен, вале бечоралиқ кўнглум тилар.

* * *

Телбараб итган кўнгул ёдимға келса гоҳлар,
Йиғлаб, эл кўнгли бузулғудек чекармен оҳлар.

Ўтти хўблар ой киби, йўқтур арода ул қуёш,
Ваҳки, ул бадмеҳрни кўрмон ўтадур моҳлар.

Хўблар зулфу занахдониға бординг, эй кўнгул,
Ҳозир ўл, тундур қаронғу, йўлда бордур чоҳлар.

Гар мусаввир сизса девор узра ул гул хирманин,
Жав-бажав мендин нишон бергуси бир-бир коҳлар.

Эй кўнгул, Фарҳод ила Вомиқ доғи Мажнун қани?
Бўлмағил ғофилки, бир-бир бордилар ҳамроҳлар.

Тўкти қон гулгун либосин кийгач ул хўблар шаҳи,

Қон тўқар эрмиш қизил тўн кийса, бешак, шоҳлар.

Эй баҳори ҳусн, эшитсанг Навоий оҳини
Керак, албатта, хазон елин соғинсанг гоҳлар.

* * *

Онча кўнглумни жунуну ишқ яғмо қилдилар,
Ким мени девонани оламга расво қилдилар.

Халқ баъзи кулди, баъзи ибрат олиб йиғлади,
Ҳар қачон муфрит жунунумни тамошо қилдилар.

Ғамзаси ҳар дамки қон тўкмакка хуни истади,
Кўзлари мен қони тўлғон сори имо қилдилар.

Мен гадо ким, васли ким?! Чун кўрдилар юз тийғ қатл,
Шаҳлар они ким хаёл ичра таманно қилдилар.

Кўйига киргач мени мунглуғ, ҳужум этти рақиб,
Ўйлаким, итлар гадо кўрганда ғавғо қилдилар.

Мен чу асрайолмадим сирримни, найлаб айб этай,
Душманойин дўстлар гар ошкоро қилдилар.

Ваҳ, не зулм эрдикӣ ўзга сори солдинг тийғи зулм,
Ҳар нечаким жон била кўнглум тавалло қилдилар.

Бода ичким, ғуссадин фард ўлдилар ул хайлким,
Бу кўҳан дайр ичра майли жоми саҳбо қилдилар.

Эй Навоий, бергил ўзлук нақдину касб эт фано,
Ким алар суд айладиларким, бу савдо қилдилар.

* * *

Бизга жаҳон боғидин ул сарви гул андом етар,
Ул чу етар сояи сарву майи гулфом етар.

Базм бу навъ ўлди оса нақли ҳадисин демаким,
Ғунча била иаргисидин шаккару бодом етар.

Дин улуси қатли учун куфр эли ҳожат эмас,
Эй фалак, иш гар будур ул офати ислом етар.

Ҳар нафас, эй ишқ, онинг дарди ўтин кўнглума ёқ,
Бўлса бу марҳам чу онинг ранжига ором етар.

Нўши висолинг била аҳбобни қил комраво
Ким, монга дардинг майи хунобасидин ком этар.

Тоғ киби торт қаноат этаги ичра аёғ,
Даври фалакдин сенга бир курс агар шом этар.

Ўтти кўп айём, Навоийға ишинг фитна эди,
Мунча-ўқ, ўлгай ситам, эй фитнаи айём, этар.

* * *

Кўк бинафшазорини анжум чу наргисзор этар,
Наргисинг бирла бинафшанг хажри кўнглум зор этар.

Чун Зухал толиъ бўлур холинг хаёли фитнадин,
Жоним ичра юз минг ошуби бало изҳор этар.

Жилва қилғоч Муштари кўзни узоринг ёдидин,
Юз саодат ахтаридин ҳар замон дурбор этар.

Чун чиқар Бахроми қотил кўзларинг андишаси,
Хаста жонимни қатили ханжари озор этар.

Меҳрдин топмай нишоне сенда ҳам, гардунда ҳам,
Бу мусибат кўзума ёруғ жаҳонни тор этар.

Зухра ҳолимга сурудин навхаға айлаб бадал,
Чангининг сочин ёйиб, дурри сиришк изҳор этар.

Ўлмаким англаб Уторид ҳолима деб марсия,
Шарҳи дардим назмидин ҳар лаҳза юз тумор этар.

Ой ҳалоқимга тутуб мотам, кийиб тундин қаро,
Оразин сайли била аҳли азо кирдор этар.

Тийра айлаб бениҳоят кеча умрум шамъини,
Васл субҳи ҳасрати ранжим юз ул миқдор этар.

Ростлиғ улдурки етқач ул қуёш раҳм айлағай,
Улча аҳволимға ҳар тун чархи кажрафтор этар.

Эй Навоий, ишқ дардидин шикоят қилмаким,
Жонингга жавру жафосин ҳар нечаким бор этар.

* * *

Ёрдин хижрон чекар ушшоқи зор, эй дўстлар.
Неча тортай ҳажр, чун йўқ менда ёр, эй дўстлар.

Ёр ишқин асрағил пинҳон дебон саъй этмангиз,
Вах, не навъ этгум йўқ ишни ошкор, эй дўстлар.

Ишқ бирла гар бирав лофи вафоу аҳд урар,
Ишвагарлар аҳдиға йўқ эътибор, эй дўстлар.

Айламанг бекаслигимни таън, бир кун бор эди
Менда ҳам бир нозанин чобуксувор, эй дўстлар.

Ёрсиз вайронда қон йиғлармен охир, сиз қилинг
Ёр бирла гашти боғу лолазор, эй дўстлар.

Ёрсиз ифрот ила гар йиғласам, айб этмангиз,
Ким эрур бу иш манга беихтиёр, эй дўстлар.

Дўстлук айлаб тутунг гаҳ-гаҳ лаболаб жомким,
Қасди жон қилмиш манга дарди хумор, эй дўстлар.

Май ичингим, даҳр эли ичра кўп истаб топмадук
Аҳду паймонида бўлғон устивор, эй дўстлар.

Ёрингиз васлин ғанимат англабон шукр айлангиз
Ким, Навоий ўлди бекасликда зор, эй дўстлар.

* * *

Висол аҳли, сизу, жоми муроду комронлиғлар,
Бизу, ғам кунжию, хуноби ҳажру нотавонлиғлар.

Танимда ҳар тараф қонлиғ яро, гўёки қилди ишқ
Қасосим ҳукминиким, туттилар теграмни қонлиғлар.

Эрур Фарҳоду Мажнун хонумони тоғ ила водий,
Халос этмиш мени ул қайддин бехонумонлиғлар.

Басе диққат эди кўнглумда қилғоч ул пари жилва,
Жунун бирла мубаддал бўлди барча хурдадонлиғлар.

Асар йўқ кўнглида ул шўхнинг ному нишонимдин,
Натижа акс берди бизга беному нишонлиғлар.

Мен ўлдум меҳридин, юз мендек ўлса, йўқ анинг раҳми,
Бўлур эрмиш биравга мунча ҳам номехрибонлиғлар.

Кўҳан пире йўлунгда ўлди, бир ҳам боқмадинг, ё раб
Ки, ўткай хайр бирла ғуруру навжувонлиғлар.

Яна зуҳдум тариқин афв қил, эй пири дайр, охир
Ки сендин яхшиликдур, неча биз қилсак ёмонлиғлар.

Навоийни деб эрмишсенки, мендин ўзгани севмиш,
Кам ўлмас, оллоҳ-оллоҳ, сендин ушбу бадгумонлиғлар.

* * *

Улки солгай шуъла аъзосига ўтлуғ оҳлар,
Қайда билгай куймакин зарбафт кийган шоҳлар.

Бағридин қон томғучи ушшоқ захмин билмагай
Тийғидин қон томғучи бераҳм олий жоҳлар.

Шиддатин Фарҳод қилгай фаҳм йўқ Парвезким,
Дардни хокилар англа, йўқ фалак даргоҳлар.

Жону кўнглум кирдилар ғам даштига гум бўлғали,
Мен ҳам эттим азм, чун азм эттилар ҳамроҳлар.

Бўлсалар оғаҳки, бир ғамгинни ҳижрон ўлтурур,
Фикр этар ҳолига ҳижрон дардидин огоҳлар.

Ваҳ, не билгай ҳажр занжирида дилхоҳим недур,
Ҳалқа урғон базм айши даврида дилхоҳлар.

Эй Навоий, шоҳларга чун гадолар фикри йўқ,
Элтқил ҳам тенгри даргоҳиға шайаллоҳлар.

* * *

Тилаб юзунгни кўнгул ҳажрдин фароғ истар,
Қоронғу тунда начукким киши чароғ истар.

Биҳишт борида дўзах сори қилур оҳанг,
Ҳабиб кўйи туруб, улки гашти боғ истар.

Салоҳ кўнглакини йиртиб, оҳ ўтин ёрутуб,
Кўнгул фироқим аро кўксум узра доғ истар.

Сочингни ислабон ошуфтамен, зиҳи савдо,
Биравки мушқдин осойиши димоғ истар.

Ҳаёт бодасидии нашъа доғи ҳайф анга,
Ки лабларинг майи даврида ўзни соғ истар.

Бу нақд жаннат ародур, биравки дайр ичида
Май ичса, муғбачалар илгидин аёғ истар.

Кўюнғ Навоий бедилни, қилса кўйига азм
Ки, кўнгли итмиш онинг — айламак сўроғ истар.

* * *

Оразинг кўзгусида хат сабзадурким суда бор,
Ё магар зангор су таъсиридин кўзгуда бор.

Ўқларинг пайкон била ҳар ён курук жисмимдадур,
Шохлар узра кўнгуллардекки ул ножуда бор.

Заҳри ҳажрин қилди дафъ ул кўз қароси, ваҳ, бу нав
Қайда бергай хосият позаҳрким оҳуда бор.

Бордурур меҳроб турғоч бутға қилғондек сужуд,
Сажда қилсам қиблаға то қошларинг қоршуда бор.

Зулф аро холинг агар дин қасди айлар, не ажаб,
Мунча кофирлиғ раги, ваҳ, қайси бир ҳиндуда бор?

Ишқ водийсин хатардур илм ила қатъ айламак,
Солик эрсанг ташла маълумингнию осуда бор.

Юзин истарсан, Навоий, қочма зулфи фикридин,
Ким сен истар айшнинг уммиди бу қайғуда бор.

* * *

Ҳар ниёзу ажзким бу жони ношодимда бор,
Ваҳки, юз минг онча ноз ул сарви озодимда бор.

Ваъдаи меҳру вафоға мункир ўлма, эй пари,
Ким неча мажнуну вола мен, вале ёдимда бор.

Ўқидин Мажнуннинг, эй рови, не ҳайрат қилғамен,
Менки юз парвона андоқ меҳнатободимда бор.

Кўнглума кўҳи ғаму мужгонларинг кирмиш валеқ,
Не ғам ул тоғдин, бу метинларки Фарҳодимда бор.

Кескали ҳушу хирад нахлини билгил аррае;
Ҳар харошеким жунун шарҳида фарёдимда бор.

Дайр пири ўзлукум қайдин кетарди, ваҳ, не тонг,
Гар дуоси ҳар сабуҳи вақти авродимда бор.

Эй Навоий, телбаратмишдур мени ифрот ила,

Баски муфрит одамилиғлар паризодимда бор.

* * *

Борди улким, сендин айрилғай кўнгул то жони бор,
Жавруннга кўйдум кўнгул, қил ончаким, имкони бор.

Эй Масиҳим, мен қатили ишқмен, тиргуз мени,
Бир нафас, дедим, қабул этким, нафаснинг жони бор.

Новакинг етгач, ики нов очти ашким суйидин,
Гўйи ул новакнинг икки новлиқ пайкони бор.

Хозини жаннат сену учмоғ гуликим бас манга,
Буки ҳар ён тийғининг жисмимда томғон қони бор.

Ёрса кўксумни, фиғон зоҳир қилур жон риштаси,
Кўнглак ўлса чок, узулган торнинг афғони бор.

Жон куши учқон, туз этти жисм уйин сели фано,
Эй ҳумоюнфол, ўшул чуғзеки, бир вайрони бор.

Шайху бир бодому қон ютмоққи, пири дайрнинг
Нуқл ила майдин фано аҳлиға кўп эҳсони бор.

Даҳр шўхи макриға берма кўнгул, йўл баргин эт,
Сен киби ҳар гўшада невчунки юз меҳмони бор.

Лаъли ҳажрида Навоий қони қайнар демангиз,
Янги майдек руҳидурким, нолаи пинҳони бор.

* * *

Улки, юз мендек жаҳонда волаву шайдоси бор,
Нечаким бордур ниёзим онинг истиғноси бор.

Дам-бадам кўнглум бериб жон нақди истар васлини,
Оллоҳ-оллоҳ, телба кўнглумнинг ажаб савдоси бор.

Кўнглаким қонлиқ туганлар ўрнидин ой-ой эрур —
Ул катондекким, юзида ҳар тараф тамғоси бор.

То ўқунг ёмғир киби келди, кўзум бўлмиш садаф
Бовужуди улки дурдин юз сари дарёси бор.

Жон бериб, дардин олиб кўксумда асрармен, не айб,
Асраса сандуқ аро улким самин колоси бор.

Сўлма эмин чархдин бир дам мураққаъпўш деб,
Ким куёшдин бу мураққаъ ичра ўтлуғ тоси бор.

Итларинг бўлмиш Навоий кўнгли учун меҳмон,
Бу кеча ул кўй аро, кўрким, ажаб ғавғоси бор.

* * *

Барча хўбларнинг қаду рухсору хатту холи бор,
Лек улким, бизни беҳол айлар, ўзга холи бор.

Юзум олтиндекдурур, бу важҳдинким ҳолиё
Сиймбарлар ул кишинингдурким, онинг моли бор.

Киргали кўнглум аро бир-бир ўқунг бўлмиш таним
Ул қаламдекким, онинг ичида туз-туз ноли бор.

Сунбулунг тушса оёғинг остида, не айбким,
Гул била хуршиднинг остида «лом»у «дол»и бор.

Ул сабабдин, зоҳидо, машғул эмасмен зуҳд ила,
Ким кўнгулнинг мутрибу май бирла кўп ашғоли бор.

Одам ўлмишменки, ишқ аҳли манга авлод эрур,
Йўқса, ёшдин менча кимнинг юз сари атфоли бор?

Гавҳари мақсуд чун вобастаи тавфиқ эрур,
Деса бўлмаским, мунинг саъйи, онинг ихмоли бор.

Эй Навоий, топмасанг коме лаби жонбахшидин,
Сенинг учун бўлсун онинг ғамзаи қаттоли бор.

* * *

Холу хаттинг хаёлидин, эй сарви гульузор,
Гоҳи кўзумга хол тушубтур, гаҳи ғубор.

Юзунгда хол сафҳада томғон киби қаро,
Холинг малоҳати туз эрурким қарода бор.

Жонимни ўртаган юзу холингни билмасанг,
Ўт шуъласида айла гумон бир ўчук шарор.

Билмон, кўнгулда холларингнинг хаёлидур,
Ё кирпигинг тиканларин айлабсен устувор.

Ҳар дам кўнгул ҳалоку кўзум тийра бўлмоғин
Билгай бировки, ёри эрур шўху холдор.

Машшотайи қазо бедамиш холу хаттини,
Беихтиёрликда манга борму ихтиёр?

Мискин Навоий холи лабинг кўрса жон берур,
Боқсанг не бўлди сурати ҳолига, эй нигор?

* * *

Кирди сиймобий либос ичра яна ул гульзор,
Ул қуёшдекким, анга мониъ бўлур абри баҳор.

Ул булут янглиғ либос узра сизилғон хатлари
Бор анингдекким, ёғин тушгай булутдин тор-тор.

Бу либоси сиймгун ичра сенинг нозик танинг
Ул кумушдекдурким, ул сиймоб аро тутқай қарор.

Меҳри рухсоринг либоси сиймгундин мутлақо
Ул қуёшдурким, қилур кўзгуда аксин ошкор.

Бўлди сиймобий либосинг ранги, баским айладим
Кўз саҳобидин бошингға ашк сиймобин нисор.

Танни чун сиймоб этар бу чархи ахзар оқибат,
Тўн агар сиймобий ўлсун, гар яшил бир ҳукми бор.

Эй Навоий, қисвати гар обгундур, не ажаб,
Бу яқиндурким, бўлур сув ичра дурри шохвор.

* * *

Парим бўлса учуб қочсам улустин то қанотим бор,
Қанотим куйса учмоғдин, югурсам то ҳастим бор.

Чиқиб бу дайрдин Исоға невчун ҳамнафас бўлмай,
Бихамдиллах, тажарруд бирла ҳимматдин қанотим бор.

Халойиқ суҳбатидин минг ғамим бордурки, муфт ўлғай
Агар минг жон бериб билсамки, бир ғамдин нажотим бор.

Чекиб ағёрдин юз жавру тортиб ёрдин минг ғам,
Не ўзга халқдин ғайрат, не ўзумдин уётим бор.

Кечиб кўздин озай бир хатки, даҳр аҳлига кўз солма,
Бу дамким кўз саводидин қаро, кўздин давотим бор.

Тилар кўнглум қуши анқодин ўтса нори юз водий,

Мунунгдек сайр этарга Қофдин ортуқ саботим бор.

Навоий, билки, шах кўнгли манга қайд ўлмаса, биллах,
Агар кавнайнга хошок чоғлиғ илтифотим бор.

* * *

Ваҳки, майдон азмиға секретти ул чобуксувор,
Кимдурурким, асрагай эмди инони ихтиёр.

Қошу юзунгдин агар ортар жунунум, не ажаб,
Телбаликка ҳам янги ойдура мадад, ҳам навбаҳор.

Чок этинг кўксумки, чиқсун ўтлуғ оҳим шуъласи,
Бир нафас бўлғайки бу андух ўти топқай қарор.

Ақлу фаҳм ошуфтаҳол ўлди йигит жонинг учун,
Ким яна уйдин мунунгдек чиқмагил олифтавор.

Соқиё, чун ичкумиздур оқибат шоми ажал,
Бода тут андин бурунким, бизни ўлтургай хумор.

Бир замонлиғ ҳажр чун минг йилча бор, ўлсам не тонг,
Чунки бўлмас ҳеч кишининг умри минг йил пойдор.

Эй Навоий, шукрим, майдонга ул шах қўйди юз,
Ким йўлида қолмади навмид жони хоксор.

* * *

То бўлди кўнгул ул кўзи усрукка гирифтор,
Эл кўзига соғмен, вале ўз-ўзума бемор.

Тонгдин танним оқшомғача тош захми била реш,
Тундин баданим тонггача тиш захмидин афгор.

Кулбамнинг эмас хиштлари дарзики, очмиш
Ҳолимга фиғон қилғали оғзин дару девор.

Халқ ичра кўнгул ишқини фош айлади оҳим,
Уй ичида ўт бор эканин дуд этар изҳор.

Ул бут ғамидин кофири ишқ ўлғали кўнглум
Жон ришталарин жамъ қилиб боғлади зуннор.

Хуш гулшан эрура даҳр, будур айбики, онда
Пайваста хазон елидин озурдадур ашжор.

Ёр оллида гар бор-йўқ эрса ажаб эрмас,
Ағёр чу бор анда, Навоий санга не бор.

* * *

Ичкали гулранг май наргис масаллик жоми бор,
Савсани тўн бирла улким сарздек андоми бор.

Гулшан ичра сарви раънодек қилиб ҳар ён хиром,
Мавзуъи дилкаш аро май ичкали ороми бор.

Бодаи софи чекиб аҳбоб ила ғофил валек,
Ким йироқтин доғи бир маҳруми хуношоми бор.

Бу жафо аҳли вафони қилди майдек талхком,
Ким қошинда кирса ҳар ноаҳли майдин коми бор.

Мен ютуб хуноба йиллар, эл чекарлар жоми айш,
Чора йўқ улким, азалдин бахти нофаржоми бор.

Чун вафо аҳлиға даврон тутмади жоми мурод,
Ким мурод андин тамаъ айлар, хаёли хоми бор.

Эй Навоий, гар фано дайри сари қилсанг гузар,
Дайр пирининг ямон-яхшига лутфи оми бор.

* * *

Буким, кўнгулнинг ул ойсиз не саъб ҳолати бор,
Ул англагайки, бирав ҳажридин малолати бор.

Қуйики тушмиш анинг зулми тийғидин бошим,
Ҳануз тийғи юзидин магар хижолати бор.

Қулоқ дурию юзи икки ахтар этти қирон,
Ки олам ичра базе фитнаға далолати бор.

Сабо дебон хабар ул гулдин, элни тиргузди,
Масихча деса бўлғай анинг рисолати бор.

Кўнгулни зулм ила буздунг, бале бўлур маъмур,
Шаҳеки, мулкида эҳсон билан адолати бор.

Қадах қуёши била равшан айла хотирни,
Чу англасангки, фалак зулмидин залолати бор.

Навоий истамас эл ишқин англағай, буким,
Ўз-ўзи бирла жунун аҳлидек мақолати бор.

* * *

Кофиреким, сен киби рухсори оташноки бор,
Ўт солурдин лашкари ислом аро не боки бор.

Ишқ ўтин кўнглум ёрутмоқ истаса, йўқтур ажиб
Ким, чуруқ бўлгон сўнгаклардин куруқ хошоки бор.

Кўнглаким чокин тикарга майл қилдинг, эй рафик,
Билмадинг гўёки, кўнглак ичра кўксум чоки бор.

Эйки, дерсен пок хуснумдек жамол аҳлида йўқ,
Мен киби ишқ аҳлининг ҳам қайда ишқи поки бор.

Қатра-қатра ашқу дафъа-дафъа оҳим дудидин
Ишқ мулкининг ажойиб анжуму афлоки бор.

Сол янги ой заврақиға атласинг, эй чархким,
Оҳдин бу шом ашқим баҳрининг кўлоки бор.

Эй Навоий, қўйма бошим шўхлар гўй эткали
Ким, ани осмоққа бўлсун чобуқим фитроки бор.

* * *

Кимки олам боғида бир сарви гулрухсори бор,
Боғ сайридин фароғи, сарву гулдин ори бор.

Гул била майни нетар девонаеки, кўнглида
Бир париваш лаълидин май, хуснидин гулзори бор.

Гул насиму атридин мумкин эмас топмоқ илож,
Кимки бир гулчеҳра хори ҳажридин озори бор.

Жон етиб оғзимға ўлгум, бир нафас тенгри учун,
'Эй Масихим, кел бери, эй муддаи, сен нори бор.

Кўзларингга хори меҳнатдур гул, улким гул чоғи
Гулжабинлар кўзлари янглиғ ики бемори бор.

Дема булбул зулмиға гул боғламиш бел, гўйиё
Чарх зулмидин анинг ҳам боғлагон зуннори бор.

Қолди хуррамлик фалақдин ташқари, кўр, эй рафик
Ким, қазо наққошининг не гардиши паргори бор.

Фақр йўлинда оғирроқ юк эрур вобасталик,

Эй кўнгул, тарки тааллуқ айлабон ул сори бор.

Эй Навоий, ўзни мақбул истасанг, туфроқ бўл
Ким, эрур мардуд, улким бошида пиндори бор.

* * *

Дўстлар, мен телба аҳволига йиғланг зор-зор,
Ким солодур гаҳ-гаҳ ўт кўнглумга тушкан хорхор.

Истамас бўлса сабо бир-бир кўнгул жамъ айламак,
Нега зулфунгни паришонлиғдин айлар тор-тор.

Сен қуёш бирла муносибсен ўюнда, хўблар
Икки-икки чунки киргайлар, отошиб ёр-ёр.

Кўрқарамким, бўлмагаи озурда нозук қоматинг,
Эгнинга хуш-хушқи солмиш жаъди анбарбор бор.

Ҳалқа-ҳалқа бўйнума солмиш таноби зулфини,
Журми ишқимга магар ҳукм айлади дилдор дор.

Ишқ эрур андоқ мураббийким, қилур етқач асар,
Булбул ўлғай, очса юз бир сарви гулрухсор — сор.

Эй Навоий, бўлди ул бут кофири оташпараст,
Не ажаб, ваҳ ваҳ, гар урса жонинга зуннор нор.

* * *

Неча тортай васл учун мен зори маҳзун интизор,
Ваҳки, кўздин тўкти селоби жигаргун интизор.

Демаким, ул ойға кўп муштоқсен ё мунтазир,
Иштиёқим бениҳоят, андин афзун интизор.

Эл мушаввашдур сени кўзларда андоқким вухуш,
Дашт аро тортар замон Лайлиға Мажнун интизор.

Ё қуёшимни етур бошимға ёхуд жоним ол,
Кўп манга еткурма, эй бемехр гардун, интизор.

Эй саҳоби ҳажр, қилма субҳи умрум тийраким,
Ул қуёштин айру тортибмен узун тун интизор.

Бошима бир қатла ет, гар худ эрур ўлтурғали,
Ўлди тортардин чу бу зори жигархун интизор.

Ишқ шаҳри мунтазирдурлар Навоий қатлиға,
Ул икига тортқондек тоғу ҳомун интизор.

* * *

Гунчай хандон била хуснунг гули хуррам баҳор,
Хаттинг андоқ сабзаким, бўлғай анга ҳамдам баҳор.

Юз уза тердин хатинг гар бош чекар, эй гул, не тонг,
Сабзага боисдурур чун бўлди эрса нам баҳор.

Шодлиғдин гулшани васлингда йиғлаб, чексам оҳ,
Ёпма юзким, гулга бўлмас ел-ёғиндин ғам баҳор.

Оразим акси юзунг ойна тушган турфадур,—
Ким кўрубтур ҳам хазон бир ойда бўлғай ҳам баҳор.

Войким, бир гул хазонга солди айшим гулбунин,
Ушбу фасл ичраки топмиш жумлаи олам баҳор.

Барқу сел эрмас, фиғону ашк эрур, буким, ҳар эл
Гул юзунг кўргач тутар ўз ҳолиға мотам баҳор.

Қасди булбул кўнгли қайди бўлмаса, невчун солур
Боғ шўхи сунбули зулфиға печу ҳам баҳор?

Гул эмас, бу боғ торожиға ийнак лаълдин
Айлади овиза меҳри давриға хотам баҳор.

Эй Навоий, чин баҳор эркин бу, ёхуд кўргузур
Боғи хулқидин улусға довари аъзам баҳор.

* * *

Вою юз минг войким, тарки муҳаббат қилди ёр
Билмайин қолдим мену қилмай хабар айрилди ёр.

Борди ўқдек тезу ёдек қоматим ёд этмади,
Ишқ аро гўё менинг эгрилигимни билди ёр.

Чун гадолар бирла шаҳлар қилмас эрмиш ёрлик,
Мен гадони кўзга, бас, невчун бурундин илди ёр?

Панд эшитиб, дўстлар, ҳеч ким била ёр ўлмангиз,
Ким менинг бағримни тиғи ҳажр бирла тилди ёр.

Мендин уйрилғон балову дард учунму йиғлайин,
Ё ангаким борибон ағёр ила қотилди ёр?!

Йиғлашиб ғам шомн зоҳир айласунлар дард ўтин,
Кимгаким байтул-ҳазанда шамъдек тонилди ёр.

Эй Навонӣ, ёр учун тортар эдинг ғурбатда ранж,
Йўлга туш, эмди равонроқким, азимат қилди ёр.

* * *

Ул малоҳат шамъидин мундоқки жисмим ёнадур,
Ҳар бир учқун ғам шабистонида бир парвонадур.

Шоми ҳажрим шарҳин эл афсона қилди, оҳким,
Уйкуга солгон қаро бахтимни бу афсонадур.

Ғайрким, маҳв ўлдиго сенсен бузуғ кўнглум аро,
Чуғз итиб, товус ер тутмиш, ажаб вайронадур.

Кўксум ичраким, ғамингдин нордек бўлди шикоф,
Гўйиё ҳар бир бағир парголаси бир донадур.

Кўйида сўрсанг кўнгулларни унутма, эй сабо,
Менинг оворамниким, ҳам хаста, ҳам девонадур.

Чарх шабгардига гўё нақди умрингдур ғараз,
Тегрангга ҳар тунки икки букрайиб айлонадур.

Сўрма ҳажрингда Навоий ёрину сарманзилин,
Ёр анга дардинг, ватан бир кунжи меҳнатхонадур.

* * *

Яна ғариб гуле жонима жафо қиладур,
Яна ажаб тикане кўнглум ичра санчиладур.

Яна бир ўзгача ишқ икки илги зўридин
Бағир била юрагим бир-биридин айриладур.

Қалади, ваҳки, ўтундек сўнгақларимии сипеҳр,
Бу янги ўтқаки тан кулбасида ёқиладур.

Фироқ кожлари бирла, ваҳки, не ўтлар
Булутдек ашқфишон кўзларимга чоқиладур.

Сиришқ айлади хокий танимни андоғким,
Қадам кўяй деса, уйку кўзумга ёйиладур.

Қочар бу телба кўнгул, яна воқиф ўл, эй ақл

Ки толпинур кўпу кўксум шикофи очиладур.

Ғариб қисса эрур ишқким, туганмади ҳеч,
Агарчи бўлғали олам биноти айтиладур.

Навоий, аҳли жунун қайди ёр зулфи эмиш,
Хирад танобини уз, банд агар бу силсиладур.

* * *

Холи хижронида кўнглум дарди беандозадур,
Доғдин боргач қаро ташвиши анинг тозадур.

Тушта Юсуф ҳайъатин кўрдум ҳабибим ёдидин,
Гўйи ул қолаб, бу руҳи маҳз учун андозадур.

Захмим оғзи бутмасидин уйқум ўчмиш, эй рафик,
Гўйиё бу ўзга уйқу келтирур хамёзадур.

Ғамзаси жаллодида ҳолин кўнгулнинг билмадим,
Эй сабо, тенгри учун кўйида не овозадур?

Лаъли васфин ёзмишам жон сафҳасидин дафтаре,
Ҳар тараф жон риштаси бирла анга шерозадур.

Захмидин қон кўп оқиб ёхуд жунундиндур, буқим,
Ул пари кўйида ҳар дам телба кўнглум озадур.

Итлари қут этсун ўлтургач Навоий қонини,
Барча гар ҳар қатра бир жаннат гулиға ғозадур.

Воқиф ўлким, бешайи жаҳл ичра жисминг ҳужраси,
Нафс сайёди ҳаво сайдин тутарга козадур.

* * *

Қошинг авжи малоҳатнинг янги тукқан хилолидур,
Қадинг нахли латофат боғининг наврас ниҳолидур.

Фидо жоним қадинг нахлиғаким, гарчи эрур наврас,
Бале андому раъноликда ҳадди эътидолидур.

Назокат гулшанида тоза гулбун қоматинг шибҳи,
Онинг табъида музмар ғунча йўқ оғзинг мисолидур.

Чучук лафзинг Масиҳонинг туфулиятдағи нутқи,
Белинг жонбахшлиқта кўнглига кирган хаёлидур.

Не тонг, кўнглум агар мажруҳ ўлуб, қон борса захмидин
Ки узган ғунчадек бир тифлвашнинг поймолидур.

Юру, эй Хизрким, хайвон суйидур захр агар ичсам,
Бу дамким, жоним ул шўх итлари сингон сафолидур.

Хало мавжуд эмас сув зарфидин чиққач ҳаво тўлди,
Ҳавои ишқдин мамлудур ўздин кимки холидур.

Навоий ашкидек ул шўх агар типмас, ажаб эрмас,
Қилурлар пўя ёшлар то югурмак эҳтимолидур.

Фано дайрин тилармен мен, вале учмоғни зоҳидким,
Менинг комим — қадах дурди, анинг кавсар зулолидур.

* * *

Оразинг кўзгусиму тер касратидин судадуру?
Ёхуд ул ораз суйининг аксиму кўзгудадуру?

Дема айни ноздин ул кўз очилмайдурки, бор
Кофиреким, мастлиқ ифротидин уйкудадуру.

Топмоғим ўзни маҳол ўлмиш фироқинг шомиким,
Таб ародур хаста жисму тоб ул гисудадуру.

Сен урарсен новаку кўксум шикофидин кўнгул
Кўргали келмиш, хато қилмаки, хуш қопудадуру.

Сажда қилмоқ не тафовут Каъба ёхуд бутгаким,
Қоши меҳроби қаён қилсам сужуд ўтрудадуру.

Ўлмагимдин зулфунгга гўё паришонлиғ етиб,
Мотам аҳлидек қуйи солиб бошин қайғудадуру.

Нух умрию Сулаймон мулкига йўқтур бақо,
Ич, Навоий, бодаким, олам ғами беҳудадуру.

* * *

Оташин гул баргидин хилъатки жононимдадуру,
Хилъат эрмас, ул бир ўтдурким, менинг жонимдадуру.

Оташин лаъледурурким, анда музмар бўлди жон,
Оташин гул баргидин хилъатки жононимдадуру.

Жон куши хунобидин тутмиш малоҳат нахли ранг,
Ё либоси лолагун сарви хиромонимдадуру.

Қатл биймидур, тарахҳумнинг доғи уммеди бор,
Бу либоси олким ул номусулмонимдадур.

Васл шоми куймаган парвона шояд қолмагай,
Бу шафақгун хуллаким, шамъи шабистонимдадур.

Тутмасун гул суҳбатидин сарв ўзин кўп сарфароз,
Эй сабоким, ул тўни гулгун менинг ёнимдадур.

Соқиё, гулранг май солиб, кетур паймонаким,
Зухд биймидин халал факр ичра паймонимдадур.

Эй Навоий, истама жон булбулин ҳар гулдаким,
Ул тўни гулгун, лаби гулбарги хандонимдадур.

* * *

Юз туман меҳнат ўти андухлиғ жонимдадур,
То ҳаводин сарзаниш сарви хиромонимдадур.

Ҳожатим будур, худоёким, каромат қилғасен,
Нотавон жонимға ҳар заҳматки жононимдадур.

Дард менда сендин ортуқ бўлса, жоно, не ажаб,
Ким сенинг жисмингдадур, заҳмат менинг жонимдадур.

Сўрдум оғзи таъми талх эрмиш, ажаб йўқ, ўлмагим,
Менки бу янглиғ ачиғ таъм оби ҳайвонимдадур.

Эй Масиҳо, субҳи айшим тийра бўлмиш, гўйиё,
Заррае бетоблиғ хуршиди тобонимдадур.

Даҳр боғи ичра барбод ўлмагон гул чиқмади,
Йўқ ажаб, гар елдин осибе гулистонимдадур.

Эй Навоий, сўрмадинг дерсен малул ўлғанда ёр,
Соғинурсен гўйиёким бахт фармонимдадур.

* * *

Лўливашимдин айруки, қабримда лоладур,
Ул ўйнағон киби ёғоч узра пиёладур.

Гулзор арому лўли этар лаъб тўлганиб,
Ё гул киби узорида мушкин кулоладур?

Ул турфа чехра доиранинг чамбари аро,

Хуршид даврасида анингдекки ҳоладур.

Таблу нафир маъракаси ичра демангиз
Ким, ишқида улус иши фарёду ноладур.

Борму ўюн ҳароратидин чехрасида тер,
Е равза гулистонида ҳар сори жоладур.

Гулшанда ғупчадур демаким, чарх чирмағон,
Булбул ғизоси ҳар сори қонлиғ иаволадур.

Пинҳону ошкор Навоийдин ўлмоғи
Гоҳе жафо қилиб, яна гоҳе уёладур.

* * *

Ўн саккиз минг олам ошуби агар бошиндадур,
Не ажаб, чун сарвинозим ўн саккиз ёшиндадур.

Деса бўлғайким, яна ҳам ўн саккиз йил ҳусни бор,
Ўн саккиз ёшинда мунча фитнаким бошиндадур.

Ўн саккиз йил дема, юз саксон йил ўлса, ўлдурур
Ҳусн шоҳи, ул балоларким кўзу қошиндадур.

Ҳайрат этмон ҳусни нақшидаки, ҳар ҳайратки бор,
Барчаси эзид таоло сунъи наққошиндадур.

Тан анга сийму ичинда тош музмар кўнглидин,
Ақлға юз ҳайрат ул ойнинг ичу тошиндадур.

Май кетур, эй муғки, юз ҳайрат аро қолмиш Масих,
Булъажабларким, бу эски дайр хуффошиндадур.

То Навоий тўкти ул ой фурқатидин баҳри ашк,
Ҳар қачон боқсанг, қуёш акси анинг ёшиндадур.

* * *

Шон берур элга агарчи лабидин қон томадур,
Ваҳ, дема қон томадур, балки чучук жон томадур.

Ноз ўқи бирла кўзум мардумин этдинг манфух,
Ашки гулгун дема захмидин анинг қон томадур.

Ваҳ, ярам ичра не қондур буки, девона кўнгул
Тонса таскин турадур, айласа афғон томадур.

Гўйе фитна саҳобидин эрур сели бало,
Рахшидин қатраки, жавлон аро ҳар ён томадур.

Томчидек ашким эмас, кўнглум ўти дафъи учун
Гаҳ бадан кулбасини қилгали вайрон томадур.

Ваҳки, гул шамъин ўчурмаклик учундур гар худ
Қатра ўрниға булутдин дурри ғалтон томадур.

Лаъли васфида Навоий сўзидин оби ҳаёт
Қилса пайдо оқадур, айласа пинҳон томадур.

* * *

То дайр ичинда муғбачалардин нишонадур,
Эй пири дайр, бошиму — бу остонадур.

Ўздин бориб фиғоним эмас тонгки, дайр аро,
Ҳар сори бокса замзамаи бехудонадур.

Гаҳ пири дайр боис эрур, гоҳ муғбача,
Йўқ-йўкки, бода комиму ул — баҳонадур.

Дайр ичра йўқ сафол ила олтун қадаҳда фарқ,
Шоҳу гадо тенг ўлди ажаб корхонадур.

Асрори ваҳдат иста харобот пиридин
Ким, шайх ваъзу панди фусуну фасонадур.

Гар кўнглум ичра соқию май ўрт солмамиш,
Ҳар лаҳза оҳидин бу не ўтлуқ забонадур.

Ул умр бир замонлиғ эрур истама вафо,
Афғонки ул ҳам уйлаки аҳли замонадур.

Кўздин сочилди ашку кўнгул ўти берди бар,
Ул навъ ўт чиқарди ажаб тавр донадур.

Оташгаҳ этти куфр эли, кўнглум уйини, магар,
Ким умр ўтти ўчмай ул ўт анда ёнадур.

Истар Навоий ўзни маю ишқдин халос,
Мониъ валек соқию жоми муғонадур.

* * *

Войки, бағрим яна ҳажр ўқидин ёрадур,
Ҳар нафас ул ёрадин жон ўзидин борадур.

Жонима офат лаби, ҳажри бало, оҳким,
Бахтима бир ҳукми бор лаълу гар хорадур.

Дард сипехри таним тўзгану ўтган ўқунг,
Ламъаи пайкон била собиту сайёрадур.

Кўйида топмоқ сени мумкин эмас, эй кўнгул,
Анда чу сен телбадек юз туман оворадур.

Чарх арусига йўқ ғайри ямонлиқ шиор,
Ақдиға майл этмаким, шоҳиди бадкорадур.

Вўсмаси қавси кузах, ғозаси гулгун шафақ,
Зулфу юзи туну кун, кўрки, не маккорадур.

Ишқ ажаб дард эмиш, дардгадур чора сабр,
Ваҳки, Навоий баса ошиқи бечорадур.

* * *

Ул қуёшким, кўнглум ичра ҳажрининг озоридур,
Жоним олса ҳам, кўнгул жон бирла миннатдоридур.

Найлаб ул қотилдин ўлғаймен халос, эй ишқким,
Жоним афгори, таним бемори, кўнглум зоридур.

Ҳажр ўқи пайкони захмин мен киби билмас киши
Ким, ичим боштин-аёқ ул нешнинг афгоридур.

Ҳажр аро жонинг олай дер, кўр не бўлғай жавриким,
Бу манга ул шўхдин меҳру вафо изҳоридур.

Қоф агар юздур ададда, Қоф тоғи меҳнатин
Шиддати аъдодининг юздин бири миқдоридур.

Телба кўнглум истаса Фарҳоду Мажнун сиҳхатин,
Оқил эл рағми анга хушу хирад осоридур.

Кир харобот ичра, эй зоҳид, тилар бўлсанг биҳишт
Ким, майи кавсар зулоли кулбаи хамморидур.

Не ажаб гулшан эрур давронки, дуди оҳдин
Сунбулию ашқ қони сайлидин гулзоридур.

Гар Навоийдек сўзунг фаҳм этмадим, эй порсо,
Афв қил, бир дам хаёлим боданўшум соридур.

* * *

Лабки хандон қилибон қошу кўзин ўйнотадур,
Ўйнай-ўйнай мени бечорани қон йиғлотадур.

Кўргач ул ойни, яқиндурки фиғонлар қилғай,
Лек бехудлуғ ила кўнглум ўзин тўхтотадур.

Тортмоқ мумкин эмас ўқини кўнглумдинким,
Яна ўқ ҳар нафас онинг ёнига ўрнотадур.

Бахтим уйғонмас, агарчи фазаъим дард аҳлин
Ўлум уйқусиға боргонлар эса уйғотадур.

Кўзум ашкин бу жихатдин деса бўлғай хуноб
Ким, бу сув оқса, боғир ҳам анга қонин қотадур.

Сабру ором сипоҳин нечаким йиғсам, ишқ
Гаҳ ани синдирадур, гоҳ муни бутротадур.

Ғарази буки, ҳабибимға қул ўлғай Юсуф,
Хусн бозорида ҳар нечаки ўзин сотадур.

Ўхшамайдур менинг оллимда, агарчи деҳқон
Сарви гулрўюма сарву гулини ўхшотадур.

Ишқ они келтирадур хаста Навоий тарафи,
Новаки ғамзани ул шўх қаёнким отадур.

* * *

Ул ўтлуғ чехрага зарбафт хилъат не ярошибдур
Магар хилъатқа ул юз ламъасидин ўт туташибдур.

Фалакнинг боргоҳиға кўмоч ўлмиш куёш жирми,
Анга оҳим сутундек дуди мундоқким улошибдур.

Малойик қушлари ғам шоми кўзғолмоқ тонг эрмаским,
Етибдур кўкка юз оҳим хаданги, балки ошибдур.

Бало дашти аро юз минг ўлуктур онда қотил ишқ,
Хирад мағлуб хайли бирла гўёким савошибдур.

Лабингдин жон топай деб, кўп талашти хажр аро кўнглум,
Ўлар ҳолатда ул бемордекким жон талошибдур.

Қадахқа бода тарёқини қуй тошқунча, эй соқий,
Ким ғам захри била жомим тўлубтур, балки тошибдур.

Навоий гар лаби ёди била қон ютди, жон тутди,
Табибо билки, бу шарбат анга беҳад ярошибдур.

* * *

Ул малаксиймо париким, халқ анинг ҳайронидур,
Жонлар ошуби, вале ошуфта жоним жонидур.

Тифл авроқ ичра бир-бир барги гул тергон киби,
Номаи ҳижрон аро тим-тим сиришким қонидир.

Кўрса жон захмида қонлиғ марҳамин айлар гумон,
Ким бузулгон кўнглум ўтидин қизик пайконидур.

Юзунга май гуллари юз фитна қилди гўиё,
Фитна ҳар гулким очар юзунг анинг бўстонидаур.

Бормудур кўнглумда кесган ҳам алиф ҳам наълу доғ,
Ё бу миръот ичра солгон акси ҳуснунг онидур.

Даҳр торожи қилур урён чаман раъноларин,
Елдин ун чекмас йиғочларким, чаман афғонидур.

Эй Навоий, билки тонг отқунча йиғлар ҳар кеча,
Чархдек ҳар кимки бир бадмеҳр саргардонидур.

* * *

Гулни найлай, хотир ул рухсори гулгун соридур,
Кўй гул афшонни, кўнгул боғи ҳумоюн соридур.

Чекти қатлим тийғини гардуну мен ҳам оҳ ўқин,
Оҳким, қатлимга оҳим доғи гардун соридур.

Кўзларинг девона кўнглим жонибин тутти, не тонг,
Ишқ даштида кийиклар хайли Мажнун соридур.

Момасин кўргоч недин кўзу кўнгулга бўлди рашк,
Ким агар ул бўлса хат сори, бу мазмун соридур.

Эл қадинг зикрин қилурда оқса ёшим тонг эмас,
Тифли софий табъ майли сўзда мавзун соридур.

Подшоҳеким, қаноат махзанин истар, эрур
Бир гадодекким, хаёли ганжи Қорун соридур.

Эй Навоий, иста маъни оламиким, келди дун,

Ҳар кишиким майли ушбу дунёи дун соридур.

* * *

Айтмон кўзу кўнгул матлуби кўюнг боғидур,
Бу бирига хори, ул бирга ғараз туфроғидур.

Қоши ҳажринда янги ой шаклидин фурқат тунни,
Кўнглум афгор эткали гўё фалак тирноғидур.

Сарвиги тортиб қабо, чўккон куёшқа соябон,
Чобукум бўйида ширдоғ, бошида қалпоғидур.

Демаким, бўлдунг қарию, ўтти даври ишқким,
То тириқтурмен манга ишқу муҳаббат чоғидур.

Пилгурур парвонанинг болида хумрат бирла хол,
Ўйлаким кўнглумда ҳасрат қони, фурқат доғидур.

Дахр гулзори аро ҳасрат елидин ҳар тараф
Томди булбул кўнгли қони, дема гул яфроғидур.

Эй Навоий, кўнглум олиб итларига ташласа
Кўнгул онинг барча мақсудум кўнгул олмоғидур.

* * *

Кема оғзи демаким, ишқингда кўксум чокидур,
Баҳр мавжи йўқки, ашқим селининг кўлокидур.

Сувда эрмас меҳр акси, балки дарё жониға
Солғон ўтлар хаста жоним оҳи оташнокидур.

Хас омас гирдоб ароким, бошинга эврулгали
Сув уза саргашта ошиқ жисмининг хошокидур.

Ваҳки, ул киштида дарёкаш, манга худ йўқ ҳаёт
Эл дегандинким фалоннинг қофири бебокидур.

Ул балиғ тутмоққа солиб шасту, онинг рашкидин
Сувдин айрилғон балиғ янглиғ кўнгул тодокидур.

Кўрма фақр аҳли сиришки баҳрида ҳар ён ҳубоб,
Ким фано кавкаблари, балким бало афлокидур.

Эй Навоий, кема тийри кўксум ичра ҳажр ўқи,
Кема оғзи гўйе ишқида кўксум чокидур.

* * *

Жонда ишқинг бўлғуси, то танда жон бўлғусидур,
Танда жондек жон аро ишқинг ниҳон бўлғусидур.

То тирикдурмен ичига жола тушкан ғунчадек,
Хаста кўнглум дурри ишқингға макон бўлғусидур.

Дарду ишқинг доғи ул соатки ўлсам, жон аро
Жоннинг икки нуқтаси янглиғ нишон бўлғусидур.

Қилди ашқимни шафақгун ҳажр бепоён туни,
Хулласин чек тонгнинг, эй гардунки, қон бўлғусидур.

Ул Масих анфоси жонбахшу лаби ҳайвон суйи,
Оллоҳ-оллоҳ, неча жоним нотавон бўлғусидур.

Меҳр шамъи дудидин қиссамни ёз, эй чархким,
Зийнати авроқинг ушбу достон бўлғусидур.

Ўқидин кўнглунг қачонға тегру захм ўлғай демаиғ,
То бу куш бўлғусидур, ул ошён бўлғусидур.

Гул қулоғин чун оғир қилмиш кириб шабнам суйи,
Неча, эй булбул, ишинг доим фиғон бўлғусидур?

Эй Навоий, кўкка тегру дарди оҳимдин шиканж
Еткали ул ойға гўё нардобон бўлғусидур.

* * *

Ҳаёт боғида то сарву лола бўлғусидур,
Менинг мумидди ҳаётим пиёла бўлғусидур.

Суроҳий ўлғусидур манга сиймтан маҳбуб,
Бошида қил анга мушкин кулола бўлғусидур.

Ҳаёт гулшани муғ кулбасию муғбачанинг
Юзию қадди манга сарву лола бўлғусидур.

Не айб, базмим ичинда ҳазин фиғонки, суруд,
Ангаки қон ютар, албатта, нола бўлғусидур.

Қадахки ҳолима қон йиғлар, эмди оҳимдин
Сиришки қатраси гулранг жола бўлғусидур.

Дединг, фано недурур, мухтасар дейин ўлмак
Ки шарҳини тиласанг, юз рисола бўлғусидур.

Қачон май ичра юзунг акси тушса, эй соқий,
Пиёла даври ўшул ойға хола бўлғусидур.

Навоий, истама кавсар майини зуҳд била,
Ки бода ичкучи элга хавола бўлғусидур.

* * *

Бу тийрай қотилки, оти ҳажр тунидур,
Оҳим тутунидур дема, доғим тутунидур.

Жисм ичра юзунг ҳажрида минг дард хаданги,
Гўёки кўнгул оташкадасининг ўтунидур.

Сўнгақдин эмас риштаи жисмимда бўғунлар,
Ул торда ранжим ададининг тугунидур.

Ул шўх симоё ичра учурмоққа кўнгулдин
Ҳушу, хираду сабрни офат қуюнидур.

Уйку кетурур сув уни, лек уйқуни олгон
Элнинг кўзидин сайли сиришкимнинг унидур.

Ўннай-ўйнай тўкса ул ой қоним, эмас тонг
Ким, барча булар чархи мулоиб ўюнидур.

Юз пора бошимни ити рад қилди, Навоий
Билмаски, сўнгақларда борининг бутунидур.

* * *

Юзи гулчеҳра соқийнинг тараб ҳукмиға туғродур,
Юзинда май гули ул ёрлиғ узра оли тамғодур.

Лаби лаъли ҳалокимен, агарчи жонфизиолиғда
Масиҳо бирла ул гўё ўлук бирла Масиҳодур.

Дамим дуди хирад аҳлин қилур ҳар лаҳза савдойи,
Димоғимда, кўрунг, ул зулф мушкидин не савдодур.

Синонин кўксума то тикти ул чобук, бу хам қаддим
Ҳамоно ғам сипоҳи қалбида ул ўқ учун ёдур.

Лабинг акси кўзум шўробаси баҳрида гўёким
Чучук сувдурки, атрофида онинг талх дарёдур.

Жаҳонни чун кўзумга ҳажр шоми айламиш тийра,

Не суд андин мангаким, васл субҳи оламородур.

Бошим қуш ошиёни, тан жунун торожидин урён,
Не тонг, ёшлар югурмак ҳар тарафдинким, тамошодур.

Фидоси нақди исломимки, муғ дайридаги соқий,
Улус қонин тўқардин ваҳм қилмас, гарчи тарсодур.

Навоий дайр пири гўйиским шаҳр шайхига
Фано жоми ичурдиким, харобот ичра ғавғодур.

* * *

Ҳарорат жонима ул оташин лаъл ахгариндиндур,
Аига таскин ҳам ул юз равзасининг кавсариндиндур.

Сочингнинг тийра шомидин юзунг субҳида йўл топмоқ
Баногўшунгдаги дурри шабафрўз ахтариндиндур.

Тахуро бодаси дерлар эрур жонбахшу руҳ афзо,
Магарким чошни ул майға лаълинг соғариндиндур.

Шабистон субҳи давлатдин ёруғроқ бўлса тонг эрмас,
Ки партав анда ул рухсор шамъи анвариндиндур.

Юзунг очқоч шамими лутфи олам ичра бутротдинг,
Магар бу атр ул ўт узра холинг анбариндиндур.

Баҳор айёмини беш кун ғапимат англа, эй булбул,
Ким унча сўзу тобинг оташин гул мажмариндиндур.

Навоий, қилмағил бас назм бирла дурфишонлиғким,
Маоний бикрига зевар ҳадисинг гавҳариндиндур.

* * *

Лаълинг оё не ажаб рангиндур,
Сўзи онинг не бало шириндур.

Ҳам қошинг тақвию тоатқа бало,
Ҳам кўзунг офати ақлу диндур.

Ҳулла ичра баданингким кўринур,
Гўйё гулбарг аро насриндур.

Қатлу тиргузмоқ эрур ойининг,
Оллоҳ-оллоҳ, санга не ойиндур.

Соқиё, ҳажрида тутқил манга май,
Ким, бу сувдин ўтума таскиндур.

Маю васл аҳлики бу давр ичра,
Бизга хуноби жигар таъйиндур.

Ҳажринг айёми Навоий тинмас,
Бир кўрунуб анга кўнглин тиндур.

* * *

Лаъли шавқидин кўзу кўнглумда ашку оҳдур,
Ё зулоли хизр ила анфоси Рухуллохдур.

Кўп шарарлиқ дуди оҳим бирла чиққон жонга боқ,
Ким минг ўтлуғ корвонга бир гадо ҳамроҳдур.

Баски бошни ерга урғон ун била уйғондилар,
Саргузаштимдин кеча ҳамсоялар огоҳдур.

Ул зақанда бўлса ҳар бир қатра хай кавкаб не тонг,
Ким куёшнинг чашмаси ёнида бўлғон чоҳдур.

Дўстлар, мумкин эмас бўлмоқ муяссар васликим,
Мен онча дилхоз, эмон, улким манга дилхоҳдур.

То тирикдур, шаҳға кўпроқтур гадодин дарди сар,
Чун ўлум вақти етар — тенгдур гадо, гар шохдур.

Дайр пири оллида қилсам гадолиғ, айб эмас,
Эй Навоий, билки файз аҳлига шайаллохдур.

* * *

Парвона қаноти ароким доғ ила қондур,
Ҳажр ўтию ғам ёрасидин икки нишондур.

Сориғ, қизил алвон била хилъатларинг, эй гул,
Раънолиғ эрур, улки либосингда аёндур.

Ул кўз қароси хайъати мажруҳ кўнгулда,
Ҳижрон ўтидин ики янги доғи ниҳондур.

Кўнглумники парголалар этти ғами ҳажринг,
Лола варақидек борида доғ ила қондур.

Лаълингдин агар қатраи қон қилса тарашшух,
Туфроққа томизмаки, онинг туфроғи жондур.

Бу гулшан аро бўйи вафо етмади гулдин
Булбулғаки, минг навҳа била даъб фиғондур.

Шавқ ўтиға ёнмоққа ўзин урди Навоий,
Қовдунг келу лутф айлабон ул телбани ёндур.

* * *

Юзунг равшан, энгинг ҳам равшан, эй хур,
Аларнинг шаънидин нуран ало нур.

Ики қотил кўзунг беморименким,
Эрурлар айни усруклукда махмур.

Чу бўлди жаври май миқдор, дерлар:
Кеч андин, ваҳ, манга бу иш не мақдур.

Анинг ҳуснича ишқим тутти шуҳрат,
Ки бўлди шамъича парвона машхур.

Нетонг бийм ўлса ишқингдин кўнгулга,
Ки бор ўтдин ҳаросон таъби махрур.

Хирадқа бизни тарғиб этма, эй шайх,
Бу ишдин тут жунун аҳлини маъзур.

Висол эт элга қисм, эй чарх, баским,
Навоий маҳвашидин бўлди махжур.

* * *

Товушким уй тошидин келса, дермен бағри тошимдур,
Эшикдин соя киргач, соғинурменким куёшимдур.

Ичинда тоғнинг қон тошида юз минг бало тоши,
Онинг тошу ичи мутлақ дегайсен ичу тошимдур.

Эмастур гарду гўн ул шўх майдонида, гўёким
Бири фарсуда жисмимдур, бир саргашта бошимдур.

Сиришкимни жигар парголаси бил доғи кўз нури,
Кўнгул сиррини, ваҳким, зоҳир этган ушбу ёшимдур.

Демай паст ўлди афғоним елидин нахли айшимким,
Бу нахлим арраеи муҳлик фиғон ичра харошимдур.

Урармен ерга бошимни ғамингдин жон талошурда,

Фироқинг хайли бирла ул урушум, бу талошимдур.

Ёмон ҳолимга ҳайрат қилманг, эй Фарҳод ила Мажнун,
Буқун сиз меҳмонсизким, тараб бирла маошимдур.

Фалак қасри билан кун муттақосидин деманг сўзким,
Фано дайри маконим, фақр туфроғи фирошимдур.

Дедимким: «Тушта меҳроб ичра кўрдум кофири масте»,
Деди: «Кўргил Навоий, кўз очибким, кўзу қошимдур».

* * *

Кеча бадмаст ўлғонимдин инфиолим бордур,
Майни эмди оғзима олмас хаёлим бордур.

Улки дер май ич уяттин билмагай ўз холини,
Билсаким базм аҳли оллинда не ҳолим бордур.

Демаким май дафъ этар, гар етса ҳар дам юз малол,
Ким ичарда они ҳар дам юз малолим бордур.

Ёр тавбам билса гарчи май берур, бермай мажол,
Ёлбориб узр айтқумдур, то мажолим бордур.

Риндлар тавбамни синдирмоққа бу тақриб омас,
Бода нафъидинки ҳар дам қилу қолим бордур.

Зухду истиғному яхши, йўкса исёну ниоз?
Шаҳр шайхидин бу янглиғ бир саволим бордур.

Эй Навоий, мен худ оттим тавба, лекин, нетгамен,
Ким ажаб майхораи беиътидолим бордур.

* * *

Қатлима тийғ ўлғаликим чарх иши озордур,
Мавжи ашким аксидин пўлоди жавҳардордур.

Кўк тегирмон тоши айландурмоқ истар бошима
Дема ою кун бошим узра буқим сайёрдур.

Ишқ даштида қуюн эрмаски, мен девонага
Дашт аро саргашталиқ хаттин сизар паргордур.

Дард тоғида чоқинлар дема, де ўтлуғ каманд,
Ким солурда бўйнума чарх илгидин такрордур.

Раҳм қил, гардунки, бир дилхастадин мақдур эмас,
Чекмаги гар меҳнату бедод бу микдордур.

Мунча дарду ғуссадин махлас топар ер истасанг,
Эй Навоий, билки, ул ер кулбайи хаммордур.

Эй хушо хумхонаким, қилғонни анда тарки хуш,
Кўк хумидин ҳар неким келгай, фароғи бордур.

* * *

Сариғ либос аро ул нўшлабки хандондур,
Эрур Масихки, хуршид ичинда пинхондур.

Либосу жисм ила ул гулъузор кўргузди
Хазон ичида баҳореки, ақл хайрондур.

Либоси ўт киби асфар, тани ҳаёт суйи,
Ажойиб ўтки, аросинда оби хайвондур.

Ўшул дур орзусидинки, зарварақ киймиш,
Юзумнинг олтунида дурри ашк ғалтондур.

Фироқ даштидаги лолалар сариғ бутмиш,
Магарки доғлари барча доғи ҳижрондур.

Юз ул этакдин агар олмасам, не тонгки, сомон
Чу қахрабоға етар, қўймоғи не имкондур?

Сариғ юзумдек этиб субҳ ўзин соғиндиким,
Совуғ нафас била меҳрин ёшурмоқ осондур.

Навоийга берур эл панду, ул муни дерким,
Сариғ либоси фалон шўхнинг не часпондур?

* * *

Барги най тўн ичида нол киби бели ниҳондур,
Қалами фўта камиш бандидек устида аёндур.

Айладим тарҳ вафо касрини кўксум уза, кўрким,
Наъллар тарҳида айвонларидин ерда нишондур.

Зулфи хижронида мундоғки таним ҳар сори санчар,
Рағларим жисм аро қатлимға магар неча йилондур.

Чуғз вайрона аро англади гўёки ўлармен,
Мотамимга иши ҳар лаҳза гарибона фиғондур.

Ўқунг оғзида қизил тус эмас, кўнглум ароким,
Тонг эмас, оғзи қизил бўлса, қизо чун анга қондур.

Хуллаи тоат этар дўзах ўтин дафъ, йўқ эрса,
Ул ҳароратқа не дафъ, кафанинг гарчи катондур.

Воизеким, ўзи қилмас амалу элга берур панд,
Гар эмас уйқуда, бас, мунчаки дер, не ҳазаёнду.

Хас киби тушти Навоий май уза, ғам нета олғай,
Хоссаким, анга ҳубоб уйи киби дориламондур.

* * *

Ложувардий қошинг узра зарварақ тобоимудур,
Ё магар кўк тоқи узра анжуми рахшонмудур.

Зулфиму оҳим елидин совурур оламға мушк,
Ё сабо таҳрикидин сунбул абирафшонмудур.

Хайчакон оразмудур, ё хусни банди зулф аро,
Юз асир ўлғон кўнгуллар ҳолиға гирёнмудур.

Зарварақдин шуълалардур ҳар тараф рухсориға,
Ё ул ўтлуғ юзда ҳарён бир кўнгул сўзонмудур.

Ҳажр золим шоми кавкабдинму гирсидур манга
Ё анинг субҳи ғариб аҳволима хандонмудур.

Эйки майли жаннат этмассен менинг кўнглум киби,
Нотавон кўнглунг биров кўйида саргардонмудур.

Бўлди қадди ё Навоийнинг юзи чун зарварақ,
Ложувардий қошинг узра зарварақ тобонмудур.

* * *

Сочбоғингдин чиққон, оё, сунбули пурчинмудур?
Ё терисин солғон икки афъийи мушкинмудур?

Иффатингдиндурмуким меъжар юзига тушти чин.
Ёхуд анда зеб учун машшота солғон чинмудур?

Нўшханд этганда лаълингдин кўрунмишму тишинг,
Англамон, ёхуд асал ичра ёзилғон «син»мудур?

Сунбулин кўргач, кўзум бўлди қаронғу, эй сабо,

Сочи мундоғ тийра ёхуд сочбоғи эпкинмудур?

Чикса ақлингдин арусиди даҳр, бергил нақди жон,
Демагилким, хунбаҳодур ушбу ё кобинмудур?

Даҳр золин гар десам Фарҳодкуш, айб этмангиз,
Гар эмас Фарҳодкуш, охир денгиз, Ширинмудур?

Шавқ ўти топқоч сукун дерсенки, ишқи таркин эт,
Эй Навоий, бир нафас бу шуълага таскинмудур?

* * *

Ғаминг ўқиқи кўнгуллар уйини нишона қилур,
Менинг чу хоки танзим ичра етти, хона қилур.

Лабинг баҳонасиз эл қонини тўқар ҳар дам,
Манга чу етти иш, албатта бир баҳона қилур.

Кўнгул берурда фусунлуғ кўзига билмас эдим,
Ки эл ичинда мени оқибат фасона қилур.

Кўнгулда жавҳари пайқониники йиғмиш жон,
Ажаб эмаски, бу вайронани хазона қилур.

Десаки меҳр гиёҳин кўкартайин, гардун
Замона аҳли вафо кўз ёшини дона қилур.

Ҳалок доми ёр субҳхез қушлар учун,
Саҳар елики чаман сунбулини шона қилур.

Насиб булбул учун хори ғамдурур, ул ҳам
Навоий нағмаси бирла магар тарона қилур.

* * *

Жоним ороми учун қосидки, жонондин келур,
Гўйи жонпарвар насиме обихайвондин келур.

Нома қосид илгидин, қосид ҳабибим оллидин,
Муждаи жон елдину ел моҳи Канъондин келур.

Ваъдаи васлики жонондин келур ҳижрон куни,
Тиндурур кўнглумни сўз янглиғким ул жондин келур.

Гавҳаридекдурурки чикмиш хомасининг нўкидин,
Нома узра шодлиғ ашқимки мужгондин келур.

Шодлиғдин жон нисор этсам не тонгим, бу хабар
Ҳам кўнгулдин, филмасал, ҳам кўнглум олғондин келур.

Ваҳки, мазмунидур аҳли дард саргардонлиги,
Ҳар бало мактубиким, бу чархи гардондин келур.

Деб эмиш номамға қилмайдур Навоий жон нисор,
Анда жон бўлса қачон бу навъ иш ондин келур.

* * *

Шаҳсуворим ҳар қачон жавлон қилур,
Маҳв ўлуб билмон ўзумни ҳақ билур.

Анга ҳар кўзким тушар, кирпиклари
Ҳаста кўнглумда тикандек санчилур.

Очилур кўнглум саманди сайрадин,
Ғунча янглиғким сабодин очилур.

Айрилур гўё қуёшдин бир шихоб,
Оти наълидин ҳар ўтким айрилур.

Оҳ тортарда магар жон печ урур,
Ўқ отарда ҳар қачонким қайрилур.

Тавсани гардунни маркаб қилмаким,
Ер била рокибни охир тенг қилур.

Тез этар тийғинг Навоий ишқини,
Гарчи ўт ўчар, агар сув сочилур.

* * *

Кўк ғазоли чунки кофур узра мушкафшон бўлур,
Кавкабафшон кўзларимдин ул қуёш пинҳон бўлур.

Мунграйиб андоқ синук кўнглум бузулурким, сипеҳр
Булъажаб ҳолимга юз минг кўз била ҳайрон бўлур.

Гаҳ юруб, гаҳ ўлтуруб, бир лаҳза тутмасмен қарор,
Ғусса бандидин бари олам манга зиндон бўлур.

Гаҳ кўнгул ўти урар кўксум шигофидин алам,
Гаҳ бағир парголеси кўз йўлидин ғалтон бўлур.

Ўлтирур уй сақфиға оҳим тафидин қатралар,
Ё менинг ҳолимгадурким тому тош гирён бўлур.

Эйки, истарсен саломат ишқ кўйин сўрмагил,
Ким бу йўлга ҳар кишиким тушти саргардон бўлур.

Истаганга дўст комин истабон куймак не тонг,
Гар тутун сунбул, ўтун ашжору ўт райҳон бўлур.

Ични урён қилки, тошинг зеби манъи фақр эмас,
Фақр эмастур гар ичинг мамлу, тошинг урён бўлур.

Эй Навоий, ишқ манъин элга иршод айладинг,
Оллоҳ-оллоҳ, бу не макру ҳийлау дастон бўлур.

* * *

Ҳар қачонким кемага ул ой сафар рахтин солур,
Мавжлуқ дарё киби ошуфта кўнглум кўзғолур.

Йиғлама, эй кўз, недин соҳилға чиқмас кема деб,
Ким ёшинг дарёсидур ҳар сориким эл кўз солур.

Титрабон сиймобдек кўнглум, етар жон оғзима,
Тунд ел таҳрикидин ҳар дамки дарё чайқолур.

Сабр кўнглумда, кўнгул ул ойда, ул ой кемада,
Ваҳки, боруб, телмуруб кўз, мунграйиб жоним қолур.

Дам тутулғондин ўлар элдек етибмен ўлғали,
Сурмасун деб кемасин баским нафаслар асролур.

Кирма савдо баҳрида оламдин истаб судким,
Сийм нақди тушса, лекин умр нақди сийғолур.

Гарқ этар баҳри фано ғам заврақин, эй пири дайр,
Илгига чунким Навоий бода киштисин олур.

* * *

Жафо қилур бари гулчехралар, вафо қилакўр,
Вафо ҳар элга қилурсен, вале манга қилакўр.

Не телбаники муқайяд тиларсен, эй гардун,
Анинг салосили зулфиға мубтало қилакўр.

Десанг ҳижобни олганлар, эй кўз оллингдан,
Не гард онинг йўлидин кўпса, тўтиё қилакўр.

Тажалло истасанг ул юздин ўртабон жисминг,

Кули била кўнгул ойинасин жило қилакўр.

Умиди васл ила кўюнгга борди хаста кўнгул,
Йигитлигинг ҳаққи, ул ҳожатин раво қилакўр.

Бийик нишиман эрур, эй кўнгул, висол авжи,
Талаб қаноти била ул тараф ҳаво қилакўр.

Навоиё, чу аламсиз мурод мумкин эмас,
Десангки, васл топай, ҳажр ўтиға ёқилакўр.

* * *

Фурқат ичра шарбати лаълинг висоли кам бўлур,
Гарчи дерлар талх дарёда чучук сув ҳам бўлур.

Зулфу рухсоринг ғами не тонг бузуғ кўнглум аро,
Аждаҳо гар бўлса вайрон ичра, маҳзан ҳам бўлур.

Кўксума отсанг бир ўк, от ёна бир ёниндаким
Ул дағи кўнглумни шод айлар, бу ҳам маҳкам бўлур,

Ул пари ишқин малойикдин ёшурсам не ажаб,
Дарди йўқлар дард аҳлиға қачон маҳрам бўлур?

Оху ашқимдин шикоят кўп қилур ҳамсон ким,
Дуд равзандин кирар уйнинг биноси нам бўлур.

Гар эгилса қоматим ишқинг юкидин, қилма айб,
Ким, сипехр узра бу оғир юкни қўйсанг ҳам бўлур.

Олам аҳлидин ким ул ойни Навоий танлади,
Билмадиким ишқидин овораи олам бўлур.

* * *

Кеча куймак расмини парвона мендин ўрганур,
Шамъ куйдурмак ишида маҳвашимға ўтканур.

Ул пари ҳажринда мен девона чексам ўтлуқ ох,
Эй малак, гар бўлмасанг воқиф, қанотинг чурканур.

Анжум эрмас, қатралар кўк сақфида айлар аён,
Дуди оҳимким, фалак тоқиға ҳар тун чирманур.

Салтанат тахти уза ётқон уюмас рашқдин,
Кўрса бошимники, ҳар тун остонинг ястанур.

Бахтим уйкудин кўз очмас, йўқса чун чексам фиғон,
Сўнги уйку масти бўлгонлар ул ундин уйғонур.

Ўз-ўзумга тўлғанурмен, қадду зулфин ёд этиб,
Сарвға гулшанда сунбул шохи чунким тўлғанур.

Деввашлардин қочиб тутти Навоий бодия
Бу жихатдин теграсига дашт ваҳши айланур.

* * *

Хатинг ичра лаби хандон кўрунур,
Хизр ила чашмаи ҳайвон кўрунур,

Ишқ дашти аро ғамзанг ўкидин
Кўз етар ергача чопкон кўрунур,

Бил жунун бодиясида менмен,
Қайда бир телбаи урэн кўрунур.

Лола буткон киби қон ёшимдин,
Тоғу водий бори яксон кўрунур.

Гарчи ишқ ичра баче мушкил бор,
Васл уммедидин осон кўрунур.

Кўзум ўлди яна гўё ошиқ,
Баски бир чехраға ҳайрон кўрунур.

Лофи зуҳд урма, Навоий, ҳар дам,
Ки анинг аксари ялғон кўрунур.

* * *

Кўзум ёшики, юрак қонига тутош кўрунур,
Берур қонимға тонутлуқ, агарчи ёш кўрунур.

Лабини сўрғали ақлим жунунға бўлди бадал,
Май ичса тез ўлур эл, соғда гар ёвош кўрунур.

Шикаста кўнглума оз ғам бўлубтурур куллий,—
Кесак қаноти синуқ қуш кўзига тош кўрунур.

Не кунки юзини кўрсам, тушумга кирса, не тонг —
Қуёшқа боқсаю кўз юмса ҳам қуёш кўрунур.

Не руд оқиздинг улус қонидинки, тегрангда
Назарға сой тотидек неча боқса, бош кўрунур.

Муғ эшигин туррадек ёп юзинггаким, гардун,
Қуёш синони чекиб таврида савош кўрунур.

Навоийнинг бу намози не навъ экин, ё раб,
Ки сажда вақти кўзига ул эгма қош кўрунур.

* * *

Савсаний тўн бирла ул қад савсани озод эрур,
Ё бинафша баргидии зеб айлагаи шамшод эрур.

Оллоҳ-оллоҳ, билмон ул қаднки, савсан баргидин
Зеблик шамшод эрур ё савсани озод эрур?

Ваҳ, не сарведурки, то хилъат кийибтур савсаний,
Чок ўлуб гул хилъати, булбул иши фарёд эрур.

Савсану сарве агар йўқтур, дамимдин боғ аро
Ўртанибон сарву савсан хулласи барбод эрур.

Айни иффатдин ўшул покиза гавҳар жисмида,
Хилъат эрмаским, бинафш этган киби пўлод эрур.

Шоми ғам кўнглум узору хулласин ёд айлабон,
Меҳр ўти ҳар ён бинафш этган булутдин шод эрур.

Қозғали ғам Бесутун тоғин Наврий илгида,
Ваҳки, савсан барги эрмас, тешаи Фарход эрур.

Юз тили бўлса, дам урмоқ шарт эмас озодадин,
Эй кўнгул, савсан тилидин бизга бу иршод эрур.

* * *

Маркаб эрмаским сабо майдонда гард ангез эрур,
Рокиб эрмас, барги гулдурким сабодин тез эрур.

Ташлади ҳарён улус жонини саргардон қилиб
Гирдбоди фнтна гўёким ғуборангез эрур.

Наъл эмас равшан ҳилоли эл кўзин ёрутғали,
Пўяда ҳар сори шабрангига дастовез эрур.

Рокибу маркаб юзу аъзосидин терму оқар,
Ё булут дурбор ўлуб хуршид анжумрез эрур.

Бодаи гулгун кетурким, шоми ҳижрон мен киби,

Юз туман Фарҳодни паст айлаган Шабдез зрур.

Ошиқиб терлаб иложимға етиштинг, эй Масих,
Не ажаб гар шарбати лаълинг гулобomez эрур.

Гар яна маст отлониб кўнглакча жавлон қилмади,
Бас кулоқ сол шаҳр сориқим не рустохез эрур.

Ҳийла ожизлиғдин айлар ошиқ, англа, эй кўнгул,
Ким, забунроқ ишқ аро Фарҳоддин Парвез эрур.

Эй Навоий, ёр агар майхорадур юз қатла шукр
Ким, эмассен порсоу хаста, не парҳез эрур.

* * *

Лолагун тўн ичра, ё раб, ул ғазоли Чин эрур
Ё кўзумнунг мардуми қон ёш ила рангин эрур.

Билмон, оёқим, шафақ ичра эрур заррин ғазол,
Лолагун тўн ичра ёхуд ул ғазоли Чин эрур.

Айламиш гулдаста банди сунъ тўну жисмини,
Санъатиким, арғувон барги аро насрин эрур.

Қадмудур бу ё эрур шингарф ила ёзгон алиф,
Белму ё тореки, лаъл пчра анга таскин эрур.

Кўнглум ичра солди ул тўн акс ёхуд бўлди қон,
Халқ кўнглин қон этарга, ваҳ, бу не ойин эрур?

Бир қадаҳ гулгун май, эй соқий, тўла тутким, кўнгул
Ул бути гулгун қабо бедодидин ғамгин эрур.

Эй Навоий, қатл учун гар худ қизил тўн кийди ёр,
Басдур ул тўн ранги, не муҳтожи қатлу кин эрур.

Дема тоғу лола даҳр ичра — ажал қоплони бил,
Ким кийиклар қонидин бошдин аёғ рангин эрур.

* * *

Белию оғзи кўрар-кўрмаста чун пинҳон эрур,
Бас муни қучмоқ, они ўпмоқ қачон имкон эрур.

Мен доғи дей белину оғзинки кўрдум, кўрмадтим
Йўқ, таманноларни топқон-топмоғон яксон эрур.

Бевафолар қадду мужгонини кўп қилманг хаёл,
Ким бири юз ўқдурур, бу бир итик пайкон эрур.

Ишвагарлар лаблари қасдиға жондин кетмангиз,
Негаким ўз қасди жони қилғон эл нодон эрур.

Туну кун деб истаманг ҳар лаҳза зулфу юзларин,
Ким бу бир доми бало, ул шуълаи ҳижрон эрур.

Нўш эмастур даҳр базмида, газакким пешдур,
Май демаким, соғари ҳижрон ичинда қон эрур.

Эй Навоий, бу ғариб ишларга таклиф айладинг,
Бизгадур бисёр мушкул, гар санга осон эрур.

* * *

Оразинг ҳуснин фузун қилғон ҳилолий қош эрур,
Ёхуд ул ой шамъини ёрутғали минқош эрур.

Кўз ёшим дурри ятимин маҳрами ишқ айламон,
Ҳар нечаким пок гавҳардур ва лекин ёш эрур.

Онча ёғдурди бало тошип танимға ишқким,
Юз минг эл ишқ аҳли гар кўксига урса тош эрур

Хўблар лаъли хаёлотин биширмактур ишим,
Шуълалиқ кўнглум бу соғарларга гўё дош эрур.

Қолди аввал тоғ аро Фарҳоду Мажнун дашт аро,
Ишқ йўлинда манга икки ажаб йўлдош эрур.

Ул Масих анфос тарсо сайдидур кўнглум қуши
Ким, малак дайри равоқи кунжида хуффош эрур.

Чун оғиз очти Навоий кўнгли ҳар ён захмидин,
Не ажаб гар ёшурун дарди эл ичра фош эрур.

* * *

Боштин-аёғ яланг таним узраким, тоза доғ эрур,
Ҳуснунгға қилғали назар ҳар бири бир қароғ эрур.

Ишқ гадолари дегай кўнглак эрур муракқайим,
Тоза тугап нишонидин ҳар сори баски доғ эрур.

Захмларим фатиласи жон ўтидин туташқали
Тийра кўнгулға дарду ғам базми учун чароғ эрур.

Кўхи балодурур таним, чашмаси кўзки, қон тўкар,
Тонг йўқ агар бу тоғ уза қон оқизур булоғ эрур.

Хурдасидин ичинда ўт ғунча эмаски боғ аро,
Ҳар сори ишқинг ўтидин бир қизигон думоғ эрур.

Зоҳиду учмоғу томуғ бийми била уммидиким,
Аҳли фаноға мосиваллоҳ ғамидин фароғ эрур.

Дайрда кўр Навоийни муғбачалар ғамидаким,
Эгнида чок хирқаву илгида бир аёғ эрур.

* * *

Кундуз ул хуршиди рахшондин кўзумда ёш эрур,
Кеча ҳолим зулфи савдоси била чирмош эрур.

Олмағон дин нақди бирла йиқмағон меҳроб йўқ,
Эй мусулмонлар, не кофир кўз, муфаттин қош эрур?!

Чок кўксумдин ичимга солиб ул ой кўнглидек,
Асрарамким, ҳам ул-ўқ бошимға урғон тош эрур.

Раҳм эмас, бераҳмлиқдур сурмасаиғ бошимға раҳш,
Ким бу кўп қатла онинг помоли бўлғон бош эрур.

Ишқи сиррин неча кўнглум ичра пинҳон асрасам,
Ҳам кўнгул ўти забона чеккач элга фош эрур.

Қайси гул базмики сувға, йўқса елға бермади,
Бу чаманда то булут саққо, сабо фаррош эрур.

Масжид ичра истаманг зухду риё аҳли аро,
Ким Навоий дайр ичинда дохили авбош эрур.

* * *

Ҳар қаён боксам кўзумга ул қуёшдин нур эрур,
Ҳар сори қилсам назар ул ой манга манзур эрур.

Чун масал бўлди сочинг зулм ичра, ёшурмоқ, не суд,
Мушк исин ёшурса бўлмас, бу масал машҳур эрур.

Телбарармен то ани кўрмон, ажойибдур буким,
Ул пари девона кўзидин доғи мастур эрур.

Чун мудом ирнинг майи қошиндадур кофур кўзунг,

Недин эркинким, даме усрун, даме махмур эрур.

Дилраболар доғи жонига сафҳасида гўйиё
Дард эли ишким учун мухр айлагон маншур эрур.

Пар уруб бошингга тутма авжким, ҳар неча мўр, —
Ким қанотлангай, қачон учмоқ анга мақдур эрур?

Гар Навоий сиймбарлар васлни истаб кўрса ранж,
Йўқ ажаб, невчунки хом этган тамаъ ранжур эрур.

* * *

Ҳар лабинг ўлганни тиргузмакда, жоно, жон эрур,
Бу жихатдин бир-бириси бирла жоножон эрур.

Жоним андоқ тўлди жонондинки, бўлмас фаҳмким,
Жон эрур жонон эмас, ё жон эмас, жонон эрур.

Бўлса жонон, бордурур жон ҳам, чу жонон қилди азм
Жон кетиб жонон била, жондин манга ҳижрон эрур.

Жон манга жонон учундур, йўқки, жонон жон учун,
Умр жононсиз қотик, жонсиз вале осон эрур.

Борса жон, жонон йитар, гар борса жонон, жон кетар,
Кимсага жонону жонсиз умр не имкон эрур?

Хуштурур жону жаҳон жонон била, жонон агар —
Бўлмаса, жон ўйлаким, ўлмак жаҳон зиндон эрур.

Жоним ол, эй ҳажру, жононсиз манга ранж истама,
Чунки жононсиз Навоий жонидин ранжон эрур.

* * *

Йўқ ажаб, лаълингдин ар бехудлуғум ойин эрур,
Чунки усрукрак бўлур ҳар майки, лаб ширин эрур.

Раз қизи то пардадорлик айлагай талбис учун,
Шиша меъжардур ангаву мавжи онинг чин эрур.

Қон ёшим таъсиридин сориг юзумнинг сафҳаси
Қоғазедурким, ҳино суйи билан рангин эрур.

Мухлик ўтумни дамнингдин тез қилма, эй Масих,
Ким бу ўтқа мотам ашки суйидин таскин эрур.

Ул пари ишқида ашким лаҳв тухмидур деманг,
Ким малак тасбиҳига бу донадин тазйин эрур.

Олмайин ердин қадам сайри мақомот айламак,
Чанг пиридин бу базм аҳлиға хуш талқин эрур.

Сизу васл, эй ишқ аҳликим, Навоий жониға
Андуҳи ҳижрон азал девонидин таъйин эрур.

* * *

То хаёлинг гаҳ кўнгул, гаҳ кўз аро меҳмон эрур,
Кўз била кўнглум аросинда ҳасаддин қон эрур.

Кўнглума пайконларингдин қатра-қатра сув эмас,
Ҳолима кўздек биайних ул доғи гирён эрур.

Ғарқамен ашк ичраким, ишқинг танимни ўртамас,
Йўкса ўт ким кўрдиким, хошок аро пинҳон эрур?

Ҳажр ўқидинким эрур бағрим аро юз минг тўшук,
Ҳар тўшук бир кўздурурким, ҳолима ҳайрон эрур.

Хусн майдонида ул кўз чобукедурким, анга
Холи мушкин гўю зулфуиг анбарин чавгон эрур.

Даҳр бўстонида бош чеккан ниҳол атрофида
Шох эмас, новак дегил, яфроғ эмас, пайкон эрур.

Тийғ ила душвор айлабсен Навоий қатлини,
Чехрадин бурқаъни олғилким, баче осон эрур.

* * *

Ул пари кўнгли учун руҳим асиру зор эрур,
Бульжаб тоши қанотсиз қушға бадрафтор эрур.

Ҳар кеча қон бирла жисмим сафҳайи тақвимдек,
Гўйи анжум тирноғидин сарбасар афғор эрур.

Кофири мастедур ул кўзким, каманди зулф анга
Ешибон ёнида қўйғон риштаи зуннор эрур.

Бахти уйқусидин афғонлар чекарди гўйё
Ҳар кеча кўз юммай анжум то сахар бедор эрур.

Янгла кўнглум васл ТОПТИ, раҳм қил, эй ой, ким,
Тунд елдин янги бутган ёраға озор эрур.

Қатлима ул кўз саводи ҳайъатидин бағриға
Бир қаро тош боғлағон қон қилғучи хунхор эрур.

Ўқусам номангни нечу тоблиғ беҳуд таним
Гўйекимм номани чирмаб юборган тор эрур.

Чун қуёшдек ерга киргунг, не асиғ, гар юз қуёш
Маснадинг тоқида ҳар ён шамсайи девор эрур.

Тиргузуб, дебсен Навоий жониға миннат қўяй,
Гар сен ўлтурсангки, ул жон бирла миннатдор эрур.

* * *

Боғ атри чу насими гулу шамдод берур,
Ернинг гул юзу шамшод қадин ёд берур.

Борса Парвез бори ҳашмати елга не ажаб,
Жони ширинни чекиб оҳки, Фарҳод берур.

Жилва қилди қадингу наргису гул бўлди тонук,
Анга қуллуқ хатиким савсани озод берур.

Кўрмағон бўлса юзунг мусҳафини тифли чаман,
Нега гул дафтари авроқини барбод берур.

Эй ажал, сун бўюн ул ғамзағаким, бош чекмас
Ҳар не таълимки шогирдға устод берур.

Қилма бедод бурунроққи кетургайлар юз,
Ангаким зулмқаш эл чекса фиғон дод берур.

Тийғи девона Навоийни не ғам қатл этса,
Чун анга жон яна ул ҳури паризод берур.

* * *

Телба кўнглум, ваҳки, ҳар соат биров сори борур,
Манъ қилдим эрса бағрим оғригудек ёлборур.

Қўйдум эрса келтурур мунглуғ бошимға юз бало,
Қўймасам жонға зарар етгудек ўзидин борур.

Қўймасам бу, қўйсам ул, бўлса юз жоним фидо.
Ул кишигаким ҳазин жонимни андин кутқорур.

Ақл васвосини қўйсам авло улким, мен доғи

Бошим олиб кетгамен ҳар сориким, ул бошқорур.

Соқиё, бир навъ мен лабташна, йўқким оғзима,
Ҳар ярам оғзиға қуйсанг бир қадахни сипқорур.

Икки юзлук бўлмаким, бу боғнинг раъно гули
Гар қизорур бир юзи, лекин яна бир сорғорур.

Қўлда пинҳон ўт киби топмас Навоий кўнглини,
Ҳар нечаким ишқ кул қилғон вужудин ахтарур.

* * *

Хаста кўнглум азм этар ул сориким жонон борур,
Дам-бадам жоним чиқар, гўё бу ҳам ул ён борур.

Кўнглум ичра тўқтамас лаълинг хаёли бир замон,
Не ажаб ўлсам, бу захмимдин чу ҳар дам қон борур.

Ондаким сенсиз етар бешак фиғоним, эй қуёш,
Мен бора олмон, нетай ул ердаким афғон борур.

Қоматинг жон қасди этса, кирпигингдур раҳнамой,
Ҳар қаён ўқ борса, онинг оллида пайкон борур.

Ёд этарлар водийи ишқ аҳли Мажнун сайрини,
Беҳабар ҳар ён қуюндекким бу саргардон борур.

Йўлдин охир сурма, султонмен дебон дарвешни,
Ёд эт ул йўлдинки, ҳам дарвешу ҳам султон борур,

Ҳажридин андоқ заиф ўлмиш Навоий, эй пари,
Ким қаёнким борса сендек халқдин пинҳон борур.

* * *

Хаста кўнглум ўртанур гўё севар жоним борур,
Йиғлағум келур, магар гулбарги хандоним борур.

Ул қуёш ҳажриндаким жонимни ўртар ғам туни,
Шамъ янглиғ, не ажаб, гар дурри ғалтоним борур.

Нил ила ҳар ён алиф кўксумга қозғон, ваҳ, не суд,
Ким алифдек қад била сарви хиромоним борур.

Эврулуб бошиға, рухсоридин ўртан, эй кўнгул,
Куйгуча ҳажринда чун шамъи шабистоним борур.

Мен худ ўлгум, шукрим, ул ҳам бора олгуси йўқ,
Тиғи ҳажри захмидин бу навъким қоним борур.

Ғозий ўлдумким, ажал бўғзумни буққайким, недин,
Мен қолиб маҳжур, анга ҳар лаҳза афғоним борур?

Не намоз ўлғайки, ўзни кўргузуб жамъ ичра жамъ,
Юз паришонлиғ сари табъи паришоним борур.

Эй Навоий, шуълалиқ жонинг овучлаб, бошла йўл,
Кечкурун чун отланиб ул маст меҳмоним борур.

* * *

Оҳим ғамингда гумбази ахзарни куйдурур,
Ҳар учқуни фалакда бир ахтарни куйдурур.

Оташкада ўтида самандар топар ҳаёт,
Кўнглум ўти валеқ самандарни куйдурур.

То қоматингга не учун ўхшатти боғбон,
Оҳим самуми сарву санавбарни куйдурур.

Бир ўтдурур танимдаким, анинг ҳарорати
Кўнглакни кул қилур, доғи бистарни куйдурур.

Дерларки, оғиз ўт деса куймас, вале бу оҳ
Чун сабт бўлса, хомау дафтарни куйдурур.

Лаълинг хаёли кўнглума ўт солди, ваҳ, кўрунг,
Не тез эрур бу бодаки, соғарни куйдурур.

Соқий, ғам ичра ўлди Навоий — пиёла тут
Ким, ғуссалардин ушбу ўт аксарни куйдурур.

* * *

Тиргузур ҳар дам рақибларнию мени ўлтурур,
Ўт ёқиб эл жониға менинг ичимни куйдурур.

Кўнглум аҳволин сабодин сўрдум эрса дедиким:
«Телбалардек бир пари кўйида саргардон юрур».

Ул қуёш юзига бокқон сойи ортар кўз ёшим,
Меҳр тобидин агарчи ҳар неким, ўлдур қурур.

Қон ёшим ранги ёшурди хотами лаъл оғзини,
Ўйнамоқда ёшлар андоқким узукни ёшурур.

Сенки йўксен моҳрухлар жилва айларлар валек,
Кеча ишнор қурт нури мсҳр чикқоч билгурур.

Ул қуёш ҳижронида ҳар тун ики мунглуғ кўзум
Тонгға тегру субҳидам йўлиға боқиб телмурур.

Тузлук айлаб шамъдек ваҳ билмадимким бу не ҳол
Меҳнат ўти гул очар, ёш қатраси бар келтурур.

Булъажаблиғлар баҳори ишқ аро кўрким, мени
Гаҳ булутдек йиғлатур, гоҳи чоқиндек кулдурур.

Зухд оҳангин Навоий ҳар нечаким соз этар,
Бир наво бирла муғанний ёна йўлдин озғурур.

* * *

Хуреки, менинг жонима офат стилибтур,
Тўбо киби қад бирла қиёмат етилибтур.

Ушшоқ кўзидин дуру гавҳар оқизурга
Бир баҳри жафо, кони малоҳат етилибтур.

Лаълинг майиким, сўрғали девона бўлубмен,
Ширин кўринур, лек бағоят етилибтур.

Ишқинг чаманида не тараб шоҳики эктим,
Ҳар бириси бир паҳли надомат етилибтур.

Юз заррача саргашталигим бўлса, не тонгким,
Юз меҳрдин ул шўх зиёдат етилибтур.

Бу боғ аро қолмайдур ажал елидин озод
Ҳар гулгаки, савсан киби қомат етилибтур.

Ҳижрон ғамидин ваҳм эту шукр айла, Навоий,
Бу лаҳзаки васлиға саломат етилибтур.

* * *

Ёр бордию кўнглумда анинг нози қолибтур,
Андоғки қулоғим тўла овози қолибтур.

Кўз хонасини қилди барандохта бу ашқ,
Кўз борди, вале хонабарандози қолибтур..

Кўнглум қуши то сунбулунгуз домиға тушти,

Булбул киби ҳар гул сори парвози қолибтур.

Ул қуш сафар айлаб, не тараб гулбунин очқай,
Ким боғ аро бир сарви сарафрои қолибтур.

Мен ишқ рамузин демай ўлдум, назар этким,
Фарҳод ила Мажнуннинг ўкуш, рози қолибтур.

Тақлид қилиб кўнглума ишқ аҳли чекар, ох,
Ул иттию эл ичра саровози қолибтур.

Ҳижрону висолин кўпу оз дема Навоий,
Юз шукр деким, кўпи бориб, ози қолибтур.

* * *

Кўзунг не бало қаро бўлуптур,
Ким жонга қаро бало бўлуптур.

Мажмуъи давони дард қилди,
Дардингки, манга даво бўлуптур.

Ишқ ичра анинг фидоси юз жон,
Ҳар жонки санга фидо бўлуптур.

Бегона бўлуптур ошнодин,
Бегонага ошно бўлуптур.

То қилди юзунг ҳавоси жоним,
Юз сори анга ҳаво бўлуптур.

Бақо топар улки, бўлди фоний,
Раҳравга бақо фано бўлуптур.

То тузди Навоий ояти ишқ,
Ишқ аҳли аро наво бўлуптур.

* * *

Яна ҳамдамим шуълаи ғам бўлубтур,
Ғамим шуъласи жонға ҳамдам бўлубтур.

Кўнгул пардаси устида доғи ишқинг,
Бу туғро уза нақши хотам бўлубтур.

Қилиб хоки кўюнгни балчиқ сиришким,
Туташқон яланг танға марҳам бўлубтур.

Нетиб куймайинким ғаминг ковкови
Етибтур, кўнгул уйи барҳам бўлубтур.

Тўлибтур кўнгул ишқинг ўтидин андоқ,
Ки кўп ўқ доғи ўққа маҳкам бўлубтур.

Тутуб бир қадаҳ англлат, эй дайри пири,
Ки бу корғах сирри мубҳам бўлубтур.

Навоийға раҳм айлагил, эй париваш
Ким, ул телба расвои олам бўлубтур.

* * *

Истасам бўса лабидин, жон тилар жонон эваз,
Кўнгли бирла деса жонон оздурур юз жон эваз.

Лаълин оғзимға оло олмон, аёғи туфроғин,
Топсам этмон макс агар жон истаса жонон эваз.

Пойбўси ҳам эмас ҳаддим, аёғи туфроғи,
Гар муяссар бўлса жон бермоқ бўлур осон эваз.

Итларининг хоки пойин кўргали ҳам розимен,
Гар тилар олдик қарору ҳушу хонумон эваз.

Васл гар бўлмас муяссар, юз туман жону жаҳон,
Гар берилса ўтрудо бермоқ эмас имкон эваз.

Соқиё, тут лаългун май баҳридин заврақ била
Ким эрур бир журъасиға нақди баҳру кон эваз.

Эй Навоий, ишқ таркин айлагил, невчунки мен
Васл учун жон бердиму бўлди манга ҳижрон эваз.

* * *

Эй қуёш васфин демактин моҳи рухсоринг ғараз,
Оби ҳайвон зикридин лаъди шакарборинг ғараз.

Улки, дебтурлар бадан бўстонида руҳи равон,
Аҳли маъни оллида қад бирла рафторинг ғараз.

Жилвагар кавсар зулолида қуёшнинг ламъаси,
Кўзгу ичра чехра аксидин намудоринг ғараз..

Сайл мавжидин рақибни хонапардозинг мурод,
Абр сайридин саданди барққирдоринг ғараз.

Эй кўнгул, Фарҳед тоғи бирла метин захмидин,
Дарду меҳнат шиддатидин жисми афгоринг ғараз.

Ул қуёшқа, эй фалак, ҳар заррани зор этмашим,
Зарраи мақсуд йўқ жуз бизга озоринг ғараз.

Эй Навоий, умр бобида вафосизлик сўзи
Ким бўлур мазкур, эрур шўхи жафокоринг ғараз.

* * *

Ичиб ул шўх гулгул қилди лаъли ноб ила ораз.
Мени маҳзун нечукким дам-бадам хуноб ила ораз.

Магар симоби ашким қилгали шингарфгун ул шўх
Килур шингарфдин гулгуна юб симоб ила ораз.

Ҳам ул кун меҳри иқболимни шоми ғам ниҳон қилди,
Ким ул гул қилди пинҳон сунбули сероб ила ораз.

Қуёшнинг партави бирла агар ул юзни тенг тутса,
Эрур андоқки тенг тутқай қуёш маҳтоб ила ораз.

Магар занжири зулфунг шомида мотам насибимдур,
Ки ҳар соат харош айлармен ул қуллоб ила ораз.

Қоши бирла ишорат саждага айлар хуш ул давлат,
Ки айлаб сажда равшан қилсам ул меҳроб ила ораз.

Дема қиш совуғ оҳимдин дурурким чекти ул чобук
Қоши устида кпш бўркин ёпиб синжоб ила ораз.

Талаб йўлинда юз қўй ҳар эшик туфроғига, яъни
Бир аҳли дил оёғига етур ҳар боб ила ораз.

Навоий орази сорғорди ғам еб беҳуд ўлмоғдин,
Нечук сорғормагай бу навъ хўрду хоб ила ораз.

* * *

Эй, латофатда санга лолау насрин ораз,
Бизга онинг ғамидин қон била рангин ораз.

Мени ул кўйида беҳуд кўруб эл дер: ўлмиш
Қўйибон оллида туфроққа мискин ораз.

Найлайн ул қадду ораз ғамидин боғниким,

Анда йўқ сарв сифат қадду гул ойин ораз...

Ҳар бири таврида ул оразу лаби ўлтурадур,
Ким бaсе тузлуқ эрур ул лабу ширин — ораз.

Янги гулбарглари ҳошиясидин бўлмиш,
Оразинг оллида золи анга пурчин ораз.

Демаким, боғда елдин тўкулубтур гулким,
Хўблар қўйди ул ой йўлида чандин ораз.

Чун Навоий кўрубон ёр юзин, жон берди,
Ғамза таъриз этибон, айлади таҳсин ораз.

* * *

Ғар будур қомати раъно била зебо ораз,
Сарв бўй чекмасу очмас гули раъно ораз.

Оразин сабзага ҳар гулшан аро суртормен,
Санго то сабзай тар айлади пайдо ораз.

Тоқатим йўқ ики ўт бирла мени ўртарга,
Оташин лаъл манга айла аён ё ораз.

Парда ёпқилки хатинг айлади беҳол мени,
Мен худ ўлдум қила олмасқа тамошо ораз.

Оразимни бир аёқ бирла қизорт, эй соқий,
Неча суртай аёғингга мени расво ораз.

Ойга гулгуча магар суртти машшотаи чарх,
Ё санга майдин эрур гул киби ҳумро ораз.

Эй Навоий, тиласанг давлати боқий топмоқ,
Олмагин дайри фано йўлидин асло ораз.

* * *

Эмас ғамимни ёзар хатқа зарфишон қоғаз,
Ки шуъла чекти тамимдин битир замон қоғаз.

Сипеҳр даври бу сарташта оҳидин бўлмиш,
Магар бу оҳ тутун бўлмиш, осмон — қоғаз.

Тирилмишам битигингдин қилурда муҳр магар,
Лабингга тегдию келтурди тухфа жон қоғаз.

Узору лаъли лабинг васфини қачон ёздим,
Окиб кўзум ёши гулранг бўлди қон қоғаз.

Очилди хаста кўнгул руқъасин ярамға ёпиб,
Ёруғ бўлур эмиш уй бўлса тобадон қоғаз.

Ёзар фаришта қуёш сафҳасиға васфингни,
Магарким, ул фалаки топмас обдон қоғаз.

Кўнгул шитофига қоғаз аро эрур марҳам,
Гамим сўрарга рақам қилса дилситон қоғаз.

Кўнгул саҳифасин асра хутур баҳридин,
Ки сувга зойиъ ўлур тушса ногаҳон қоғаз.

Хумор дафъиға қуллуқ хатин тилар соқий,
Навоиё, дема ҳужжат кетур равон қоғаз.

* * *

Юзунг фироқида ҳар оҳ ўтинки чектим тез,
Ул ўт шароралари бўлди ҳар тараф гулрез,

Қазо мусаввири гуё ҳал этти лаъли ранг,
Лабинг ақиқини айлар! маҳалда рангомез.

Лабинг малоҳати ғавғо кўпорди оламдин,
Шакарни бўйла киши қайда кўрди шўрангез.

Итингки, шерзабундур, анга топа олмон
Десам, кўрай ани бошимдин ўзга дастовез.

Чу келди хасталиғим сўрғали қадах нўшум,
Кетур пиёлаки, ўлсам ҳам айламон парҳез.

Десанг замона ситезини ҳар замон кўрмай,
Замонни хуш тут-у қилма замона бирла ситез.

Гули сабоҳ юзин кўрмагайсен, эй булбул,
Бу гулшан ичра Навейдек ўлмасанг шабхез.

* * *

Шаҳсуворим тавсани айларму оё пўя тез,
Ё қуёш турки фалак раҳшин қилибтур гармхез.

Ул шиҳоб эрмаски майдони аро гўй ўлгали,
Саъд кавкаблар тушар ерга қилиб кўктин гурез.

Гардлиғ чавгон хамида ахтар ўлғой ўйлаким,
Гўйи ғабғаб даврида чавгон зулфи мушкбез.

Маркаби тер қатраси бирлаки ҳарён сочилур,
Бир саҳоби дурфишондур ер юзига қатрарез.

Гўйи чавгон зарбидин тутмоқ била ҳар дам ҳаво
Бим эрурким шишаи гардунни қилғой рез-рез.

Соқиё, май берки, бу даврон аро гўй урди ул
Ким, фалак чавгони бирла қилмади мардум ситез.

Гўй учун инди кавокиб гардидин ер тутти авж,
Эй Навоий, воқиф ўл гўёки бўлди рустахез.

* * *

Бизга жонон васли улдурким, жамолин кўрғабиз.
Парда рухсоридин очиб, зулфу холин кўрғабиз.

Бўлса майдон озими, йўлида туфроғ ўлғабиз,
Қолса гулгашти чаман, раъно ниҳолин кўрғабиз.

Тнйрборони бало ёғдурса жонлар қасдига,
Коваки мужгон била мушкин ҳилолин кўрғабиз.

Кўзга барҳам жилва бер базми висолин, эй сипехр,
Ваҳ, неча кўз оллида хайли хаёлин кўрғабиз.

Кўзгу ул юз жилвагоҳидур дебон қилдиқ назар,
Йўқ бу маъни бирлаким ул юз мисолин кўрғабиз.

Васли базми айши чун элга насиб ўлди зарур,
Ким балият чоҳининг ранжу малолин кўрғабиз.

Йўқ ҳазин кўнглумдин ўзга ёрдин бекому баҳр,
Неча ушшоқ ичра онинг инфиолин кўрғабиз.

Ичсалар ком аҳли софи айшу биз қолсак тирик,
Дайр аро майхонанинг сингон сафолин кўрғабиз.

Эн Навоий, заррага хуршид васлидин дема,
Мунча баским жилвада гоҳи жамолин кўрғабиз.

* * *

Ўтинг, ишрат аҳлики, биз зорларбиз,

Туман минг балоға гирифторларбиз.

Кўнгулни қилиб юз яра ишқ ўқи,
Тараххум қилингким, дилафгорларбиз.

Тиларбиз шифо бир Масиҳо нафасдин,
Ки бу кўхна дайр ичра беморларбиз.

Ёруткой дебон кўзни бир саъд кавкаб,
Ҳар ақшом тонг откунча бедорларбиз.

Сабукруҳ соқий, фано жоми тутқил,
Ки ўзлук юкидин гаронборларбиз.

Муяссар эса дўстнинг васли бир дам,
Бериб икки олам, харидорларбиз.

Навоий каби ичғали ишқ жомин,
Харобот кўйида хумморларбиз.

* * *

Эй висол аҳли, менинг ҳолим кўруб, раҳм айлангиз,
Ёр зулми гаҳ-гаҳи етса, шикоят қилмангиз.

Эй ибодат хайли, пандим берғуча тенгри учун,
Ерга раҳму манға сабру таҳаммул истангиз.

Ақлу, сабру, зухду, тақво, жонима қилманг ғулу,
Чиқти маст ул шўх, турмай эмди ҳар ён бутрангиз.

Кўзу кўнғлумдин эди ранжим, они кўр айладим,
Бўлса бу девона пайдо, солиб ўтқа ўртангиз.

Мен фано даштида туфроғ ўлсам, эй аҳли ниёз,
Ишларим дostonларин олмоққа талқин асрангиз.

Эгма қаддим хам бўлуб турмоқ учун, эй шўхлар,
Яхшидур чолокликлар бирла секриб ўйнангиз.

Бир париваш ишқидин мискин Навоийдур билинг,
Дашт аро ошуфтау мажнунсифатлик кўрсангиз.

* * *

Ул пари кўйида мен девонани банд айлангиз,
Банд-бандим зулфи занжириға пайванд айлангиз.

Халқ тарки ишқ айларга мени дилхастани,
Ўлтуруб олам элига мужиби панд айлангиз.

Телба кўнглум топсангиз, эй ёр кўйи итлари,
Тўш-тўшидин тишлабон, парканд-парканд айлангиз.

Бодаи ишқ асру маст этмиш мени, эй дўстлар,
Жомима афюн эзиб бир дам хирадманд айлангиз.

Йиғласам аччиғ малул ўлмоқ недур, эй хўблар,
Ҳазл учун гоҳи боқиб, сиз ҳам шакарханд айлангиз.

Ишқ баҳрида дури васл истасанг, эй аҳли дард,
Кўнглунгуз ул нақд ёди бирла хурсанд айлангиз.

Қилсангиз тасвир Лайли хуснин ул ойдек сизинг,
Лек Мажнунни Навоий бирла монанд айлангиз.

* * *

Нозанинлар, бенаволарга тарахҳум айлангиз,
Лутф агар йўқтур, ғазаб бирла такаллум айлангиз.

Гаҳ бийик, гаҳ паст гирён кўрсангиз ушшоқни,
Фош кулмассиз, ниҳон боре табассум айлангиз.

Ҳажр зулмидин қотик ҳолимни, эй жоду кўнгул,
Билдингиз, ёр оллида бориб тазаллум айлангиз.

Эй балоу дард, ўтлар худ солибсиз жонима,
Лек сиз ҳам гаҳ-гаҳ ул ўттин таваҳҳум айлангиз.

Қон агар ютсам қарориб ахтарим, эй хатту хол,
Сиз майи лаъли била боре танаъум айлангиз.

Биз фано туфроғи бўлдуқ дайр аро, эй аҳли зухд,
Хонақаҳ сахнида сиз баҳси такаддум айлангиз.

Эй муғаннийлар, Навоий маст эди — кеч уйғонур.
Они уйғотмоққа бир дилкаш тараннум айлангиз.

* * *

Туфроғимдин кошки жисме мураттаб қилсангиз,
Сир ит ўлса кўйида руҳиға қолаб қилсангиз.

Етмагай чобуксуворим гардиға, эй аҳли ишқ,
Меҳрни рокиб қилиб, гардунни маркаб қилсангиз.

Подапўшум базми ғавғосидин, эй жону кўнгул,
Самъига етмас неча фарёду «ё раб» қилсангиз.

Олами ишқ узра бас лойиқдурур, эй дарду, шавқ,
Дуди оҳимни сипехр, ашкимни кавкаб қилсангиз.

Маркаби наълин мужалло қилғучилар зеб учун,
Оразимға суртунг ул дамким, музаҳҳаб қилсангиз.

Ғайри нўшонўш азал соқийсидин келмас хитоб,
Бизни, бас, май журмидин бўлмас мухотаб қилсангиз.

То Навоий, қисмат ўлғон майни ичмас чора йўқ,
Дўстлар, авло буқим жомин лаболаб қилсангиз.

* * *

Истаганлар, бизни саҳрои балода истангиз,
Водийи ҳижрон ила дашти фанода истангиз.

Вомиқу, Фарҳоду Мажнундеклар ул водий аро
Бўлсалар пайдо, мени ҳам ул арода истангиз.

Юз аларнинг ишқича дарду, балоу ғуссага
Толиб ол бошига қолган можарода истангиз.

Эйки, истарсиз саводул важҳ фиддорайндин,
Бохабар бўлмоқ мени юзи қарода истангиз.

Кўнглум ул зулф ичрадур, зинҳор ишқим шарҳини
Истаманг мен телбада, ул мубталода истангиз.

Нуқта янглиғким, вафо узра қилур котиб рақам,
Ишқ ўтининг доғини аҳли вафода истангиз.

Оғзи шавқидин Навоий итти, они истар эл
Ё адам даштида, ё мулки фанода истангиз.

* * *

Бир париваш волиҳи бўлдум, мени мажнун денгиз,
Шоми ҳажрим тули савдосини рўзафзун денгиз.

Дуди оҳимдин шарарлар бўлса кўнглум ўтидин,
Олами ишқ ичра они анжуми гардун денгиз.

Сўрса кўнглум холини ишқ аҳли лаҳни назм ила,

Они расво айлади бир қомати мавзун денгиз.

Ранжи ишқимни денгиз Фарҳоду Мажнун бирла тенг,
Дард ила ҳажрим бисотин тоғ ила ҳомун денгиз.

Бир юзи гулгун ғамидин юз туган кўнглумдадур,
Хорхоримнинг иложи бодаи гулгун денгиз.

Дўстлар, ишқ аҳли ғавғосин тафаҳҳус қилса ёр,
Дарди ҳажринг шиддатидин ўлди бир маҳзун денгиз.

Май тўла айлаб Навоийға тутунг, эй аҳли базм,
Ичмаса, ғам ерга арзимас бу даҳри дун денгиз.

* * *

Замоне гарчи ёдим қилмас ул номехрибон ҳаргиз,
Фиғонким, ёди чиқмас хотиримдин бир замон ҳаргиз.

Оти оғзим аро мазкур ўлармен, оҳким, бўлмаи
Отим оғзиға бир мазкур ўлурға комрон ҳаргиз.

Кўнгул то водий ишқиға тушти, қилмади бир ҳам
Ватанни ёд ул овораи бехонумон ҳаргиз.

Лабидинким кўзум ёши жаҳонни лаългун қилди,
Бағир жузвидин айру топмади бир қатра қон ҳаргиз.

Ити фарёдини ёқманг мангаким хўйидин умре,
Улуғроқ тинмадим, не навъ чеккаймен фиғон ҳаргиз.

Ёриб кўксум жунун таъвизидек жон пардасин очма,
Ки фош ўлмайдур ул қонлиғ неча доғи ниҳон ҳаргиз.

Ғаму андуҳ яъжужиға ҳар девор саддедур,
Фано майхонасидек топмадуқ дорул-амон ҳаргиз.

Бу дамни тут ғаниматким, келур дамдин асар йўқтур,
Не дамким ўтти, худ андин киши топмас нишон ҳаргиз.

Қирон қилдинг, Навоий, назм ароким илтифот этмас,
Сўзунгдин ўзга сўзга хисрави сохибқирон ҳаргиз.

* * *

Кўюнғ борида қилмон жаннатға гузар ҳаргиз,
Қаддинг қошида солмон тўбиға назар ҳаргиз.

Ўқунгга кўнгул мойил, мужиб недур, эй қотил,
Ким ўтганидин бўлмас кўнглумга хабар ҳаргиз.

Бу жисми низор ичра кўнглумни гумон қилманг,
Шохеки қурур, анда ким кўрди самар ҳаргиз?

Лаълингда малоҳатдин жон комидадур лаззат,
Бу таъм қачон бергай туз бирла шакар ҳаргиз.

Кўнглиға фиғонимдин раҳм ўлмаса, эй булбул,
Гул ғунчасиға борму нолангдин асар ҳаргиз.

Нил ўлса сенинг хасминг, десангки зарар топмай
Бир нашшаға оламда еткурма зарар ҳаргиз.

Махлас тиласанг ғамдин даҳр ичра Навоийдек,
Қўймагасен илгингдин соғарни магар ҳаргиз.

* * *

Не ғам хумор қилди эса қасди жонимиз,
Бордур чу кунжи майкада дорул-амонимиз.

Муғ кулбасики, тенгри анга бермасун завол,
Бор хулду салсабил даме армуғонимиз.

Кел бир дам, эй ҳариф, харобот сориким,
Май важҳидур бу хирқа била жилсонимиз.

Ул шўх биздин айруки айши ниҳон қилур,
Биллаҳ, бу навъ йўқ эди андин гумонимиз.

Эй ақл, қўй фасонаки бир вақт бор эди,
Ҳар поя минбар уза мулки дарсхонимиз.

Тутмадуқ ихтиёр ила майхона шаръин,
Қисмат ҳукми била чевурди инонимиз.

Май ичмасанг, Навоий, зиёндур дебон, не суд,
Йўқтур ўз илгимизда чу суду зиёнимиз.

* * *

Бормаким, бир дам ўзумни била олмон сенсиз,
Келки, бир лаҳза таҳаммул қила олмон сенсиз.

Чикма кўнглумдин, ўлар вақтким ул ғурбатда,
Жону тан кишваридин айрила олмон сенсиз.

Бода базмида нашотим тиласанг, соқий бўл
Ки, майи кавсар ичиб, очила олмон сенсиз.

Майи ишқинг била бехудмен, агар ҳуш манга
Истасанг, кел бериким, ойила олмон сенсиз.

Гулу булбулдек отим сенсиз эмас эл тилида,
Шукрим, сўзда доғи айтила олмон сенсиз.

Не ғам оворалиғим, жоним аро чун сенсен,
Истаган элга доғи топила олмон сенсиз.

Чун Навоий сени кўрмай нафасе билмас ўзин,
Бормаким, бир дам ўзумни била олмон сенсиз.

* * *

Навбахор айёми бўлмиш, мен диёру ёрсиз,
Булбул ўлғондек хазон фасли гулу гулзорсиз.

Гоҳ сарв узра, гаҳи гул узра булбул нағмасоз,
Ваҳки, менмен гунгу лол ул сарви гулрухсорсиз.

Тонг эмастур, гар диёру ёрсиз озурдамен,
Ким эмас булбул гулу гулзорсиз озорсиз.

Равза ашжори ўтундур, гуллари жонимға ўт
Мумкин ўлса анда бўлмоғлиғ даме дилдорсиз.

Май чу бердинг, зулф ила банд эт мени, эй муғбача,
Ким хуш эрмас муғ била ичмак қадаҳ зуннорсиз.

Топмадуқ гулранг жоми беҳумор, эй боғбон,
Ваҳки, бу гулшан аро гул бутмас эрмиш хорсиз.

Аҳли зуҳд ичра Навоий топмади мақсадқа йўл,
Вақтингизни хуш тутунг, эй жамъким, хумморсиз.

* * *

Жамоатеки, жунун манъини манга қиласиз,
Тош отибон не учун телбаларга қотиласиз?

Кетинг, кўнгул била жонким, видоёингиз қилдим,
Фироқ агар будурур эрта кунни кеч қиласиз.

Фироқ кунидур, эй кўзлар, эмди қон йиғланг,

Билурмусизки, бу кун не кишидин айриласиз?

Кўзум ҳақини биҳил қилдим, эй жавоҳири ашк,
Ки бори ҳам анинг-ўқ мақдамига сочиласиз.

Фироқ пешлари, ваҳки, яна раҳм этмай,
Нафас-нафас нега мажруҳ ичимга сончиласиз?

Кўнгул фасоналари, сизни, ваҳ, нетуб яшурай,
Бу навъким, юз уза қоп ёш ила ёзиласиз.

Навоий ҳажрға қолди, қилинг висолда шукр
Жамоатеки, севар ёрингиз била биласиз.

* * *

Тенгри бермиш ул пари пайкарга андоқ тор оғиз,
Ким киши билмаски, анда йўқмудур ё бор оғиз.

Игнаси бирла Масих оғзин тикиб, урмас нафас,
Жон берурга очса ул шўхи шакар гуфтор оғиз.

Ғунчалар хандон эмас гулшандаким, ҳар соридин,
Очти гулрўюм дуосин қилғалн, гулзор оғиз.

Турфа кўрким, сўз била ҳам ўлтурур, ҳам тиргузур,
Чун очар муҳлик сўз айтурға масиховор оғиз.

Оразинг даври эрур хуршид давридин нишон,
Қанда меҳр ичра кўрунғай нуқтаи паргор оғиз.

Оғзима еткур қулоқ, билким, сенинг зикрингдурур,
Ул замонким жон берурда тебратур бемор оғиз.

Соқиё, ратли гарон бирла мени сероб қил,
Ким курубтур ташналаблиғдин манга бисёр оғиз.

Эйки кўнглунг сиррин, истарсенки, пинҳон асрасанг,
Даҳр боғи ичра очма ғунчадек зинҳор оғиз.

* * *

Сарв ким кўрди онинг устида моҳи дилнавоз,
Ой қачон қилди тулуъ — остида онинг сарвиноз.

Маъни аҳлида бу суврат зоҳир ўлди ҳар қачон
Ким, шабистон ичра қилди жилва ул шамъи тироз.

Не ғаробатлар экин ул ойдаким, ҳар дам қолур
Хуснининг сар дикқати кашфида ҳайрон аҳли роз.

Беадад нози била беҳад ниёзим шарҳида,
Дафтаре ёзиб, отин қўймоқ бўлур «Нозу Ниёз».

То хаёлинг кўздадур, кўз уйи гўё Каъбадур,
Ким туруб атрофидин кирпикларим айлар намоз.

Деманг ул шўхи бало усрук етишти, қил ҳазар,
Ваҳ, нетайким, бу балодин айлайолмон эҳтироз.

Эй Навоий, қалбу жон нақдин магар пок ўйнадинг,
Ул муқомир шевағаким бўлди отинг покбоз.

* * *

Жилваму қилди сариғ бўркин кийиб ул сарвиноз,
Ёки чекти шуъла ахзар жисм ила шамъи тироз?

Куйса мажнун кўнглум ул юз ламъасидин, тонг эмас,
Не учунким айламас девона ўтдин ихтироз.

Улки эрмас ишқи поку сажда айлар кўрса хусн,
Ўйладурким айлагай фосиқ таҳоратсиз намоз.

Рози ишқинг дерга пайконинг эрур кўнглумга тил,
Лол тил бирла қилур эрмиш такаллум аҳли роз.

Секритиб чиқти яна майдон сари ул турк маст,
То яна қайси кўнгул мулкига қилгай турктоз.

Ишқ агар комилдурур, ошиқ қилур маъшукни,
Йўқса, невчун айлади Маҳмудқа қуллуқ Аёз?

Ҳар мақом ичраки бўлсанг ойру бўлма ёрдин,
Эй Навоий, ҳожат эрмас қилмоқ оҳанги Ҳижоз.

* * *

Эй сабо, жоним ҳалокин айла жононимға арз,
Йўқки жисми нотавон аҳволин эт жонимға арз.

Оҳ дудин, ашқ қонин, нола маддин айлагил
Зулфи сунбул, юзи гул, сарви хиромонимға арз.

Куфри зулфи, дину имонимни барбод айлабон,
Қилғонин жон қасди этгил номусулмонимға арз.

Баъдаи васлиға етмай ўлганимни, эй рафиқ,
Қилғасен ҳар ерда кўрсанг аҳди ёлғонимға арз.

Ошиқ ўлтурмакка чиқмиш маст, ишқим сўзин,
Эй рақиб, этсанг не ул бебоки нодонимға арз.

Васл шавқи ғолибу мен гунгменким, айламак
Ҳожат эрмас қошифи асрори пинҳонимға арз.

Эй Навоий, ҳажр зиндонида жоннинг хавфи бор,
Қилғосен топсанг маҳал албатта султонимға арз.

* * *

Ўзга бўлди ёру меҳри менда боқийдур ҳануз,
Нотавон кўнглумда ул ой иштиёқидур ҳануз.

Гарчи ўзга ёр истар хотирим, бордур валек
Жон анга манзил, кўнгул онинг висоқидур ҳануз.

Ғайр ишқи кўнглум эвинда нечук қилғай нузул,
Ким хаёли маскани кўзум равоқидур ҳануз.

Ишқ ила май таркин, эй носих, не навъ айлай қабул,
Ким кўнгулга орзу ул турфа соқийдур ҳануз.

Фурқат ўти дофин доғ ўртамақдур демаким,
Ўртаган жоним ул ой доғи фироқидур ҳануз.

Чарх ёлғуз қилмади Фарҳод қонин лолазор,
Лола қонин тўккучи онинг нифоқидур ҳануз.

Эй Навоий, гарчи мени меҳрсиз дер эрди ёр,
Ўзга бўлди ёру меҳри менда боқийдур ҳануз.

* * *

Ғамида кўнглум эрур ишқ мубталоси ҳануз,
Бошимда бордурур ул сарвқад ҳавоси ҳануз.

Юзунг фироқида ҳар бир кўзум менинг бир доғ
Қуюбтурур, вале тушмайдурур қароси ҳануз.

Ғақиҳ қилди дуо: «Ишқдин қутулгил» деб,
Қабул қурбида эрмас эмиш дуоси ҳануз.

Нечук тамаъ қилайин меҳр ила вафосинким,

Ҳақир жонима дархўрд эмас жафоси ҳануз.

Ҳалок ўқи кўзунг урмиш кўнгулга, топмаки, бор,
Ёнида кирпигу қошингдин ўқу ёси ҳануз.

Ҳалокинг ўлғали жон кўз қарорди, ваҳ, юз очиб,
Қародин они чиқаргилки, бор азоси ҳануз.

Сипеҳр зулмидин ул навъ мотамийдур субҳ,
Ки умрлар ўтубон чок, эрур либоси ҳануз.

Навоий жон берур, ул муддаийни маҳрам этар,
Бу ишча юз минг эмастур анинг сазоси ҳануз.

* * *

Ёр этти меҳр таркию мен бормен ҳануз,
Ишқи салосилиға гирифтормен ҳануз.

Ҳажрим туники йилча эди бу умид ила,
Ким келгасен, йўлунг уза бедормен ҳануз.

Келгач, кўнгул яроси ёвушти ўпгалгали,
Бир лаҳза бормағилки, дилфигормен ҳануз.

Бозори ҳусн даврида ҳар неча хайли хат,
Қилди ғулу валеқ харидормен ҳануз.

Эй шайхи сода, зухдума ҳар кун инонмаким,
Тунлар муқими кулбаи хаммормен ҳануз.

Мен ўлғали кўп эрдию итлар фиғонидин,
Қилдинг гумонки, кўюнг аро бормен ҳануз.

Айлаб фалакни жом сумурдум, Навоие,
Нўш тут бу базм ичиндаки, ҳушёрмен ҳануз,

* * *

Йўқ ҳадим кўймоққа анинг раҳши туйноғиға юз,
Басдурур, гар сурта олсам йўли туфроғиға юз.

Тўнунгга юз сурта гар олмон, чаманда ҳар шажар
Ўхшаса қаддингға, суртай барча яфроғиға юз.

Раҳшининг доғиға мумкин бўлмаса юз суртарим,
Суртайин жисмимда ишқи ўтининг доғиға юз.

Кўйига йўл топмасам, дўзах сари борғанча бор,
Кому осойиш учун қўймоқ Эрам боғиға юз.

Дўстлар, катлимға андоқ келди ул султони ҳусн
Ким, салотин қўймағайлар қатл учун ёғиға юз.

Ишқдин Фарҳод ила Мажнунча мен қўймоқ била
Гаҳ жунун даштиға гому гаҳ бало тоғиға юз.

Эй Навоий, васл осон эрдию ҳижрон қотиғ,
Кўрки, осонлиқ тилаб, қўйдум қатикроғиға юз.

* * *

Эй, ўлукни тиргузур чоғда суруб дурбор лафз,
Дам-бадам зоҳир қилиб лутфунг Масиҳ осор лафз,

Қаддинг ул нахлики, бори гавҳари алфоз эрур,
Оллоҳ-Оллоҳ, не қад раънову гавҳарбор лафз.

Лаъли ҳар лафзида маъни кўптурур, йўқ тифлдек,
Бир адое маъни айларда дегай бисёр лафз.

Оразинг васфида кўп сўрсам қуёш лафзин, не тонг,
Ажз эса маъни адосида топар такрор лафз.

Ҳажр аро андоқ топибдур ноладин бўғзум хирош
Ким, бўлур дарди дилим айтур замон афгор лафз.

Бемалоҳат хўбким дебо киёр бор уйлаким,
Маъни ўлғай чошнисизлик анга паргор лафз.

Эй Навоий, кўнглунгга берсанг сафо, ёр оллида
Фош ўлур сирринг, не ҳожат айламак изҳор лафз.

* * *

Кўнглум олди ёр, чун юзига боқиб турди кўз,
Ваҳки, олдурди кўнгул, ҳар кимсаким олдурди кўз.

Боқғач ул қотилға, солди бошима тиғ узра тиғ,
Оллоҳ-оллоҳ, не балолар бошима келтурди кўз.

Ҳажр шоми кўз ёшим бошимдин ошти, уйлаким
Су йўлин ҳар сари айлаб рахналар, билгурди кўз.

Оҳ ўтидин айлади зоҳир кўнгул барқи бало,
Нечаким кўнглумга офат ёмғурин ёғдурди кўз.

Кўхи дард ўлдум мену теграмда сабру хуш элин,
Ёғдуруб ёшини, сайли ашк бирла сурди кўз.

Ҳажр кожидин кўзумга ҳар замон ўт чоқилур,
Бу чоқинларға танним хошокини куйдурди кўз.

Оҳ ўтидин бори қутқарди буқим ашқим аро,
Су кишиси янглиғ ўз мардумларин ёшурди кўз.

Наҳс юлдуздек кўзи чун тушти, барҳам бўлди базм,
Муҳтасиб майхона аҳли базмиға еткурди кўз.

Эй Навоий, истама мендин кўнгулким, ёғдуруб
Жолаи ашқин, кўнгулнинг шишасин синдурди кўз.

* * *

Ёпилмас гар менга қонлиғ судин кўз,
Сенга лекин очилмас уйқудин кўз.

Юзунг лавҳида важҳуллоҳ аёндур,
Не тонг гар олмасам ул кўзгудин кўз.

Боқа олман юзунг оллимға келса,
Қамашур меҳр кўргач ўтрудин кўз.

Кўзунг эл қони тўккандин ҳасад еб,
Не қонларким тўқар ул қайғудин кўз.

Эмассен ҳолима хандону гирён
Қи, ёшармиш сенга кўп кулгудин кўз.

Қадах чархида май меҳрини, соқий,
Солиб ёрут манга ул ёғдудин кўз.

Навоий маст кўнглин ашқ оқизди,
Гум этди охир анинг беҳудин кўз.

* * *

Тўкти қонимни — менинг сари чу очти ёр кўз,
Тўкмайин қон найласун ул қотили хунҳор кўз.

Кўзу кўнглумдин балоларға йўлуқтум, кошки
Итса бесомон кўнгул, кўр ўлса йиғлаб зор кўз.

Ҳажр тиғи бирла урма ончақим, кўрсун сени,

Ҳар не қилсанг қил, чу топти давлати дийдор кўз.

Вах, нелар бўлғай яна тушса кўзум ул кўзгаким
Ул бири хунрез кўздур, бу бири хунбор кўз.

Кўз учидин ваъдаи васл айлаб имо олди жон,
Гўйиё бози бериб жон олди ул айёр кўз.

Бир юз очиб, чок этиб кўнглумни, кўзунг урди ниш,
Бўлди бу иштин кўнгул мамнуну миннатдор кўз.

Истасангким, сурмаи мақсуд ила кўз ёруғай,
Сурма кун тунларда хижрон шоми тут бедор кўз.

Кўзу кўнглунгга десанг ул еткач офат етмасун,
Саъй этиб тўхтат кўнгулни, асрағил зинҳор кўз.

Эй Навоий, тўтиёйи васлға қобил бўлур,
Ғам ема, гар бўлса хижрон хоридин афгор кўз.

* * *

Эй юзунг боғи насимида ҳавойи наврўз,
Лаъли тожинг бўлуб ул боғда бўстонафрўз.

Зулфу рухсор ила комимға мени еткурсанг,
Ҳар тунунг қадр ўлубон, ҳар кунунг ўлсун наврўз.

Кўнглум ул лубат илигида гирифтор ўлмиш,
Қушни ул навъики лаъб аҳли қилур дастомуз.

Дарди ҳажрингда куяр кўнглуму ўз ҳолимға
Кишисизликдин ўзумдурмен ўзумга дилсўз.

Даҳр золиға кўнгул бермаки, Рустамларни
Макр ила айлади ожиз бу ситамгора ажуз.

Кўк жафосидин ўлур хобғахинг бўз туфроғ,
Бўлса остингда сипеҳр ашҳаби янглиғ кўк бўз.

Эй Навоий, сену Хусрав била Жомий таври
Санъату рангни қўй, сўзда керак дард ила сўз.

* * *

Манга ул кўзи қора деди чучук чандин сўз,
Не ажаб ани қоракўз десаму ширин сўз.

Лаби юз ваъдани андоқ манга ёлғон қилди
Ки, дей олмас киши юз йилда бир андоқ чин сўз

Ҳажринг афсонасидин сўз дер эсам васл тунни,
Топмағай тонгғача тун йилча эса таскин сўз.

Белию лаъли лаби оллида лол ўлди хирад
Ким, эрур бири дақиқу бири бас рангин сўз.

Ҳар фасохатки, лабинг қилди, Масихо эшитиб,
Жон топиб, келмади оғзи аро жуз таҳсин сўз.

Хусни васфида сўзум тутти бари оламни
Муршиди ишқ манга айлагали талқин сўз.

Базми айш ичра Навоий, не ажаб урмаса дам,
Айта олмас чу нишот аҳли аро ғамгин сўз.

* * *

Эмди ғами йўқ, солди чу кўнглум ар минг сўз,
Оҳим ўтидин ўчса ҳамул шамъи дилафрўз.

Кўнглум яросин тикти ва лекин ўқи бирла,
Жонимға алифдек дурур ул новаки дилдўз.

Васли аро, кўрдум, тенг эмиш бўйию сочи,
Тун-кун тенг экан зоҳир ўлур бўлди чу наврўз.

Ишқ айлади расво мени, эмди бошинг ол, кет
Юз хижлат ила, эй, хиради маслаҳатомуз.

Жоним эвида онча ғаминг нақдини йиғдим
Ким, бўлди кўнгул маҳзани бу жони ғамандўз.

Бир субҳ ангаким толеъ ўлур бода куёши,
Хуш бахти хумоюн била хуш толеи феруз.

Дерларки, Навоийму экин дашти фанода,
Чун сарсари ҳижрон совурур бир соридин тўз.

* * *

Кийик чарми заиф эгнимга мажнунлуғ нишони бас,
Жунун тоши синук бошим уза куш ошёни бас

Дамингни асра, эй Исоки, ранжим дафъиға ҳар кун
Ғизо ул ой қиличи захмининг бир қатра қони бас.

Сену ҳайвон суйи, эй Хизр, тутқил тарки жонимким,
Манга ёр оллида ўлмак ҳаёти жовидоний бас.

Шаҳу иззат саририким, агар будур жаҳон жоҳи,
Манга идбор кўйида мазаллат хокдони бас.

Ғанию кўнглида пинҳон дирам фикрию ишқ ўти
Менинг кўнглумда куйдурган неча доғи ниҳоний бас

Санга кавсар суйию лаҳни Довудийки, дайр ичра
Муғанний нағмаси бирла манга жоми муғоний бас.

Ҳаводис дафъиға шаҳ кўк ҳисори узра гар чиқсун
Ки, фақр аҳли учун дайри фано дор-ул-амони бас

Фигонким, лутфу қаҳриға тафовут йўқни ҳам англаб,
Фано аҳлиға жаврин қилмади бу дайри фоний бас.

Навоийдек ўлар холимда деманг ҳуру жаннатдин,
Сезинг барчаки, бу овораға бир кўрмак ани бас.

* * *

Хўбларға менг ул ойнинг тоза қуллуқ доғи бас,
Кўзларига сурма кўйининг қаро туфроғи бас.

Бесутун сайрини найлайким, манга эгнимдаги
Кўк равоқиға сутун бўлған маломат тоғи бас.

Чун таним зоғу зағанға туъма бўлди, эй сипеҳр,
Юз бало куллобин олғилким, алар тирноғи бас.

Шоҳу тожу хилъатиким, мен тамошо қилғали
Ўзбагим бошида қалпоқ, эгнида ширдоғи бас.

Гўшайи майхонадин гулшанға борманким, манга
Гул уза насрин — майи гулранг уза куп ёғи, бас.

Ёшинг эллик бўлди, юз кўйғил фано туфроғиға
Ким, шабоб айёми айшу беадаблиғ чоғи бас.

Гар Навоий ҳолиға ул шўх боқмас раҳм ила,
Гоҳ ибрат бирла ҳам ул ён назар солмоғи бас.

* * *

Бизга олам боғидин ул сарви гулрухсор бас,
Гоҳ андин жилва, гоҳе давлати дийдор бас.

Ёғлиғин захмимға боғларға не ҳаддим истамак,
Қилса лутф андин муни тикмак учун бир тор бас.

Мен киму зулфунг таманноси, агар куфр истасам,
Итларинг бўйни танобидин манга зуннор бас.

Ҳажр ўтидин синди кўнглум истаман қасринг паноҳ,
Соя бир кўнгли бузулганға бузуғ девор бас.

Кўзда бир уйқуни кўрсам, уйқуда кўрсам сени,
То ажал уйқуси ушбу давлати дийдор бас.

Воизо, мен осий эрман ҳуру жаннат лойиқи
Муғбача соқий, мақомим кулбайи хаммор бас.

Ўзлугунгдин ўзни салб этсанг ғараз бир гомдур,
Эй Навоий, қилмағил бу шевани зинҳор бас.

* * *

Дайр аро бизга ватан сарманзили хаммор бас,
Қибла — бут, сарриштаи фақру фано — зуннор бас.

Дам-бадам бир муғбача лаъли лаби хижронидин,
Лаългун соғар қадахдек, дидаи хунбор бас.

Девсийратлардин, эй гардун, мени оғритмаким,
Юз аларча оғритурға ул парий рухсор бас.

Ёр зулм этган сайи ағёр сўрмоқ зулм эрур,
Ваҳки, шояд қилмағай ҳаргиз жафосин ёр бас.

Жоми минойини соқий гар бас этмас, бок эмас,
Гарчи жаврин қилмағай бу тоқи мнокор бас.

Чархдин не келса, хуш бўлким, сенинг кўнглунг учунг
Айламас даврини ҳаргиз гунбади даввор бас.

Эй Навоий, риштаи давронға чеккил дурри назм
Ким, замон авроқиға сендин сўз-ўқ осор бас.

* * *

Йўқ манга ҳад айламак бошингға эврулмак ҳавас,
Итларики бошиға эврулмак муяссар бўлса бас.

Чун ҳаддим йўқ эткали жавру жафосин илтимос,
Қайда мумкнн айламак мехру вафосин мултамас.

Эй Масиҳим, чун ўлармен — бир васият айлагум,
Халқдин махфий қулоқ оғзимға қўйғил бир нафас.

Кечалар ҳажрингда фарёдим ўтар афлокдин,
Маҳвашим, фарёдким, бўлмас манга фарёдрас.

Гулмудур қўйғон қафас устида, эй булбул, санга
Ёхуд афғонинг ўтидинму туташибтур қафас.

Гулшани ишқ ила олийшон эрурким, анда бор
Сидра шохи бирла тўби бир-ики хошоку хас

Гар Навоий ёрнинг васлин таманно қилса бор,
Уйлаким, бўлғай гадо кўнглида шоҳ ўлмоқ ҳавас.

* * *

Йўқ дамеким, фурқати жонимға бедод айламас,
Ғайрни шод эткали кўнглумни ношод айламас.

Ўлмакимни билмайин гўё дер эрмиш ул парий
Ким, неча тундурким, ул девона фарёд айламас.

Улча бағримға қилур ғам нишидин ҳижрон ғами,
Тоғнинг бағриға метин бирла Фарҳод айламас.

Солди кўнглум ўтиға пайконларин ҳижрон, ажаб
Ким, манинг қатлимға боштин тиғи пўлод айламас.

Қайси бир дамдурки солмон сабр авроқиға кўз
Ким, борин оҳим ели бир дамда барбод айламас.

Бевафолар рағмиға севдим парини, эй кўнгул
Ким, вафо изҳори жинси одамизод айламас.

Оқибат чун айрулуқдур, ул киши айлар ғалат,
Ким висол ичра ўзин ҳижронға муътод айламас.

Муғбача қурбони бўлсак йўқ ажабким, пири дайр
Бизга ойини фанодин ўзга иршод айламас.

Эй Навоий, бўлма анинг ёдидин ғофил даме,
Сен ким ўлдунг дегаликим, ул мени ёд айламас.

* * *

Ҳар ниёз этсам аён, жуз ноз ойин айламас,
Неча аччиғ йиғласам, бир лабни ширин айламас.

Истаса ҳар кимни ўлтурмак учун жаллоди даҳр,
Ваҳки, мендин ўзгани ул ғамза таъйин айламас.

Кимгаким бир оразу рухсору хатту зулфнинг
Шавқи бўлса, хотири майли раёҳин айламас.

Жилваким қонлиғ кўнгулда айлар ул қад бирла юз,
Соҳати гулзор аро шамшоду насрин айламас.

Ашқ ўткунча юзумдин қаҳрабо ранги тутар,
Суни ҳаргиз заъфарон бу навъ рангин айламас.

Ваҳ, не ҳолатдурки, ул ҳусн айласа ҳар кимни шод,
Ишқ мендин ўзгани бу ишда ғамгин айламас.

Эй Навоий, сўз деким, давронни гардундек қазо
Жуз бу дурри кавкаб ойин бирла тазйин айламас.

* * *

Ҳар неча куйсам ул ой кўнглумни пайдо айламас,
Айласа ҳам ўлсам ани ошкоро айламас,

Ишвасидин илтифот аҳволима зоҳир бўлур,
Зорлиғ кўргузсам андоқ ишва пайдо айламас.

Жонға бир куймоқчадур ҳар кимга парво қилмоғи,
Яна юз ўлмакчаким қатлимға парво айламас.

Шўхлуғлар бирла сабрим хирманиға ўт солур,
Ҳусн ила ёлғуз мени-бедилни шайдо айламас.

Қайда юзлансам жунун ҳангомасидур халқ аро,
Ул чу етти кўз учи бирла тамошо айламас.

Айламас то ҳусни бир сендекни олам офати,
Ишқ бир мендекни ҳам оламда расво айламас.

Мен аёғи туфроғиға нақди жон айлай нисор,
Не ишимким, ул қабул айлар ани ё айламас.

Нақди исломим олиб бир журъа тут, эй муғбача,
Бўл равонким ҳеч кофир буйла савдо айламас.

Муддатедурким, Навоийдур аёғинг туфроғи,
Пойбўсунг гар топар, ортуқ таманно айламас.

* * *

Ҳолима ёр тараххум қилмас,
Йиғласам зор, табассум қилмас.

Кўнглума ваҳм эрур ҳижрондин,
Қатлдин ҳеч таваҳхум қилмас.

Гунча оғзинг сўзида қайси замон
Ким, ҳазин кўнглум ўзин гум қилмас.

Жаврларким қилур ул ой манга,
Етти афлок аро анжум қилмас.

Қайси бир зулмки қилмас ул шўх,
Гарчи бу зор тазаллум қилмас.

Юз калом эл била айтур ҳар дам,
Бизга бир нукта такаллум қилмас.

Эй Навоий, қия боқти демаким,
Кўнглума ёр тараххум қилмас.

* * *

Ғамингдин, эй парий, девоиа бўлмас,
Кишиким ҳуш топқоч, ёна бўлмас.

Жамолинг шамъиға кўнглум қушидек
Малойик хайли ҳам парвона бўлмас.

Анга йўқ ишқ бирла ошнолик
Ки, ақлу ҳуштин бегона бўлмас.

Кишига васл иқболи не мумкин,
Агар ҳижрон аро мардона бўлмас.

Керакмас май, агар худ жон бағишлар,
Манга соқий агар жонона бўлмас.

Хирад муғ дайри сари истамангким,
Бу йўлда оқилу фарзона бўлмас.

Навоийға бузук, булбулға гулшан

Ки, ҳузну айш эли ҳамхона бўлмас.

* * *

Даме эрмаски, лаълингдин кўнгул юз лахт қон эрмас,
Дағи ҳар лахт қон ёшим била кўздин равон эрмас.

Юзунг меҳри ичинда кўз солиб оғзингни кўрмасмен,
Агарчи зарра хуршид оллида кўздин ниҳон эрмас.

Ушалған ҳар сўнгак жисмимда гўё каъбатайнедур,
Ниҳоний дағи зоид нуктасидурким аён эрмас.

Эрур дардимға таскин бу кеча лекин тўшук кўксум,
Ажаб гар новаки кўнглумга киргандин нишон эрмас.

Мени ўлтурғали ғамзанг ўқи умредурур, лекин
Тириг лаълинг хаёли бирламен, жисмимда жон эрмас.

Лаҳад кунжин ватан айлаб тиниптур умридин Мажнун,
Не бўлса, мен кеби оворайи бехонумон эрмас.

Бу давр ичра қачон жоми фароғе етгай, эй соқий,
Чу бир дам дарду меҳнат захри чекмақдин амон эрмас,

Агарчи қон ютар булбул, вале не ғам анга чунким
Навола ғунчадин айрую гулдин ўзга хон эрмас.

Навоий ўлди, гар парвона куйди, булбул ун чекти,
Булар гар яхшидурлар, ишқ аро ул ҳам ёмон эрмас.

* * *

Эй кўнгул, ҳолимға ул ой раҳм қилғудек эмас,
Зорлиғ бирла ишим андин очилғудек эмас.

Ишқида расволиғим ул навъ бўлди фошким,
Зухду исмат пардаси бирла ёпилғудек эмас.

Жоми ишқидин кўнгул ул навъ эрур масти хароб
Ким, қиёмат базмиға тегру айирғудек эмас.

Уйла ишқи даштида мажнун кўнгул оворадур
Ким, парийлар истаган бирла топилғудек эмас.

Соқийё, лаълинг майидин гар иложе қилмасанг,
Бу хуморим лаъли май бирла ёзилғудек эмас.

Дард ўтин қилған ҳавас аввал кўнгулни ўртадик
Ким, ул ўт ҳар хом кўнглига ёқилғудек эмас.

Эй Навоий, ул парийвашдин вафо кўз тутмағил
Ким, жунун аҳлини асло кўзга илғудек эмас.

* * *

Лабингдин айру бағир лахт-лахт қонму эмас,
Бу қон назар йўлидин дам-бадам равонму эмас.

Юзунгни пардада десам, парий, тонгирғомоғил,
Мениму қилмади мажнун, ўзи ниҳонму эмас.

Жаҳону жон ҳазар этса, не айб ғамзангдин,
Балойи жонму эмас, офати жаҳонму эмас.

Кўнгулга кўйунг аро раҳм невчун айламадинг,
Ғариб телбаму ё зори нотавонму эмас.

Не айб, лаъли лабинг ҳасратида жон берсам,
Ҳаёт чашмаси ё умри жовидонму эмас.

Қадахни яхши тўла айламайсен, эй соқий,
Хумор меҳнатидин ҳолатим ёмонму эмас.

Қадам Навоий маҳзун бошиға кўймас ёр,
Ғубори раҳму эмас, хоки остонму эмас.

* * *

Дам-бадам лаълинг хаёлидин ичим қонму эмас,
Қатра-қатра кўз йўлидин юзга ғалтонму эмас?!

Гаҳ ўлуб, гоҳе тирилсам, тонг эмас, ваҳ, ғамзаси
Қотил эрмастурму ё нўши лаби жонму эмас?!

Не ажаб, ишқ офатидин чиқса жон тан мулкидин,
Шаҳ на золимму эмас, ё мулк вайронму эмас?!

Новаки зулм урмоғингдин тонмағил, эй қоши ё,
Танда захм эрмасму, ё кўнглумда пайконму эмас?!

Телба кўнглумни дема кўп вола эрмас ишқ аро,
Шухрайи офок, ё расвойи давронму эмас?!

Даҳр шўҳиға кўнгул гар бермадим, айб этмангиз,
Ишваси чинму эмас, ё аҳди ёлғонму эмас?!

Дашт аро кўрсанг Навоийни эмас мажнун дема
Тошму урмас кўксига, ё жисми урэнму эмас?!

* * *

Сунбулин Лайло очиптур, ел абиросо эмас,
Доғини Мажнун қонатмиш, лолайи ҳамро эмас.

Настаран кўзгусида бир сари мен, бир сари ёр
Чехра аксин кўргузуптурбиз гули раъно эмас.

Гулни ўхшатқан учун ёримға гўё боғ аро,
Музтариб кўнглум кушидур, булбули шайдо эмас.

Сунбул устидин насим эскач, нигорим туррасин
Ёд қилдимким, димоғ ошуфтадур, савдо эмас.

Наргис олтун жомининг оллида кофурий ҳарир
Пардаи жонимдурур мархун, қадахполо эмас.

Дема, афғонимда булбул ноласидек йўқ нишот,
Бу ҳам андухзо эмас, гар ул нишотафзо эмас.

Гулни сарв узра хаёл эттим кўнгул бўстонида,
Рост айтай: сарви гулрўюм кеби зебо эмас.

Бўлмангиз мағрури хусн, эй шўхларким, боғ аро
Сиз кеби билтурғи гуллардин бири пайдо эмас

Манга гулрух соқию булбулға гул тутти қадах,
Маст эрур ул ҳам Навоийдек, вале расво эмас.

* * *

Бизга ишқ андуҳидин иш зорлиғларму эмас,
Ҳоли ҳажр ошубидин душворлиғларму эмас.

Ғунчадек юз пора кўнглум ҳоли бир гул ҳажридин,
Хорлиғларму эмас, афгорлиғларму эмас.

Тонг эмас ҳижрон саҳобин десалар ёғдурди қон,
Кўзларим даъби кеча хунборлиғларму эмас.

Эй ажал, ҳижронда ўлмақдин мени кўрқитмағил,
Иш манга бу сўзда миннатдорлиғларму эмас.

Эмин ўлма, меҳр кўргузган била, афлокдин

Ким, бу кажравлар иши ғаддорлиғларму эмас.

Маҳвашеким покрав ошиқни қилғай баҳравар,
Ҳуснидин ойини бархурдорлиғларму эмас.

Эй Навоий, ёр кўйи итларининг ҳолинга
Кеча тутмоқ қопмоғидин ёрлиғларму эмас.

* * *

Кимгаким бўлса насиб ул офати жондек анис,
Бебаҳо бўлғай қошинда моҳи Канъондек анис.

Қайда бу гулшанда унс ўлғай мангаким, истарам
Орази гул, қомати сарви хиромондек анис.

Кofireким нақди диним олдию ёшурди юз,
Топмоғум юз саъй ила ул номусулмондек анис.

Унс тутқоч, ваъдаи васл эттию қилди хилоф,
Ҳеч кимга бўлмасун ул аҳди ёлғондек анис.

Ул пари мен телба бирла унс агар тутмас, не тонг,
Дашт аро Мажнунға бас ғули биёбондек анис.

Не ажаб даврон аро ошуб тушмак ҳар замон,
Менки истар бўлсам ул ошуби даврондек анис.

Қилғай инсоният ар кўз мардумиға тутса унс,
Эй Навоий, яхшидур инсонға инсондек анис.

* * *

Менинг жунунума гар ул парий эрур боис,
Ҳалокима қад ила пайқари эрур боис.

Дема недин куясенким, анинг юзу лабидин
Бу ишга шуъла била аҳгари эрур боис.

Кўнгул куши туну кун мулки бохтар сари
Ҳаво қилурға маҳи ховарий эрур боис.

Мангаки, ғамзасидин ўлмишам, ҳаёти абад
Хаёлиға лаби жонпарвари эрур боис.

Чаманда булбул этар шавқ нуктасин такрор
Ки, гул варақларининг дафтари эрур боис.

Ул ой фироқида ашким оқарға шому саҳар,
Тулуъи Зухра била Муштарий эрур боис.

Кўнгулни чоку бағирни шикоф истарима
Анинг қиличи била ханжари эрур боис.

Ҳамеша дайр ичида бўлмоғимға муғбачалар
Қарашмасию фано соғари эрур боис.

Навоий ўлмасиға озими Ироқу Ҳижоз
Магар назохати мулки Ҳирий эрур боис.

* * *

Жон етиб оғзимға топмон дарди ҳижрондин халос,
Жонни ҳижрондин халос эт ё мени жондин халос.

Андоқ очти сунбулин гул узра елким, бўлмағай
Бир кўнгул оламда ул зулфи паришондин халос.

Дема, нолангдин ўчар ҳар шом элдин уйқуким,
Туннинг ул бошида эл эрмас бу афғондин халос.

Гарчи ер топтинг кўнгулда ваҳм эт оҳу ашқдин
Ким, кириб вайронға бўлмас кимса тўфондин халос.

Ёғса мажнун кўнглум узра шўхлар дарди не тонг,
Телба атфол ичра бўлмас сангборондин халос.

Истамас бир-бирни сенсиз жону тан, тенгри учун
Ким ани мундин халос этгил, мунди андин халос.

Ҳажр уйи ичра қоболмиш ёр ҳажридин кўнгул,
Ваҳ, қачон бўлғай бизинг тутқун бу зиндондин халос.

Жом давридин халос ўлмоқни зинҳор истама,
Эйки, бўлмоқ истадинг андуҳи даврондин халос.

Банди зулфунгдин Навоийни халос этқил десам,
Дерки, бўлмас, бўлмағунча ҳукм султондин, халос.

* * *

Гар манга бор эрса ул дилдори зебо бирла унс,
Ул муҳиқдур, тутмаса мен зори шайдо бирла унс.

Олам аҳли муттафикдурлар мени ўлтурғали,
То тутубмен ул жамоли оламоро бирла унс.

Лаъли маънусумдурур, ўлтурса ўлтурсун кўзи,
Не ғами жаллоддин тутқай Масихо бирла унс.

Мен киму ул хўблар шоҳи била улфат, магар
Вахш тутқай дашт аро Мажнуни шайдо бирла унс.

Тўлғаниб зулфунг бу мажнунға не саркашлик қилур,
Чунки савдо аҳлиға бор аҳли савдо бирла унс.

Эй мусулмонлар, чу бир кофир асиримен, не тонг,
Бор эса кўнглумга зуннору чалипо бирла унс.

Сарви нозим кийгали сариқ, қизил бўлмиш манга
Ҳам гули раъно била, ҳам сарви зебо бирла унс.

Гар десанг дунёда ҳар дам юз балият кўрмайин,
Эй кўнгул, зинҳор тутма аҳли дунё бирла унс.

Эй Навоий, гар десанг соқийлиғ этсун муғбача,
Тут кириб муғ дайри ичра жоми саҳбо бирла унс.

* * *

Не ажаб гар бор эсам девонавашлиғ бирла хуш
Ким, кўнгул олған парийрўйум эрур девонаваш.

Манъ этарсиз хуши йўқ кўнглумга лаъли бодасин,
Айтинг, эй хуш аҳли, келгайму бу сўз усрукка хуш.

Софи васли бўлмаса гар барча захри ҳажридур,
Соқиё, бир журъа тутким, олди жонимни аташ.

Солди кўнглумни ғами ҳижрон гудози ичра ёр,
Гўйиёким ишқ аро ул қалбда бор эрди ғаш.

Вах, не янглиғ соғ ўлай мен телба бу ҳолатдаким,
Ул парий ҳам бордурур девонаваш, ҳам журъакаш.

Шайх бошиға бало эркандурур дасторким,
Ишқ асрорин эшитмакликка моний бўлди фаш.

Демаким, бир яхши сўз бирла Навоий жонини
Олсам, ул бўлғайму розий яхши сўзга не кенгаш.

* * *

Оҳким, ул шўх эрур ҳам моҳваш, ҳам шоҳваш,
Балки ҳам қулдур анга юз шоҳваш, минг моҳваш.

Гар қуёш эрмас юзунг, невчун нишотим мазранн
Тобидин айлаб курук, рангимни қилди қоҳваш.

Кўнглум олиб будурур мақсуд ангаким ўртагай,
Буким ўзни дилситоним кўргузур дилхоҳваш.

Васл аро ўзни хаёл айлаб нишотим бордур,
Сойил андоқким ясағай ўзни аҳли жоҳваш.

Эй қуёш, оҳим не тонг оламға солса рустахез,
Ҳар дамим гардунға чунким шуъла тортар оҳваш.

Ўздин оғаҳ эрмон, огоҳе керак сарвақтима,
То ул оғаҳ давлатидин бўлғамен огоҳваш.

Эй Навоий, гар ҳидоят етса йўлға киргамен,
Гарчи муғ дайрида ҳоло бор эсам гумроҳваш.

* * *

Тун ҳам кечу йўл дағи йироқ, сен дағи сархаш,
Ўлтурки даме ўлтурали, эй бути маҳваш.

Йиллар чекибон ҳажр даме васлингга етгук,
Сен дағи даме зорларинг кўнглини тут хаш.

Манзил дағи амну кўнгул асҳобдин эмин,
Май дағи эрур беғашу руҳ андин етиб ғаш.

Маълум эмас тонгла ким ўлғусию ким йўқ,
Тинсун қадамингда нафаси неча балоқаш.

Ҳайҳот бу хилватда киши бўлса ўлармен,
Ғайр ўтса хаёлимға қилур мени мушавваш.

Бир нақш бу янглиғ менга кўргузмади гардун,
Чехрамни қилиб қон ила юз навъ мунаққаш.

Қилмади Навоийға бу иқболни рўзи,
Улким варақи қисмат уза бўлди рақамқаш.

* * *

Не абрашдурки, секритмиш яна майдонға ул маҳваш,
Қизил, оқ гул била елдин магар халқ ўлди ул абраш.

Жаҳон майдонида то шўх чобуклар қилур жавлон,
Киши кўрмайдур андоқ абраш узра ул сифат маҳваш.

Эмас абраш, сипехредур шафақдин кўргузуб анжум,
Қуёштурки анга рокиб, тонг эрмас гар эрур саркаш.

Нечук ўлмай ул абраш узра ул маҳвашни кўргачким,
Ҳамул абраш эрур саркаш, ҳамул маҳваш эрур сархуш.

Мени мажнун йиқилсам кўргач-ўқ, хайрат ери эрмас
Ки, ақли кулга ҳар соат эрур наззорасидин ғаш.

Парийваш рахш уза сархуш парий жавлон қилур, нетсун
Жунун жомига қилмай бодаполо ақли тақво фаш.

Қуюн янглиғ эгарса абрашин ул шўх, дам урман
Навоийдек, нединким ушбу сўз бор асру кўп чирмаш.

* * *

Улки бизни зору ани асру зебо айламиш,
Ани нопарвою бизни ношикебо айламиш.

Ишқида ҳар кимки содиқроқ, жафоси саъброқ,
Ақли ҳусн ичра ул ой хуш расм пайдо айламиш.

Дайр аро юз муғбача таълим олурға қўйди юз,
То лабинг эҳёи анфоси Масиҳо айламиш.

Гар итингнинг пойбўсин топмаса кўнглум, не тонг,
Не учунким, ҳаддидин ортуқ таманно айламиш.

Ишқ аро ўлмай нетайким, кўк мени айлаб гадо,
Ҳусни иқболи менинг моҳимни мирзо айламиш.

Тоғ аро Фарҳоду дашт ичра солиб Мажнунни ишқ,
Кимни мендек жумлаи оламда расво айламиш.

Йиғламиш гоҳи кавокибдин кулуб, гаҳ субҳдин,
Чархким, ҳолимни ғам шоми тамошо айламиш.

Жон бериб, даврон элидин истаманг меҳру вафо
Ким, базе топмиш зиён, ҳар ким бу савдо айламиш.

Гар Навоий, кўнгли мулки бўлса вайрон, айб эмас,
Турктози ишқи ул кишварки яғмо айламиш.

* * *

Сурма биланму ул ой кўзни қора айламиш,
Йўкса Хўтан жайрани мушк ичида ағнамиш.

Кўйида мен заъфдин уйлаки, ҳар ён мени
Ит демайин, балки мўр туъма учун судрамиш.

Ғамзанг ўқи касрати кўнглум арому экин,
Йўкса бу куш парларин ҳажринг ўти чуркамиш.

Хуллайи зарбафтдин қилдиму ул ой сепеч,
Йўкса шуойи хатин бошқа куёш чирмамиш.

Олам аро бир киши телбарамай қолмағай,
Буйлаки еткач насим зулфунг аро бутрамиш.

Водийи ҳажр ичраким бўлди сўнғак аҳли ишқ,
Будур ўтунким, ани ғам сипаҳи ўртамиш.

Ламъайи рухсор ила ўртади ушшоқини,
Ғайрати ҳусни магар зорларин тергамиш.

Тегмаса базмингда май, басдурур ул су манга
Ким, сен ичар жомни сучи олиб ёйқамиш.

Найлагамен боғламай муғбача зуннорини
Ким, бу куҳан дайр аро Исо ани боғламиш.

Меҳру вафо айбидин покдур абнойи даҳр,
Пок назардурким ул сари назар солмамиш.

Тутти Навоий азиз кўйида ул тошниким,
Гоҳ ани бошиға, гоҳ бошин анга ястамиш.

* * *

Донаи холи Донаи холи лабинг кўнглум қушин ром айламиш
Ким, ани тутқанда жоним риштасин дом айламиш

Анбарин хаттингғаким, андин келур бўйи вафо,
Жон фидо гарчи умидим субҳини шом айламиш.

Лабларингдин руҳпарвар нутқ зоҳирдур магар,
Рух қудси оби ҳайвои ичра ором айламиш.

Ҳумрат этмиш ошкор ул усруку хунхора кўз,
Қон ила мамзуж май гўёки ошом айламиш.

Сарву гулга боғ аро дерменки айлай жон фидо,
Токи жоним қасди бир сарви гуландом айламиш.

Чикти, ваҳ, усрук яна ул кофири бебокким,
Ҳар қачон чиққонда қатли аҳли ислом айламиш.

Дайрни қилмиш кўзумга гулситон, эй муғбача,
Ул майи гулгунки рухсорингни гулфом айламиш.

Ком вақти тарки дунё айлаган топмиш ҳаёт,
Йўкса етканда ажал худкому ноком айламиш.

Қани расвое Навоийдек агарчи ани ишқ,
Некном элдиндурур деб, буйла бадном айламиш.

* * *

Менмудурменким куёш кулбамни равшан айламиш,
Оби ҳайвон зулматободимни гулшан айламиш.

Юз фалакча топса рифъат байти вайроним, не тонг,
Юз куёш чунким бу вайронимни маскан айламиш.

Кўз тегурманг, эй париларким, кўзум сарчашмасин,
Ул парию ҳури ризвон рашки маъман айламиш.

Мундин ўтмас дўстлук гардуни душман шевадин
Ким, ўзин душманларим қасдиға душман айламиш.

Меҳрни билмас эди номехрибоним, шукр эрур,
Гар бу фан таълим анга даврони пурфан айламиш.

Шеван эрди қисматим ҳижрон тунидин гўйиё
Ким, қора киймиш менинг рашкимга, шеван айламиш,

Эй кўнгул, фарёд ила рам берма, гар вайронима,
Чуғз янглиғ тойири давлат нишиман айламиш.

Бахти жовид ушбу бўлғайким кўзум суртарга чарх,
Итларининг йўли туфроғин муайян айламиш.

Эй Навоий, йўқ ажаб, гар чарх ўз давронида
Меҳр бирла бир қорарғон кўзни равшан айламиш.

* * *

Невчун юзида қаҳр ила чин зоҳир айламиш,

Хуршид чашмасида киши мавж кўрмамиш.

Васлинг сўзин эшиткач этар кўнглум изтироб,
Соғинмағил аники, фироқингда тўхтамиш.

Лаълингни истамонки оғиздин чиқарғамен,
Бир хастадекки, жонини оғзинда асрамиш.

Бўлдим ҳалок—чун белига боғлади камар,
Қатлимға гўйиё белин ул шўх боғламиш.

Беморлиғда жон итига қилмишам нисор,
Кўйи сари келибки сўнгакимни судрамиш.

Соқий, кетур қадаҳки, чу ғам айламиш ҳужум,
Бу етмайин кўнгулдин алар барча бутрамиш.

Юз пора кўнглиники Навоий йиғиб эди,
Ул шўх кирмишу яна борини кўзғамиш.

* * *

Меҳр эмас, гардун юзунг ҳижронидин доғ ўртамиш,
Ой эмас, марҳам учун момуқ мудаввар айламиш.

Кўнглум андоқ чок-чок ўлмишки, гўё тўъма деб,
Ҳажр тиғи итларингга бир-бир ани тўғрамиш.

Бисмил этмиш зори кўнглум сайдини қилғоч шикор,
Ул шикор афкан ҳазин кўнглум бу янглиғ овламиш.

Лола рўюм асрамай кўнглумни гар азм айлади,
Ёдгор андин туганлар чок кўнглум асрамиш.

Ер юзин тутқан баҳор айёми эрмас лолазор
Ким, юзунг ҳижронидин гирён кўзум қон йиғламиш.

Дема, соқий илгидин софийму хушдур йўқса дурд?
Ҳар не андин келди, ул хуштурким ани толғамиш.

Гар Навоий ёридек йўқ олам ичра, не ажаб
Ким, кезиб оламни маҳвашлардин ани танламиш.

* * *

Менга эмди сарв ила гул муддаоси қолмамиш,
Сарв бўйлуқ гулжабинларнинг ҳавоси қолмамиш.

Уйла бузмиш меҳнату ғам хайли кўнглум кишварин
Ким, нашот анда сиғингунча фазоси қолмамиш.

Мен балият ичрамен, эл шод, гўё чархнинг
Эмди дард аҳлиға еткунча балоси қолмамиш.

Ёрким қилмас жафозу жавр эрмас раҳмдин
Ким, манга кўргузмаган жавру жафоси қолмамиш.

Баски ҳар торин бало атфоли уздилар чекиб,
Ваҳки, урён жисм уза меҳнат палоси қолмамиш.

Гул чоғи боғингғаким йўл бермадинг, эй боғбон,
Чинмудур дай бўлғали дерлар сафоси қолмамиш.

Эй Навоий, гар вафоси қолмамиш анинг санга,
Ғам емаким, анга ҳам ҳусни вафоси қолмамиш.

* * *

Илгига мовий катон ул шўх невчун чирмамиш,
Гўйиё кўп тийғи зулм урмоқтин оғриб боғламиш.

Ўлтурурда кош ул ёғлиғ билан-ўқ боғласа
Кўзларимниким, ани илгига ҳоло чирмамиш.

Кўргузур эрди яди байзо урарда тийғи қатл,
Боғламиш чун илгин, эл кўзин қоронғу айламиш.

Англағунча кўнглума юз доғи андух ўртади,
Улки кўргач панжасин боғлиғ, дедим доғ ўртамиш.

Кош жоним риштасидин бўлса эрди ёғлиғи
Ким, ул ойнинг дастбўси давлатиға учрамиш.

Соқиё, майким, анинг илгида ёғлиғ торидек
Дарду ғам хайли бузулған хотиримни қопсамиш.

Ўлтурур илгида гар тийғ ўлса анинг гар ҳарир,
Ҳеч билмонким, Навоий не балоға учрамиш.

* * *

Борғонингдин жон талашмоқ эрди мен маҳзунға иш,
Келдингу жонимни олдинг, ул боришқа бу келиш.

Васл ошиқ жонидур мен жон талашим ҳажр аро
Ҳажр бориб васл еткач, ўлмак эрур турфа иш.

Тийғи то кўксумни ёрди нола қилман заъфдин
Рост андоқким, кўяр афғонни чок ўлған қамиш.

Киймамиш ул сарв гулгун тўнки, тонг эрмас бу ранг,
Нахлким, кўз боғида қон бирла топти парвариш.

Эътидоледур ҳавойий ишқ ароким, хуш кечар
Совуғ оҳим бирла ёзу кўнглум ўти бирла қиш.

Жисмим узра бор янги бутган кўкумтул доғдек
Сўзи ҳажрингдинки урдум ғуссадин ҳар ерга неш.

Кишу синжобин не тонг гар кийса музий бозгун
Ким, чиқармиштур кишилиқдин ани синжобу киш.

Туз бул ўктек гар тиларсен авж, ёким, эGRIDур,
Давр ҳар бир гўшадин бўғзиға солиптур кериш.

Эй Навоий, ҳар дам ул ой меҳри ортар кўнглума,
Гарчи йиллардурким, ул тарки муҳаббат айламиш.

* * *

Юз бало бошимға ёғдурған дедим афлок эмиш,
Чунки таҳқиқ айладим, ул кофири бебок эмиш.

Хусн авжида тулуъ айлаб ёрутған даҳрни,
Мен қуёш соғиндим, ул рухсори оташнок эмиш.

Нотавон жисмимни сайли ашқ уза қилдим қиёс,
Олами ишқ ичра дарё узра бир хошок эмиш.

Ғам туни бемехр экандин йўқки кўксум чок эрур,
Субҳнинг пирохани доғи бу ғамдин чок эмиш.

Кўнгулу кўз қонидин ориғ бўлур эрмиш юзи,
Ошиқеким, ҳар ғараздин кўзу кўнгли пок эмиш.

Йўқ шафақ, мазлум қониға қолиб эрди сипехр,
Ани юған баҳри ашким мавжидин кўлок эмиш.

Етса муҳлик ғам, тилармен боданўше негаким,
Дофиъи ул захрнинг, билдимки, бу тарёк эмиш.

Хурда сочқандин чаман мулкида султон бўлди гул,
Ғунча қонлиғ кўнглига солған гириҳ имсок эмиш.

Эйки дерсенким, менинг хуснумму ортуқ ё қуёш,
Соғинурсенким, Навоий буйла беидрок эмиш.

* * *

Мени ишқ ичра деган оқилу фарзона эмиш,
Дегай улким, сўзин эшитсаки, девона эмиш.

Ёпса юз ҳар кеча кўнглум қушидин, тонг йўқким,
Малак ул шамъи жаҳонтобқа парвона эмиш.

Қасри ул ҳусн шаҳининг эрур андоқ олий
Ки, фалак кунгураси қасриға дандона эмиш.

Кўзларим андин эмиш қону рамад айнидаким,
Дурд ҳамкоса мунга, ҳажр анга ҳамхона эмиш.

Захми кўп танда жунунлуқ кўнгул оромидин
Телбалар маскани фаҳм ўлдики, вайрона эмиш.

Жаннату кавсар умиди била ўлдунг, эй шайх,
Билки, нақд ушбу фано дайрида майхона эмиш.

Зухд ила эйки Навоийни ўқарсен, кўрдук
Иши усруклуқ эмиш, ҳамдами паймона эмиш.

* * *

Ҳар парий пайкарга бир девонаеким зор эмиш,
Кунда минг зулм ўлса, бир ҳам раҳм гоҳе бор эмиш.

Қайси мажнуни балокашга парий рухсоридин
То абад зулм узра зулм, озор уза озор эмиш.

Сен бу ойини жафо солдинг ораға, йўқса халқ
Кўрса шиддат лутф бирла, йўқса бархурдор эмиш.

Оллоҳ-оллоҳ. бу не сўз бўлғай мену ҳижрон туни,
Васл субҳи қай қачан беёрларға ёр эмиш.

Ҳажр шоми шиддатидин ишқ таркин ҳар кеча
Жазм этибмен, лек доим субҳ истиғфор эмиш.

Давр жоми бирла таскин топмас эрмиш, соқиё,
Кимниким саргашта қилған бу тўқуз паргор эмиш.

Деб эмишсен: Жонни бергайму Навоий истасам,
Билмагансенким, бу худ жон бирла миннатдор эмиш.

* * *

Хуши йўқ кўнглум жунун даштида бир шайдо эмиш
Ким, анинг қошида Мажнун асру-кўп доно эмиш.

Тутти сариғ лолалар рухсори ашким бирла ранг,
Дема, эй раънои гулрухким, гули раъно эмиш.

Ҳар бир оҳим дудининг мадду саводин кўрган эл
Зулфи ҳажринда, соғинғайларки, бир ялдо эмиш.

Телба кўнглум холини билмак таманно айладим,
Йиллар эрмишким, жунун даштида нопаддо эмиш.

Дедим: ислай анбарин зулфунгни ол, бошим эваз,
Дедиким: сен телба бошинда ажаб савдо эмиш.

Эй ғаний, ушшоқдин мустағний ўлдунг, билмадинг
Ким, фано аҳлиға султонлиғдин истиғно эмиш.

Англамас эрдим Навоий ҳолин ул ой кўйида,
Ҳар кеча то субҳ иши фарёду вовайло эмиш.

* * *

Сарви раъно қаддин раъно қадинг чолок эмиш,
Оташин гулдин гули рухсоринг оташнок эмиш.

Улки айтур кўнглакинг ул гул ғамидин чок эмас,
Англамайдур беғами ғофилки, кўксум чок эмиш.

Базмдин усрук чиқиб тўкти улуснинг қонини,
Аҳли дин, қочингим, ул кофир ажаб бебок эмиш.

Ишқим ўтин шохаи тўби уруб паст истаган,
Билмадинг, ул шох бу ўт оллида хошок эмиш.

Тушта Мажнунни ҳазину зор кўрдум, англадим
Ким, бир ой ҳажридин ул ҳам мен кеби ғамнок эмиш.

Бир қуёш ҳажри мени ҳолимға қўймас заррае,
Демангиз бу ишга боис анжуму афлок эмиш.

Воиз айтур ҳур уммиди бирла ул ой таркин эт,
Эй Навоий, кўрки, ул пургўйи беидрок эмиш.

* * *

Авжи ҳусн узра юзунг хуршиди фарруҳбол эмиш,
Холинг ул ҳиндуи муқбил, кавкаби иқбол эмиш.

Дедим: айтай ҳусни васфи бирла ишқим ҳирқатин,
Билмадимким, тил булар васфин демакта лол эмиш,

Ҳусн хаттин пар чиқариб учмоғи эрмиш сазо,
Ишқ ила дард аҳлидин хўбеки форигбол эмиш.

Манъи ишқ айлар эдим кўнглумга, кўрдум холини,
Шиддати шавқ изтиробидин баса бадҳол эмиш.

Кўз юмуб очкунча юз қон айлар эрмиш ғамзаси,
Мен ёмон бахтига етканда иши ихмол эмиш.

Ул париваш сувратин сизғач мусаввир, англадим
Ким, хирадни айлаган девона бу тимсол эмиш.

Хонақаҳ шайхи қошинда қолди кўп мубҳам ишим,
Буйла мушкилларга пири майкада ҳаллол эмиш.

Соқие, жоми висолинг нўшидин тиргуз мени
Ким, хумори соғари ҳижрон ажаб қаттол эмиш.

Гар Навоий пирларга муршид эрди, киргали
Ишқу савдо кўйига бозичаи атфол эмиш.

* * *

Сени кўргач дер эдим, бир меҳрибоним бор эмиш,
Оллоҳ-Оллоҳ, не бало ботил гумоним бор эмиш.

Оразинг моҳийяту оғзинг сўзин шарҳ айларам,
Ваҳ, не таъби поку зеҳни хурдадоним бор эмиш.

Чок қил кўксумни, эй бадмеҳр, токим билгасен,
Тийғи ҳажрингдин не навъ озурда жоним бор эмиш.

Не ҳаёт эрди, ўлар ҳолимдаким, кўргач мени,
Ноз ила деди ҳануз ул нотавоним бор эмиш.

Жавҳари ишқин олурға халқ махфий нақдидек
Жон ичинда бир неча доғи ниҳоним бор эмиш.

Юз ғамим бор эрди, муғ кўйига киргач бўлди дафъ,
Ваҳки, мен ғофил ажаб дор-ул-амоним бор эмиш.

Дерки, ёлқибмен Навоий унидин, вах, яхшидур
Ким, тиригликдин нишондек бир фиғоним бор эмиш.

* * *

Қадинг ниҳолики боғи ҳаёт тарфини тутмиш,
Магарки Хизру Масиҳо сую ҳавосида бутмиш.

Кўнгулни гавҳари ишқингки равшан айлади, гардун
Магар бу упни дурри шабчароғ бирла ёрутмиш.

Кўнгулни қон ёшу гоҳи юзум била овутурмен.
Сариғ-қизил била андоқки халқ тифлин овутмиш.

Дедингки, ҳажр аро бер ишқ сўзу тобиға таскин,
Киши тамуғда қачон кўнглининг ўтини совутмиш.

Кўнгулга ҳар неча сабру қарор панди берурмен,
Бирини, войки, бишқармайин, бирини унутмиш.

Умнд нахлини ашким била не тоза қилайким,
Самуми ҳажр ани кул айламиш деманки, қурутмиш.

Навоий, эмгак ила дема тарки ишқим этибдур,
Қачон замири уйи гирдиға бу ишни ёвутмиш.

* * *

Лабинг бу хастаға невчун такаллум этмади иш
Ки, бир сукунж била ҳосил этса юз олқиш.

Отар ҳамиша қоши ёси бирла ғамза ўқин,
Агарчи бўлмас ўқ отмоқ, йўқ эрса ёда кериш.

Бошоғларингму экин бағрим ичра ё қолди
Итинг чу туъма учун анда маҳкам айлади тиш.

Тариқи ишқ аро комилдурур кўнгул, не ажаб,
Камол топмоқ этиб ишни ишқ ила варзиш.

Заиф жисмни то тиғи ёрди — нолонмен,
Нечаки чиқмас уни, неча чок бўлса қамиш.

Чекар гул оллида булбул фиғон, магар билди
Ки, ўтса васл баҳори, хазони фурқат эмиш.

Навоий, асра ниҳон ишқ нуктасин зинҳор
Ки, ишқ пири манга ёшурун бу нукта демиш.

* * *

Менга номехрибон ёр ўзгаларга меҳрибон эрмиш,
Менинг жоним олиб, ағёрға оромижон эрмиш.

Тан узра эмди фаҳм этгим ададсиз тоза доғимни
Ки, ҳар бир-бир қорарған шоми ҳажримдин нишон эрмиш.

Бузулган кўнглум атрофиндағи захм ичра новаклар
Балият қушларию захм аларға ошён эрмиш.

Рақиб синдуруб кўнглину мен йиғлаб анга, лекин
Су келтирмак ҳамону кўза синдурмоқ ҳамон эрмиш.

Балият даштида зоре кўруб Мажнун соғингайлар,
Кўнгул отлиғ бизинг овораи бехонумон эрмиш.

Хаёлинг хайли кўнглум даштида чун қилдилар манзил,
Ҳар ўт ёкқан ер ул манзилда бир доғи ниҳон эрмиш.

Замон ошубидин кўнглумга юз шиддат етар эрди,
Чу фаҳм этгим — мунга боис ул ошуби замон эрмиш.

Агарчи мен ёмонмен, яхшидурким муътарифдурмен,
Ўзин яхши тасаввур айлаган мендин ёмон эрмиш.

Навоий назмини кўрдум қуёш лавҳиға сабт эткан,
Буюрған ани олий кадр шоҳи хурдадон эрмиш.

* * *

Жавзо кунидин доғи ул чехра жамил эрмиш,
Ялдо тунидин доғи ул зулф тавил эрмиш.

Ҳар қатра кўнгул қони жон берди ўлук танға,
Ҳосиятини сўрдук— лаълингға қатил эрмиш.

Гулзор аро нилуфар очилди, гумон эттим —
Хол ўрниға ҳар юзда бир нуқтаи нил эрмиш.

Ҳижрон туни дафъ ўлғач, билдимки, юз очибсен,
Хуршид вужудиға тонг нури далил эрмиш.

Овора кўнгул истаб жон тандин олур ишқинг,
Ул телбагаким итмиш гўё бу кафил эрмиш.

Ойини қаноат тут, иззат тилар эрсангким,

Эрмиш тамаъ аҳлидин ҳар кимки залил эрмиш.

Кўнглини Навоийнинг олсанг, назар айлаб кўр
Ким, дард ила доғ ичра жони не қатил эрмиш.

* * *

Ул сарв узори гули серобдек эрмиш,
Лаъли лаби гул узра майи нобдек эрмиш.

Кўрдум қоши аксини кўнгул кўзгуси ичра,
Бу қибланамо, ул мунга меҳробдек эрмиш.

Кўрдум кўнгул аҳволини кўксум тўшугидин,
Лаълинг ғамидин қатрайи хунобдек эрмиш.

Хусн анжумани ичра юзин кўрмамиш эрдим,
Анжум аро хуршиди жаҳонтобдек эрмиш.

Девона кўнгул қайди жунундин не кутулсун
Ким, ҳар хама зулфунг анга қуллобдек эрмиш.

Тут фақр этагин, атласи зарбафт сўзин қўй
Ким, ул дағи тан ҳифзида мошобдек эрмиш.

Бир йўли Навоийни йироқ солма назардин
Ким, ул дағи бир кун санга аҳбобдек эрмиш.

* * *

Мени саргашта жисмин доғ ила қон лолазор этмиш,
Қуён ёхуд тўқулган лолазор ичра гулзор этмиш.

Танимдин қон чиқорған ҳар тараф пайконларинг гўё
Эрур ёмғурки, туфроғдин чечаклар ошкор этмиш.

Кўнгул бирла сўнгак манқал аро ўту ўтундекдур,
Маломат тошларин то ишқ теграмда ҳисор этмиш.

Юзин май гул-гул эткандин харош эрмас унум, балким
Кўнгулда хорхори нолам андомин фиғор этмиш.

Лабинг жонимға солған шуълалар ичра қазо гўё
Улуғроқ лаълдин аҳгар, кичикракдин шарор этмиш.

Бўла олсам улусқа ул куёшни кўргали мониъ,
Не ғамдур гар йўлида чарх жисмимни ғубор этмиш.

Ҳалоким билгай улким, бордур ул янглиғ жафокоре
Ки, таврин хусн бепарволиғи олуфтавор этмиш.

Кабутар қаср буржида эмас шаҳ шастидин эмин,
Хушо, ул чуғзим вайрона кунжин ихтиёр этмиш.

Маоф эрмиш қаён гом урса раҳрав ноқайи жисми,
Нафас торин қазо чун бурниға анинг миҳор этмиш.

Муғанний нағмаси жон берса базм аҳлиға тонг йўқким,
Навоий риштайи жонин эшиб чангига тор этмиш.

* * *

То кўз била кўнглумни ул ғамза мақом этмиш,
Қонимни ҳалол англаб, уйқумни ҳаром этмиш.

Сарв ўлмади боғ ичра оҳим ели бирлан хам,
Боқ кўз учи бирланким, қаддингға салом этмиш.

Ҳайвон суйидур шудрун, Исо дамидур салқин,
Бўстон сари жононим гўёки хиром этмиш.

Ҳажр ўқлари захмидин жисмим била ашкимни
Тутмоққа бало сайдин, ғам донаву дом этмиш.

То ошику шайдомен қатлим қилур ул кўзлар,
Мажнунға кийикларни ишқ улфати ром этмиш.

Маъшук қилур жилва, ҳар кимки анинг кўнглин
Дард ўти кули бирла ишқ ойинафом этмиш.

Искандару жамлиқдур ишқингда Навоийға
Ким, раҳшинг изу наълин кўзгу била жом этмиш.

* * *

Оразин ёпқач кўзумдин сочилур ҳар лаҳза ёш,
Уйлаким пайдо бўлур юлдуз, ниҳон бўлғач қуёш.

Қут бир бодому ерим гўшайи меҳроб эди,
Ғорати дин этти ногаҳ бир балолиғ кўзу қош.

Бу дамодам оҳим ифшо айлар ул ой ишқини,
Субҳнинг бот-бот дами андоқки айлар меҳр фош.

Бўсае қилмас мурувват асру қаттиқдур лабинг
Десам, оғзи ичра айтур лаъл ҳам бор навъи тош.

Новакинг кўнглумга киргач жон талашмоқ бу экин
Ким, қилур пайконини кўнглум била жоним талош.

Умри жовид истасанг фард ўлки, бўстон Хизридур,
Сарвким, даъб айлади озодалиғ бирла маош.

Қоши оллинда Навоий берса жон айб этмангиз,
Гар будур меҳроб, бир-бир қайғусидур барча бош.

* * *

Қатик дардим зулоли ашк этар фош,
Сузук су ичра қолмас яшурун тош.

Ҳалоким васл аро мингдин бир эттинг
Ки, бергай тенгри бир ёшингга минг ёш.

Демакка фитна таълимин бўлуб хам,
Қулоғинг сари бош элтиптур ул қош.

Магар сочингни тийдинг фитнадинким,
Паришонҳол аёғингга қўяр бош.

Ясар чоғда лабинг рангини гўё
Эзиптур оби ҳайвон бирла наққош.

Қадах, эй муғки, жон айлай нисоринг,
Неча бўлсам харобот ичра қаллош.

Навоий жони сенсиз дардисардур,
Борурда ани ҳам олғай эдинг қош.

* * *

Зарра-зарра жисмим ўртанди ғамингдин, эй куёш,
Ваҳки, сендин бўлмади меҳру вафо бир зарра фош.

Ҳар неча қилсам вафо, сендин вафодин йўқ асар,
Тош экин бағрингму ёхуд боғладинг бағрингга тош?

Кўз ёшим дурри яtimi қўйдилар йўлингда юз,
Ваҳки, раҳминг йўқ аёқ остинда кўруб мунча бош.

Гар кенгаш бошлар кўнгул сайдини қурбон қилгали,
Қошларинг ёси недур келтурдилар бир ерга бош?

Эй Навоий, жонға ул кўздин не еткай ғайри захм,

Ўқу ё олдинда қўймиш хосса ул мужғону қош.

* * *

Қайси ишрат меваси нахли ҳаётим қилди фош
Ким, париваш тифллар ёғдурғай ул ён мунча тош.

Олам ичра ул қуёш зоҳир вале мендин ниҳон,
Эй ибодат аҳли, қўйсам, тонг эмас, оламға бош.

Оқ уқор ўтоғаси чобуксуворим бошида,
Уйлаким, хатти шиои айлағай зоҳир қуёш.

Ғам туни саргашта бошим, ҳам сипехредурмудир,
Анда кавкаб зоҳир ўлғон юз уза ҳар қатра ёш.

Кўз ани кўргач, кўнгул севди, бу иш бўлган замон
Кўзларим кўру кўнгул нобуд бўлғай эрди қош.

Гар десанг қаттиқ балоға қолмағайсен чархдин,
Олам аҳли бирла юмшоғлиғ била қилғил маош.

Чун Навоий ўлди, итлар дардпарвар жисмини
Тўйма қилмоқ йўқки, рад айларда айларлар талош.

* * *

Шамъ учини олмоғ учун, эй маҳваши фаррош,
Парвона қанотларидин эт сифраи минқош.

Йўқ-йўқки, юзунг шамъиға парвонадур анжум,
Ким, бир-бир алар шоми висолингда бўлар фош.

Ой шамъиға минқош муносиб янги ойдур,
Андоғки, юзунг шамъиға минқошдур ул қош.

Бошимдур аёғингға фидо, ҳар не керак — қил,
Тўқмоққа муносибдур, агар истар эсанг бош.

Ул ой агар илгига супургу олур, эй чарх,
Хуршид шиои хатидин қилсанг ани қош.

Ҳар тун чу фалак борғаҳи вазъи нигундур,
Гардун кўзи гўё бу жиҳатдин тўкадур ёш.

Кўнгли уйидин сабр матоъини супурди
Бечора Навоийким, эрур дилбари фаррош.

* * *

Хусни девони уза матлабдур ул пайваста қош,
Котиби тақдир анинг мисраъларин ёзган тутош.

Жолаи офат кеби ул ой баҳори хуснида,
Чарх анжум жавҳаридин ёғдурур бошимға тош.

Ўтлуғ оҳимдин бўғуз оғзимғача мажруҳ эрур,
Айб қилма, эй кўнгул, ноламда фаҳм ўлса харош.

То сиришким қонға эврулди даме тинмай оқар,
Музтариб бўлмоқ ажаб йўқ, бўлса хун олуда ёш.

Ёшурун эрди ғамим, муфрит қадах ўткан кеча
Йиғлатиб, беихтиёр эткан эмиш эл ичра фош.

Хилват эткан ихтиёр илгида бир ибриқи май,
Тонг эмас гар қилса бир бодом ила ҳар кун маош,

Эй Навоий, келди ёру борди кўнглунгни олиб,
Яна бир қатла келиб, жонингни доғи олса қош.

* * *

Гарчи атфол отти бир-бир жисми урёнимға тош,
Кўрки, хирман-хирман ўлди жамъ ҳар ёнимға тош.

Кулбам атрофида бедоду маломат тошидур,
Гўйиё ёғмиш фалақдин байтул-аҳзонимға тош.

Ҳажр тоғида лаби шавқида оқса қон ёшим,
Лаъл ўлур гўё бўялса ҳар тараф қонимға тош.

Дўстлар, бастур мазоримға маломат тошлари,
Чекмангиз меҳнат қўярға қабри вайронимға тош.

Бас қилинг атфол тош отмоқки, қон бўлмиш ичим,
Тегди гўё тоза қўйған доғи пинҳонимға тош.

Гарчи тошинг тутти ер жисмимда, лекин зулм эди,
Буки ўтти захм аро чун тегди пайконимға тош.

Чун тўюбтур нотавон жисмим балият тошидин,
Берма, эй гардун, ғизо янглиғ яна жонимға тош.

Вазн учун паймонани қилғил улуғ, эй майфуруш
Ким, эмас тортар учун ҳожат бу мезонимға тош.

Жомни чекмакта ғам дафъиға қолқон айладим,
Эй Навоий, чархдин ёғди бу қолқонимға тош.

* * *

Шукрим, сочтим эса ғам туни анжум кеби ёш,
Васли субҳида тулуъ айлади оллимға куёш.

Захмлар устида марҳамға момуғлуқ қиладур,
Ғам саҳоби неча ёғдурди синуқ бошима тош.

Туттош эрди ғам аро навҳаларим бир-бирига,
Айшдин кулгуларим бир-бирига ўлди туттош.

Ҳажр хуноби майи васли манга берди самар,
Заҳр бўлғай эди оғушта бу хунобиға кош.

Аҳли ишқ, ўлмангиз озурда фироқ ўтларидин,
Ул томуғқа боре васл учмоғи эрмиш подош.

Ишқ аро васлни ком аҳли начукким, талашур,
Ҳажрни зумраи ноком керак қилса талош.

Ким фироқ ўтиға сабр этса Навоий янглиғ,
Оташин гуллар анга бўлғуси ул ўттин фош.

* * *

Дарди ишқинг уйла зор этмиш мени, эй бағри тош
Ким, кўярмен йиғлабон ҳар нотавон оллида бош.

Кўнглума кўздин кириб, ғайри хаёлин кўзғади,
Зарра хайли кўзғалур, чун кирди равзандин куёш.

Чун мени қилди бало тоғи жунун, тош отмангиз,
Негаким ердин олиб отмас киши тоғ узра тош.

Решдур бўғзум бало захри ичардин, йўқ ажаб,
Ҳолима йиғларда андин ўткан ун топмоқ хирош.

Ўқи еткачким, бўлуб жон бирла кўнглум музтариб,
Изтироб эрмас, бошоқ устида айларлар талош.

Дурди жоминг ҳам ғизо, ҳам бодадур, эй муғбача,
Пири дайр иқболидин шаҳларға йўқ мендек маош.

Эйки, кўрмайсен Навоий оҳи ўқи ҳайъатин,
Бир стундек шуъла кўк саҳфиғача, кўргил, тутош.

* * *

Ёзуқсиз, журмсиз бедод этар фош
Манга ул сурмасиз кўз, вўсмасиз қош.

Фиғонким, бу тараф боқмай ўтарсен,
Нечаким, кўзларим юммай тўкар ёш.

Сиришким сайли ҳар ён уйла сурди
Ки, топмон кўксума урмоқ учун тош.

Илигинг ўпкали очмиш оғизлар,
Қиличингдин саросар захмлиғ бош.

Ҳамоно қолмас ўз холида ранги,
Сизарда суратнингни кўфса наққош.

Баҳодур нақди дин, эй дайр пири,
Карам қил майки, борбиз асру қаллош.

Демиш: келсам Навоий қатлин айлай,
Келиб, не кўнгли истар, айлағай қош.

* * *

Ҳусн боғи ичра қаддинг сарви бўлмоғликқа туш,
Ҳар ҳаво қилган кўнгул ул қад уза сарв узра қуш.

Умрларким бўлган оворанг етишмиш оллингга,
Марҳабосиға илик сун худ дей олмонким қучуш.

Кўксума ғам тоғида ишқинг бало мисморини
Беркитурда айлади Фарҳод метинин чўкуш.

Лаъли шаҳдиға ҳаво қилганда, эй жоним қуши,
Гар десангим топмайин махлас чибин янглиғ ёпуш

Кўйидин бизни чиқармоққа, рақибо, йиғма хайл,
Хасни қавмоққа насиме бас, эмас ҳожат уруш.

Ишрат этким, чарх оллинда тафовут йўқтурур,
Хоҳ базм ичра симоё эт, хоҳ кунж ичра тумуш.

Дема ҳажримдин Навоий ғамсиз эрмас бир замон,
Истасангим ғамдин айрилғай анинг бирла қовуш.

* * *

Неким килур, кўрунур ул бути ситамгар хуш,
Чу нозу ишза била базмдин чиқар сархуш.

Юзунгда хуш кўрунур жоми лаълинг, ул янглиғ
Ки, тоза гулшан аро лаълранг соғар хуш.

Қамарнинг икки ёнида Суҳайлу Зухра кеби.
Кўрунди ики қулоғинда дурру гавҳар хуш.

Кўзунгки ораз уза ётти — хуш кўрундики, бор
Ғазола ётмоқ учун лола барги бистар хуш.

Не навъ жинси башар суҳбатини хуш кўргай,
Биравга бўлса паризоди ҳур пайкар хуш.

Мену жамолин анинг бир кўрарга бермак жон,
Агар бу нохуш эрур аҳли давр аро, гар хуш.

Навоиё, санга гар ёрдин ғараздур, ёр
Жафову лутфини кўрсанг керак баробар хуш.

* * *

Манга бор ул санами раъно хуш,
Кўрунур ўзга санамлар нохуш.

Ёлғуз ани севарамким, манга бор
Ул хуш, ўзга киши йўқ асло хуш.

Халқ нохушлиғидин қайда ғамим,
Бор эса ул санами зебо хуш.

Юзунгга юз қўяйин хат ораким,
Сабзада келди гули раъно хуш.

Кеча ҳижронида май тортар эдим,
Кирди гул гулрухи маҳ сиймо хуш.

Менда юз биймки, тутқач олибон,
Чекти ул шўхи қадаҳпаймо хуш.

Дайр аро ўзни, Навоий, хуш тут,
Чун келибтур санга ул тарсо хуш.

* * *

Оразинг ҳижронидин келмас манга гулзор хуш,
Гулсиз андоқким эмас гулбунда юз минг хор хуш.

Хастадур кўнглум кўзунгдин уйлаким мумкин эмас,
Лабларингдин шарбат олмай бўлғай ул бемор хуш.

Кўйида вайронае топиб йиқилдимким, келур
Қасри жаннатдин менга ул сояи девор хуш.

Кўйидин манъ айлар эрдим чун ўлармен, эй кўнгул,
Эмди бердим рухсатинг, ҳар қайда борсанг, бор хуш.

Ҳар киши мақсадға бир сарришта истар, эй фақих,
Субҳа гар хуштур санга, бордур манга зуннор хуш.

Хиркаву зухду риё аҳлиға хуштур хонақаҳ,
Лек анинг рағмиға келди кулбаи хаммор хуш.

Эй Навоий, май била хуш тут ўзунгниким, эмас
Бу фано дайри аро бўлмоқ даме хушёр хуш.

* * *

Ҳам хати хазроси хуштур, ҳам лаби гўёси хуш,
Ҳам Хизр хуш, ҳам анинг айни ҳаётафзоси хуш.

Эй муғанний, ҳажр заъфидин ҳазинмен уйлаким,
Лахнда дуди била келмас Масиҳ анфоси хуш.

Бир ишорат бирла ўлтурдию хушменким, келур
Барча гар худ қатл учундур, ёрнинг имоси хуш.

Уйлаким тожир бўлур, хуш яхши савдо берса даст,
Мени савдойини асрар зулфининг савдоси хуш.

Рух хайли олдораб, ўз ҳолиға топмас шуур,
Чун хиром этса, равоносо қади раъноси хуш.

Ваҳ, недин ажзу ниёзим нохуш эркин оллида,
Нечаким, кўнглумга келса нозу истиғноси хуш.

Эй хирад аҳли, сену ақлу вараъ мулкида қайд
Ким, эрур ишқ аҳли оллинда жунун саҳроси хуш.

Ичкали эски сафол ичра гадолиғ дурдини,
Бизга ўзга келмади жуз соғару саҳбоси хуш.

Эй Навоий, қуллуғин назм ичра арз этмак не суд,
Улки қилмас назм бирла қуллуғин мирзоси хуш.

* * *

Порсоваш дилситоним бўлган эрмиш боданўш,
То бошим бўлғай аёғинг бўлғуси, эй майфуруш.

Ичганин кўрган замон-ўқ маст бўлғунгдур, деманг
Ким, эшитган лаҳза мендин зойил ўлмиш ақлу хуш.

Базми васлидин йироқ оғзимда хумдек муҳр эрур,
Тонг эмас қонимға майдек шавқ ўтидин тушса жўш.

Жону кўнглум қон ютуб афғон чекарлар хажридин,
Ишрат аҳли май ичиб базмида қилғондек хуруш.

Чок кўнглак бирла то усрук чиқибсен, оҳким,
Кисватин майхона раҳни айламиш юз хирқапўш.

Субҳидам ул бут сабуҳи базмин эттим орзу,
Чикмағил дайфи фанодин деб нидо қилди суруш.

Эй Навоий, қору эрмас бўлса юз минг жон фидо,
Гар қадахнўшум ики лаъли майидин тутса қўш.

* * *

Эй, кўнгул гулзори васлинг субҳида нолада қуш,
Йўқки, атфоли фироқинг илгидин парканда қуш.

Қасри узра қушму тимсол эттилар ул шаҳнинг,
Ё бошиға чатрдек очти қанот фархунда қуш.

Нутки тўти, жилваси товусу рафтори тазарв,
Хусн гулзорида йўқтур бир анга монанда қуш.

Номаи шавқумни чун элтурга ожиз бўлдилар,
Ел кўрунмас кўзга дам урмас бўлуб шарманда қуш.

Қуш бўлур, бошимға кўнғач, дуди оҳимдин қора,
Кўр жунун жазбинки, анда кўнса, бўлғай банда қуш.

Фақр тут, гар истасанг учмоқки, бу уммид ила,
Бўйниға тасбиҳ осиб, юнгдин кийибтур жанда қуш.

Эй Навоий, ишқдин қочма, боқиб булбул сари,
Кўрки, махлас топмади бу банддин парранда қуш.

* * *

Эй мусаввир, лутф этиб сизғил мени жононға тўш,
Уйлаким, тушкай юзи бу дийдаи ҳайронға тўш.

Юзи бўлсун юзума тўш, қадди ҳам тўш қаддима,
Лек жонпарвар лаби лаълини тарҳ эт жонға тўш.

Рўбарў ҳар узви ҳар узвумға тўшдек тушмагай,
Юзи кўзгуси вале бу дудлиғ афғонға тўш.

Кўксини кўксумға тўш сизғил демонким, тушмагай
Нозанин жисми анинг бағримдағи пайконға тўш.

Оллоҳ-Оллоҳ, телбалик солди хаёлоти муҳол
Кўнглума, йўқса не лойикдур гадо султонға тўш.

Қайси ёнким итларин тарҳ айлагунгдур базм аро,
Сиз мени туфрокқа юз қўйғон вале ул ёнға тўш.

Чекти чун ҳар кимсани бир ишга тўш килки қазо,
Оҳким, бу телбани қилди рақам ҳижронға тўш.

Айш жомин тутманг, эй даври тараб соқийлари,
Бизгаким, чарх этти бизни меҳнати давронға тўш.

Эй Навоий, телба кўнглум зор танға келмади,
Токи эл мажнунни бир кўрсатсалар вайронға тўш.

* * *

Эй жамолингнинг хаёли хотири вайронда нақш,
Шамсадин қолған асар янглиғ бузуғ айвонда нақш.

Тегди бир новакки, саҳмидин ўлуб эрдим, вале
Янги жон топтим анинг отин кўруб панконда нақш.

Кеча ул гул фурқатидин, кундуз атфол илгидин
Хору хора заҳмини кўр бу тани урэнда нақш.

Оразинг нақшики чиқмас тийра кўнглумдин даме,
Қилдилар гўёки Юсуф сувратин зиндонда нақш.

Эй мусаввир, сизмағил Мажнуну Лайли сувратин,
Бас мену ёрим ҳадиси сафҳаи давронда нақш.

Нақш судин чун бўлур зойил, ажабдурким, эрур

Йиғлаған сойи хаёлинг дийдаи гирёнда нақш.

Даҳр элидин гар вафо Қилдинг тамаъ, эй соддадил,
Истадинг амреки, тутмас, хайниси имконда нақш.

Қилди кўп девонни эл нақши нигор, аммо эмас
Уйлаким, қилдим нигорим васфини девонда нақш.

Боғламас нақш улки бўлғай сендин ўзга ёр учун,
Базми дард ичра Навоий боғласа ҳижронда нақш.

* * *

Жисми васлин қилдим ул зулфи сумансодин тамаъ,
Ул киши янглиғки, қилғай сийм савдодин тамаъ.

Лаълидин тиргузмак этсам орзу айб этмангиз
Ким, киши ўлтурмак этмайдур Масиҳодин тамаъ.

Заррани хуршидча равшан тамаъ қилганча бор,
Заррача меҳр этмак ул хуршидсиймодин тамаъ.

Не ажаб қилсам тамаъ овора кўнглумдин жунун,
Қилса бўлмас ақл худ Мажнуни шайдодин тамаъ.

Доғ этиб кўнглум таваккуъ қилди сабрим нақдини,
Аҳли зулм андоқки қилғай нақд тамғодин тамаъ.

Гулханийдин гулхан олотин тамаъ қилмоқдурур,
Ҳар киши дунёлик этса аҳли дунёдин тамаъ.

Сарви гулдин кўп деманг сўзким, Навоий айламиш,
Барги гулдин хилъат этган сарви озодин тамаъ.

* * *

Ул парий ҳар дам қилур мажнунларин шод ўзга навъ,
Лек этар мен телбага ҳар лаҳза бедод ўзга навъ.

Ёрни мен кўрмай ўлдум, ул кўруб ҳам ўлмади,
Ишқ аро мен бормен ўзга навъу Фарҳод ўзга навъ.

Зикр этар базм ичра лутфу меҳр ила ошиқларин,
Лек мен бадрўз расвони қилур ёд ўзга навъ.

Ишқ аро ўзни манга ўхшатма, эй булбулки, бор
Лахну оҳанг ўзга навъу оҳу фарёд ўзга навъ.

Шайху талқини риёким, солики дайри фано
Бизга қилмиш дарду ишқ ойинин иршод ўзга навъ.

Сиз чекинг нўши висол, эй аҳли айшу нозким,
Биз бўлуббиз заҳри ҳажр ичмакка муътод ўзга навъ.

Кўнглидек сўрма Навоийники, қилмағлиғ эрур
Қушни озод ўзга навъу қулни озод ўзга навъ.

* * *

Чун шабистон ичра қилди оразин жонона шамъ,
Машъали меҳр ўлсаким, кўзга кўрунмас ёна шамъ.

Банд аёғида нединдур бошида савдо ўти,
Эй парий, ишқингда гар худ бўлмамиш девона шамъ?

Йиғлару ўртар ўзин то субҳ гўё ҳар кеча,
Ҳажр аро бўлди мени маҳзун била ҳамхона шамъ.

Дема куймак савтиким, уйқу йўқиға раҳм этиб,
Дер забона шаклидин тил тортибон афсона шамъ.

Эккали парвоналар кўнглида гўё тухми меҳр,
Ашқдин атрофида ҳам су сочар, ҳам дона шамъ.

Ё муҳаббат ўтидин парвонани куйдурғали,
Ёрутур ораз ўтин ҳар лаҳза маҳбубона шамъ.

Қўймади парвонани фонус аро мен зордин,
Ул маҳи хирғаҳнишин бўлган кеби бегона шамъ.

Балки ошиқ дўстлардин дурурким ўртанур,
Токи шавқи ўти ичра ўртанур парвона шамъ.

Эй Навоий, бот ўчур оҳинг елидин шамъни,
Топти чун ул юз фуруғидин бизинг вайрона шамъ.

* * *

Ҳажр ўтидин шом агар мендек эмас беҳоб шамъ,
Риштаи жониға невчун солди печу тоб шамъ.

Бир қуёш ҳажрида гар куймас недин бас мен кеби,
Кавкаби ашқин тўқар андоқки дурри ноб шамъ.

Маҳвашимдек демаким, бўлмиш либоси лаългун,
Мен кеби қон ёшдин ўлди ғарқай хуноб шамъ.

Кечаиким тийра кулбамни ёрутқай ул қуёш,
Тонг эмас анжумдек ўлса ул кеча ноёб шамъ.

Ғам туни ул ой хаёлидин бузуғ кўнглум ёрур,
Гўшаи вайронға бастур партави маҳтоб шамъ.

Тийра шоминг файз нуридин десангким, ёруғой,
Тутқил ул янглиғки тутмиш гўшаи меҳроб шамъ.

Эй Навоий, ул қуёш қўйғоч шабистонимға юз,
Рашқдин сиймоб ашқидек бўлур сиймоб шамъ.

* * *

Гарчи мен ҳажрингдин ўлдум тортибон кўп зорлиғ
Сен ҳаётингдин топ, эй бадмеҳр, бархўрдорлиғ.

Хаста эрдим кўзидин еткурди лаълин оғзима,
Тенгри жон берди, вале чектим бәсе беморлиғ.

Кечаеким тушка киргай ул саодат ахтари,
Бермагил, ё раб, манга ул уйқудин бедорлиғ.

Бодайи лаълинг била мундоқки усрукмен мудом,
Кофири ишқ ўлғамен, гар истасам хушёрлиғ.

Бу кўнгул озоридин безормен бор муддате
Бўлғали бизлар аро озорлиғ, безорлиғ.

Не бино эркин буқим, бир пора қоши тушмади,
Қилғали бу тоқни сунъ илги мийнокорлиғ.

Эй Навоий, суҳбатингдин қилса ор ул кўркабой,
Йўқ ажаб невчунки сенсен бир гадо, ул борлиғ.

* * *

Соқие, ҳажр илгидин кўп тортадурмен зорлиғ,
Май кетурким, маслаҳат эрмас манга хушёрлиғ.

Қасдим этмиш ҳажру беҳудлуғ иложимдур даме,
Майға афюн ёр қил гар айлар эрсанг ёрлиғ.

Маст қил андоқки, бош қўйсам магар бўлғай манга
Маҳшар аҳли ё рабу ғавғосидин бедорлиғ.

Чораси ё бодадур, ё васл, ё марг, эй табиб,

Ҳар кишиким топса ҳижрон дардидин беморлиғ.

Бар егил, ё раб, ҳаётинг боғидин, эй муғбача
Ким, майли лаълингдин ўлди бизга бархурдорлиғ.

Зухд, эй соқий, бало эрмиш, хуш ул манхораким,
Ичкали жоми бало бўлмиш иши хамморлиғ.

Эн Навоий, зухддин юз қатла ортуқ дарбадар
Бир сафол илгимда муғ кўйида қилсам зорлиғ.

* * *

Кўзунгки, куфр ила юз динға солди вайронлиғ,
Худой учун тий ани — йўқмудур мусулмонлиғ.

Қадингки жилва уза жилва кўргузур ҳар дам,
Ажаб эмас манга ҳайронлиғ узра ҳайронлиғ.

Лабингни сўрсам, эмас тонгки, тўкти қонимни,
Сўрарлар аники, бўлғай бирав била қонлиғ.

Демишсен ўлтурайин ишқ аҳлин айлаб жамъ,
Магар билибсен алар ичра кўп паришонлиғ.

Не ҳукм айлар эсанг, айла ҳусн мулкидаким,
Санга мусаллам эрур хўбларға султонлиғ.

Жунунни тарк этибон оқил ўл, деди зоҳид,
Бўлур эмиш бани одамға мунча нодонлиғ.

Дединг, Навоий агар васл топса, ўлтурайин,
Фироқинг ичра гумон айладинг ани жонлиғ.

* * *

Эй лабинг хосияти чашмаи ҳайвон янглиғ,
Қуйию юқориғи холи била жон янглиғ.

Аёғимнинг қалами заъфдин андоқки қалам,
Қотақолған тери даврида қаламдон янглиғ.

Нуни танвин кеби хам ҳажрида нобуд таним,
Доғи пинҳоним анга нуқтаи пинҳон янглиғ.

Қадди жавшан аро кўнглумда анингдекким ўқ,
Чаркаси дулуға ул ўқ уза пайкон янглиғ.

Одам ўрнига парий ошиқи бўлдумким, ул
Одамисизлиғ аро бўлмағай инсон янглиғ.

Юзи назораси ҳайронлиғи ўлтурди мени,
Бир назардин ким ўлубтур мени ҳайрон янглиғ.

Қўйма бу манзилу масканга кўнгулким зинҳор,
Англа йўл ўткучидек ўзнию меҳмон янглиғ.

Жоҳнинг зебиғаким ҳусн тилаб, билдикким,
Зийнати келмади жоҳ аҳлиға эҳсон янглиғ.

Шайх дер ишкни тарк эт, санга ақл ўргатайин,
Эй Навоий, киши бўлғайму бу нодон янглиғ!

* * *

Заҳри ҳижронинг чу айшим комини қилди очиг,
Нўши васлинг элга еткандип манга йўқтур осиг.

Тош ёғдурғандин атфол ўлмадим, ўлтурди ҳажр
Ким, суубатда булар андоқ эмас эрди қотиғ.

Ашк аро ўлдум, йиғиштур эмди зулфунг шастини
Ким, су узра келгуси дарё аро ўлган болиғ.

Қатра-қатра қон ёшимдин чеҳрам ўлмиш уйлаким,
Тим-тим этгайлар қизил қоғазниким, бўлғай сориг.

Юзда ҳажрингдинки тирноғ ўрни хатлар бўлди қон,
Ҳар бирига ашкдин су очибон қилдим ориғ.

Олғали дунё арусин, эйки, соттинг нақди дин,
Умр сотиб, марг олмоқ англа, бу сотиғ-олиғ.

Истарам, лаълиға қилғаймен чучук жоним фидо,
Эй Навоий, анга дермен келмағай ногаҳ очиг.

* * *

Оташин лаълинг ўти айлади кўнглумни нсиғ,
Бўлди бағрим доғи кўнглум исиги бирла қизиг.

Ярақон от қўядурлар манга ҳикмат аҳли
Ким, ҳарорат юзу кўзумни доғи қилди сариг.

Мен анга ошиқу кўз ҳам юзига ошиқдур,
Ишқ аҳлининг эрур ранги сариг, ашки ариғ.

Мен агар йиғлар эсам талх чучук лаълинг учун,
Кўзларим доғи тўкар ашкни аччиғ-аччиғ.

Ани чун кўрдум, анинг кўйида қолдим мунг ила,
Дўстлар, сиз ўтунг, иш тушти манга осру қотиғ.

Хусни давриға вафо йўқ, бу қуёш бот уёқур,
Хўблардин хуш эрур яхшилиғу яхши қилиғ.

Қон тўкар кўнгли Навоийнинг ашк икки кўзи,
Улгуси ишқ ғамин гар емаса иссиғ-илиғ.

* * *

Ярақондин манга гар бор эса рухсор сариғ,
Турфа кўнгилки, эрур дийдаи хунбор сариғ.

Кўзки, қон ёш оқибон бўлмаса сариғлиғи дафъ,
Ранги гўёки сариғ лола кеби бор сариғ.

Хильатин дема сариғ ранги, рухсору кўзум
Айлади ойинагун тўнида изҳор сариғ.

Ярақон дафъи сариғ жинс қилур, турфа кўрунг
Ким, бўлур тегса юзум тўниға бисёр сариғ.

Ўзга суфрат манга юз қўйди, йўқ эрса тонг эмас,
Заъфарон рангича ўн бор эса бемор сариғ.

Мен кеби субҳу қуёш ошиқинг ўлмиш, негаким
Сидку меҳр аҳли юзи қилди намудор сариғ.

Хас кеби бўлса Навоийға сариғ юз, кулма,
Кўргузур гулни доғи боғда гулзор сариғ.

* * *

Лолагун бўлмиш суарда қатлима дилдор тийғ,
Ё бало тоғидин этмиш лолазор изҳор тийғ.

Гул тани юз чок ўлуб буқим бўялмиш қон аро,
Тегди ғамзанг хайлидин гўё анга бисёр тийғ.

Тийғ тортиб еткач-ўқ қилдим фидоси жонниким,
Бўлмағай озурда қотил, кўрмағай озор тийғ.

Жисм пайкониғ била тўлдию жондур ғамдаким,

Айласанг қатлимға рағбат бўлмағай ноқор тийғ.

Ишқ дашти сабзасидин лола ҳар ён сочилур,
Яъни ул саҳро гиёҳи бор эмиш хунбор тийғ.

Олам аҳли қатлини бир дамда қилсанг орзу,
Юздин ол бурқаъни, қиндин чекмагил зинҳор тийғ.

Назм мулкин тил чекиб олмиш Навоий уйлаким,
Чекса оламни олур шоҳи фалак миқдор тийғ.

* * *

Баски кўндунг кўксума кўнглумни олғон чоғ доғ,
Жисмим ўлмиш хирқам ул янглиғки майдин доғ-доғ.

Демаким, не доғдур кўнглунгдаким, ўтлуғ кўзунг,
Кўйди анда кўргузуб юз лоба бирла лоғ-доғ.

Доғлар кўйдум, чу масту ошиқ ўлдум нечаким,
Ўзни асраб кўймас эрдим бор эканда соғ доғ.

Арғувони тўн била то жилва қилдинг, ваҳки, бор
Хайратингдин арғувон шоҳиға ҳар яфроғ доғ.

Солғали ўт бағриму кўнглумга ҳажринг бор эмиш,
Тортмоқ кўнглумдин оҳу бағрима кўймоғ доғ.

Гўйиё Фарҳоддек ҳамроз учун барқ ўтидин,
Лола эрмас бағриға ҳар сари кўймиш тоғ доғ.

Эй Навоий тўкма ўтлуғ кўнглунг узра ашкким,
Ўртанур кўпрак куяр ҳолатда қуйсанг ёғ доғ.

* * *

Агар келмаса, интизорим кўяр доғ,
Валек изтироб ўртар, ул ой келур чоғ.

Манга боғу гулзор анинг оразидур,
Гар ул бўлмаса, байтул-аҳзон эрур боғ.

Дема шавк ўтиға таскин берур май,
Ёнар, шуълам ўтиға кўп қуймағил ёғ.

Мен ар масту беморлиғ бирла ўлдум,
Ҳамиша жаҳон ичра сен бўлғасен соғ.

Дедингким, ололмасун дилраболар
Ки, кўнглумга кўйдунг оғир ҳажрдин тоғ.

Баҳори жамолингда ноламни хуш тут
Ки, тенгдур, баҳор ўтса, булбул била зоғ.

Навоий фироқингда ул навъ итти
Ки, гарди топилмас, ғаминг солса туфроғ.

* * *

Шўхи чароғчи ёқибон ҳуснидин чароғ,
Машғал фатиласи била кўксумга кўйди доғ.

Базм аҳлин ўртамакка ёқар кеча зулм ўтин,
Эл базмини ёрутғали эрмастур ул чароғ.

Кўнглумдурур фатила эмас машғал ичраким,
Ул шўх ўт солиб, қуяр анинг ўтиға ёғ.

Бўлди қуруқ ёғоч кеби жисму бошимда ўт,
То бўлғай анга машғаланинг харжидин фароғ.

Машғални кош тутмаса, ўтлуқ юзи етар,
Гар сайр этарга кўйса шабистон сари аёғ.

Не тонг, кўзинки шамъи ҳидоят ёрутмаса,
Хабт ўлған элга машғала дуди била димоғ.

Ушшоқ базми машғали бас оҳ шуъласи,
Ғам шоми қилма машғалачи ҳар сари сўроғ.

* * *

Кўргузур ҳижрон ҳуруфи нуктасин жон ҳар тараф,
Сенсизин яъники кўймиш дағи ҳижрон ҳар тараф.

Уйла шиддат бирла чарх айлар мени саргаштаким
Захм кўп тандин ёғар шудрун кеби қон ҳар тараф.

Кўнглум аҳволин не дейким, шарҳиға бир тилдурур
Кўкрагимдин бош чиқарған нўғи пайкон ҳар тараф.

Ташладим еткач жунун хайли туганлар тахтасин,
Яъни очтим меҳмонлар оллида хон ҳар тараф.

Ашк қонлиғ кўзни элтур уйлаким, су лолани,
Бўлмаса йўлинда моний хори мужгон ҳар тараф.

Рашкдин кўп музтариброкдур кўнгул ул гўйдин
Ким, кесиб бошимни ул шўх урса чавгон ҳар тараф.

Қўй башарни, гар малойик доми эрмас яхшидур,
Ул парий мундоқки, зулф этмиш паришон ҳар тараф.

Негиб ўлмайким, яна ул шўх усрук отланиб,
Тер суи маркаб елидин солди тўфон ҳар тараф.

Кўр, не хайратдур мангаким, бордурур бу дайр аро
Дониши юз менчалар, юз менча ҳайрон ҳар тараф.

Шишадек кўнглумни пайдо ўртади соқий валек
Доғин этти май хубоб остида пинҳон ҳар тараф.

Эй Навоий, навҳайи ҳижрон тузуб ун чекма кўп
Ким, киши қолмас тириг еткач бу афғон ҳар тараф.

* * *

Гар танимда зоҳир ўлмиш доғи ҳижрон ҳар тараф,
Жонда худ юз онча бордур доғи пинҳон ҳар тараф.

Ишқ саҳросида менмен сойир андоқким қуюн,
Дема саргардон кезар Мажнуни ҳайрон ҳар тараф.

Кўйига пинҳон бориб, захмим не янглиғ ёшурай
Ким, қаён борсам яралардин борур қон ҳар тараф.

Кўксум ичра тушти бир хори хасак, яъни кўнгул
Токи андин чиққали бир нўги пайкон ҳар тараф.

Ҳиндуедур бул-ажаб бозигар ул кўз даврида,
Ҳинд эли аҳли тамошо хайли мужгон ҳар тараф.

Тоза бўлсун ул баҳори ҳуснким, онсиз кўзум
Дурфишон ўлмиш начукким абри найсон ҳар тараф.

Ҳар тараф майдон аро юз фитна тушти, раҳм этиб,
Тавсанингни чопмағил қилғанда жавлон ҳар тараф.

Дайр ичинда нетти тиргузсанг мени, эй муғбача,
Жоми даврингдин томар чун оби хайвон ҳар тараф.

Чун Навоийдек ҳавоий бўлдум ул ой ҳажридин,
Не ажаб, елдек юз урсам, тортиб афғон ҳар тараф.

* * *

Ишқ тобидин ўлубмен мени бемор заиф,
Тоб кўп кўрса анингдекки бўлур тор заиф.

Васлида эврлубон бошиға дерменки ўлай,
Ваҳки, бўлмишмен аннинг хажрида бисёр заиф.

Заъф аро зорлиғ озурда қилур кўнглумни,
Топар озор, бале, чунки бўлур зор заиф.

Хасталиғ тортса йиллар киши, маълум эрмас,
Мен кеби кўргуза олғайму намудор заиф.

Бўлмиш ўн йилғи ўлуктин манга заъф афзунроқ,
Ваҳки, жонлиқ киши ким кўрди бу миқдор заиф.

Заъфдин шайх қутулғунг деди, тарк этсанг ишқ,
Пири дайр оллида бу қавли анинг бор заиф.

Заъф аро қилма Навоийға ситам, эй ойким,
Буйла айлабтур ани чархи ситамкор заиф.

* * *

Бода хуштур гар ҳарифим бўлса бир ёри зариф,
Май ҳарифи гар зариф эрмас, анга эрман ҳариф.

Ул сифат зотинг латофат айнидин жонбахшдур
Ким, ҳамоно ани мазҳар қилди исм-ул-латиф.

Заъфдин гар дарди ишқингдин шикоят айладим,
Ишқ шаръи ичра эрмас муътабар қавли заиф.

Хоки понингни малойик қилдилар тожи шараф,
Оллоҳ-Оллоҳ, ким кўруптур бу сифат зоти шариф.

Заъфим андоқдурки дам урсам эрур бийми ҳалок,
Не учунким ул таҳаррукдур анга беҳад аниф.

Давр ранжидин тилармен майға тушмак уйлаким,
Майға тушган қил кеби ғарқ ўлса бу жисми нахиф.

Эй Навоий, қилғали табъ аҳли жинси шеър назм,
Назминг ўлди барчасиға қофия, балким радиф.

* * *

Кечти умрум нақди ғафлат бирла нодонлиғда ҳайф,
Қолгани сарф ўлди андуҳу пушаймонлиғда ҳайф.

Жонға бир душворлиғ қўймай риёзат ранжидин,
Сарф бўлди нақди авқотим тан осонлиғда ҳайф.

Боғладим паймонадин паймон, фиғонким, ақлу дин
Бўлди бу паймонаву ул сустпаймонлиғда ҳайф.

Эй мусулмонлар, билингким, бўлди умрум ҳосили
Нафси кофир фитнасин номусулмонлиғда ҳайф.

Ҳайфким, нафъ айламас ҳар нечаким тортиб илик,
Десам ўз аҳволима бу навъ ҳайронлиғда ҳайф.

Андоқ иш қилким, пушаймон бўлмағайсенким, эмас
Ҳеч осиф чун иш хато бўлди пушаймонлиғда ҳайф.

Ҳар не ўткан сўзларим чиндур десам ёлғон эрур,
Чин будурким, дегамен умр ўтти ёлғонлиғда ҳайф.

Чун енгилракдур ҳисоб ўлганда султондин гадо,
Ҳайфким, бўлғай гадо авқоти султонлиғда ҳайф.

Эй Навоий, воқиф эрман халқдин, бори менинг
Кечти умрум нақди ғафлат бирла нодонлиғда ҳайф.

* * *

Ҳар кишиким ғайри ишқинг ҳарфи ёзғай бир варақ,
Илгини айлаб қалам, бошин қаламдек айла шақ.

Парда ёпқач юзга, тутти қон ёшим офокни,
Меҳр уёққанда, уфуқ сари ёйилғандек шафақ.

Гўйиё хуршид ҳар сари югуртур кавкабе,
Чунки суръат вақти ул юздин томар ҳар ён арақ.

Ваҳки, ашким жоласидин топти офат бир неча,
Сабр тухмин мазраъи жон ичраким қилдим насақ.

Бир-бир устида қўюбмен фурқатингдин неча доғ
Ишқ хони ичра қўйғандек табақ узра табақ.

Нўш этармен бода то лаълинг хаёли бирла мен
Қон ютармен, токи бўлғай танда жонимдин рамақ,

Шайх кавсар шарбати — мен талх май мадҳин дедим,

Оччиғи келса не тонг, невчунки оччиғ келди ҳақ.

Бода васфин дарс агар дер эрса пири майфуруш,
Жоми хатти давридин олмоқ муносибдур сабақ.

Истама кавсар, Навоий, топ фароғат бодадин
Ким, эрур ул мухталиф, лекин бу бирдур муттафиқ.

* * *

Ёр келса бас маҳалдурким, ичим қон этти шавқ,
Сабру оромим бериб барбод, туғён этти шавқ.

Озу кўп ҳар не деди қосид висолинг муждасин,
Сабрим озу изтиробимни фаровон этти шавқ.

Шавқ ҳижрондин батар ошуб солди кўнглума,
Кўнглум ошубини кўйким, ғорати жон этти шавқ.

Не ажаб кечрак муяссар бўлса — ўлсам, эй рафиқ,
Буйлаким, уммидвори васли жонон этти шавқ.

Ҳажр бўлсун ё висол уммиди чун муҳликдурур,
Бас ҳаёту қатлини кўксумга яксон этти шавқ.

Гар жунунумнинг ҳаду поёни йўқтур, йўқ ажаб
Ким кўнгул беҳудлуғин беҳадду поён этти шавқ.

Эй Навоий, ҳажр зулмин ёд қилсам, қилма айб
Ким, манга бедоди номақдуру имкон этти шавқ.

* * *

Чиқса жоним, айб қилма, жисми беморимға боқ,
Куйса жоним, ҳайрат этма, нолайи зоримға боқ.

Ҳажр даштининг гули гар лола бўлса, сайли қон,
Қилмағил, эй гул, таажжуб чашми хунборимға боқ.

Эйки, кўрмайсен қуруқ шоҳе безалган гул била,
Ҳажр тошидин саросар жисми афгоримға боқ.

Зулфин очти ул санам, эй шайх, бовар қилмасанг
Ким, асири куфрмен бут бирла зунноримға боқ.

Ер била тенг қилди хоки тан уйин ашким суйи,
Ишқ сайлидин йиқилган эски деворимға боқ.

Қилмасанг тавбамни синдурғанни бовар, эй фақих,
Хирқайи чоқимни кўр, ошуфта дасторимға боқ.

Бош кўтармай майдин эктим журм тухми барча умр,
Эй Навоий, умр этиб зойиъ сару коримға боқ.

* * *

Ҳажр аро раҳминг кеби бўлмас манга кам иштиёқ,
Балки ҳуснунгдин бўлур афзун дамо-дам иштиёқ.

Иштиёқинг баҳридин оламға томса қатрае,
Жонға еткайлар чекардин аҳли олам иштиёқ,

Гарчи бўлдум дард тоғи, лек қаддим заъфдин
Айлади остиға қолған қофдек ҳам иштиёқ.

Ҳажридин ёлғуз эмас куймаклигимким, онсизин,
Ўртаган жонимни ҳам ҳижрон эрур, ҳам иштиёқ.

Иштиёқим хирқатиға чорае қил, эй рафик
Ким, хароб айлабтурур ҳолимни муҳкам иштиёқ.

Дилраболар оташин лаълидадур андоқки ўт,
Фурқат аҳлининг қотик жониға мубҳам иштиёқ.

Оҳ дудидин қора эрмас Навоий кисвати
Ким, анинг оллиға солмиш бўйла мотам иштиёқ.

* * *

Демангиз аҳбобким, қилмасмусен бас йиғламоқ
Ким, манга тенгри насиб этмиш туганмас йиғламоқ.

Асрай олмон ўзни, ашким тутти дашту тоғни,
Нечаким Фарҳоду Мажнун дедилар, бас йиғламоқ.

Масту ошиқмен дағи кўнглумда айрилған кишим,
Эй мусулмонлар, не тонг мен зори бекас йиғламоқ.

Тонг эмас жисмим оқизғунча кўзум гар тўкти ашк,
Не ажаб абри баҳорий оққуча хас йиғламоқ.

Тийра ҳажринг шомида гар жон талашман тонгғача,
Бошима шамъу суроҳий недурур бас йиғламоқ.

Даҳр боғидин вафосизлиғ агар фаҳм этмади,
Нега шабнам ашқидин фан қилди наргис йиғламоқ?!

Эй Навоий, тоқини мен дағи ашкимдин йиқай,
Чун манга қисм этти бу чархи муқаввас йиғламоқ.

* * *

Санга иш жавлон қилиб майдонда чавгон ўйнамоқ,
Манга оллингда бошимни гўй этиб жон ўйнамоқ.

Бош овучлаб эгма қомат бирла қолман рахшидин,
То тилар чобуксуворим кўнгли чавгон ўйнамоқ.

Кўз қаросин ўйнатур ҳар лаҳза ул мардумни кўр,
Ҳиндуедекким эрур ойини қолқон ўйнамоқ.

Ўйнай-ўйнай айладинг куфр ила динимни бадал,
Оллоҳ-Оллоҳ, бумудур, эй номусулмон, ўйнамоқ.

Жавр тошин ул парий ўйнаб отай дер эл сари,
Ваҳки, бу девонаға еткач не имкон ўйнамоқ.

Ҳар сари ашким югурмоқ не ажабким, айб эмас,
Тийра уйдин чикқач-ўқ ёшларға ҳар ён ўйнамоқ.

Чарх ўюн бирла олур дин нақдин элдин, воқиф ўл,
Бу мушаъбид бирла бўлмас аҳли ирфон ўйнамоқ.

Ваъда кўп қилдинг Навоийға ва лекин ўйнабон,
Мунча бўлғай эл била, эй аҳди ёлғон, ўйнамоқ.

* * *

Эй, каломи жон физойинг нақди жондин яхшироқ,
Лаъли жонбахшинг ҳаёти жовидондин яхшироқ.

Гарчи ҳажрингдин ёмон ҳолатда мен, лекин манга
Кимки андин яхшироқ йўқ, сенсен андин яхшироқ.

Халқ тарки ишқинг айларга биравни қатл учун,
Гар тиларсен, топмағунг мен нотавондин яхшироқ.

Ишқ саҳросида ёд этма ватандин, эй хирад
Ким, бу навъ оворалиғ юз хонумондин яхшироқ.

Истасанг, эй ишқ, Мажнун ўрниға саргаштае,
Билки, топқунг йўқ бу расвои жаҳондин яхшироқ.

Дайр аро яхши-ёмон оллида бош қўйсам, не тонг,

Кимки йўқ андин ёмонроқ, мен ёмондин яхшироқ.

Эй Навоий, хурдаи назмингға ислоҳ истасанг,
Кимса қилмас ани шоҳи хурдадондин яхшироқ.

* * *

То мени меҳнат тунига мубтало қилди фироқ,
Рўзгоримни саводидин қоро қилди фироқ.

Қон ёшим оқмоғлиғ эрди, дард ила ғам ҳожати,
Ҳожатин ўз қавму хайлининг раво қилди фироқ.

Оқибат то найлагай нозук кўнгулга дардни,
Кўп суубат бирла ҳоло ибтидо қилди фироқ.

Жону кўнглум ҳар бири йиғларлар ўз аҳволиға,
Гўйиё кўксум уйин мотамсаро қилди фироқ.

Васлига шукр этмаган бўлсам, маҳалли таън эмас.
Чун юз ончаким керак эрди сазо, қилди фироқ.

Давр кўрким, улки ичти бир қадах нўши висол,
Сўнги қатла захр ила жомин тўло қилди фироқ.

Ҳар дам онсиз юз ўлум эрди Навоий жониға,
Бир ўлум бирла бу дардиға даво қилди фироқ.

* * *

Ёр чун истарки, бўлғаймен мудом андин йироқ,
Ул жиҳатдин барча васл истар, мени маҳзун фироқ.

Яхшиларға бас ёмондур ҳолким, ёр оллида
Тенгдурур яхши-ёмон, балким ёмонроқ яхшироқ.

Шаҳ ёнин фарзин кеби кажлар мақом этмиш, не тонг,
Ростравлар арсадин гар тутсалар руҳдек қироқ.

Тоза ҳар ён доғ эмас жисмимда ул юз ишқидин
Ким, бу кавкабларға бўлмиш ул қуёшдин эҳтироқ.

Бу йироқликдин яқиндур ўлгамен, ваҳ, ёрнинг
Истабон ройин бўлуптурмен кинликдин йироқ.

Маҳжабинлардин сияҳдиллик не тонг, ойким анинг
Ботинин кўрсанг қорадур, гар кўрунур зоҳир оқ.

Кўп Ҳижоз оҳанги тузма ёр ила бўл барча вақт,
Эй Навоий, гар Ажам бўлсун мақоминг, гар Ироқ.

* * *

Қон ёшим сариғ юз узра ошкор этти фироқ,
Заъфаронзоримни ғамдин лолазор этти фироқ.

То фироқ уйига кирдим, ваҳки, ашкимдин эди,
Гарчи юз гавҳар, аёғимға нисор этти фироқ.

Дам-бадам оҳим чекарга сабр ила тоқатни ақл
Ихтиёр этти, вале беихтиёр этти фироқ.

Жон талашур элни марг андоқки айлар музтариб
Лабларинг истар кўнгулни беқарор этти фироқ.

Деб эдук ишқ андуҳидин ҳар дам афғон қилмали,
Ваҳки, бу даъвода бизни шармсор этти фироқ.

Кет фараҳким, ғамни, меҳнат тошин олиб, кўнглума
Юз туман мисмор бирла устувор этти фироқ.

Эй Навоий, васл аро бўлғайки, боқиб кулгамен
Доғларниким кўнгулга ёдгор этти фироқ.

Демангиз нетти фироқ охирки бўлдунг душмани,
Манъи васли хусрави Жам иқтидор этти фироқ.

* * *

Ул пари пайкарки бўлмиш инсу жондин хўброқ,
Бор анингдек хўбким, мумкин йўқ андин хўброқ.

Гулшан ичра оразу қадинга мойилменки бор,
Бу гули раънодин ул сарви равондин хўброқ.

Ишқ журмиға гар ўлтургунг бировни бил яқин
Ким, бу ишга йўқ киши мен нотавондин хўброқ.

Ҳажр водийсинда улким бир мусофир ёри бор,
Йўқ ани истарга тарки хонумондин хўброқ.

Хўблугдин жон олиб ўзни йироқ тутмаққа йўқ
Хўблар хайлида, биллаҳким, фалондин хўброқ.

Хўб эди кўнглумни истар бўлса андин ўзга хўб,
Хўброқ будурки, йўқ ул дилситондин хўброқ.

Кўп жафо чектим кўнгулдин, еткурай десам жазо,
Топмағумдур кимса ул номехрибондин хўброк.

Бир замон васл ўлса ё ҳижрон замона аҳлидин,
Тут ғаниматким, замон йўқ ул замондин хўброк.

Ғар жунун даштида ҳажр андуҳи кам бўлсун десанг,
Эй Навоий, топмағунг оху фиғондин хўброк.

* * *

Эй ақл, қилмағил кўп тавсанлиғу ҳарунлук
Ким, ишқ бизга солди ожизлиғу забунлук.

Мен йўкки, чархи аъзам то бир қуёш меҳрин,
Ишқ ичра қилғали фош, ўлди анга нигунлук.

Ким ҳажр зулматида итса не тонгки қилғай,
Айнул ҳаёт васлин ҳам Хизр раҳнамунлук.

То ишқ шиддатида тавшалмас одамизод,
Ноодамийлиқ андин кетмас йироку дунлук.

Ғар ишқ захмиға васл марҳам десангки қўйсун,
Хижронда осру қилма бесабру бесукунлук.

Ҳар нечаким юз ўлса ҳижронда заъфарони,
Ғам йўқ берур чу қон ёш ул юзга лолагунлук.

Бир жом ул парийваш то тутти, кимки кўрди
Айтур мени: эрур бу ё маст, ё жунунлук.

Бу ишқи пок бирла хирқамни ҳуру ризвон
Йиртишлар, қилурға хуллаларин юрунлук.

Васл истадинг, Навоий, офат бошингға ёғди,
Бошингда қайда тушти бу толе озмунлук.

* * *

Солса партав том уза чикқанда рухсори очук,
Бир қуёшдур, тушса ҳар уй ичра тунгукдин ёрук.

Совуғ оҳеким чекармен, гарм ўлур оқмоққа ашқ,
Чашмаларда су бўлур иссиғ, ҳаво бўлғач совук.

Тенгри оллинда тонукдемаки ўткар кимсани,

Менча севмассен, бу ишга худ эрур тенгри тонук.

Лабларингким учук тутмиш ҳамул ҳайъат била,
Оғзинг андоқ ғунчадурким, тушмамиш андин қобук.

Доғ ўртарга чапоним ичу тоши қолмади,
Боғладим марҳам чапондин, қолди гар эски момук.

Гар ёзуксиз ўлтурурсен, ғам емон, лекин ғамим
Мунчадурким, бўлмағай ногаҳ санга андин ёзук.

Ёр дилхоҳин чу топтинг, тенгдурур васлу фирок,
Ҳақ ризосин чунки қозғандинг, не учмоқ, не томук.

Соқиё, май тутқали қўпмоқ баса таклиф эрур,
Қўй такаллуфнию қўп, лекин манга ўлтур ёвук.

Заъфи кўплуктин Навоийнинг кам ўлмас ноласи,
Не мунофидур фиғон булбулға бўлмоғлиқ орук.

* * *

Сенингдек парий хайли одамда йўқ,
Демай хайли одамки, оламда йўқ.

Паришон чу зулфунг хамин қилди ел,
Паришон кўнгул йўқки, ҳар хамда йўқ.

Бу лаззатки, захмингда топти кўнгул,
Яқин билдиким, ҳеч марҳамда йўқ.

Даминг хижлатидин начук қочмасун,
Бу дам чунки Исои Марьямда йўқ.

Кўзунг қатлидин даҳр эли қолмади,
Агар қолди, бу йўқки, мотамда йўқ.

Ғамингднн манга анча айшу тараб
Ки, юз хотири шоду хуррамда йўқ.

Муғанний, Навоий фиғонин эшит
Ки, созинг аро зер ила бамда йўқ.

* * *

Ёрдин айру кўнгул мулкедурур султони йўқ,
Мулкким султони йўқ, жисмедурурким, жони йўқ.

Жисмдин жонсиз не ҳосил, эй мусулмонларким, ул
Бир қора туфроғдекдурким, гулу райҳони йўқ.

Бир қора туфроғким, йўқтур гулу райҳон анга,
Ул қоронғу кечадекдурким, маҳи тобони йўқ.

Ул қоронғу кечаким йўқтур маҳи тобон анга,
Зулматедурким, анинг сарчашмаи ҳайвони йўқ.

Зулматеким, чашмаи ҳайвони анинг бўлмағай
Дўзахедурким, ёнида равзаи ризвони йўқ.

Дўзахеким равзайи ризвондин ўлғай ноумид,
Бир хуморедурки, анда мастлиғ имкони йўқ.

Эй Навоий, бор анга мундоқ уқубатларки, бор
Ҳажрдин дардию лекин васлдин дармони йўқ.

* * *

Ашкдин жисмим биносин қўймади обод ишқ,
Оҳдин берди вужудим туфроғин барбод ишқ.

Ҳажр аро ғурбат яна беморлиғ бирла жунун,
Қилди жоним қисмати бу навъ юз бедод ишқ.

Шуъласидин тушти ўт оламда ул юз ҳажрида,
Ҳар қачон кўнглумни қилди ўртамак бунёд ишқ.

Ҳажру дарду сабрсизлиғ келдилар қотил бари,
Лек бу фан ичра бордур барчаға устод ишқ.

Юз фасонам бор ани кўрган замон арз этгали,
Жилва қилғач, войким, бермас бирин ҳам ёд ишқ.

Қатлини ишқ аҳли топмас жон бериб, то айлади
Ғамза тиғи бирла маҳвашлар кўзин жаллод ишқ.

Сендин ўрганган кеби Лайлию Ширин зулму кин,
Мендин ўрганмак керак Мажнун билан Фарҳод ишқ.

Васл таҳсили учун, эй шайх, тақво қилма амр
Ким, фано ойинин айлабтур манга иршод ишқ.

Эй Навоий, офият кўйида сен бўл шоду хуш,
Ким мени дарду балоға айламиш муътод ишқ.

* * *

Майда бўлса манга ул лаъли шакарханд газак,
Заҳр бўлсун, тилар ўлсам шаккару қанд газак.

Дайр пири керагу муғбачаи бодафуруш
Ки, ато қуйса қадах оғзима, фарзанд газак.

Ики лаблинғга ажаб ҳолат эрурким, йўқтур
Не анинг ўхшаши май, не мунга монанд газак.

Ранги лаъли бўлур икки лабинга етса набот,
Ташла андин бу сари бир-ики парканд газак.

Ёпишур лаблинга чун етса газак, ваҳ, не ажаб,
Сўрсам аниким, эрур жонима пайванд газак.

Даврким, бодасинингдур газаги заҳр олуд,
Оқил андин тиламас бода, хирадманд газак.

Эй Навоий, май агар заҳрдурур, ичса бўлур,
Кимсага гар бўлур ул лаъли шакарханд газак.

* * *

Кимки ошиқ бўлса зору хастаҳол ўлмоқ керак,
Рашқдин олам элига бадхаёл ўлмоқ керак.

Васл топмоғлиғки ишқ аҳлиға амредур маҳол,
Кечаву кундуз иши фикри муҳол ўлмоқ керак.

Шавқ аро гаҳ мўядин бўлмоқ керак, андоқки мўй
Ҳажр аро гаҳ ноладин андоқки нол ўлмоқ керак.

Васл мумкин йўқ, вале ҳижронда ҳар дам юз бало
Мундоқ офат мубталоси моҳу сол ўлмоқ керак.

Ишқ кўйида зулоли васл ичмайдур киши,
Дайр сари толиби жоми зулол ўлмоқ керак.

Зулм кўрким чарх этиб икки сипаҳни кийнавар,
Мўрлар хайли арода поймол ўлмоқ керак.

Эй Навоий, истасанг махлас кудуратдин санга
Хонақаҳдин дайр сари интиқол ўлмоқ керак.

* * *

Дайр аро муғбачадин соғари мастона керак,
Нечаким тутса ани тўлдурубон, ёна керак.

Менки бир соғар ичиб, чархнн барҳам урсам,
Бу кўҳан дайри фаноча манга майхона керак.

Етти дарё суйи май бўлса бу майхона аро,
Лоақал худ бириси сиғқуча паймона керак.

Дайр пири бу хароботнипг айвонинда
Ақли кулга сабоқ ўргатгуча фарзона керак.

Даврида муғбачалар ҳар бири жон олмоқда,
Юз Масихоға ситам қилгунча жонона керак.

Буйла базм ичра алар ҳар бириким тутса қадах,
Нақди дин бергали бир мен кеби девона керак.

Ким Навоий кеби бу дайр аро тутса ватан,
Ҳушу зуҳду хираду дин ила бегона керак.

* * *

Кимга бир мажлисда оҳу дард ила сўзе керак,
Мундоғ ўт ёқмоққа аввал мажлисафрўзе керак.

Мажлисафрўзе агар ҳам бўлса мажлис аҳлининг
Бағрини куйдургали оҳи жигарсўзе керак.

Субҳи васлинг ичра тиргуз хайли ушшоқингниким,
Шоми ҳажр ўлтургали мендек сияхрўзе керак.

Кўюнгга ҳар кун бориб ҳар дам кўрай дермен сени,
Менга ҳар кун байраму ҳар лаҳза наврўзе керак.

Яхши асра ғам туни оҳим ўқин, эй чархким,
Сен эваз отмоққа ҳам чун тийри дилдўзе керак.

Бир хизрваш ҳимматин берма илигдин, негаким
Дашти ҳирмон қатъига охир қуловузе керак.

Ишқ таълимин Навоийдин олурлар аҳли дард,
Уйла дарс аҳлиға мундоқ донишомузе керак.

* * *

Юзунг очиб не ажаб юз хонумонни ўртамак
Ким, бўлур бир шамъ ўти бирла жаҳонни ўртамак.

Чун кўнгул сайд айладинг, жисмимға ўт солмоқ недур,
Расм бўлмас қушни олиб ошиённи ўртамак.

Заъфлик жисмимни ўртаб бўлма оҳимдин малул,
Хосият жуз дуд не бўлғай сомонни ўртамак.

Бил шафақ ўтию анжум учқунидин ғам туни
Ким, қилибтур майл оҳим сомонни ўртамак.

Ўртади кўнглум тан ичра ўқларингни уйлаким,
Тушса ўт ул навъи бўлмас найситонни ўртамак.

Халқ ўлуб ошиқ санга мен ўртанурмен, ваҳ, неча,
Элга солған ўт била мен нотовонни ўртамак.

Чарх оҳим ўкидин юз минг тушукдур, эй кўнгул,
Ўртамак ани ҳам улдур парниённи ўртамак.

Невчун гул бўлди ўт, ашжор ўтун, сунбул тутун,
Истамайдур гар фалак бу бўстонни ўртамак.

Солма ўт ушшоқ жониға Навоий борида,
Невчунким яхшидур аввал ямонни ўртамак.

* * *

Ваҳ, недур майдонда ҳар ён азми жавлон айламак,
Бизга етқач ўзга ён оҳанги майдон айламак.

Зулфдин чавгон чекиб эл бошини гўй эткали,
Кўз ёшимни гўйдек ҳар сари ғалтон айламак.

Қон аро жисмим бўяб, дерсенки, ишқим таркин эт,
Бу экин оламда кофирни мусулмон айламак.

Тан ғуборинда ёшурдум доғи ишқинким, эмас
Айб муфлисдин дирам туфроққа пинҳон айламак.

Кўкта гар анжум эмас оҳим ўқининг яраси
Шомлар недур шафақдин кўнглакин қон айламак.

Чарх сидқ аҳлин ғамин истарки, бўлмиш субҳ иши
Ашқдин кавкаб сочиб чоки гирибон айламак.

Гар Навоий жисмини ишқ истамас тошдин фигур,
Бас недур ани жунун кўйида урён айламак.

* * *

Ўз тилим чун истамас розимни ихфо айламак,
Ўзга тилдин не таажжуб бўлғай ифшо айламак.

Менки ўз сирримни пинҳон асрай олмон, турфадур
Эл анинг тутмоғини махфий таманно айламак.

Телба сиррин элга гар айтур жунундиндур валеқ
Ҳазл эрур ҳар дам ани эл ошкоро айламак.

Нуктаким Мажнун дегай эрмас ажаб атфолдин,
Айламак такрор ул сўзнию ғавғо айламак.

Кўнглида юз қатла пинҳон айламак сўзни не суд,
Тилни бир қатла анинг шарҳида гўё айламак.

Кўз манга бас, тилни кесмақ истарамким, хўб эмас
Роз ифшо айламак, басдур тамошо айламак.

Кош ўюлса кўз доғиким бир тамошо айлабон,
Андин ўлди минг бало жонимға пайдо айламак.

Бу балолардин замоне фориғ айлар дайр аро,
Ўзни бир дам кимса масти жоми саҳбо айламак.

Мунча куймақ ишқдиндур, эй Навоий, ашқдин
Су уруб таркин, керак ҳақдин тавалло айламак.

* * *

Кўнглакинг барги гулу устида гулранг елак
Гул кеби жисминг уза уйлаки гулгун кўнглак.

Қалағай саҳфада руқбангни кўруб оқти ёшим,
Тифлдекким югурур кўрса мулавван кўпалак.

Кўйининг туфроғидин кўпмас эсам тонг эрмас,
Ғам тошидин чу бутун қолмади жисмимда сўнғак.

Букун ул навъки мендин бош эрур, сендин тийғ,
Тонгла ҳам бўлғусидур мендин илиг, сендин этак.

Юрагим итларинг андоқ едилар тишлашибон
Ким, яна йўқтур алар оллиға бормоққа юрак.

Мени бир муғбача ошуфтаву волиҳ қилмиш,
Найлай ислом аро гар кўп эса мирзову мирак.

Тишлабон, дайр ичида жоми ҳилолий чексам,
Қурси лимуси кавокибнинг агар бўлса газак.

Салтанат хилъатидин ортуқ эрур дайрда маст,
Судрасам бода гадолиғида йиртуқ капанак.

Ўзлугунг қайдини кесмакка Навоий билким,
Йўқтурур даҳр ирикликларидин яхши эгак.

* * *

Кўзда ёшим эврулур саргашта Мажнун ёшидек,
Айланур бошим доғи қон ичра ҳар дам бошидек.

Қўрқарамким, ташлағай ул шўх кўйидин йирок
Ким, бошим айландурур даврон фалохун тошидек.

Бир-бири ичраки ёлар кўргузур қавси қузах,
Бўлмағай пайваста ул икки муқаввас қошидек.

Кўп дилоро шаклларким, чекти Чин суратгари,
Очмади бир чеҳра ҳаргиз суратинг наққошидек.

Кўзларинг қонимни қут айларда сиҳхат топтилар
Ким, қилибтурлар ғизо бемор парҳез ошидек.

Ринд бўлғай икки олам ўйнағай бир дав ила,
Бўлмағай лекин хароботи фано қаллошидек.

Сиймгун кушлар тонг отқунча фалакда, эй Масих,
Бор экинму бири ул муғ дайрининг хаффошидек.

Қону тоза доғ ила кўнглум анингдек бўлдиким,
Ул қадах тошу ичидур лола ичу тошидек.

Гар зарафшон қилса тазҳиб аҳди нўги хомасин,
Дурфишон эрмас Навоий қилки гавҳарпошидек.

* * *

Турфа рухсорингки, хусн ичра эрур гулзордек,
Турфарок будурки, гулзор эрмас ул рухсордек.

Сарвнзим бошида турна парин кўрким, эрур
Шамънинг бошида кул бўлган паришон тордек.

Бир тун ул ой ҳажридин куйдум, улус кўрди мени

Тонгласи бир йил такассур тортқан бемордек.

Тошларким урди ул шўх, ипга боғлаб осмишам
Бўйнума кўнглум ғами таскинига тумордек.

Заъфдин кўйида кўйдум бошим остиға кесак,
Соя ҳам гар истасам йўқтур бузуғ девордек.

Ул куёш маст ўлди, гўёким қилиб эгри хиром
Юз жафо жонимға айлар чархи кажрафтордек.

Телба кўнглунгни, Навоий, забт айлай олмадинг,
Эмди чек андин илиг хар сори борса бордег.

* * *

Раҳмсиз бўлғай кўнгул куффори Хайбар кўнглидек,
Мумкин эрмас бўлмоқ ул шўхи ситамгар кўнглидек.

Кести атфол ғаминг кўнглум уза наъл узра наъл,
Ончаким бўлди ҳазин кўнглум санубар кўнглидек.

Кўнглум ул хат шавқидин юз захмлиқ жисм ичра бор
Ўт ичинда анбар эткан дуди мижмар кўнглидек.

Неча захм этсанг қизиқ кўнглумни, ўтдур — қон эмас,
Хумратиким анда зоҳир бўлса ахгар кўнглидек.

Гарчи Лайли маҳмилидин нола кўп чеккай дарой,
Савти муҳлик бўлмағай Мажнуни музтар кўнглидек

Мужда дайр аҳлики, соқий акси эрмиш жилвагар,
Ҳар киши берса сафо кўнглига соғар кўнглидек.

Ҳажр тиғидин Навоий қону захмин кўрки, бор
Кўнгли мамлу жисмидек, жисми саросар кўнглидек.

* * *

Бу кеча оҳим эрур давронни барҳам урғудек,
Чарх гулзоридин анжум гулларин совурғудек.

Сўрғали келди эвурунг бошиға кўлдоб мени
Ким, эмастур лаҳзае бошим уза ўлтурғудек.

Эй кўнгул, дерсенки, ёшу ишқини, не ёшурай
Ким, эрур жисмим фано туфроғида ёшурғудек.

Синса кўнглум, не ажабким, санги борони фироқ
Бўлди хамлиқ жисм уйин ҳар саридин синдурғудек.

Ҳажр зулмиға чидармен, ўлгали йўқ, англасам
Ким, эрур қатлимға ул жону жаҳон қайғурғудек.

Айш вақтини бил ғаниматким, эрур дам ушбу дам,
Чарх эрмас фавт бўлган вақтни ёндурғудек.

Сен кўнгул берсанг Навоийға гаҳе минг жавр ила,
Эрмас ул ҳар дилрабоға кўнглини олдурғудек.

* * *

Танға тошу қўлға тиш захмики солди телбалиқ,
Ғош қилди элга кўнглаксиз бадан, енгсиз илиқ.

Гаҳ жунундин банду гоҳи панд ила сўҳон анга,
Бор эмиш савдои ишқ ичра бәсе қоттиғ ирик.

Ҳар эшиқдин азм қилсам кўйига боғлиқдурур,
Бошиму ул остондур то очилғай бир эшиқ.

Рокиб ўлғач қилди шабрангини ҳар ён жилвагар,
Соя гарчи кўп зуҳур этмас, қуёш бўлғач бийик.

Дарди ҳажримни не билгай чун юр ашким сафҳани,
Ул мусофир сари гоҳиким рақам қилсам битик.

Лолагун майдин қизармиш кўзларинг ул навъким,
Лолазор устида ҳар ён ағнамиш бўлғой кийик.

Соқиё маҳзун мен асру қилмағил гардунни зарф
Ким, бўлур кечрак нашот ўлган замон соғар кичик

Олам аҳлиға ўлумдин чора чун имкони йўқ,
Ўлма олам фикридин бу лаҳзаким борсен тирик.

Эй Навоий, ул Масиҳодам қуёш чун урди захм,
Ани Исо игнасию меҳр тори бирла тик.

* * *

Менки чектим лаъли шавқи бирла жонондин илиг,
Гўйиё ҳайвон суйи бирла юдум жондин илиг.

Чун мени ҳайрон анга зору оқар ашким не тонг
Ул парийпайкар юса мен зори ҳайрондин илиг.

Илги хиннодинму рангиндурки, мен қурбон анга,
Ё қилурда қатл, анга ранг ўлди қурбондин илиг.

Лутф ишида кўргузур ҳар дам яди байзо ул ой
Не ажаб гар элтса Мусойи Имрондин илиг.

Жон чиқар ҳолатда бас топсам итидин пойбўс
Не ҳадим ўпмак учун истарга жонондин илиг.

Дайр аро чун муғбача эл ёри бўлди, эй кўнгул,
Ю муғона май била ул номусулмондин илиг.

Раҳм этиб ҳолимға солса кўз ёшимға бир назар,
Вах, юмай неткаймен ул дам ақлу иймондин илиг.

Берса юз ошуб даврондин илиг мен хастаға
Чекмагунгдур харгиз ул ошуби даврондин илиг.

Сайддек ўқтин қатил ўлди Навоий кўнгликим
Сунди ойлар тийғ ила кесмакка ҳар ёндин илиг.

* * *

Ўзга ойларднн ҳаётим нашъаси бермас илик,
Мумкин эрмас ўзгалар жони била бўлмоқ тирик.

Ғунча оғзига агар тобиъдур оғзинг, йўқ ажаб,
Ҳурмат асрар, не учунким ул улуғдур, бу кичпк.

Сабзхатлар йўқ йигит сониди ул юз тобидин,
Сабзани оқ этти гўё ул қуёш бўлғач итик.

Киргали кўнглумга ул ой гар кўзумни тутти қон,
Бир эшик боғланса не ғам, очти тиғи юз эшик.

Айни заъф ичра кўзунгга шўхлуғ онин эрур,
Уйлаким беморлар ичра бўлур баъзи тетик.

Юз ёшурдунг, лек зулфунг торини ёйдн сабо,
Шуъла паст ўлғанда андоқким тутун бўлғай бийик.

Ёруғ истарсен кўнгул, муфрит риёзат қил қабул,
Қайда кўзгу равшан ўлғай, бўлмаса суҳон ирик.

Дайр аро беҳушменким, бода тутқач муғбача,
Ўзни билмак расм эмастур, кимда-ким бўлғай билик.

Чехра чун очтинг Навоийға, тонг эрмас изтироб
Ким, парий кўргач жунун аҳли, қилурлар телбалик.

* * *

Маҳвашимда заъфу мен бу ғуссадин ҳар дам ҳалок
Ким, не яъни мен тириг бўлғаймену ул дарднок.

Ногах, эй аҳбоб, даврон қилмағай бебоклик,
Йўкса биздек юз туман жонон учун ўлсак, не бок.

Пок жонин, ё раб, олма поклар кўнгли учун,
Бўлмаса маъшуқи, пок, охир не осиф, ишқи пок.

Кўнглакин чок айламиш андуҳдин гул, чун ёқа
Чок қилса найласун булбулнинг ўлмай кўкси чок.

Гар бўлур юз жони пок анинг фидоси оздурур,
Мен не ҳад бирла бўлай, чунким эрурмен тийра хок.

Чун ажал жомин сумурмай чиқмас эл бу боғдин,
Хуррам улким, бош кўтармас бодадин андоқки ток.

Эй Навоий, ёр дарди не бало муҳлик эмиш
Ким, аранг заъф эткани ушшоқни айлар ҳалок.

* * *

Ўт урди жонима, чун очти лаъли оташнок,
Ҳаёт чашмасидин, ваҳки, жоним ўлди ҳалок.

Заиф жисмим ўтидин жаҳонни куйдурдунг,
Улуғ ўт урмоқ учун ўртадинг магар хошок.

Дединг — кўнгул ўти дудин чиқарма оҳ била,
Агар чин эрса сўзунг, нега кўксум эттинг чок!

Наззора ҳоилидур дуди оху қатраи ашқ,
Фиғонки, мониъ комимдур анжуму афлок.

Кўнгул шикофи дема, анда сабр дафни учун
Ки, ҳажр қотили ўлтурди, қозди ишқи мағок.

Чу маст ўлдум эса, май била юнгиз баданим,
Тонгинг ушолған наъшим белига риштаи ток.

Навоий истаса лўливаше, ажаб эрмас,
Бу важҳ илаки, вафо тарки эттилар атрок.

* * *

Кўкрагимдур субҳнинг пироханидин чокрок,
Кирпиким шабнам тўкулган сабзадин намнокрок.

Бу кўнгул ғамнокидин то шодмон кўрдум сени,
Истарам ҳар дамки, бўлғай хотирим ғамнокрок.

Лайли андин кўйди Мажнун кўнглида рахти ғамин
Ким, йўқ эрди манзил ул водийда андин покрок.

Уйла мужгон ханжариға ёпишибдур дурри ашк
Ким, магар андин ятиме йўқтурур бебокрок.

Лабларингднн жон олурда барча эл қулдур санга,
Жон берурда бир қулунг йўқ бандадин чолокрок.

Одамилиқ туфроғин берса фано елига чарх,
Оҳким, йўқтур киши аҳли вафодин хокрок.

Неча ўқласанг Навоий кўнгли захминроқ бўлур,
Кўрмадук захмеки теккан сойи бўлғай чокрок.

* * *

Баски, кўксум чоки тиккан игнадин бўлди тешук,
Кўнглаким чокидек ўлмишдур вале андин чурук.

Жонфизо лаълинг бнла қотил кўзунг ҳижронида,
Уйла ҳолим борким, билмон, тирикмен ё ўлук.

Хотами лаълинг агар оғзимға еткач, тишлагум,
Муҳр этарда мўм ёпишқон кеби босқач узук.

Фурқатингдин лоладекдур чок-чок ўлған кўнгул,
Негаким, ҳам қон аро бўлмиш бўёғлик, ҳам куюк.

Оташин лаълинг агар жонимни ўртар, тонг эмас
Ким, эрур асру исиг, неким эрур асру чучук.

Дема, дашти ишқ аро минг хайли ишқ аҳли қони
Итти бу поёни йўқ саҳрода ҳар ён бир сурук.

Эй Навоий, фақр йўлида бурун ўзлукни сол
Ким, бу йўлда пўяға монёдур ул ортукси юк.

* * *

Дўстлар, гулшан аро сарви равонимни тиланг,
Топибон келтурсангиз, муздиға жонимни тиланг.

Буки бедиллиғдин ўлгумдир, иложимни тилаб,
Чунки топмайсиз, бошимға дилситонимни тиланг.

Бўлгуча номехрибоним фурқатида меҳрибон,
Меҳрибонлиғ айлабон номехрибонимни тиланг.

Не тиларсиз телбараб иткан кўнгулни боғ аро,
Кўйида девонаи бехонумонимни тиланг.

Қатлим истар душманам ҳижронидур, гар билсангиз
Ўлганимни ҳажридин, зинҳор қонимни тиланг.

Оғзи ҳажридин агар бўлсам адам, зипҳорким,
Бенишонлиғ кишвари сари нишонимни тиланг.

Эй харобот аҳли, етмайдур қадаҳдин нашъае,
Ул хароботий ҳарифи нуктадонимни тиланг.

Совуса Фарҳоду Мажнун қиссасидин кўнглунгуз,
Бас, менинг ишқ ичра ўтлуқ достонимни тиланг.

Чун Навоий ўлди ғамдин, эй ситамгарлар, не суд,
Жони зорим йўқса, жисми нотавонимни тиланг.

* * *

Эй муғанний, ёр базмида наво соз айласанг,
Жон фидонг ўлсун ғамим шарҳидин оғоз айласанг.

Уддек куймаклигим шарҳ эт лисони ҳол ила,
Нағмада удунг лисонин сеҳрпардоз айласанг.

Ўзга оламдин хабар деб бизни тиргуздунг не тонг,
Бу рисолат бирла гар изҳори эъжоз айласанг.

Розим ар созинг лисонидин баъидул фаҳм эса,
Анга руҳафзо унунгни доғи ҳамроз айласанг.

Отланиб бошимни рахшингнинг аёғи остиға,
Тиғ бирла солғудек масти сарандоз айласанг.

Парда ёп роз узрау дохил бўл ушбу базм аро
Ким, эрур хориж агар бепарда овоз айласанг.

Чекмадинг лаҳне Навоий кўнглун истаб айб эмас
Англаб ўзунгни наво аҳлиға шахноз айласанг.

* * *

Хароб қилмади онча менин майи гулранг
Ки, қилди орази гулранг бирла соқийи шанг.

Не соқий улки, анинг ишвасиға боқса, бўлур
Ҳавос лолу, хирад масху руҳи нотиқа данг.

Ҳалок неши анинг ғамзасига йўқ ҳамто,
Ҳаёт жавҳари лаъли лабиға йўқ ҳамнанг.

Қиё-қиё боқиши еткуруб бағриға қилич,
Қора-қора мужаси еткуруб кўнгулга хаданг.

Саводи аъзами куфр ила зулчи зуннорин
Ки, топилиб шикану халқасида чину фаранг.

Бу навъ муғбача май тутса дайр аро кишига,
Киши эмас, гар анга қолса донишу фарханг.

Навоий ўлди чу бу соқий илгидин сархуш,
Не айб, дайрға масжиддин айласа оҳанг.

* * *

Не бўлди дардима, эй бевафо, даво қилсанг,
Вафоға ваъда қилиб, ваъдаға вафо қилсанг.

Танимни қурб физосида хоки раҳ эттинг,
Бошимни васл эшикига ошно қилсанг.

Сунуб қўлумни юзунгга, мурод этиб ҳосил,
Очиб юзунгни, кўзум ҳожатин раво қилсанг.

Висол авжи бийик, эй кўнгул қуши, сен паст,
Етишмак анда не мумкин, агар ҳаво қилсанг.

Жаҳон ғамин чу олур, бер қадахни, эй соқий,
Олурмен, икки жаҳон мулкига баҳо қилсанг.

Замона аҳли жафосин тағофул айларсен,
Алар тағофул этиб, кош сен жафо қилсанг.

Агарчи аҳли наводур вале ул ой боқмас,
Навоиё, неча булбул кеби наво қилсанг.

* * *

Бўлур гаҳикн ғамим шуъласин аён қилсанг,
Шарарни шуъла уза нуқталар гумон қилсанг.

Кўзум ёруғ тилар эрсанг, ёшурма холингни
Ки, кўр ўлур кўз, агар нуқтасин ниҳон қилсанг,

Хаданги оҳим ила, эй фалак, хато қилмай,
Қоронғу тунда не кавкабниким нишон қилсанг.

Илож қилмаки, ботроқ куярга ансаб эрур,
Таним чинин неча ҳажрингда нотавон қилсанг.

Кўз ичра ҳалқа урубтур сиришк ўлур, эй ишк,
Кўзум қорасини ул ёшлар ичра хон қилсанг.

Чу жавринг ўртади парвонани не суд, эй шамъ,
Кесиб сочингни, азоси учун фиғои қилсанг.

Кўзунгни кўнглума андоқки мизбон қилдинг,
Юзунгни кўзума ҳам, кош, меҳмон қилсанг.

Бу боғ гуллари баргида топмас, эй булбул,
Димоғи меҳр иси, юз қатла имтиҳон қилсанг.

Навоий, айлагасен васл кишварини ватан,
Фано йўлиға кириб, тарки хонумон қилсанг.

* * *

Чаманда сарвинозим жилва қилмоқ айламас оҳанг,
Жаҳон бўстонидин, биллах, бўлубмен ғунчадек дилтанг.

Мизожиким тилар хилват, худоё, бўлмасун офат,
Бихилмен гар қилиб ишрат, ичар махфий майи гулранг.

Яшил яфроғлиқ ашжор эмас ҳажрингда, эй дилдор
Ки, оҳим таффидин гулзор миръоти тутуптур занг.

Солибтур чорболиш гул, тутуптур чоргаҳ булбул,
Не суд ул шаҳ ичай деб мул, мушарраф айламас авранг.

Малолат бўлса жононда тиконча бордурур жонда,
Агар ҳар гул гулистонда кўринса бир харифи шанг.

Бу гулшанда гули раъно тўкулмак ваҳмидин гўё,

Жамолин кеч қилур пайдо дема булбулдин айлар нанг,

Навоий кўрмайин ани етибтур оғзиға жони,
Магарким қилғай афғони гаҳи ул гул сари оҳанг.

* * *

Субҳи иқболу саодат келди ул фархунда энг,
Тонг бошида мухтариқ кавкабдек ул энг узра менг

Сарвким, тенг тутмас ўз қадди била ҳар нахлни,
Эътидол ичра эмастур сарви қаддинг бирла тенг.

То мени саргашта чиктим, даштдин ҳар ён қуюн
Пўя айлар тинмайин, невчунки топмиш ерни кенг.

Кўнглак ўрпиға елак кийдинг ҳамоно, эй қуёш
Ким, яди байзоға монеъ бўлмағай ҳар сари энг.

Ғорати ислому дин ёлғуз қилурсен гўйиё,
Буйла яғмоларда йўқ хожатки, бўлғай кимса ҳенг.

Бода истаб зуҳд тарки айладим, олғаймусиз,
Хирқаву сажжода раҳн этсам, харобот аҳли денг.

Доғу қон бирла Навоий кўнгли бўлди лолаким,
Бу такозо айлар ул мушкин менгу гулранг энг.

* * *

Чун латофат кўзгуси бўлмиш сафо ичра ул энг,
Ё раб, оҳим дуди зоҳир қилмасун ул энгда менг.

Илгим ўтин дафъ этар энг суйи, баским, элтурам
Оҳ манъиға илик ё ашкнинг дафъиға энг.

Қоматинг бирла латофатда ўзин тенг тутса сарв,
Бордур ул янглиғки, бўлғай сарв бирла соя тенг.

Мен бало чоҳидаву Мажнун фароғат даштида
Лофи ишқ урса, ажаб йўкким, топибдур ерни кенг.

Судрабон элтур қазо илги мени майхонаға,
Маст бўлмай чора борму, эй насихат аҳли, денг.

Турктоз айлаб кўнгул олдинг ажалдин бурна жон,
Ҳисса ойирма анга, невчунки эрмас эрди ченг.

Эй Навоий, гар кўнгул кетти, малолат кўрма кўп,
Сен чу бедиллика қойилсен, эрур ул телба тенг.

* * *

Мутрибо, ғам базмида то навҳа оҳанг айладинг,
Заъфлиғ жисмимни тору қоматим чанг айладинг.

Бўлди бўстони узоринг бодадин афрухта,
Майни гўё бўстонафрўз ила ранг айладинг.

Чок этиб эл кўнглин эттинг ғунчадек кўнглум гирих
Очтинг эл кўнглин агарчи бизни дилтанг айладинг.

Буки ташбиҳ эттинг, эй кўз, хоки пойин сурмаға,
Билки жавҳарни қаро туфроққа ҳамсанг айладинг.

Ишқ сирри маҳмилин кўк пили чекмас, эй қазо,
Гар ҳилолидин гажак, хуршидидин ранг айладинг.

Не қатик водий экин, ё раб, санга эй ишқким,
Ақл саркаш тавсанин қўйғач қадам ланг айладинг.

Қил Навоийни вужуди нангидин, ё раб, халос,
Чун вужудин барча олам аҳлиға нанг айладинг.

* * *

Ғам тошин жисмимда пайконинг била банд айладинг,
Ул самарни бу йиғочқа баргпайванд айладинг.

Чун шакар ширинлик изҳор этти лаълинг оллида,
Демайин, қилдинг табассумким, шакарханд айладинг.

Элга ишрат бодаси туттунг ёйиб хони висол,
Ваҳки, бизни қон ютуб, ғам ерга хурсанд айладинг.

Истамас бўлсанг мени, булбул кеби шайдо, недин.
Юзни гулгун бода бирла гулга монанд айладинг.

Қилдинг ул юз жаннатидин айру бу кўз мардумин
Одаму ҳар сари ёшин анга фарзанд айладинг.

Даҳр боғининг гулида йўқтурур бўйи вафо,
Ўзни, эй булбул, агар парканд-парканд айладинг.

Эй парий, дебсен Навоий бор эмиш Мажнун кеби,
Бир йўли ул телбани қайдин хирадманд айладинг.

* * *

Сарвга раъно хироминг бирла бедод айладинг
Ким, қадингнинг куллугидин ани озод айладинг.

Гул доғи хуснунгга эрди хўшачин юз важҳ ила,
Кўрманин юз хирманин бир дамда барбод айладинг.

Кўйма миннат бизга ғамгин айлабон ишқ аҳлини,
Бизни ҳам шод этмадинг, гар элни ношод айладинг.

Айладинг кўнглум иморат партави рухсор ила,
Каъбани бутхона қилмоғлиққа обод айладинг.

Айтмонким, умр ўтуб, соғинмадинг бир дам мени,
Қатл этарда чун керак бўлди киши ёд айладинг.

Телбалик ўлтурса ҳам бўйнунгга қоним, эй кўнгул,
Бор экач одам нега майли паризод айладинг.

Йиғламоқдин кўр бўл, эй кўз, фироқ айёмида,
Не учун ўзни хўблар хусинға муътод айладинг.

Бенасиб эрдинг фано онинидин, эй шайхким,
Дўст васлин тоату тақвоға нснод айладинг.

Эй Навоий, ўлдунг армон бирлаким, фарёдингга,
Етмади ул нўшлаб ҳар неча фарёд айладинг.

* * *

Юзунг оқ, эй ғамки, ашким рангини ол айладинг,
Жон фидонг, эй дардким, жисмимни помол айладинг.

Ҳолатим халқ англамас, ё раб, сен-ўқ раҳм айлагил,
Чун ғаме бердинги, айтурдин тилим лол айладинг.

Сен тараҳҳум қил, худоё, бу қотиғ ҳолатдаким,
Мени зору дилбаримни фориғулбол айладинг.

Сафҳаи рухсор уза хатким чиқардинг — фитнадур,
Фитна узра нуқталардурким, отин хол айладинг.

Шарҳи ишқинг ёзғали жисмим қуруттунг хомадек,
Ҳар тараф жон риштасин ул хомаға нол айладинг.

Ваҳ, не хол эрдик, мажлис ичра лаълинг жомидин

Элни хушҳол эттинг, аммо бизни беҳол айладинг.

Элга жавлон ичра солдинг тиф, юз минг войким,
Ҳар қачон еттинг Навоий сари, ихмол айладннг.

* * *

Донаи ҳолинг била кўнглум қушин ром айладинг,
Гарди яздий меъжарингдин қасдиға дом айладинг.

Сабзау гул истамон то вўсмаву гулгунадин,
Қошни айлаб сабзагун, оразни гулфом айладинг.

Ҳусн боғида қадинг бўлмиш латофат гулбуни,
Тўнни гулгун, тугмани то ғунча андом айладинг.

Қоматим долу ёшим гулранг эрур то ноз ила,
Долу гул теккан ниҳоли узра ором айладинг.

Юз уза очтинг сочинг зуннорин, эй кофир, магар
Фош этиб куфрингни қасди аҳли ислом айладинг.

Тонгла жаннат ҳуридин кеч, эй кўнгул ноком ила
Гар бу кун дунё аруси васлини ком айладинг.

Эй Навоий, зулфиға бўлдунг паришон оқибат,
Яхши жамъият бу савдодин саранжом айладинг.

* * *

Нил тортиб, оразинг оройишин фан айладинг,
Шуълаи кўкурд бирла шамъ равшан айладинг.

Сарвдин зоҳир йўқ эрди жуз ниёз, эй сарвнот,
То хиромон жилва бирла азми гулшан айладинг.

Ҳазл бирла дўстлуқ изҳори айлаб, оҳким,
Жумлаи олам элин жонимға душман айладинг.

Дуд солмиш бошима ҳажр, эй бало тоши, магар
Жисм унининг гунбади бошини равзан айладинг.

Жуз шарар не дона ҳосил айлагаймен, чунки сен
Мазраи жоним аро ўт бирла ҳирман анладинг.

Чун қадах бердинг лаби хандон била, эй муғбача,
Жонға лаъли оташинни шуълаафкан айладинг.

Эй Навоий, хирқа зайлидин ариттинг дурди хум,
Бизни бу дайри фанода покдоман айладинг.

* * *

Ё қошингга қатл учун зийнат фаровон айладинг
Ким, ҳам эттинг ложуварди, ҳам зарафшон айладинг.

Буйла икки ё учун соз айлабон кирпикдин ўқ,
Ғамзалар нешидин ул ўқларға пайкон айладинг.

Нақди сабрим ғунчадек оғзингда қилғандек ниҳон,
Хурдаи ишқингни кўнглум ичра пинҳон айладинг.

Оллоҳ-оллоҳ, то не фикр эттингки, лаълу ғамзадин,
Бирни жонбахшу бирини офати жон айладинг.

Гул тўкулди, сарв ҳам елдин таҳаррук қилмади,
Боғ аро то юз очиб, қадни хиромон айладинг.

Не ажаб, эй гул, ичинг қон этса гардун лахт-лахт,
Баски, булбул кўнглини ғунчанг кеби қон айладинг.

Эй Навоий, ёр агар қовдурди андин, англаким,
Кўйида ўтган кеча ҳаддин кўп афғон айладинг.

* * *

Ҳажрдин кўзумга оламини қоронғу айладинг,
Умрдин кўз юмғаним ул тунда уйқу айладинг.

Жону кўнглум муддате саргаштадур кўюнг аро,
Бошларин айландурурға буйла жоду айладинг.

Ҳолима қолур таажжубдин эл оғзи очилиб,
Йўқса аҳволим жаҳон аҳлиға кулгу айладинг.

Ашк сиймобимудур ҳажрингда, ё кўз оқини
Ҳал қилиб, кўздин равон ул навъким су айладинг.

Қолди маҳмизингдин ой юзинда, эй чобук, нишон,
Гўйиё жавлон куни ани тепингу айладинг.

Шоҳиди давронға гўё, эй тараб машшотаси,
Бодадин гулгунаву соғарни кўзгу айладинг.

Буки айтурсен замон аҳлнға йўқ эрмиш вафо,
Ани маълум, эй Навоий, бу замонму айладинг.

* * *

Басе дард бердингу даво қилмадинг.
Ғаму ранжим англаб, шифо қилмадинг.

Басе ваъда бердинг, қилай деб вафо,
Ҳамин ваъда қилдинг, вафо қилмадинг.

Гунаҳсизки, ҳажр ўқи оттинг менга,
Хато эрди, аммо хато қилмадинг.

Висолингда кўнглумни тиндурмадинг,
Фироқингда то мубтало қилмадинг.

Кўнгул бирла жонни ҳам эттинг асир,
Бу шиддатни ёлғиз манго қилмадинг.

Яқин истамак даст агар бермади,
Йироқтин доғи марҳабо қилмадинг.

Наво бирла гарчи ҳеч кимсани
Навоий киби бенаво қилмадинг.

* * *

Коғаз уза қаламни фусунсоз қилмадинг,
Бир руқъа бирла бизни сарафроз қилмадинг.

Жонсиз таним ҳаёти учун нома ёзмадинг,
Килкинг учини мўъжизапардоз қилмадинг.

Васлинг кунию шоми фироқинг баёнида
Кофур бирла мушкни ҳамроз қилмадинг.

Бир меҳр номаси била саргашта заррани
Кундек жаҳонда мужиби эъзоз қилмадинг.

То рўзгорим айламадинг дуддек қора,
Бир номанинг саводини оғоз қилмадинг.

Эй кўк дабири, кимсага бир нома ёзмадинг
Ким, хома янглиғ ани сарандоз қилмадинг.

Раҳмат, Навоиё, сангаким ёр ҳар неча
Зулмин кўп этти, меҳру вафо оз қилмадинг.

* * *

Қайси андуҳ ўтиким, куйган танимға урмадинг,
Не бало тошики, синған бошима ёғдурмадинг.

Не ёмон умр эрдиким, келдинг чу заъфим сўрғали,
Айлагунча жон нисори мақдаминг ҳам турмадинг.

Жон кеби келдинг ва лекин изтиробидин кўнгул,
Ўлтурушкунча доғи бошим уза ўлтурмадинг.

Ҳар сари мўюм забони ҳол ила ёлбордилар,
Мў-бамў англаб ўзунгни, бизга ҳам келтурмадинг.

Чунки чиқтинг — чиқти жоним, не иёдат эрди бу,
Қатлим эттинг, хаста жонимға даво еткурмадинг.

Боғ аро, эй сарв, ҳам сарсабзсен, ҳам сарфароз
Ким, нечукким, настаран бир хасқа бош индурмадинг.

Эй Навоий, қилмадинг холи кўнгулни ғуссадин,
То қадахни уйлаким кўнглунг тилар тўлдурмадинг.

* * *

Кулмадинг, то кўзларимни кавкабафшон қилмадинг,
Тўкмадинг қонимни, то бағрим тўла қон қилмадинг.

Тифлдекким, ғунча очқай, қилмадинг, эй бағри тош,
Хотирингни жамъ то кўнглум паришон қилмадинг.

Элга айтур захра йўқ, ваҳ, йўқса қай бир турктоз
Айладингким юз кўнгул мулкани вайрон қилмадинг.

То куёшдек жилва қилдинг, қўймадинг бир зарраким,
Офариниш ичра рухсорингға хайрон қилмадинг.

Юз бало тошини ишқ атфолидин ёғдурмадинг,
То жунун торожидин жисмимни урён қилмадинг.

Эй фалак, қайси куёш юзлугни бир кун чарх уза
Жилвагар қилдингки, оқшом ерга пинҳон қилмадинг.

Демаким, қўйдум Навоий жониға доғи ажал,
Шукри борий мубталойи доғи ҳижрон қилмадинг.

* * *

Яна, эй ишқ, гули рухсорин ошуби чаман қилдинг,
Ҳазин булбул таниға ҳар биридин бир тикан қилдинг.

Кўнгулни телба айлаб қайдиға ҳар ён оқар судин,
Чаман занжири гесусинда юз чину шикан қилдинг.

Саҳоб атфоли жола тошларин ёғдурғали, эй гул,
Парий янглиғ зухур айлаб, жунун булбулға фан қилдинг.

Раёҳин хайлини чекмакка ер зиндонидин гўё,
Булут айёридин ҳар қатра торин бир расан қилдинг.

Ниҳоли гул нишиман гулшан эттинг гўйи, эй булбул,
Фироқ ичра тикандин бистару хасдин ватан қилдинг.

Юзунг шамъида шабнам, йўқса тердур, соқиё, ваҳким,
Ул анжумдин шабистон ичра қатли анжуман қилдинг.

Чаманда маст елдин, ваҳки, ҳар ён хам бўлур гулдек,
Замоне жилва айлаб, бизни расвойи заман қилдинг.

Ўлук деб уждин зоҳид анга хилватни гўр айлаб,
Ҳамоно пардаи пиндорин, эй гардун, кафан қилдинг.

Навоий, қайда ғам сайли яна кўнглунг уйин бузғай
Ки, айларда иморат анда балчиқи дурддан қилдинг.

* * *

Жон олурда жисм зор эрканни билмасму эдинг!
Қон тўкарда жон фиғор эрканни билмасму эдинг!

Нола журми бирлаким, жонимни олдинг, нолишим
Сенсизин беихтиёр эрканин билмасму эдинг!

Қилдинг эл меҳрин санад қатлимга, йўқса жон аро,
Сирри ишқинг устивор эрканни билмасму эдинг!

Тухмати бемехрлиғ қилдингки, билгач ўлгамен,
Йўқса, меҳринг жонға ёр эрканин билмасму эдинг!

Васлинга еткурмаган зулм эрди, ваҳ, йўқса кўнгул
Фурқатингдин беқарор эрканни билмасму эдинг!

Ошиқ ўлдунг, эй кўнгул, қилма фиғон бедодидин,
Ишқ аро юз мунча бор эрканни билмасму эдинг!

Эй Навоий, гар кўнгул ишқингни ёйди, тонг эмас,
Нуктаси девонавор эрканни билмасму эдинг!

* * *

Оташин рухсора очиб, хонумоним ўртадинг,
Хонумоним худ не бўлғай, жисму жоним ўртадинг.

Дема, не қилдим, не қилдим, жону кўнглунгни олиб,
Ўртадинг, эй қотили номехрибоним, ўртадинг!

Дилраболиқ бирла чун ёқтинг жамолинг шуъласин,
Хаста кўнглум олғач-ўқ, эй дилситоним, ўртадинг.

Тўлғаниб куйсам, ажаб йўқ, ўтқа тушкан риштадек,
Чун фироқ ўтига жисми нотавоним ўртадинг.

Ўтқа солдннг сабру ақлу жону кўнглум барчасин,
Йўқу борим куйдуруб, яхши-ёмоним ўртадинг.

Соғаринг жону жаҳондин ортуғ эрмиш, соқиё,
Лекин ул ўт бирла-ўқ жону жаҳоним ўртадинг.

То Навоийдек белу оғзинг хаёли бирламен,
Ушбу йўқ савдода пайдову ниҳоним ўртадинг.

* * *

Тилагим сенинг ҳузурунг, талабим сенинг жамолинг,
Неча кун тириклигимдин ғаразим сенинг висолинг.

Чидай олмасам фироқинг, ўпа олмасам аёқинг,
Кўра олмасам назиринг, топа олмасам мисолинг.

Манга даштдин фараҳ йўқ, манга бошдин тараб йўқ
Фараҳим сенинг ҳадисинг, тарабим сенинг хаёлинг,

Ажал ушбу дамки, кўюнгадамен олса жоним, боре
Бошим ўлса хоки пойинг, таним ўлса поймолинг.

Юзида урубсен, эй меҳр, камоли ҳусндин дам,
Манга равшан ўлди бу дамки етибтурур заволинг,

Нега таркинг этмай, эй чарҳки, шому ахтаримдин,
Қародур юзунг ва лекин оқ эрур юзунгда холинг.

Маи ишқ чун Навоийни жаҳонда қилди расво,
Бу қадахни, дўстлар, эмди онинг қошидин олинг.

* * *

Бу не хусну ноз эрурким, интиҳоси йўқ анинг,
Бир нафас йўқким, кўнгулда юз балоси йўқ анинг.

Холи хижронида тим-тим ерга томган қон ёшим,
Ҳар бири бир лоласдурким, қороси йўқ анинг.

Кўнглум андоқ тўлди қон бирлаки, чиқмас ноласи,
Бода тўлған жом янглиғким, садоси йўқ анинг.

Зоҳир этти хаста кўнглум ёраси оғзида қон,
Ким бағир хунобидин айру ғизоси йўқ анинг.

Қуллуғунг доғин қўюб, кўнглумни ғамдин сотқун ол
Ким, бу нақди қалбдин ортуқ баҳоси йўқ анинг.

Ганжи ишратдур арусини даҳр васли, оҳким,
Анбарин зулфидин ўзга аждаҳоси йўқ анинг.

Ҳажр ўқи захмин Навоий боғламиш боштин аёқ,
Йўқ эса жисмин ёпар чоғлиқ либоси йўқ анинг.

* * *

Шоҳ бўлди ишқ ичинда соҳибасрорим менинг,
Ишқ маншурида туғродур бу шаҳкорим менинг

Лаъли ёдидин тиригмен, йўқса ўлгум заъфдин,
Қонки ҳар ёндин тўқар бу жисми афгорим менинг.

Мен жунун саҳросида йитгим, гар анда ҳар киши
Кўрса Мажнунни эрур, билдег, намудорим менинг.

Оғзидин андоқ адам кўйида фоний бўлмишам
Ким, вужуд иқлимида топмаслар осорим менинг.

Булажаб ҳолим жунун ичра гар элни кулдурур,
Ваҳки, йиғлатур юз онча нолаю зорим менинг.

Кўнглум ўз ҳолида йўқ, воқиф бўлунг, аҳбобким,
Ҳажр дардидин эрур ҳол узра беморим менинг.

Кофири ишқ ўлдум ул бут оллида, ваҳ, яхшидур
Дайр аро боғланмаса бўйнуғма зуннорим менинг.

Сен дағи кўргузма макру шўхлук, эй золи чарх

Ким, билур сендин кўп ортуқ шўхи маккорим менинг.

Хотирим, ҳам даври ҳам давр аҳлидин озурдадур,
Эй Навоий, истама панд айтиб озорим менинг.

* * *

Тонг насимин сойир эткан гул узоримдур менинг,
Секритиб майдонга кирган шахсуворимдур менинг.

Гард эмас, гардинда балким кўрмасун деб эл кўзи,
Волиҳу саргашта жони хоксоримдур менинг.

Маркабининг наълидин ҳар дам чоқилган ўт эмас
Ким, кўнгул отлиғ заифи беқароримдур менинг.

Баски, телмурди кўзум киргайму деб майдон аро,
Кўз қароси йўқки, доғи интизоримдур менинг.

Ул баҳори ҳусн минган қатраафшон бодпой
Гулшани айш очқали абри баҳоримдур менинг.

Чобуки меҳр ўлди бемехру ҳарун кўк тавсани,
Тутманг отинким, эшитмак ани оримдур менинг.

Йўлида айлай фидо кўз гавҳарин, жон жавҳарин,
Эй Навоий, етса ул чобук, нисоримдур менинг.

* * *

Не ажаб, сарви сихига инмаса бошинг сенинг
Ким, эмастур қадду раъноликда бўйдошинг сенинг.

Гар ниҳони фитна таълим айламас, бас не учун
Бошини чекмиш баногўшунггача қошинг сенинг?

Сангборони ғамингдин бош не янглиғ ёшурай
Ким, саодат гавҳаридур бошима тошинг сенинг.

Оби ҳайвон бирла гўё қилди лаъли ранг ҳал,
Суврат ичра чун лабингга етти наққошинг сенинг.

Ўта олмас хонақахи қудс эли, эй муғбача,
Дайр эшикинда чу тузгай базм авбошинг сенинг.

Дема, эй носихки, қилмайсен сўзум бирла амал,
Хотиримда қайда қолмиш мунча қолмошинг сенинг.

Эй Навоий, бўлди қонлиғ душманингким, ёшурур
Ёрдин сариғ юзунг рангини қон ёшинг сенинг.

* * *

Ишқим ортар хатти зоҳир бўлғали жононанинг,
Шамъ дуди шуъласин афзун қилур парвонанинг.

Ҳар дам ашқим келтурур юз таън мажнун кўнглума,
Қисми ёшлардин ҳамеша тош эрур девонанинг.

Оразингнинг нақшидин бутхонадур кўнглум уйи,
Ишқ бўлмиш барҳаман ичинда ул бутхонанинг.

Шоми ҳажрим шарҳи элни беҳуд этса не ажаб
Уйку келтурмакдурур хосийяти афсонанинг.

Судурур бағримки, пайкони кўнгулдин чекти бош
Нам ҳавода сабза чиққандек учидин донанинг.

Йиқмади кўк гунбадин ёғиб ҳаводис ёмғури
Ким, сувар эркин чиқиб томини бу кошонанинг.

Ўқларинг чок эттилар ҳар ён Навоий кўнглини,
Йўллар этгандек ёғин деворини вайронанинг.

* * *

Гар жафо қил, гар вафоқим, дилистоним сен менинг,
Гар мени ўлтур вагар тиргузки, жоним сен менинг.

Хоҳи раъно қад била боргил ёнимдин жилвагар,
Хоҳи кел қошимгақим, сарви равоним сен менинг

Кўнглум ичра сенсену ишқинг не дей ҳолим сенга,
Чун бу янглиғ маҳрами рози ниҳоним сен менинг.

Жилва айлаб ҳар замон, афғону оҳим қилма айб,
Ҳам сен-ўқ чун боиси оҳу фиғоним сен менинг.

Лаълидин бир-икки сўз мазкур қил, эй хаста жон,
Бори бу бир-икки дамқим, меҳмоним сен менинг.

Телбалардин гарчи рад қилдинг мени, лек англағил
Ким, парий рухсоралардин танлағоним сен менинг.

Ўлди меҳрингдин Навоий, бевафо дебсен ани,
Эртаги нозук мизожи бадғумоним сен меннинг.

* * *

Кўнгуллар қути ширин достонинг,
Бағирлар қони лаъли дурфишонинг.

Ниҳону ошкоро мен санга ёр,
Сенинг ағёр ила рози ниҳонинг.

Муҳиблар бирла ҳар тун, биздин айру
Қадахларким, чекарсен, нўши жонинг.

Вале ваҳм айла андинким чекиб вой
Дамодам қон ютар бир нотавонинг.

Ажаб лаълесен, эй ашки жигаргун,
Ажаб йўқким, эрур ғам тоғи конинг.

Кулар, эй боғбон, ҳар ғунча гўё
Ки, ғофилдур хазондин гулситонинг.

Навоий ишқ водийсиға кирди,
Хатарлиқ йўлдур, эй аҳбоб, ёнинг!

* * *

Саманди ноз уза ул чобуки балоға боқинг,
Пари бошинда малак парридин ўтоға боқинг.

Начукки қавси қузах даври меҳр акси эрур,
Топиб ҳам эгнидин айланған икки ёға боқинг.

Садоғи жонибиким илгига синон тутмиш,
Юз ўқ йилонию бир қотил аждаҳоға боқинг.

Агар бу ўқу синон урмоғин инонмасангиз,
Очиб танимни ададдин фузун яроға боқинг.

Бу шакл бирла жаҳон бузмоғи яқин гар эмас,
Улушта ҳар тараф ошубу ибтилоға боқинг.

Бу боғ гулларини ерга сочмайин қўймас,
Хазон елини кўрунг чархи бевафоға боқинг.

Навоий ўлди жаҳон аҳлидин наво топмай,
Не бўлди бир назар ул зори бенавоға боқинг.

* * *

Эй, менинг жоним олиб яхшилигинг,
Берибон жон яна яхши қилигинг.

Қаҳр ила бодаки, туттунг ўлдум,
Заҳрдек ўлтурур элни ачигинг.

Хусндин меҳр ғараздур, эй ишқ,
Бу масалдур: силигингдин илигинг.

Асрадим сени кўз ичра, эй ёш,
Қонима эрди тануғлуғ осигинг.

Маст ул кофири бебок келур,
Ақлу дин аҳли, ўзунгузни йиғинг.

Ғайр гарди борур ул пок сари,
Қани, эй кўз, бу маҳалда аригинг.

Эй Навоий, неча солғай ошуб,
Ул парий кўйида девоналигинг.

* * *

Қора-қора мужа ханжарларин ититмак ишинг,
Ҳаёт нахлини кескан қиё-қиё боқишинг.

Ишинг бу эрдик, жонимни олғасен, танни
Ки, судратурмен эшиктин магар тугонди ишинг.

Зулоли Хизр лабинг ул зулол қатралари
Ки, жола бўлди узоринг баҳори ичра тишинг.

Не ғунчасен кўнгул охирки елу су ерига,
Бўлубтур оху бағир қони бирла парваришинг.

Кўзумга қўйдн кадам, ваҳ, ўтар хаёл айлаб,
Олай деса аёғ, эй кўз қоралари, ёшинг.

Эрур чу даҳр бузуғ гулхан, ушбу авлоким,
Бузуғда кечса ёзинг, гулхан ичра ўтса қишинг.

Навоий, истама элдин жунун иложинким,
Бу телбалик аро йўқ ул парийдин ўзга кишинг.

* * *

Ошиқ ўлдум, панд берманг — чорам асбобин тузунг,
Ишқ зор этганга зулм этманг — тарахҳум кўргузунг.

Эйки, дерсиз ишқ аро сабринг уйин обод қил,
Мундоқ этгунча ҳаётим қасри бунёдин бузунг.

Сарвинозимким борур кўз боғидин, қилмон қабул,
Гар анинг ўрнида тўби нахлини ўлтурғузунг.

Онсизин, эй дўстлар, не захру не оби ҳаёт
Ким, мусовидур манга гар ўлтурунг, гар тиргузунг.

Гар ажал турғузмади жисмимни ул ой кўйида,
Дўстлар, наъшимни боре анда бир дам турғузунг.

Дурд келтурдунг дебон ёзғурмангиз, эй аҳли ишқ,
Бок йўқ, зухдум ридоси кунжига солиб сузунг.

Чун Навоий кўнглини қилди гириҳ бир тори зулф,
Дўстлар, сарриштаи уммидни андин узунг.

* * *

Тоза доғ атрофида жисмимда тим-тим қон кўрунг,
Дарду ғам тоғида, ваҳ-ваҳ, лолаи нуъмон кўрунг.

Нафй қилғанлар қуруғ жисмим ҳалоку заъфини,
Танға кўнглумдин тиралган ҳар тараф пайкон кўрунг.

Халқ йиғлаб туфроғим бошида юз ҳасрат била,
Ўқларни ҳар ен танйим омочида хандон кўрунг.

Ғам туни юммас кўзум давринда кирпик хайлини
Саф чекиб, кўзнинг қорарган ҳолиға ҳайрон кўрунг.

Ишқин этканлар ҳавас, ийнак бу тухматдин мени,
Боғланиб бўйнуи фано бозорида, урён кўрунг.

Чарх баҳри нақдини қилган таманно зарралар,
Меҳр ғаввосин бу игрим ичра саргардон кўрунг.

Ўқларидиндур Навоий жисми меҳнат гулбуни,
Гуллар нйнак тоза қонлиғ доғидин ҳар ён кўрунг.

* * *

Қошларингдинким эрур қонлиғ кўнгул ичра хаёл,
Ул қизил қоғазда нундур, бу шафақ ичра ҳилол.

Тутмайин кўнглумда таскин қадди васлин истамон,
Қайда пайванд этсалар, тутқай ўзи, тутмай ниҳол.

Сарвнинг сени кеби бошинда дастор узра чин,
Наргис узра нуқта монанди кўзунг устида хол.

Заъфлиғ жисмимдадур ҳар ён бўғинлардин гирих,
Нол ториға эрур гарчи тугун тугмак маҳол.

Лолагун май тобидин ул ой қизармиш ё магар
Шўхлуктин лолазор устида ағнаптур ғизол.

Давр элида гар вафо йўқ, сен вафо қилғил, валеқ
Кимни хушҳол этсанг, андин тут ўзунгга юз малол.

То Навоий зулфи янглиғ пойбўсин истади,
Гаҳ паришонҳол эрур ул зулфдек, гаҳ поймол.

* * *

Боғ аро эрдингмуқим, бу кеча гулбез эсти ел,
Бода ичтингмуқи, беҳад ишратангез эсти ел.

Юз уза зулфунгни қилдингму паришон ноз ила
Ким, гаҳи гулбору, гоҳи анбаромез эсти ел.

Юзу қаддинг шавқидин ўлдум, ҳамоно боғдин
Очилиб гул, жилва айлаб, сарви навхез эсти ел.

Елга рухсору танинг очиб, магар бердинг ҳаёт
Ким, умид аҳлиға гулпошу саманбез эсти ел.

Ғунчалар шавқунгда гўё боғлағанлардур кўнгул
Ким, нечақим, эсти ул ёндин, диловез эсти ел.

Бу чаманда бўлса ел сокин, ўчар шамъи ҳаёт,
Ёрутур андуху ғам ўтин, агар тез эсти ел.

Эй Навоий, ранж ила хуш бўлки, Фарҳод оҳидин
Билки, қўпти ташламоққа тожи Парвез, эсти ел.

* * *

Кеча ул ой бирла эрдим, ваҳ, бу тушдур ё ҳаёл,
Туш эмас, чун йўқтурур уйку ҳаёледур муҳол.

Ишқ изҳор айлабон васлин тилар мунглуғ кўнгул,

Бир гадо янглиғки, айбин кўргузуб айлар савол.

Ораз узра айн янглиғдур узоринг узра кўз,
Наргис узра нуқта янглиғдур кўзунг устида хол.

Эгма қаддим заъфи ҳаддин ошти ул юз қошида,
Нотавон бўлган кеби хуршид васлидин ҳилол.

Йиғлабон ул сарвнинг йўлиға тушсам ноз этар,
Су била туфроғдин бош тортқан янглиғ ниҳол.

Ҳажр тигидин куруқ жисмим қаламдек бўлди шак,
Лек бежон нолалар кўнглумдадур андоқки нол.

Ком эрур жонимға ул олудалиғдин пок лаб,
Эй Навоий, ўлсам ичмон Хизр нўш эткон зулол.

* * *

Қасди жоним қилди ҳажр, эй қотили хунхор, кел,
Қон тўкуб жонимни олмоқ истасанг зинҳор кел.

Ашк дуррин кўзда, жон нақдин овучта асрадим
Ким, қачон келсанг, йўлингда қилғамен исор кел.

Рухум айрилмиш бадандин гар тиларсен, эй ҳабиб,
Айламак Исойи руҳуллоҳ дамин изҳор кел.

Айтмон келгил доғи қилғил таваққуф лаҳзае,
Келгач-ўқ борғил, вале жонимни олғоч, бор, кел.

Жон етибтур оғзима, дермен лабингға топширай,
Лутф этиб қилғил мени жон бирла миннатдор кел.

Дайр аро май ичкали келгум десам, дер муғбача,
Бут қошида бош кўйиб боғлар эсанг зуннор, кел.

Жон Навоийни, Навоий жонни сенсиз истамас,
Ани жоннинг, жонни анинг ранжидин қутқор, кел.

* * *

Ваҳки, бу бедил ғамингдин ўлди, эй дилхоҳ, кел,
Эй кўнгул, сен доғн ул дилхоҳ ила ҳамроҳ кел.

Мумкин эрмас оғзим ичра кел демакдин ўзга сўз,
Гарчи ёр оллида тенгдур хоҳи тур де, хоҳ кел.

Гарчи дардимға даво қилгунг йўқ, аммо ҳажр аро,
Асру қаттиқ ҳолатимдин бўлғали огоҳ кел.

Уйлаким том рахнасидин ой тушар вайронаға,
Чок кўксумдин бузуғ кўнглум аро, эй моҳ, кел.

Оҳ ўтин дедингки паст айлай зилоли васл ила,
Бу нафаским шуъласин гардунға чекмиш, оҳ, кел.

Бир қадах берсанг, кўярмен бутқа юз, эй пири дайр,
Иккисин олиб, бошимға ҳасбатахуллоху, кел.

Гарчи келмай-келмай ўлтурдунг Навоийни валек,
Эй Масиҳ, анинг мазори бошиға гаҳ-гоҳ кел.

* * *

Мен жаҳондин кечтиму кечмас менинг жонимдин эл,
Мен илиг жондин юдум, чекмас илиг қонимдин эл.

Тўш-тўшумдин баски расволиғ ўти лов-лов ёнар,
Ҳар тараф йўлдин чиқарлар ўтсалар ёнимдин эл.

Бахтим уйкусиға гўёким сурудедур хазин,
Кўйида буким уюмас ҳар тун афғонимдин эл.

Танимаслар бир-бирин ёғқан мазаллат гардидин,
Сўрғали ҳолим кириб чиққунча вайронимдин эл.

Менда тумори жунундек печ, ваҳким, беҳабар,
Ҳар тараф кўнглумда қонлиғ доғи пинҳонимдин эл.

Истарам, эй Хизр, келгаймен қилиб жон бирла тавф,
Каъбайи кўйин хабар топқунча борғанимдин эл.

Эй Навоий, қилмағайлар айб агар девонамен,
Ул парий васфин ўқуған сойи девонимдин эл.

* * *

Тиғи ҳижронинг била кўнглумни юз парканд бил,
Ҳар бирин юз ёралик бағримға бир пайванд бил.

Дема ҳар торида зулфининг нединдур юз гирих,
Ҳар бирин ул торлардин юз кўнгулга банд бил.

Ою кун гар волидаи ўлса ул афзун ҳусн аро,
Айб эмас, икки садафқа дур кеби фарзанд бил.

Ёлғон аҳли ишқ янглиғ қатлим этма, чехра оч,
Бир кўруб ишқ ичра ўлмакка мени хурсанд бил.

Хусниға ўхшаттинг, эй гардун, куёшингни, валеқ
Он анга монанддек, ани мунга монанд бил.

Эйки шаҳсен, лек қилмайсен раво эл ҳожатин,
Ўзни ҳам ўздин улуғроқ шаҳға хожатманд бил.

Эй Навоий, панд эшитмай телба кўнглунг бўлди гум,
Десанг андоқ бўлмай, аҳволин ўзунга панд бил.

* * *

Эй кўнгул, мен тарки ишқ эттим вале фош этмагил,
Мен сенга сиррим дедим, сен элни сирдош этмагил.

Эй кўз, эмди айладим ҳар чехрадин қатъи назар,
Қил таҳаммул доғи атрофимни қон ёш этмагил.

Сокиё, кўйдум аёғингға сиришким лаълини,
Лутф этиб, бу майға жоми ҳажр подош этмагил.

Риштаи меҳр уздум, эй машшота, зулфи қиссасин
Кўп узатиб, нотавон кўнглумга чирмош этмагил.

Гар десанг қаддинг бўлуб ҳам, қолмағайсан фитнаға,
Кўз солиб хусниға, майли ул кўзу қош этмагил.

Ҳажр тошин ёғдурубким қавди, ўлсам, эй рафиқ,
Қабрим устида тўкар тошинг жуз ул тош этмагил.

Эй Навоий, фақр йўлинда ер ўпқил ҳар қадам,
Яъни ул йўлда қадам сайр ичра жуз бош эгмагил.

* * *

Юзунгни кўрдум эмди кўзларимни боғла, эй қотил
Ки, ногаҳ бўлмағайлар ўзга юзни кўргали мойил.

Китоб авроқидек бўлғай мусаттаҳ қолмайин даври
Гамим тошиға бўлса бир нафас тўкуз фалак ҳомил.

Мени бедилнинг оҳин ўгмаким, оламни куйдурди,
Ҳануз эрмас кўнгулнинг шуъласи бу ўт аро дохил.

Танимда гул эмас гулхан нишони телбалиқдинким

Кул ўлдум ўртаниб ишқинг ўтидин, лек сен ғофил.

Лабинг шавқи кўнгулдин халқ таън айлаб қачон кетсун,
Сабодин ғунчанинг ҳаргиз бўлурму ҳумрати зойил.

Недур ой сафҳаси бўлган қорадин доғлиғ, гўё
Жамолинг дафтارين ёзғанда бўлмиш бир варақ ботил.

Менинг журм ичра узрум шайхнинг зуҳд ичра ужбидин
Батардур дўст лутфи ҳолима гар бўлмаса шомил.

Фиғони ўқидин булбулнинг, эй гулбун, ҳазар қилким,
Тикан пайкониға гул жавшани ҳаргиз эмас ҳойил.

Навоий куллуғин фақр аҳлининг пири қабул этса,
Эрур бир банда озод айлаган янглиғ шаҳи одил.

* * *

Тарки ишқин қилғали жон бўлди жонондин хижил,
Кўз кўнгулдин, бал кўнгул ҳам кўнглум олғандин хижил.

Новакинг еткач ўлук жисмимга, топтим инфиол,
Нақдсиз андоқки топқай ўзни меҳмондин хижил.

Дину имонимни торож этти аммо бормен,
Эй мусулмонлар, хануз ул номусулмондин хижил.

Ҳажрида кўр ўлмаган кўзни қизартур қон ёшим.
Не қизормоқтурки, эрмас дарди ҳижрондин хижил.

Не учун Фарҳоду Мажнун тоғу дашт айлар ватан,
Гар эмаслар мен алохону аломондин хижил?!

Дўст лутфи бўлмаса, дўзах манга юз қатла ҳайф,
Буйлаким маҳшарға киргум журму исёндин хижил.

Кундуз ул кўй ичра топилмас Навоийким, эрур,
Кеча тонг откунча чеккан оҳу афғондин хижил.

* * *

Қуруди чеккали қондин кўзум ниқоб қизил,
Бале, ёғинсиз ўлур чун бўлур саҳоб қизил.

Кўзумда лоладек ул юз ғариб эрур қон ёш
Ки, бўлса гул қизил, ўлмас анга гулоб қизил.

Бошим сипехрдек эврулдию қон ёшим сари боқ
Ки, ҳар замон югурур анда бир шиҳоб қизил.

Кўзум қизарди, қизил ашк рангидин гарчи
Қизил бўлур, сую, бўлмас анга хубоб қизил.

Кўнгулни чуркади ишқинг валек эрур тўла қон,
Ёлинда қуймишу кессанг эрур кабоб қизил.

Бу қонки водийи ишқ ичра оқти бўлса не тонг,
Самум рангидек ул дашт аро сароб қизил.

Не жилва эрди қизил тўн билаки қон ёшдин,
Либосин айлади ишқингда шайху шоб қизил.

Лабинг ғамида Навоий ўзин тилар беҳуд,
Не тонг май ичса анингдекки лаъли ноб қизил.

* * *

Қилғали хилъатин ул сарви гуландом қизил,
Қилди қон тўкмак ила даҳрни гулфом қизил.

Лаъли шавқи била гар бўлса кўнгул қон не ажаб
Ким, қизил май била тўлса кўрунур жом қизил.

Чарх агар ҳолима қон йиғламади ҳажр туни,
Нега бас бўлди шафақдин юзи ул шом қизил.

Қилди қонлиғ кўнгул ул зулф хаёлин рангин,
Рақам эткан кеби шингарф била лом қизил.

Гул севарменки, бу ранг эткали хилъат ул шўх
Ранглар ичра берур кўнглума ором қизил.

Хусн сотма шафақинг рангидин, эй золи сипехр
Ким, ани қўймағуси гардиши айём қизил.

Коми дил гарчи Навоийға майи лаълинг эрур,
Бўлғуси чехраси хуноб ила ноком қизил.

* * *

Ул гули раъноға номам хўб эмас яксон қизил,
Сафҳаси бўлса керак бир ён сариғ, бир ён қизил.

Ҳажр ўтидин қони кўнглумнинг қурубтур, гар ул ўт
Зор кўнглумни қизитмайдур, недур пайкон қизил.

Сарвға гулнор баргидин либос эткан кеби,
Чекти гулгун хулла нахли қаддиға жонон қизил.

Бесутун Фарҳод қабридур қизарған лоладин,
Ё анинг қонидин ўлмиш туфроғи ҳар ён қизил.

Оримас ашким била кўзнинг қизарған раглари,
Баҳр мавжидин оқарғудек эмас маржон қизил.

Қон ёшим сероб қилди боғни, мундин нари
Анда тонг эрмас кўкармак сабзаву райҳон қизил.

Гар кўзунг захмин кўнгуллар қонин этмайдур ғизо,
Бас, недин қон тўккали бўлмиш начукким қон қизил.

Чарх баҳридин бу янглиғ бўлса қон ютмоқ мудом,
Йўқ ажаб, эмди садаф бермак дурри ғалтон қизил.

Лаъли шавқидин саросар лолагундур кўз ёшим,
Эй Навоий, ким кўрубтур баҳри бепоён қизил.

* * *

Азм ўлса хаёлингға, кўнгулдур анга маҳмил,
Осойиш агар истаса, кўз чашмаси манзил.

Эй ишқ, нетиб ул қора кўзни кўрайинким,
Кўзнинг қорасин ҳажрида ашқ айлади зойил.

То бўлди сенинг ҳуснунга ошиқ уза ошиқ,
Иш бўлди менинг кўнгулма машкил уза мушкил.

Ул кўз олур эл жонин ўғурлуқ била, ваҳким,
Боқмас бу тараф, тутсам ўзумни неча ғофил.

Ёди била беҳушлуғум дафъини қилманг,
Деворидин ул кўйнинг ар бўлмаса қаҳгил.

Эй муғбача, ошиқмену дурдикаш, этиб раҳм,
Не юзунга, не жомға қил пардани ҳойил.

Ўзлукни фано ўтиға куйдурди Навоий
Ким, савмаадин хориж эрур дайрға дохил.

* * *

Эй парий, юз ёралик кўнглум сари наззора
Қил, Ёрасиз ҳар қайдаким топсанг, ани ҳам ёра қил.

Пора-пора айлагач бир-бир анинг ажзосини,
Юзларин борининг оҳим дуди бирла қора қил.

Хайли ҳиндудекки, душман илгида бўлғай асир,
Ҳар бирисин олам ичра бир тараф овора қил.

Чун алар овора бўлди, кўзларимни ҳам ўюб,
Ўтқа ташлаб, уйларин ҳам тош била юз пора қил.

Ул икавдин бошима келган балову ғуссани
Айлабон мундоқ уқубатлар замоне чора қил.

Кўзу кўнглум бўлмаса неткунг агарчи, эй сипехр,
Хўбларға сарвдин қад, меҳрдин рухсора қил.

Эй Навоий, ўйнагунг йўқ ишқ то юз кўрмагунг,
Узр айтиб, ер ўпу сўз таркини якбора қил.

* * *

Қон ёшим ичра таним тўлғанғанин наззора қил,
Лолазор ичра йилон гар кўрмадинг, ўт узра қил.

Бодадинму эркин, усрук кўзларингнинг хумрати,
Ё узоринг ўти тобидин бўлубтурлар қизил.

Кўнглум ичра ҳар яра оғзида пайконинг учи,
Келди дардинг лаззатининг шукрини айтурға тил.

То тушубмен ул узору икки гесу ҳажриға,
Эй қуёш, раҳм айлаким, бўлмиш, бир ою икки йил.

Доғима андоза марҳамлик момуғдин истаган,
Кўнглум ичра буйла ҳар ён доғи беандоза бил.

Даҳр бўстонида чун йўқтур вафое, эй кўнгул,
Лоладек гулгун қадаҳ тут, ғунчадек бир дам очил.

Илтифотинг озидин итти Навоий телбариб,
Эй парий, бир ҳам бу Мажнунға парво айлагил.

* * *

Ёғлигин эйким, тикарсен, игна мужгонимни қил,
Нақш этарда тори анинг риштаи жонимни қил.

Истасанг торин қизил ёхуд қора қилмоққа ранг,
Кўз қорасин ҳал қилиб, кўздин оқар қонимни қил.

Гар десанг ҳар ён қизил гуллар қилай нусхат анга,
Кўксим очиб, тоза қонлиғ доғи ҳижронимни қил.

Ғунчалар гул ёнида тикмак таҳайюл айласанг,
Анга нусхат кўнгул отлиғ зори ҳайронимни қил.

Гар десанг ҳар ён парий шакли намудор айлайн,
Ваҳ, не навъ айтай, вале манзур жононимни қил.

Қилсанг ул ёғлиғ аро бир шеър ҳам ёзмоқ ҳавас,
Анда ҳар ён нақш бу назми паришонимни қил.

Эй Навоий, кимки бу ёғлиқни тикса ёр учун,
Музди жоним жавҳарию нақди имонимни қил.

* * *

Ҳажр ўқидин, эй кўнгул, ҳар ён қанотлар соз қил,
Ул парий васли ҳавосин истабон парвоз қил.

Истасанг бир қисса, эй ровийки, эл кўп йиғлағай,
Ишқ аро кўрганларимнинг шарҳидин оғоз қил.

Биз ниёз аҳлию сен ноз аҳлисен, раҳм эт гаҳе,
Қўй ниёз этмакка бизни гоҳ, ўзунг ҳам ноз қил.

Гар десанг қатлим сўзинким йўқ дегум йўқ, эй Масих,
Ўлгум армон бирла, бир дам ҳам мени ҳамроз қил.

Раҳм озу жавр кўп қилмоқ санамлар даъбидур,
Гар қила олсанг ани кўпрак, бу бирни оз қил.

Берма, эй зоҳид, тааюндин ўзунгга имтиёз,
Ўзни элдин бетааюнлуқ била мумтоз қил.

Гар бегонамассен Навоийнинг ниҳоний дардини,
Ёна, эй ишқ, оҳи бирла ашкини ғаммоз қил.

* * *

Уйғониб субҳ уйқусидин меҳр шамъин тор қил,
Кўз очиб ҳаргўшадин бир фитнани бедор қил!

Кўзни афсунсоз этиб жонбахш лабдин нукта айт,

Сомирий сихрин, Масиҳо муъжизин изҳор қил!

Кўз тўла уйқу оғирлиқ солмоқ учун қўл очиб,
Ул муҳол уммид бирла бизни миннатдор қил!

Сеп қора ер узра хоб олуд кўзга су уруб,
Кўз етарча ерни ул су бирла нарғисзор қил!

Уйкудин ул гулни кўрмак гар муродим бўлмаса,
Кўзума, ё рабки, ҳар бир кипригин бир хор қил!

Дўст матлуб эрса ғафлат уйқусидин кўз очиб
Учмоқ уммиди, томуғ биймидин истиғфор қил!

Эй Навоий, тушта ул ой дедиким, васл истама!
Акс эрур туш, сен талабни улча мумкин бор қил!

* * *

Қаро кўзум келу мардумлуғ эмди фан қилғил,
Кўзум қаросида мардум кеби ватан қилғил.

Юзунг гулига кўнгул равзасин яса гулшан,
Қадинг ниҳолиға жон гулшанин чаман қилғил.

Таковарингга бағир қонидин ҳино боғла,
Итингга ғамзада жон риштасин расан қилғил.

Фироқ тоғида топилса туфроғим, эй чарх,
Хамир этиб яна ул тоғда кўҳқан қилғил.

Юзунг висолиға етсун, десанг, кўнгулларни,
Сочингни боштин-аёғ чин ила шикан қилғил.

Хазон сипоҳиға, эй боғбон, эмас моний,
Бу боғ томида гар игнадин тикан қилғил.

Юзида терни кўруб ўлсам, эй рафиқ, мени
Гулоб ила юву гул баргидин кафан қилғил.

Навоий анжумани шавқ жон аро тузсанг,
Анинг бошоғлиғ ўқин шамъи анжуман қилғил.

* * *

Хилъатин то айламиш жонон қизил, сариғ, яшил,
Шуълаи оҳим чиқар ҳар ён қизил, сариғ, яшил.

Гулшан этгим ишқ саҳросин самуми оҳдин
Ким, эсар ул дашт аро ҳар ён қизил, сариғ, яшил.

Шишадек кўнглумдадур гулзори ҳуснунг ёдидин,
Тобдоннинг аксидек алвон қизил, сариғ, яшил.

Оразу холинг била хаттинг хаёлидин эрур
Кўзларимнинг олдида даврон қизил, сариғ, яшил.

Лаългун май тутқил олтун жом бирла сабзада
Ким, булардин яхши йўқ имкон қизил, сариғ, яшил.

Фақр аро беранглик душвор эрур беҳад, валеқ
Хирқада тикмақ эрур осон қизил, сариғ, яшил.

Эй Навоий, олтину, шингарфу зантор истама,
Бўлди назминг рангидий девон қизил, сариғ, яшил.

* * *

Эй манга сенсиз баҳору боғу бўстондин малол,
Қайси бўстону баҳору боғким, жондин малол.

Сенсизин кўнглум тонг эрмас бўлса жаннатдин малул,
Не ажаб булбулға гулдин айру бўстондин малол.

Бўлмаса кофир кўзунг шайдоси мажнун кўнглума,
Ақлу донишдин танаффуру дину имондин малол.

Ишқ туғёнида юз кўрсатса гулрухлар не суд
Ким, топар муҳриқ иситқан меҳри рахшондин малол

Куйдурурлар доғи дафъ ўлсун малоли ҳажр деб,
Вой ангақим, воқиъ ўлған доғи ҳижрондин малол.

Қасрати пайконидин кўнглум торикмас, гарчи бор,
Эътидолидинки ўткач оби ҳайвондин малол.

Базм аро ҳар дам қадаҳ кўнгли тўла хуноб эрур,
Мен кеби гўё анга ҳам етти даврондин малол.

Қиблаи мақсад тиларсен дард ўкидин ғам ема,
Истаган тавфи ҳарам кўрмас муғилондин малол.

Чарх анжумдин қулоққа пахталар тикти магар,
Ғам туни топмиш Навоий чеккан афғондин малол.

* * *

Сарвнзим, йўқ ажаб, гар рўзадин топмиш малол
Ким, су ичмасдан топар пажмурдалиғ нозук ниҳол.

Йиллар оғзимким қурутмишсен зулоли васл учун,
Билдинг эркин шаммаеким, саъб эркандур бу ҳол

Кун туш ўлмай рўзаву иссиғдин ул ой қилди заъф,
Не ҳароратдур қуёш, ё рабки, топқайсен завол.

Рўза заъфидинки чикмас уйдин ўлмиш моҳи нав,
Заъф кўргилким, тўлун ойимни айлаптур ҳилол.

Рўза муҳри соғиниб дерменки, олсам тишлабон
Ҳар қачон кўрсам анинг ширин дудоғи узра хол.

Шарбатин дермен эзай жон ширасидин қил мадад,
Зулматингдин тийралик, эй Хизру чашмангдин зулол.

Элга шом ўлмиш, Навоийға юзунгдин субҳ эрур
Ким, соғинсун рўза шомин, бор эгач субҳи висол.

* * *

Қоматингға ҳар замон юз жилва, эй зебо ниҳол,
Нотавон кўнглумга ҳар бир жилвасидин ўзга ҳол.

Эврулур кўнглумда ул чобук хаёли ҳар кеча,
Шуълалиқ кўнглумни қилди чарх фонуси хаёл.

Бош қўяй дедим оёғи туфроғиға деди: қўй
Бўса истаб лаъли рангин сўрдум эрса, деди: ол.

Гунчайи хандонки, дерлар мунфаилдур оғзидин,
Лек кулмак бирла истар қилса дафъи инфиол.

Хатту холи ҳасратидин онча ашким оқтиким,
Бир кўзум тутти ғубору бир кўзумга тушти хол.

Давр хам қилди қадингни, гўшае тут, йўқ асо,
Негаким, дард-ўқ бўлур зоҳир алиф ёндашса дол.

Эй кўз, онсиз ўзга юз кўрмакни қилмишсен ҳавас,
Ҳажр тийғидин ўюл, ёхуд Навоийдин уёл.

* * *

Кирди туфроққа ҳилол, очти тўлун ойға жамол,
Ўн тўлун ойнинг қироғидин чу олдинг ўн ҳилол.

Су била шамъ учини ҳар лаҳза олдинг — ёруди,
Шуълани гарчи су бирла равшан этмақдур маҳол.

Елни тез айлабки, ўтдин су чиқардинг — турфадуру,
Лек туфроғи анинг кўзларга берди иктиҳол.

Йўқдин эттинг бор ҳар дам юз Масиҳи руҳбахш,
Лек унсурдин мужаррад барчаси жавҳармисол.

Турфадурум, ўт аро эктинг ниҳолу куймади,
Турфароқким, очти гул, гарчи ҳаданг эрдн ниҳол.

Кўз алам тўлгандаким, кўз тутмак ўлмас жуз алам,
Ани тутқилким, алам хайлини айлар поймол.

Бу ғазалнинг мақтабин матлаъ хаёл этган киши,
Эй Навоий, шояд эткай фаҳм сен қилган хаёл.

* * *

Эй латофат касбида ҳуснунгға ҳожатманд гул,
Юз гулистон ичра йўқ ҳуснунгға бир монанд гул.

Хилъати хазро била ул қомату рухсор эрур,
Рост бир сарвеки қилгайлар анга пайванд гул.

Юзу ғамзангдин, мужамдин қон ёш ар зояндадуру,
Йўқ ажаб чун бор тиканга доимо фарзанд гул.

Жолалар эрмас гули садбарг узаким айламиш,
Жисмини тишлар била ҳажрингда юз парканд гул.

Қайси важҳ ила юзунга даъво эткай чун эрур,
Ганжи ҳуснунгдин муҳаққар важҳ ила хурсанд гул.

Сарв сен, эй гулбузор, ар бўлса хушрафтор сарв,
Гул сен, эй сарви равон, гар қилса шаккарханд гул.

Эй Навоий, гар сўзунгни ёр эшитмас айб эмас,
Турғони бирла қулоқдур, лек эшитмас панд гул.

* * *

Оразингни боғ аро чун кўрди, хайрон бўлди гул,
Баргсиз қолди, нединким, бас паришон бўлди гул.

Бодадин гул-гул кўруб ул юзни, анинг ҳажридин,
Чок-чок ўлған кўнгулдек таҳ-батаҳ қон бўлди гул.

Гулузорим кишвари хусн ичра бўлди подшоҳ,
Рост андоққим, чаман мулкида султон бўлди гул.

Сайри боғ айларда даврон чашми захми дафъиға,
Ҳар тарафтин чобукум даврида қалқон бўлди гул.

Лаъли комимдур, қошимда келса ул гул хирмани,
Май тилар кўнглум, чу базмимда фаровон бўлди гул.

Кеча-кундуз қилма гулбонгингни бас, эй андалиб
Ким, санга беш кун бу гулшан ичра меҳмон бўлди гул.

Гул чоғи ёри сафар айлаб, Навоий жониға
Ҳар бири бир тоза қонлиғ доғи хижрон бўлди гул.

* * *

Ҳажр ўтиға истасанг ёқилмағайсен, эй кўнгул,
Ёрдин зинҳорким, айрилмағайсен, эй кўнгул.

Ваҳ, не толийдурки топмай умре истаб ёрни,
Чун сени ёр истагай топилмағайсен, эн кўнгул.

Буки қон бўлдунг десангким, ошкоро бўлмасун
Майл этиб ёшлар сари қотилмағайсен, эй кўнгул.

Десалар: Лайлому ортуқ хусн аро ё ул парий?
Гарчи Мажнунсен керак ёнғилмағайсен, эй кўнгул.

Қилди чун соқий лаби еткан қадаҳ хушунгни маҳв.
То абад зинҳорким, ойилмағайсен, эй кўнгул.

Ғунчасен ғамдин, вале соқий баҳори оразин
Очса билманким, недин очилмағайсен, эй кўнгул.

Давлати боқий Навойкдек эрур топмоқ муҳол,
То тамом ўзлукни фоний қилмағайсен, эй кўнгул.

* * *

Ёрдин келмиш манга бир турфа мактуб, эй кўнгул
Ким, эрур ҳар сатри, бал ҳар лафзи марғуб, эй кўнгул.

Лафз йўқ, ҳар ҳарфи жон ҳирзи, дағи ҳар нуқтаси

Мардумак янглиғ бияйних кўзга матлуб, эй кўнгул.

Айладим тумор агар тумор этар дафъи жунун
Бу мени қилмиш жунун илгида мағлуб, эй кўнгул.

Сафҳада эрмас муҳаббат шарҳиким келмиш кийиб,
Хуллайи кофургун бир турфа маҳуб, эй кўнгул.

Асру кўп такрор этардин ул парийваш номасин,
Бўлмишам эл ичра мажнунлуққа мансуб, эй кўнгул.

Ғайрдин сафҳангни қилғил пок, яъни айлама
Хотиринг лавҳини ҳар хат бирла маъуб, эй кўнгул.

Ғамдин озод ўлди хаттидин Навоий, бермаса
Бегига куллуққа хат бўлғайму маҳсуб, эй кўнгул.

* * *

Гулбунни ишратдин узгил барги пайванд, эй кўнгул,
Гунчадек бўл қон ютуб кулмакка монанд, эй кўнгул.

Қилма тарк эврулмак ул гул гирдиға булбул киби,
Қилсалар гар гунчадек парканд-парканд, эй кўнгул.

Оразу лаъли хаёли бирла сен то хастасан,
Нафъ этар гўёки бу заъфингға гулқанд, эй кўнгул.

Лаъли не кондиндурур, невчун ҳадис этмас дема,
Не ато бордур Масихоға, не фарзанд, эй кўнгул.

Оразинг очқач, демаким, ошиқ этма халқни,
Ўтқа бермаклик дурур куйдурма деб панд, эй кўнгул.

Бисмил этти сайд кўнглидек сени тийғи қазо,
Ёхуд ул лаб шавқидин қилдинг шакарханд, эй кўнгул?

Эй Навоий боқма тун-кун холию рухсориға,
Донаву сув бирла сайд ўлмас хирадманд, эй кўнгул.

* * *

Номаси кўйнумда баским, изтироб айлар кўнгул,
Ўпгали чикмоққа гўёким шитоб айлар кўнгул.

Тоза бутмиш эрди кўксум чоки, ваҳким, толпиниб
Чикқали ул рахнани ҳар дам хароб айлар кўнгул.

Ўқи захми йўлидин солсам ичимга номасин,
Бир фатила мархам ўрниға ҳисоб айлар кўнгул.

Чирмабон жон пардасин маншур уза воло кеби
Кўрмасун деб ғайр ани, гўё ниқоб айлар кўнгул.

Гунчадек қат-қат бўлуб қон ул мусофир шавқидин
Номаси янглиғ дамо-дам печу тоб айлар кўнгул.

Мубҳам эрмиш рукъаси давроннинг, асру ёваким,
Жонға бу андешадин ҳар дам азоб айлар кўнгул.

Эй Навоий, очти кўксумнинг тикилган чокини,
Номаси кўйнулда баским, изтироб айлар кўнгул.

* * *

Нолани ҳар нечаким элдин ниҳон айлар кўнгул,
Сени соғинғач яна беҳуд фиғон айлар кўнгул.

Ҳар нечаким ёшурурмен рози ишқинг халқ аро,
Бир маҳалсиз оҳ ила борин аён айлар кўнгул.

Май тарашшуҳ айлагандек чок бўлган шишадин,
Захмидин хунобасин ҳар дам равон айлар кўнгул.

Қасд этар кўнглумки, олғай лабларингдин коми дил,
Эмди таҳқиқ айладимким, қасди жон айлар кўнгул.

Кўз кўрар юзунгнию кўнглум мени расво қилур,
Зор этар кўнглумни кўз, бағримни қон айлар кўнгул.

Шуълаи кўкурд кўргузди қазо куйдурғали,
Дарди ишқ аҳлин буқим гардун гумон айлар кўнгул.

Эй Навоий, аввал ул номехрибонға учратур,
Кимниким мен бенаводек нотавон айлар кўнгул.

* * *

Гар етар ағёрдин юз минг жароҳат, эй, кўнгул,
Чунки бордур ёр учун бор айшу роҳат, эй кўнгул.

Каъба истарсен муғилон чекса тнл қайғурмағил,
Бемаломат топмади кимса саломат, эй кўнгул.

Менмену ул ой ғами сен ҳам агар мардонасен,
Дарду ғам чек, истама кому фароғат, эй кўнгул.

Кимга етқай васл иқболи агар ҳижрон аро,
Сенда бўлса ғам чекарга сабру тоқат, эй кўнгул.

Хурдаи розингни асра ғунча янглиғ қон ютуб,
Ҳар неча қилса жафо ул сарвқомат, эй кўнгул.

Дема ишқи сўзи кам бўлғай бошнмға урса тиф
Ким, бу судин сокин ўлмас ул ҳарорат, эй кўнгул.

Ўртадинг охир Навоийни шарори оҳ ила,
Анга невчун мунча кўргуздунг шарорат, эй кўнгул.

* * *

Юзини кўрди бадан чокидин хароб кўнгул,
Узулди, баски аён қилди изтироб кўнгул.

Чу бўлди жилвагар ул ганжи ҳусн ҳасратидин,
Хароблиғ қиладур хар замон хароб кўнгул.

Магар шиканжаи зулфунгға қолдиким, урди
Ўзига ғунча кеби мунча печу тоб кўнгул.

Балодурур ғами ишқинг сенинг вале юз вой
Ким, ул балодин эта олмас ижтиноб кўнгул.

Шарори оҳ масаллик ул ой ҳавосида кўр
Ки, пора-пора қилур кўк сари шитоб кўнгул.

Риоят айла судек соф халқ кўнглиниким,
Синар нафас била ул навъким ҳубоб кўнгул.

Навоий онча лабингдин дедики, бўлди анга
Тешилмаки била қон ичра лаъли ноб кўнгул.

* * *

Оташнн гул ғунчасидур ўтлуғу қонлиқ кўнгул,
Зор булбул тумшуғи чокидин афғонлиқ кўнгул.

Бўстонафрўз эрур хар ён ниҳон тухми анинг,
Ҳажр хуноби аро юз доғи пинҳонлиқ кўнгул.

Хаста жоннинг сўгида девонаедур мотами,
Кўкрагимнинг захмидин чоки гирибонлиқ кўнгул.

То бўлуб юз пора, хар бир пора зулфунг торидин

Бирга боғланди, баса топти паришонлиғ кўнгул.

Бирки хайрон бўлди ул оразға, кўрди халқдин
Ҳар нафас юз қатла ўз ҳолиға хайронлиғ кўнгул.

Ғунчалар эрмас тиконлар ичраким, ушшоқдек
Чархдин кўргузди ул ҳам неча лайконлиғ кўнгул.

Эй Навоий, кўнглунг олдурма, йўқ эрса сен ўлуб,
Не осиф, юз қатла гар қилса пушаймонлиғ кўнгул.

* * *

Эй кўнгул, бир навъ ўлубмен аҳли даврондин малул
Ким, эрурмен кимки андии яхши йўқ, андин малул.

Ҳажр агар будур, нетай мен жонни, жон нетсун мени
Ким, эрур ҳар лаҳза мендин жону мен жондин малул.

Тенгри халқ этмиш мени гўё малолат чеккали
Ким, даме йўқким, эмасмен халқи нодондин малул.

Неча диним узра титрай дилраболар кўйида,
Эй, мусулмонлар, бўлубмен кофирстондин малул.

Истасанг мақсад, қадам кўй, таън тошидин не бок,
Каъба топти бўлмағай хори муғилондин малул.

Эй кўнгул, фикрингни қилким, дўсту душманлар юзун
Кўрмас эрди, бўлмаса сен зори хайрондин малул.

Эй муғанний, тут «Ироқ» оҳангию кўргуз «Ҳижоз»
Ким, Навоий хотири бўлмиш Хуросондин малул.

* * *

Урармен кўксума тошлар, ғам эткач қасди жон ҳар дам,
Қоқармен бу эшикниким, етар бир меҳмон ҳар дам.

Ўлук топти бузуғ ичра мени мажнунни, гўё чуғз
Навоҳи аҳлин оғаҳ қилғали тортар фиғон ҳар дам.

Ҳамоно туфроғимни лаългун қилмоққадур буким,
Келур бағрим шикофидин лабинг шавқида қон ҳар дам.

Магар мажнун кўнгулга ҳар дам айлар ул парий жилва,
Йўқ эрса не учун ўздин борур бу нотавон ҳар дам.

Очар гўё сабо ул гул юзидин ҳар замон бурқаъ,
Буким бир фитна бирла кўзгалур аҳли замон ҳар дам.

Совуғ оҳим бурудат солди олам ичра, қиш эрмас,
Булут йўқ — дуди оҳимдин кўрунмас осмон ҳар дам.

Керак ҳар дам қадаҳким, май суйи ҳар лаҳза қайтаргай,
Буким, даврон жафосидин етар оғзимга жон ҳар дам.

Бу манзилдин манга йўл азмиға боисдурур буким,
Етар бир корвон ҳар дам, ўтар бир корвон ҳар дам.

Дамо-дам жавр ила буздунг Навоий кўнглин андоқким,
Бузулғай мулки, бир зулм этса шоҳи комрон ҳар дам.

* * *

Сарви озодимни боғ ичра хиромон истарам,
Сабзасин сарсабзу гулбаргини хандон истарам.

Дард жононимда, балким юз алам жонимдадур,
Йўқки, жононимға, бал жонимға дармон истарам.

Тийрадур вайроним онсиз, ваҳ, яна бир қатла ҳам
Ул қуёшни байтул-эхзонимда меҳмон истарам.

Нафъ етар бўлса хино янглиғ кафи пойингға қон,
Чок этиб кўксум ани бағримда пинҳон истарам.

Эй Хизр, ҳайвон суйи тут дам-бадамким ёр учун,
Садқа қилмоқлик учун ҳар лаҳза бир жон истарам.

Муждае бергил мизожи сиҳҳатидин, эй табиб
Ким, бу пайғоминг учун жонимни қурбон истарам.

Ўқ кеби қаддин кўруб афтода чун кўр ўлмадинг,
Эй Навоий, кўзларингда нўғи пайкон истарам.

* * *

Мувофиқ кийдилар, бўлмиш магар наврўз ила байрам,
Чаман сарви ёшил хилъат, менинг сарви равоним ҳам.

Чаман сарви қолиб ҳайрон, менинг сарвим қилиб жавлон,
Анинг шайдоси бир деҳқон, мунга шайдо бари олам.

Чаман сарви қолиб бебар, менинг сарвим бўлуб дилбар,
Ани ел айлабон музтар, бу елдин секретиб адҳам.

Кўнуб ул сарв уза булбул, чекиб гул шавқидин ғулғул,
Бу сарв узра очилиб гул, анга тердин тушуб шабнам.

Қилиб оҳим сари парво, буён майл этмадинг қатъо,
Сабодин, эй қади раъно, бўлур ҳам сарв гаҳ-гаҳ ҳам.

Бу боғ ичра май, эй соқийки, бормен асру муштоқи
Ки, анда сарв ҳам боқий эмас, гул аҳди ҳам маҳкам.

Навоий, кўйин эт манзил, юзу қаддиға бўл мойил
Ки, боғ этмас сени хушдил, гулу сарв айламас хуррам.

* * *

Лаҳза-лаҳза кундуз анинг зулмини ёд айларам,
Кеча ўз жонимға бедод узра бедод айларам.

Ақл ёд айлаб, яна ҳижронида бўлсам хамуш,
Чун жунун тугён қилур, беҳост фарёд айларам.

Бўйни боғлиқ кул қилур, кўргач агарчи ҳажрида,
Ўзни юз таъкид ила ишқидин озод айларам.

Ишқ сайли чун ўтар, топмон тилаб осорини,
Ҳар неча кўнглумга тархи сабр бунёд айларам.

Қуш қочар сайёд домидин, ажаб қушменки, мен
Зулфин истаб орзуи доми сайёд айларам.

Ақлу хуш, авроқу ажзосин жунун оҳи била
Девбод ўткан кеби борини барбод айларам.

Соқиё, муҳликдурур қайғум ушул уммид ила
Ким, майи жонбахш тутқунг, хотирим шод айларам.

Фақрдин юз йилчилик йўл мен йироқ, аввал далил
Буки, фақр ойинини ўзумга иснод айларам.

Эй Навоий, зулмким, номехрибон моҳим қилур,
Мехрибон шоҳимни кўргач, қичқириб дод айларам.

* * *

Дам-бадам хар кун ул ой бедодини ёд айларам,
Кеча турлук-турлук ўз жонимға бедод айларам.

Юз жафо қилса манга, бир қатла фарёд айламон,

Элга қилса бир жафо, юз қатла фарёд айларам.

Зулфу юзи ҳажридин ғам шоми анжум гулларин,
Тунд боди оҳдин ҳар лаҳза барбод айларам.

Ўзни қатл уммидию ағёр қатли биймидин,
Лаҳзае шод айласам, юз лаҳза ношод айларам.

Қомату рухсоридин бўе топармен, эй рафиқ,
Буки ҳар дам гулшан ичра майли шамшод айларам

Сўрманг, эй ушшоқ, мендин нукта пири ишқ деб,
Негаким куймак била ўлмакни иршод айларам.

Эй Навоий, ҳар жафо келса ул ойдин элга ҳам,
Рашкдин мажмуъин ўз жонимға иснод айларам.

* * *

Ёғлигинг илгимда, ашкимни равона айларам,
Кўзга суртуб, ашк аритмоғни баҳона айларам.

Ул кўзумга чун етиб таскин топиб гирёнлиғи,
Кўздин олғач, яна ашкимни равона айларам.

Яна еткач, кўзга ашким турса олурмен ани,
Яна борса, чорасин бу навъ яна айларам.

Кўзда кирпикларни тиллар айлабон ҳар ториға,
Заъфи ҳолим кўз тили бирла фасона айларам.

Балки ҳар ториға жоним риштасин чирмаштуруб,
Жонима касби ҳаёти жовидона айларам.

Бир қадаҳ берсангки, тутса муғбача, эй пири дайр,
Нақди дин сармояи жоми муғона айларам.

Э, Навоий, токи бўлмишмен фано дайрида маст,
Ақлу дин ташвишидин фориғ тарона айларам.

* * *

Не ул кулоққа етар, арзи ҳол адо қилсам,
Не ул кўнгулга ёқар, нақди жон фидо қилсам.

Кўнгул шикофиға ул кўй туфроғи қаниким,
Бу хушк дору ила захмима даво қилсам.

Керак қуёш дирами танга бўлса байъона.
Чу Юсуфумни ики даҳрға баҳо қилсам.

Фигонки, ишқ чекар боғлаб ани бўйнуғма
Нечаки зуҳду вараъ пардасин ридо қилсам.

Кўзумга даҳрни ҳар лаҳза тийрароқ айлар,
Саводи холингга ҳар неча кўз қаро қилсам.

Ишим чу савмаа шайхи била тузалмади, кош
Ки, эмди майкада пириға илтижо қилсам.

Навоиё, чу сабо ҳамнафасдур ул гулга
Не бўлди, сарсари оҳимни гар сабо қилсам.

* * *

Ҳажр коним тўккудекдур, буйлаким зор ўлмишам,
Бот қутулғум гарчи бас қоттиғ гирифтор ўлмишам.

Уйлаким, урён танимға ёғди тош ҳижронида,
Эй Масиҳ, асра дамнингким, беҳад афгор ўлмишам.

Кеча тегранг айланиб, кундуз юзум девор уза,
Уйдаги парвонадин гўё намудор ўлмишам.

Мумкин эрмас мен қори сойилға кўюнг фурқати
Хоссаким, ишқ офатидин саъб бемор ўлмишам.

Кўйи девориға орқам ёпишиб, мен волиҳи
Суврати наззорасида нақши девор ўлмишам.

Гар кўрунмас ул парий, истаб анга якранглик,
Заъфдин мен телба ҳам эмди паривор ўлмишам.

Эй сабуҳ аҳли, мени бир жом бирла тиргузунг
Ким, ўлум ҳоли хумор илгида бедор ўлмишам.

То мулозим пири дайр ўлди, муродим муғбача,
Сокини дайру муқими кўйи хаммор ўлмишам.

Эй Навоий, сарв бирла гулни найлай, чунки мен
Волаи бир гул узори сарв рафтор ўлмишам.

* * *

Васл баргин узки, мен ҳижрон гулин бўй этмишам,
Меҳр таркин тутки, мен меҳнат била хўй этмишам.

Нахли қаддингғаки, бердим кўз ёшидин парвариш,
Эмди бош тортарки, ёшдин юз сари жўй этмишам.

Ҳар сари жавлон қилиб еткач манга чектинг, инон
Бу экин журмумки, йўлунгда бошим гўй этмишам.

Нома ичра чирмашибон санга еткайменму деб,
Оразим қахбаргу жисмим риштасин мўй этмишам.

Май бўлуб ашким, ғизо бағрим, суруд афғонларим,
Келинг аҳли ишқим, ғам хайлиға тўй этмишам.

Шайх боқий бўлсуну зарқ ичра тинмаслиғки, мен
Тинмишам токим фано дайри сари рўй этмишам.

Топмадим гулчехралардин шаммае бўйи вафо,
Эй Навоий, нечаким елдек таку пўй этмишам.

* * *

Сендин айру то асири дарди ҳижрон қолмишам,
Буки ўлмаи қолмишам, ҳолимға хайрон қолмишам.

Хонумонимни ғаминг торожи барбод айлади,
Хонумон бориб алохону аломон қолмишам.

Ишқ даштининг самуми ҳулласин айлай паноҳ,
Хайли ғам яғмосидин мундоқки урён қолмишам.

Дарду ғамдин ёшуна олман камоли заъфдин,
Хурдабинларнинг кўзидин гарчи пинҳон қолмишам,

Даштдин Фарҳоду Мажнунни йиғиб мушфиқлари,
Мен ғариб ул навъким, ғули биёбон қолмишам.

Васл даври жомидин аҳбоб сармаст ўлдилар,
Дайр аро тек бир ман-ўқ махмури даврон қолмишам.

Эй Навоий, учти булбуллар хазонда боғдин,
Мен қанотсиз қуш масаллик айлаб афғон қолмишам.

* * *

Ул қуёшқа, ваҳ, не ҳад бирла битик айлай рақам,
Нома элтур қуш малак бўлғай, магар ҳад бўлса ҳам.

Таййи арзинг бўлса, эй пайки сабо, номамни элт,
Йўкса қатъ ўлмас бу йўл урмоқ била қосид қадам.

Қосидо, жон нақдини ҳам топшурурмен, номаға,
Чун илик сунса, аёғиға нисор эт жонни ҳам.

Сен бориб келгунча, эй қосид, ўзумда бўлмағум,
Жон етиб оғзимға шавкунг шиддатидин дам-бадам.

Англамонким, ул ҳарамда бор топкунг, йўкса йўқ,
Бор топсанг ҳам, олиб номанг ўқурму ул санам?

Гар ўқур ҳам бўлса, радму бўлғуси ёхуд қабул,
Ҳам қабули тушса, ёзғайму жавоб, айлаб карам?

Эй Навоий, нома ул ён ёзғали не ҳад санга,
Тут фироқ ичра висолининг хаёлин муғтанам.

* * *

Ишқ ила бўлдум масал, савдо била афсона ҳам,
Шукрлиллоҳким, яна ошиқмену девона ҳам.

То унутди ошнолиғ расмин ул бегонаваш,
Ошно йиғлар менинг ҳолим кўруб, бегона ҳам.

Ғам туни мендурмен оху ашқдин шамъим ўчуб,
Бошима емрулғали турмиш бузуғ қошона ҳам.

Элга меҳринг бор, бузуқ кўнглумга ҳам бир зарра боқ
Ким, қуёшнинг тобидин маҳрум эмас вайрона ҳам.

Эй малоҳат шамъи ҳар соат мени куйдурмаким,
Кўп ёрумас шамъ агарчи ўртанур парвона ҳам.

Йўқ, бу дайр ичра берур жоми ажал таъмини май
Ким, эрур паймона тўлмоқдин нишон паймона ҳам.

Эй Навоий, гар десанг, ул турфа қушни сайд этай,
Риштайи жисмингни дом эт, кўз ёшингни дона ҳам.

* * *

Кўнглуму жоним фидо оғзиға, гуфториға ҳам,
Куфриму диним доғи зулфиға, рухсориға ҳам.

Итти қонлиғ кўнглум, узгил ғунчаларни, эй сабо
Ким, анга кўз солмайин, балким намудориға ҳам.

Зор кўнглумга агар боқиб ани зор айладинг,
Жони беморимга ҳам боқ, жисми афгоримга ҳам.

Борғач ул сарви равон, жисмимда жон қолғаймуким:
Қаддиға жон риштаси боғланди, рафториға ҳам.

Мен киму дин, эй мусулмонларки, бир кофир кўруб,
Жон фидо қилдим чалипосиға, зуннориға ҳам.

Даҳр боғининг гули ўтдур, бийик ашжори дуд,
Елга бер ул гулни ҳам, ўт солғил ашжориға ҳам.

Эй Навоий, даҳр йўқу бори тинмаслиғдурур,
Тинғасен, гар қилмасанг парво йўқу бориға ҳам.

* * *

Менки, даврон зулмидур кўнглумга, балким жонға ҳам,
Найлай олғаймен ангаким, зулм этар давронға ҳам.

Кўр ғамим афзунлуғин ҳар дамки, ашким хайлининг
Қатраси баҳр ўлди, эмди айланиптур қонға ҳам.

Ёпмангиз Фарҳод ила Мажнунниким, меҳнат тўзи
Сатр учун басдур манга ҳам, ул ики урёнға ҳам.

То топибмен ишқи ўти бирла тийғи захрини,
Исо анфосиға боқман, чашмаи ҳайвонға ҳам.

Гоҳ кўнглум ғунчасин истар, гаҳе пайконини
Ким, кўнгул бордур муносиб ғунчаға, пайконға ҳам.

Нилуфар нақш айлаб айвонингға мағрур ўлмағил,
Йўқ, вафо нақши чу бу нилуфарий айвонға ҳам.

Муддаийлар чун Навоий ишқин англаб, жониға
Қасд қилғанлар эмиш, боре денгиз жононға ҳам.

* * *

Эй, кўнгулга юз туман бедод сендин, жонға ҳам,
Мунча бирла рашк андин мунга, мундин онға ҳам.

Мовию гулгун тўн эрмаским, кўзу кўнглум аро,
Суға доғи тушмиш ул усрук, бўялмиш қонға ҳам.

Хусниға ҳайронмен ул янглиғ, мени ҳайронки эл,

Ҳам анинг хуснига ҳайрондур, мени ҳайронга ҳам.

Эл бузуғ кўнглин сўра борған эмиш ул ганжи хусн,
Ранжа қилгайму кадам, ё раб, бизинг вайронга ҳам.

Ламъаи пайконидинму кўнглум ичра тушти ўт,
Йўкса кўнглумдин ўқиға тушти ўт, пайконга ҳам.

Қил гадойингга вафо, эй хўблар султониким,
Бевафолиғдур гадоға умр иши, султонга ҳам.

Эй Навоий, давр аёгин тут ғанимат, ушбу дам
Ким, саботе йўқтурур бу даврға, давронга ҳам.

* * *

Борди ёру тўзмон эл бормоққа ҳам, турмоққа ҳам,
Чин десам, рашк ўлтурур тангрига топшурмоққа ҳам.

Кўрсам ул юз кўзгусин тағъийр ваҳмидин эмас,
Қаттиқ оҳ урмоққа ҳад, сокин нафас урмоққа ҳам.

Ул паридин лутф агар зулм ўлса андоқ телбамен
Ким, шуурим йўқ севунмакликка, қайғурмоққа ҳам.

Ўлтуруб ёниға мен киммен юзин ўпмоққаким,
Йўқ ҳадим кўйида ер ўпмакка, ўлтурмоққа ҳам.

Нотавон жисмимда юз новак фироқинг хайлидин
Ким, кучим етмас бирин тортарға, синдурмоққа ҳам.

Демагил ишқин ниҳон тутқил мени урёнғаким,
Тиғи захмин йўқ нимама боғларға, ёшурмоққа ҳам.

Тут Навоий, ишқи зулмин хуш чу йўқтур ихтиёр,
Ул кўнгул олмоққа ҳам, сен кўнглунг олдурмоққа ҳам.

* * *

Ақлу жон қасдида кўрдум ул кўзу мужгонни ҳам,
Чектим ул мужгону кўз оллида ақлу жонни ҳам.

Новакинг еткач қизиқ кўнглум йиғочин куйдириб
Қатрайи су янглиғ ошом айлади пайконни ҳам.

Кўз ёшимни қон қилиб, бағрим су эттинг эй фироқ,
Йўққи ёлғуз суни қон қилдинг, су қилдинг қонни ҳам.

Ишқ даштида қуюндек хоксорингмен, гаҳе,
Истасанг ушшоқни, ёд эт бу саргардонни ҳам.

Гўйдек бошим неча раҳшинг аёғи зарбидан.
Пўя қилған, гаҳ-гаҳе еткур анга чавгонни ҳам.

Эй тавонгар, нечаким қасрингни қилдинг зарнигор
Асру ҳолий кўрма дарвеш ўлтурур вайронни ҳам.

Кўнглум олиб бордингу қолмиш манга бир хаста жон,
Ҳар қачон келсанг Навоий топшурур қолғанни ҳам.

* * *

Бу кун аҳли жаҳондин хаста хотирмен жаҳондин ҳам
Демон аҳли жаҳон бирла жаҳон, биллаҳки, жондин ҳам.

Мени жону жаҳондин ҳажр вақтиким малул эткай,
Ватан ё мулкдин худким десун, бал хонумондин ҳам.

Кўнгулдин жонға еттим, эй ажал, неткай халос этсанг,
Мени ул телбадин, ул телбани мен нотавондин ҳам.

Не айрилмоқ дурурким, ёр то айрилди, айрилмиш
Кўнгул мендин, фиғон кўнглумдину ўтлар фиғондин ҳам.

Манга жононсиз ўлмоқ яхшироқ, эй Хизр, юз қатла,
Кетурсанг мужда ўлмоқ бирла умри жовидондин ҳам.

Нафас қатъ ўлди ул юз фурқатидин, кўзгу келтурманг
Ки, мен эмди қутулдим ибтилоқим имтиҳондин ҳам.

Ёмон яхшиға кўп зулм этмагилким, гар будур даврон,
Қутулғунг, кимки андин яхшироқ йўқ, мен ёмондин ҳам.

Итига туъма, дарбониға бўлсун муттақо ўлсам,
Таним ул кўйдин олманг, бошим ул остондин ҳам.

Фақиҳу—Қаъба, ринду — майкада, хушдур Навоийким,
Сенинг ёдинг била мундин эрур озоду андин ҳам.

* * *

Чаманда мунисим не сарв эрур, не гул, не сунбул ҳам,
Манга сарве керакким, сочи сунбулдур, юзи гул ҳам.

Ажаб йўқ тўлғаниб жисмим, қорарса субҳи айшимким,
Тушуб ул кокул узра чин, юзига тушти кокул ҳам.

Деманг ул шўх ила асҳоб базмин қил тафарружким,
Талаффуз айлай олман бу ҳикоятни, тахайюл ҳам.

Юзунг бирла куёш таърифида гар давр эрур ҳосил,
Келур занжири зулфунг васфида лозим тасалсул ҳам.

Юзу каддиға хуру тубий ўхшар дебсен, эй воиз,
Йироқ эрмас сўз айтурда гаҳе қилсанг тааммул ҳам.

Чекиб кўхи фироқия сабр қилдим, васлиға еткач
Фигон чексам ажаб йўқ мунча-ўқ бўлғай таҳаммул ҳам.

Юзунг шавқида кўнглум оҳи шамъу гулга ўт солди
Ки, куйди нотавон парвонаву кул бўлди булбул ҳам.

Ғанимат англасун булбулни гул етгачки, бўстондин
Учар гул яфроғи ҳам, қолмас учмай гарчи булбул ҳам.

Хумор ўлтурмиш эрди бўлмасанг муғ дайриға озим,
Бу ишга, эй Навоий, айлади тенгри сени мулҳам.

* * *

Вайронаедур масканим, андин манга бисёр ғам,
Оҳим била эшикта ўрт, ашким била девор нам.

Нўшидин элга гуфтуғу, эй ҳажр ичармен мен оғу,
Кош ўлсуму кўнглумни бу андуҳдин кутқорсам.

Қил ишқ дайрида мақар, суккониға солғил назар
Ким, бор бу мажмаъ ичра ҳар дурдийкаши хаммор Жам.

Ҳар ерки анда бир нафас, ишратқа топсам дастрас,
Юз қатла айлармен ҳаваским, бўлса эрди ёр ҳам.

Соқий, бугун майни унут, мендек даме хуноба ют,
Мутриб навоий навҳа тут, созингға боғла тори бам.

Десамки, эй бадмеҳр ўғул, юзунг кўруб ой тутти йўл,
Дер: ер қуйи гар борди ул, бир шабрави айёр кам.

Мискин Навоий берса жон, эй дийда, ҳар дам тўкма қон,
Ул ҳар неча қилса фигон, сен асрағил зинҳор дам.

* * *

Ҳар киши ёр оллида дер чинни ҳам, ёлғонни ҳам,
Ваҳки, ул бовар қилур воқиъни ҳам, бўҳтонни ҳам.

Жонға етгим мухталиф асҳобидин, ул дилрабо,
Уйлаким кўнглумни олди, кош олса жонни ҳам.

Муддаилар буйла ҳамроз ўлсалар ёр оллида,
Ўзга тутмоқ фарздур ўлмакни, бал ҳижронни ҳам.

Сўз дей олулар гаҳу бегах, маҳаллу бемахал,
Бас маҳалдур, тарк қилсам мулку хонумонни ҳам.

Чунки бағрим қонини кўз йўлидин оқиздилар,
Дам-бадамдурким, сурубтурлар саросар қонни ҳам.

Эй кўнгул, даҳр аҳлиға йўқ ваъдаю паймон дуруст,
Неча куйгунг сен доғи, уз ваъда, буз паймонни ҳам.

Ҳошалиллоҳким, Навоий айлағай тарки вафо,
Бевафо кофирлар олса жонни ҳам, имонни ҳам.

* * *

Хўблар ошиқларин ношод этарлар, шод ҳам,
Ваҳки, бизга ёримиздин лутф йўқ, бедод ҳам.

Турфа кўрким, жаври бирла доғи ғамнок айламас,
Гарчи раҳму илтифоти бирла қилмас шод ҳам.

Йўқки, лаъли нўшидин қилмас ҳаётим фикрини,
Ғамзаи хунрезин этмас жонима жаллод ҳам.

Маҳвашидин кимсага меҳр ўлмаса, хуштур жафо,
Меҳр бунёдин йиқиб, қилмас жафо бунёд ҳам.

Жон берибким, хора ё пўлод етмас ёрдин,
Бу жафони торта олмас хора бал пўлод ҳам.

Соқиё, бир жом ила бу ғамни ёдимдин чиқар,
Гарчи ҳолим шиддатидек чарх бермас ёд ҳам.

Илтифот этмай, Навоийни қилур ҳар дам ҳалок,
Мавт маъхудиға гар таъйин эмас миод ҳам.

* * *

Ер узра тим-тим қон ёшим гўёки томмас дам-бадам
Ким, нақди васлинг байъиға кўзлар санар бир-бир дирам.

Ишқингда бўлғач хоки раҳ, бўлдум балокашларға шах,
Ғам хайлидин тортиб сипаҳ, оҳ ўтидин чектим алам.

Бир қатла кўрсанг ани, бас, таън этмагай эрдинг хавас,
Ишқиға, эйким, ҳар нафас бизни қилурсен мутгаҳам.

Эй сарв кадди маҳлиқо, тенгри қачон кўргай раво
Мендин вафо узра вафо, сендин ситам узра ситам.

Йўқ фикри бу девонанинг, титрар ичи ҳамхонанинг
Ким, сакфи бу вайронанинг ашким суйидин бўлди нам.

Мутриб, навое ком тут, муғ дайрида ором тут,
Соқий, лаболаб жом тутким, қасди жоним қилди ғам.

Берганга ғам даҳри дани майхона басдур маскани
Ким, бода дафъ айлар ани, етса кишига ҳар алам.

Дайру ҳарамда сар-басар, ул юздин истарлар хабар,
Кўп ҳам низоъ этма агар ул дер самад, бу дер санам.

Дединг топиб жонон иси, топтим лабидин жон иси,
Келур бу сўздин қон иси, тинма, Навоий, асра дам.

* * *

Ёрға еткач алам, тутти кўнгул хайлини ғам,
Шаҳға чун ранже етар, ранжур ўлур мулк аҳли ҳам.

Ёр уйдин чикмаса, олам кўзумга тийрадур,
Чун қуёш чикмас, жаҳондин муртафиъ бўлмас зулам.

Не ҳароратдур сангаким, куйди андин оламе,
Уйлаким ўртар жаҳонни меҳр ўти урғач алам.

Не арақдурким, ичинда ғарқадур нозук танинг,
Барги гулдекким, гулоб ичра чўмар сар то қадам.

Сарвға боғ ичра ҳар ён жилва қилмоқ хуштурур,
Соядек невчун ётибдур сарви гулзори Эрам.

Сенсиз ичмак уйладурким марг жоми ичра захр,
Оби хайвон бирла гар бўлса лаболаб жоми Жам.

Эй Навоий, садқаси бўлғил алам дафъи учун,
Мен ўлуб, гар ул саломат бўлса, ҳеч эрмас алам.

* * *

Жонға кўксум чокидин жононни меҳмон айладим,
Гавҳаре топтим, ани кўнглумда пинҳон айладим.

Кавкаб эрмас, пахталар тикмиш қулоғига сипехр,
Ул қуёш ҳажрида тунлар, баски, афғон айладим.

Жонға, эй гул, хори ғам кўп урдунг, эт ваҳм эмдиким,
Ҳар бирин бир новаки оҳимға пайкон айладим.

Кўксум узра ҳар не марҳам эрди, ашк оқизди, вой
Ким, саломат тарҳин ул су бирла вайрон айладим.

Фитна тоши ё саломат соҳили тенгдур манга
Ким, ҳубоби ашқдин бошимға қолқон айладим.

Боиси мақсуд— зоҳид зухд қилди, мен — фано
Фақр иқболидин ул мушкулни осон айладим.

Эй Навоий, боғлаб эрди Каъба эҳромин кўнгул,
Кўйидин бир нукта шарҳ айлаб, пушаймон айладим.

* * *

Эйки аввал қоматинг васфини шамшод айладим,
Сарви жаннат бўлки, эмди сени озод айладим.

Ўзгаларни давлати васлингда хуш тут, чунки мен
Хаста кўнглумни ғами ҳижрон била шод айладим.

Хоҳ сен ёр ўл манга, хоҳ ўзгаларнинг ёри бўл,
Чун мен ўз таъбимни бекасликка муътод айладим.

Мужда бер, эй шайхким, тортиб надомат оҳини,
Булҳаваслиқ жузви авроқини барбод айладим.

Неча мен маҳрум ўлуб бўлғай анга маҳрам рақиб,
Шукрким, ғайрат тариқин оқибат ёд айладим.

Ул вафосиз ишқини тарк этмагунча тинмадим.
Не ёмон соатда бу шум ишни бунёд айладим.

Эй Навоий, ҳеч билмонким, уноғойму кўнгул,
Анга мунча ажнабий сўзларки иршод айладим.

* * *

Ҳарир кўнглаку кўксин наззора айламадим
Ки, кўнглак ўрнига кўксумни пора айламадим.

Демаки, кўксини мен мунча пора қилмаймен
Ки, ани мен худ ўзум мунча ёра айламадим.

Фироқ шоми ўзи доғи тийрадур ёлғуз,
Духони оҳим ила ани қора айламадим.

Дема неча туганинг бор, билмон аъдодин,
Агарчи харгиз аларни шумора айламадим.

Улуска ишқим ўтин кўксум оҳи фош этти,
Мен ани ишқим ила ошқора айламадим.

Эл истихора қилур тавбаға сахаргаҳу мен,
Бажуз сабуҳи учун истихора айламадим.

Навоиё, мени ул маст базмидин сурди,
Йўқ эрса ком ила андин канора айламадим.

* * *

Кеча ул маҳвашни ёд айлаб фаровон йиғладим,
Меҳрим ошти субҳдек ҳар нечаким қон йиғладим.

Шамъ аввал оҳшом-ўқ куйди фиғоним ўтидин
Ким, мен ўт сочқон булутдек тортиб афғон йиғладим,

Тун қоронғу, кулба хилват, ҳажрдин кўнглум тўла,
Тош уруб кўксумга то бор эрди имкон йиғладим.

Ёр ҳажридин кишига айта олмас ғуссани,
Кўнглум этти шарҳу мен маҳжуру пажмон йиғладим.

Чарх ҳам тўкти қуёшнинг ҳажридин кавкаб, вале
Йиғламоқ ул эрдиким, мен зор гирён йиғладим.

Субҳдек хуршид васлидин агар кулсам не тонг
Менки, субҳи васл учун кўп шоми ҳижрон йиғладим.

Эй Навоий, тош эшитса навҳа қилғай ошқор,
Йўқ ажаб гар бир тун ўз ҳолимға пинҳон йиғладим.

* * *

Лола рўюм бордию ишқин ниҳоний асрадим,
Кўзда қон кўнглум аро доғин нишоний асрадим.

Айлади бир оҳ дуди бирла элга ошкор,
Ишқ ўтин нечаки кўнглумда ниҳоний асрадим.

Ҳар замон кўнглум ҳалок ўлса не ғам, чун жон аро,
Лаблари шавқидин оби зиндагоний асрадим.

Зойил эрмас ишқ бир соат кўнгулдин, войким,
Ани жонимға балойи жовидоний асрадим.

Бўлса меҳмоним ити, кўнглумни қилса туъма ҳам
Айб эмас невчунки, мундоқ кунга ани асрадим.

Нақди жонимни бериб май келтурунг, эй дўстлар
Ким, ани ичмак учун бир дўстгони асрадим.

Хонумоним гар қора бўлди, Навоий, не ажаб,
Мен чу бир тун ул кўзи, қоши қорани асрадим.

* * *

Ишқ ўтидин танда андоқ саъб ўлубтур куймаким
Ким, шарарлар торидин гўё тўқилмиш кўнглаким.

Бағриму кўнглум итига тўъмалиқ душвор эди,
Шукрким, чок ўлди ишқинг тиғи бирла кўкрагим.

Заъфдин кўюнга бордим сурганиб атфолдек,
Раҳм қилғилким, бу йўлда ҳаддин ошди эмгаким.

Дема уйқусиз кўзунг ҳажрим туни очилмади,
Не қила олғай ажал уйқуси бирла сергаким.

Бир қадам вайронима қўйким, ғамингдин туну кун
Юзга илгимдур сутун, туфрокқа ботиб тирсаким.

Дард кўрким, дев сийратлар биландур ул парий,
Гарчи бор андин малак хайлиға доғи тергаким.

Эй Навоий, ҳажридин йиллар қуюб, ул бевафо
Демадиким, найлар ул ушшоқ ичинда эртаким.

* * *

Шоми васлингни кўруб, субҳи дилафрўз дедим,
Субҳи ҳажрингға етиб, шоми жигарсўз дедим.

Тенг кўрунди кўзума васл аро каду зулфунг,

Кеча кундузни кўруб тенг, ани наврўз дедим.

Ишқидин тонди кўнгул, солди қора кунга фироқ,
Ажаб эрмас, гар ани қалби сияхрўз дедим.

Чини зулфунг ғами муҳлик дедим, ўлтурма мени,
Чин дедим, ҳар неки мен зори ғамандўз дедим.

Янги ўрганди кўнгул булбули ул гул юзига,
Тонг эмастур, агар ул қушни навъомуз дедим.

Тикти панд игнасин даҳр эли кўнглум ярасин,
Халқ нишини бу маъни била дилдўз дедим.

Эй Навоий, ёруди шомим ул ой партавидин,
Не таажжуб, гар ани моҳи шабафрўз дедим.

* * *

Жунундин уйла туфроғ ўлди жисми ранжпарвардим
Ки, ҳар тош урсалар атфол жисмимға, чиқар гардим.

Неча ҳажринда ўлсам оҳу ашқимдин солиб тўфон,
Вале қўйманг, кўрарга келса сарви нозпарвардим.

Йўлида баски қўйдум чехра санчилған хасу хошок,
Сомонлар билки чекмиш қаҳрабодек чехраи зардим.

Паёпай не экин абри баҳордин чоқин тушмақ,
Булут узра бир учқун солди гўё шуълаи дардим.

Қуёндек гар талаб даштида йўқ мен етмаган водий
Не ғам, саргашталиқда учраса моҳи жаҳонгардим.

Вафо бўстонин ашқим бирла сероб айладим, умре
Эрур ғам новаки-сарвим, бағир парголеси вардим.

Муҳиқдур, эй Навоий, ул парий мендин малул ўлмоқ,
Нединким, қўйида девоналиғни ҳаддин ўтқардим.

* * *

Баҳору боғдин ортар малолату дардим
Ки, йўқ чаман аро гулбарги нозпарвардим.

Меники, ул юзу хат дардманд этти, не тонг,
Баҳору сабзани кўрмақдин ортмоқ дардим.

Баҳори ҳусн таманноси ичра барги хазон,
Сиришк қонларидин бўлди чехраи зардим.

Баҳор ёмғури раҳмат саҳобидиндур агар,
Ёғарда қўймаса чиқмоққа кўйидин гардим.

Биҳиштнинг чечагу марғзоридин не осиф,
Мангаки, ул хату юз келди сабзаю вардим.

Жаҳон хаёлидин андоқки, фард қилди мени,
Сипехр меҳнатини кўрмасин маҳи фардим.

Навоий айлади шабзиндадорлиғ, неткай
Ки, етса бошиға бир кеча моҳи шабгардим.

* * *

Фироқ тиғи ҳалокидин онча эмгандим
Ки, етса доғи ажал, ўлмамакка ўргандим.

Ерим гар ўлса тамуғ, кўп кўрунмагай муҳриқ,
Фироқ шуъласиға мунчаким, мен ўртандим.

Ҳалок даштида иткан кўнгул топилмади ҳеч,
Қуюн кеби нечаким, ҳар ёнида айландим.

Ўқурда рукъа ҳижрон узулди тори ҳаёт,
Нединки, торидек азбас ўзумга тўлғандим.

Эмас бошимдин аёқ оҳ дуди бирла қора,
Фироқ дашти самумида буйла чуркандим.

Демангки, хум кеби дайр ичра сокин ўлким, мен
Суруд унига магар ҳол этарда тебрандим.

Навоиё, ўтубон умр ғафлат ичра, дариф
Ки, сўнғи уйкуға кўз майл этарда уйғандим.

* * *

Кўнгулни бағир қонидин лола қилдим,
Қўюб доғ паргола-паргола қилдим.

Совуғ оҳдин қатра пайконларингни
Юрак ғунчаси жавфида жола қилдим.

Кўзумда ул ой мардум ўрнини тутти,
Саводин анинг давриға ҳола қилдим.

Не қавмоғки, уйғонмади гарчи тунлар
Тонг отқунча итлар кеби нола қилдим.

Кўруб оби ҳайвон юзинда хубобин,
Тасаввур лабинг узра табхола қилдим.

Фалак золининг макридин бўлдум эмин,
Нединким, талоқи бу муҳтола қилдим.

Навоий сариғ юзида доғи идбор
Чу кўрдум, гумон сариғ лола қилдим.

* * *

Висол тухмини эқтим фироқ бар топтим,
Вафо ниҳолини тиктим, жафо самар топтим,

Муҳаббат ўтики, ёқтим висол шамъи учун
Ўзумни оқибат ул ўтдин-ўқ шарар топтим.

Мен ашк бирла юдум ғайр нақшини кўздин,
Валек ғайрға-ўқ ёрдин назар топтим.

Умид баҳрида ҳар неча ғўтаким урдум,
Садаф кўзумдину кўз ёшидин гуҳар топтим.

Дедим: бу рамзни англай, вале хирад пирин
Бу нукта кайфияти ичра беҳабар топтим.

Чу дарди ишқ биёбонларини қилдим қатъ,
Адам вилоятидин нари юз хатар топтим.

Навоиё, кеча-кундуз хату юзини тилаб,
Шабона навҳа била нолаи сахар топтим.

* * *

Битигингдинки, саводини кўруб жон топтим.
Зулмат ичра масала чашмаи ҳайвон топтим.

Баҳрдин қатраға таъзим ила таҳсин кўрдум,
Меҳрдин зарраға эъзоз ила эҳсон топтим.

Ҳар алиф сарв эди, ҳе ғунчаву доли сунбул
Демайин номаки, бир тоза гулистон топтим.

Анбарин мадлариким меҳр эди мазмуни анинг,

Ҳар узун кечада бир меҳри дарахшон топтим.

Қатра қонларки, кўзум сочти ўқур ҳолатида
Ҳар шаба устида бир лаъли Бадахшон топтим.

Не шаба эрдик, мазмуни била ашкимдин
Ҳар шаба устида бир лаъли Бадахшон топтим.

Гаҳ-гаҳе хаста Навоий таниға жон еткур
Битигингдинки, саводин кўруб жон топтим.

* * *

Жонима доғе кўюптур лаълинг узра холким,
Кўнглума ўт тушмиш андин юзга бурқаъ солким.

Тушмагай эл кўнглига ўт ҳамки, анинг рашкидин
Бийм эрур, бўлғаймен андоқ ожизу беҳолким.

Ашк сайли айлагай кўюнгдин овора мени,
Бу сифат оворалиғдин айла форигболким.

Гарчи мажнунмен сенинг кўюнгни-ўқ айлаб ватан,
Анда-ўқ бўлсам бўлай бозичайи атфолким.

Ёғса урэн жисмима ўт анда айлармен қабул,
Ўзга ерда гар ёғар гул, айларам эҳмолким.

Анда ёғқан тош эрур жаннат гулидин яхшироқ,
Бу жиҳатдин анда бўлмоқ истарам помолким.

Қатл қилғайсен мени бир кун вале айтур кўнгул:
Эй Навоий, кеч бу сўздин, сен ким, ул иқбол ким?

* * *

Чархдин гар ҳардам эрмас бир азоға куймаким,
Нега тиккан сойи чок ўлмоқ керактур кўнглаким.

Саҳл эрур кўнглакки, ҳижрон ўқию ғам тиғидин,
Тикмаку чок айламакка мубталодур кўкраким.

Ҳар замон кўздин ёшим эмгаклаган бир ёшдек,
Майл этар туфрокка, ваҳ, ўлтургуси бу эмгаким.

Бежигар бўлсам бало тортарға, ваҳ, эмди не тонг,
Борди кўздин чун бағир парғоласидин кўпраким.

Ҳар тонг эрта чекса гардун субҳ тиғин қатлима,
Тонг эмаским, бордур ул душманлар ичра эртаким.

Айшу роҳат кушларни сайд айлай олмон, гарчи бор
Кўз ёшидин донаю жон риштасидин илмаким.

Эй Навоий, буки гардун эврулур фонусдек,
Кўнглига кор этти гўё шамъ янглиғ куймаким.

* * *

Эй қадинг сарви равон, кўюнг баҳори гулшаним,
Меҳнату афғон сенинг ҳажрингда кўрган-билганим.

Қабр тошидур безаклик сарбасар гул баргидин,
Тоза-тоза доғ ила кўҳи бало бўлган таним.

Чарх меҳнат тошидин то равзан очти ҳар тараф,
Мен маломат булбули, гўё қафасдур масканим.

Меҳнату ғам ўқлариға, ваҳки, юз минг захмлиқ,
Ашки сиймандуд қилган ҳайъат ўлди жавшаним.

Тийгеким, кўксум уйин очти, эшикдекдур анга
Очилиб ёпилса ҳар дам чоклиг пироханим.

Дўстлар, мени кўнгулсиз деб сўрарсиз, шодмен,
Бўлмаинму шодким, дафъ ўлмиш андоқ душманним.

Ишқ нақди доғи ғам кирмиш Навоий, кўнглига,
Ваҳки, бир дам аждаҳодин ҳолий эрмас махзаним.

* * *

Тириг юрурмену бор мендин айру жононим,
Бу умр бирла юруб ўлмаган менинг жоним.

Бағирда юз халаву, ваҳ, демакка йўқ захрам,
Кўнгулда қон тўлаву йўқ дам урмоқ имконим.

Не бир аниски, аритса лолайи ашким,
Не бир рафиқки, англаса доғи пинҳоним.

Кўруб қошида муҳибларни жамъу мен мардуд,
Мунгайибон бузулур хотири паришоним.

Кўнгул худ иттию жон ҳамдами бўла олман
Бир-икки лаҳзаки, бор ул заиф меҳмоним.

Азимат эткали ул ганжи ҳусн андоқдур
Ки, чуғз ор қилур кўрса эмди вайроним.

Навоиё, бу наволарки кеча тортармен.
Зухал эшитуру хуршид эшитмас афғоним.

* * *

Сахар кўрдум юзин — ақшомғача куйди ҳазин жоним,
Бу эрди субҳи васлим то не бўлғай шоми ҳижроним.

Куёш кулбамға ингандин манга юз қатла хушроқдур
Қора шомимни равшан айлаган шамъи шабистоним.

Не янглиғ ёшурай ҳижрон ғаминким, фош этар ҳар дам
Оғиздин шуълалиқ оҳим, назардин ашксиз қоним.

Ажабтур тоири васл истамак кулбамға кўнмоқким,
Яқиндур насри воқийни учурғай кўктин афғоним.

Қадинг нахли хаёли кўздадур, эй навбахори ҳусн,
Маозоллоҳ, агар ани кўнгарғай сайли мужгоним.

Дедим, сўзон кўнгулдин чекмагил бир дам хадангингни,
Дедиким, қолса бир дам су бўлур ул ўтда пайконим.

Балият тоши ёғдурған кеби вайронима гардун,
Мазаллат гарди ҳар дам ёғдурур бошимға вайроним.

Қадах даврин эвур, эй дайр пири, токи мумкиндур
Ки, даврон ранжини тортарға эмди йўқтур имконим.

Дема жоми фано ичра эзилмиштур ажал захри,
Навоий, жон бериб, ул жомни чекмақдур армоним.

* * *

Тун оқшом бўлдию келмас менинг шамъи шабистоним,
Бу андуҳ ўтидин ҳар дам куяр парвонадек жоним.

Не ғам кўргузса кўксум порасин чоки гирибоним,
Кўрунмас бўлса кўксум ярасидин доғи пинҳоним.

Ғамидин дурри макнундек, сиришким оқти Жайхундек,
Музайян килди гардундек жаҳонни ашки ғалтоним.

Фалак ҳам тўлди кавкабдин, куёш ҳам тушти ашҳабдин,

Келиб тушмас бу маркабдин менинг хуршиди рахшоним.

Жаҳонни зулмат этти чаҳ, бу зулмат ичра ўлгум, ваҳ,
Манга бўлсанг не Хизри раҳ, етиб, эй оби ҳайвоним.

Дема кўктин куёш кетмиш, фалакка тийралик етмиш,
Ул ой ҳажрида тор этмиш фалакни дуди афғоним.

Навоий кеби хижрондин, бу оқшом ўлдум афғондин,
Ғамим йўқ буйла юз жондин, етиб гар келса жононим.

* * *

Онча йиғлатти жафодин дўстдур деб севганим
Ким, кулар аҳволима ҳар қайда кўрса душманним.

Дўстким қилғай мени бедоди душман кулгуси,
Буйла душманкомлиғдин яхшироқдур ўлганим.

Дўст душмандин манга кўпрак чу текурди жафо,
Не ажаб гар эмди душмандўстлуғ бўлғай фаним.

Урса душман захм эрур марҳам тавакқўъ дўстдин,
Иккиси захм урса тонг йўқ чок-чок ўлмоқ танним.

Таъна бирла бузма, эй душман, кўнгул уйин дағи,
Ушбу баским, дўст зулмидин бузулмиш масканим.

Дўстка жон бердиму душмандур эмди, ваҳ, не тонг
Ўртаса ҳам дўст, ҳам душманни оҳу шеваним.

Эй Навоий, дўст худ йўқ, ваҳ, не ҳолатдурки, бор
Бошим узра душман икки дийдайн тар доманим.

* * *

Ҳажр тошининг кўкумтул доғидин куйди танним,
Оҳким, кўкурд ўти бирла туташти хирманим.

Тийра кулбам ичра ўт солди фироқинг, войким,
Ёруди куймак ўти бирла қоронғу масканим.

Нилдин холу алиф юз узра то нақш айладинг,
Доғ куйдурмак ишим бўлмиш, алиф кесмак фаним.

Ишқ аро бўлдум ғаний, кўнглум аро пайконидин
Ким, тўлуптур ул жавоҳир бирла ушбу махзаним.

Зарварақ бирла безабдур гул юзин, ваҳ, турфа кўр
Ким, баҳор ичра хазон зоҳир қилиптур гулшаним.

Эмин ўлман хонақоҳу хилват ичра ужбдин,
Зоҳидо, майхона мулким, куп ичидур маъманим.

Эй Навоий, ул хат этмиш рўзгоримни қора,
Тонг эмас йиртуқ ёқа бирла қаламдек шеваним.

* * *

Айни заъфимдин қўлум чун қўлдадинг, эй дилбарим,
Қўйма илгимники, кўрқармен тўкулгай пайкарим.

То жунун беморимен, гулханнинг ўтлуқ куллари
Бўлди гулгун риштадин гуллар тикилган бистарим.

Совуқ охимдин зарар топқай эдим ғам базмида
Жисм уйинда бўлмаса ўтлуғ кўнгулдин мижмарим.

Қатра хайлар ичра ул оразни кўрдум, эй рафиқ,
Ўлмагим эрмас ажабким, суға тушмиш ахтарим.

Дема, лаълим шавқидин сипқармадинг қон бир қадах,
Мен ичармен, кўз тўкар, нетиб тугансун соғарим.

Гулшани фақр ичра то кирдим, эрур балким эмас
Гунбади нилуфарий гулшанда бир нилуфарим.

Ҳажр тиғи кўп учун жисмимда ҳар ён чекти бош
Эй Навоий, мен мазаллат тойири, будур парим.

* * *

Ул парий наззорасиға, ваҳки, йўқтур тоқатим
Ким, қачон қилсам назар девона айлар ҳайратим.

Бас, не навъ айлай таманноким, висоли шамъидин
Ҳажр шоми гаҳ-гаҳе бўлғай мунаввар суҳбатим.

Суҳбатида бор ҳам топсам бу толиъ қайдаким,
Бир нафас махрамлари силкида бўлғай хидматим.

Хидматиға махрам ўлсам ҳам қачон имкони бор
Ким, дегай бир лаҳзае бўлғил ҳарифи хилватим.

Бўлса ҳам хилват муяссар, ваҳки, ҳаргиз йўқтурур
Пойбўси давлатин зоҳир қилурға журъатим.

Гар оёқ сунса кўзумга ҳам кўнгул не войким,
Ул замон кўз рашкидин куйдургусидур ғайратим.

Васл умидин қўй Навоийким, хаёледур муҳол,
Бу муҳол уммид ила ҳар лаҳза берма заҳматим.

* * *

Бўлмиш андоқ мунқатиъ аҳли замондин улфатим
Ким, ўзум бирла чиқишмас ҳам замоне суҳбатим.

Эй хуш улким, тутмиш эрди ваҳш ила саҳрода унс,
Муҳиш аҳволе мангаким, бор ўзумдин ваҳшатим.

Истарам қочмоқ адам водийсидинким, киргали
Вомиқу Фарҳоду Мажнун бас ғулувдур хилватим.

Тўлғанурмен ўзлугумдин чиқғали буким эрур,
Дард водийсида саргардон қуондек ҳайъатим.

Эй ажал, тан хирқасин куйдурки, бўлмиш бас оғир,
Бу маломат ўқлари бирла тикилган кисватим.

Эй фалак, анжум ушоқ тошин йиғиб бошингга ур,
Чун фано майхонаси хиштидин ўлди турбатим.

Етти кўкни кўк варақлардек совурғай ҳар тараф,
Тоқи минойий аро чирмалса оҳи ҳасратим.

Қўй дуру феруза баҳсинким, нужуму чархни
Нилуфар барги уза шабнамча кўрмас ҳимматим.

Лаълдек бошим осилсун ғарқаи хуноб ўлуб,
Лаъл тиккан салтанат тожиға бўлса рағбатим.

Турфа кўрким, халқ коми бирла умрум бўлди сарф,
Турфароқ буким бировга ёқмади бир хидматим.

Эй Навоий, икки оламдин кечиб топтим висол,
Бу ики бутхонадин эрмиш бу йўлда офатим.

* * *

Етқач ул котил, эрур бўғзумда икки бармоғим,
Тиғи ўрнин кўргузуб, сургил дебон ёлбормоғим.

Васл жомининг агар муфрит эмас кайфияти,

Сен қачон келгач, менинг недур ўзумдин бормоғим?!

Ҳажр тирноғи била кўнглумниким, қилдим фиғор,
Бўлмасун ғайринг демакдиндур бу навъ ахтармоғим.

Баски шавқунг ғолиб ўлмиш телбалардек, эй парий,
Йўқтурур тун-кун хаёлинг бирла сўзлаб ҳормоғим.

Ҳажр аро йўқким, висол истаб, ўлум истаб, эрур
Фурқатингдин ўзни бир тадбир ила қутқормоғим.

Сокиё, таклиф ила ич дема, тўлдур доғи кўр
Ким, аёғнинг нақшини элтур кириб сипқормоғим.

Эй Навоий, тортайин дермен кўнгулдин интиқом,
Йўқса юз ғамни анга ҳар дам недур бошқормоғим.

* * *

Васлинг истаб ўқдек эткай эрди суръат пайкарим,
Найлайнким, ҳажр ўқи пайконларидур лангарим.

Оташин лаълинг ғамидин ўртаниб, қон йиғласам,
Гоҳ қондин, гоҳ ўтдин лаългундур пайкарим.

Кўзу мужгонингдин айру уйқу йўқ мен хастаға
Ким, момуғ янглиғ тнкон бирла тўлодур бистарим.

Эй ниҳоли ноз, оҳимдин ҳазар қилкин, букун
Кўп кўҳан пайкар шажарни йиққудектур сарсарим.

Ул қуёш аксин май ичра кўргали ошуфтамен,
Не ажаб ошуфталиғким, суға тушмиш ахтарим.

Мен озибмен йўлдину бас тийрадур ҳижрон туни,
Толиё ўл, эй кавкаби иқболу, бўлғил раҳбарим.

Эй Навоий, не ажаб гар назмим элни йиғлатур
Ким, ёзилмиш ҳажр ўтининг дудасидин дафтарим.

* * *

Баҳори васлда ўртанди рашкдин жоним,
Хаёл қилки, не бўлғай хазони ҳижроним.

Таним тугонларига марҳам, эй рафиқ, не суд,
Эрур кўнгулда чу юз мунча доғи пинҳоним.

Не навъ дейки, бузуғ кўнглум ичра гаҳ-гаҳ кел,
Тўкар чу гарди фано лаҳза-лаҳза вайроним.

Жунунум эмгагидин гар ториқтинг, эй носих,
Саломат ўл сену шахринг, мену биёбоним.

Камоли заъф кўрунгим, етар неча ерда,
Кўнгулдин оғзима еткунча хайли афғоним.

Саломат аҳли, тутунг дину офиятқа азо
Ки, масту арбадажў чиқти номусулмоним.

Қадах қуёши била, соқиё, мунаввар қил,
Ки, ғамдин асру эрур тийра кунжи аҳзоним.

Замон элида вафо йўқ, агарчи жон берсанг,
Бас ўлди эрса вафосиз, не айб, жононим.

Дединг, фироқида сабр айла токи мумкиндур,
Навоиё, дема бу сўзниким, йўқ имконим.

* * *

Не кун келгайки, келгай нозаниним,
Не хуш бўлгайки, бўлгай ҳамнишиним.

Саодат хатлари қилмиш хувайдо,
Итинг чангига суртулган жабиним.

Эрур ул шўх отқан каж гуруҳа,
Кўнгул ганжи аро дурри саминим.

Недин ул кўз чекар ўқ гўшалардин,
Гар ўлтурмакка қилмайдур каминим.

Текурма оташин лаълингға бода
Ким, ул ўтдин куяр жони ҳазиним.

Кетур, эй муғбача, жоми муғона,
Эрур, олсанг, баҳоси нақди диним.

Навоий, не осиф, жононға етмас
Наволарким чекар жони ғаминим.

* * *

Тутқали бодаи гулгун қади савсан моҳим,
Савсани хонадурур ҳар кеча манзилгоҳим.

Ваҳки, васфида тилим лолдурур савсандек,
Савсани тўн ила то жилвагар ўлмиш моҳим.

Кўргали қаддини савсан сари туз боқмаймен,
Ушбу сўз тузлугига тенгри эрур огоҳим.

Манга дилхоҳ анинг қадду юзидур, гарчи
Савсану гул сари кўп майл қилур дилхоҳим.

Қоматинг хижлатидин савсан ўлубтур неча ранг,
Ё бу навъ этмиш ани шуълаву дуди оҳим.

Бу чаман савсану сарвиға бақо чун йўқтур,
Бўлса гул гаштидин анинг, не ажаб, икроҳим.

Эй Навоий, нетайин сарв ила савсанки, эрур
Савсани тўн била ул сарви равон ҳамроҳим.

* * *

Фирок ўтидин анингдек қизибтурур баданим
Ким, ани сокин этар жонни ўртаган туганим.

Ғамингдин уйла ўлуклар ҳисоби бўлмишмен
Ки, хужра мадфану идбор гардидур кафаним.

Сиришк баҳри аро уйла хўй қилмишмен
Ки, су кишисидек ўлмиш тенгиз аро ватаним.

Фаришталиғ тиламон, истарам итинг бўлсам,
Агар бўлур эса зулфунг камандидин расаним.

Агарчи юз тикан ул ғамза тикти бағримға,
Юз очсанг, очғуси юз гул бағирда ҳар тиканим.

Хуш улки, йиғлар эдим зор-зор дайрда маст,
Санам ғамидин ўлуб чок-чок пираҳаним.

Навоиё, қани ул файз хонақоҳ ичра
Азимат этки, эрур хушроқ анда-ўқ эканим.

* * *

Ҳажрингда қону ғуссадур ичмак-емакларим,
Ишрат суруди нолаи зор айламакларим.

Махфий ғаминг ёзарда йиғилған битикча бор

Дардинг ниҳон тутардин оқарған сўнгақларим.

Жону кўнгул фироқ хужумида иттилар,
Мендин забуну зорроқ эрмиш кўмақларим.

Ўпмак изингни йўқ ҳаддим, аммо хаёл ила
Лаълингни ёлқитур мутаоқиб мучақларим.

Гарди бало бошимға ёғар ончақим, магар
Чамбарларидин айлади гардун элакларим.

Юз пора бағрима тиш урар мен ютарда қон,
Бу бўлса май, не тонг, алар ўлмоқ газакларим.

Оғзинг гумони эрди Навоийда, шукрим,
Нутқунг яқинға қилди бадал барча шакларим.

* * *

Эмас жунундин, агар тоғларда бўлса қарорим
Ки, қолди баҳри сиришқим тубида мулку диёрим.

Жамолинг ойинасин хат чу тийра айлади — ўлдум,
Не айб, қилса қуёш кўзгусини тийра ғуборим.

Чу итларинг ялади қонларимни захмларидин,
Ғариб марҳам эди буки топти жисми афгорим.

Сиришқ қони чу нақш айладим, нигор етишти,
Биҳишт қилди бузуғ манзилимни нақшу нигорим.

Ҳалоким ул қаду юздин чу бўлди, туфроғим узра
Бўлур, чу сарв уза гул эгилса, шамъи мазорим.

Қадаҳ олиб лаби жон бахшинга, қуй оғзима, соқий
Ки, жонни айлағудекдур ҳалок ранжи хуморим.

Навоиё, су агар қилса тошни, не осифдур,
Нигор кўнглига қилмас асар чу нолаи зорим.

* * *

Субҳидам гул ёқти шамъу лола зоҳир қилди жом,
Яъни ёқиб шамъ, ол жоми сабуҳий бирла ком.

Жоми гулгун хуштурур бир сарвқад шўх илгидин,
Ул нафасқим, тонг елидин гулга сарв айлар салом.

Субҳким булбул мақоми «рост» тузгай сарв уза,
Базм учун тут сен доғи бир сарв аёғинда мақом.

Субҳ невчун умрдин май бирла коме топмағай,
Кимсаким, умриға йўқтур эътимод ўлғунча шом.

Соқие хуштур сабоҳатлиғ сабуҳи вақтида,
Лек андин хушроқ улдурким, бу айш ўлғай мудом.

Гул арусига берур зийнат чаман машшотаси,
Су била ҳар субҳ то бўлмиш зилол ойнафом.

Сен доғи бир гул иси бирла димоғингни қизит,
Васл савдосин пишур, гарчи эрур савдои хом.

Мен худ ул сарви хиромонни дедим, умри азиз,
Ваҳким, ул сарви хиромон бас итик айлар хиром.

Эй Навоий, умр ишида худ кўп ихмол айладинг,
Қилмасанг дунё ишига ҳам бўлур кўп ихтимом.

* * *

Онча кавкаб тўкти шоми ғам хаёлингдин кўзум
Ким, ёруди оқибат субҳи висолингдин кўзум.

Холдин кўз тийра бўлмоқ расм эрур, бу турфақим,
Ёруди кўз мардумидек турфа холингдин кўзум.

Қуй ақиқи май суҳайли жом аро, эй муғбача
Ким, ёрур ул ахтари фархунда фолингдин кўзум.

Васлинга еттим бихамдиллаҳки, зониъ бўлмади,
Улки, қон йиғлар эди ҳар дам хаёлингдин кўзум.

Бу сабабдинким, недин сенсиз қолиб кўр ўлмади,
Боқа олмайдур юзунгга инфолингдин кўзум.

Янги ой кўргач халойиқ, кўзни тутмоқ расм эрур,
Лекин очилди кўруб мушкин ҳилолингдин кўзум.

Шукр лиллаҳким, Навоийдек мунаввардур яна
Хоки пойингдин юзум, шамъи жамолингдин кўзум.

* * *

Лоладек юзунг хаёлидин тўла қондур кўзум,
Балки лола жомидек қон ичра пинҳондур кўзум.

Ичида су теграсида ёш қобарған шакл ила,
Сенсизин бир тоза қўйған доғи ҳижрондур кўзум.

Ел ҳам эткан шамъ ўти андоми бирла ўртанур,
Йўқ ажаб гар кеча тонг отқунча гирёндур кўзум.

Шохи маржондур қизил раглар, дури ғалтон сиришк,
Бу зарофатдин биайниҳ баҳри Уммондур кўзум.

Ҳар ёрам жисмимда бир хайрон кўз ўлмиш ҳолима,
Турфа кўрким, мунча хайрон кўзга хайрондур кўзум.

То тўкар жонбахш лаълингнинг хаёлидин сиришк,
Баҳри ашк эрмаски, айна оби ҳайвондур кўзум.

Кўз назар йўлин тилар тутқай видоъ ашкин тўкуб,
Кўз юмуб очқунча юз кўргузки, меҳмондур кўзум.

* * *

Юзунг ғамидин эрур абри навбахор кўзум,
Не айб, ер юзини қилса лолазор кўзум.

Саводу қони била бир ғариб лола эрур
Ки, лолазор базе қилди ошкор кўзум.

Не қони лола эрур, не саводи доғи анинг
Ки, қўйди ҳажр ўтидин доғи интизор кўзум.

Агарчи қилди мени хору зор кўнглуму бас
Валек айлади кўнглумни хору зор кўзум.

Не кону баҳр экинким, лабу тишинг ғамидин
Гулу суманға қилур лаълу дур нисор кўзум.

Буким қорарди чу тардоман эрдию ғаммоз
Фироқ шомидадур тийрарўзгор кўзум.

Навоий, айла назар таркини деманг, чунким
Мен ихтиёр этибон, қилмас ихтиёр кўзум.

* * *

Баҳор бўлдию гул майли қилмади кўнглум,
Очилди ғунчаву лекин очилмади кўнглум.

Юзунг хаёли ила вола эрдим андоқким,

Баҳор бўлдию гул майли қилмади кўнглум.

Гум ўлди боғда оғзинг хаёлидин, юз ваҳ
Ки, ғунчалар ора истаб, топилмади кўнглум.

Кўзумда жилва қилиб, кўнглум олмоқ истади гул,
Итинг изича ани кўзга илмади кўнглум.

Юзунг назорасида масту маҳв эди, яъни
Ки, гул чоғида замоне ойилмади кўнглум.

Замона гулбунида ғунчадекдур эл кўнгли,
Аларға шукрки боре котилмади кўнглум.

Навоий ғунча тилаб, кўнглум оғзин этти ҳавас.
Агарчи топмади, лекин ёнгилмади кўнглум.

* * *

Икки гул кеча кулбамни гулистон айлабон,
Олдилар жонимни бедод, улча имкон айлабон.

Бири бўркин синдуруб, жонлар сафин синдурғали,
Ақлу дин мулкин сафи мужғони вайрон айлабон.

Бири бир неча ҳилолин эгри боғлаб ноз ила,
Анжуму афлокни ҳусниға ҳайрон айлабон.

Бири хатти сабзасидин гулга боғлаб ҳошия,
Базмин ул сабзаю гул боғи ризвон айлабон.

Бири олам аҳлининг кўнгли қушин сайд эткали,
Сунбули домини гул узра паришон айлабон.

Бири қошу кирпигидек ўқ била ё илгида,
Лекин ул ё бирла-ўқ жонларни қурбон айлабон.

Бири вўсма бирла сурма рангидин кўк тоқини,
Офат ангизу қора наргисни фаттон айлабон.

Бири боғлаб барғни тўн узра миноранг қур,
Нахли қаддин ғайрати сарви хиромон айлабон.

Бири гулгун тўнға сариғ астардин зеб этиб,
Сарви раъносин гули раънода пинҳон айлабон.

Мастлиғдин ул қилиб илгида доғин ошқор,
Шўхлиғдин жонға бу юз доғи пинҳон айлабон.

Зулм ила ул ўлтуруб, бу лутф бирла тиргузуб,
Гар бу қилса зулм, ул ҳам лутфу эҳсон айлабон.

Мен агар боқсам бу ён, тиғ уруб анинг ишваси,
Боқсам ул ён, ғамзадин бу тийр борон айлабои.

Эй Навоий, бу фасонанг ё туш эркин, ё хаёл,
Неча лоф урмоқ ўзунга мунча бўҳтон айлабон.

* * *

Арғувоний тўнмудурким киймиш ул сарви равон.
Ё магар сарв равон қилмиш либосин арғувон.

Сарвнинг ҳар барги бағрим қонидин сероб эрур,
Йўкса бўлмас арғувоний барглик сарви равон.

Сарвдин то топти зийнат арғувон юз шавқ ила,
Бошқа санчар арғувон ҳар зод сарви навжавон.

Арғувону сарв истармен чаманда, то мени
Арғувоний тўн била ул сарв қилди нотавон.

Кўргузур қадду либосинг шавқидин қонлиғ мижа,
Кўзда ҳар дам арғувону сарвдин бир корвон.

Арғувоний тўн била қатл айламас ул сарвким,
Қон ила қилмиш либосин арғувоний бир авон.

Арғувону сарвдин то даҳр боғи зебдур,
Бўлсун улким даҳр аро ҳам шоҳ эрур, ҳам паҳлавон.

* * *

Лоланинг ғунчасидек кўнглум ўлуптур тўла қон,
Ваҳки, эл ғофилу куйдурди мени доғи ниҳон.

Заҳри ҳажр ичкали дерменки, қилай ишқин тарк,
Айтқандек киши муҳлик мараз ичра ҳазаён.

Рўзгоримки қора бўлди, эрур ишқ асари,
Қайда ўт тушса, қоралиғи қолур ерда нишон.

Ишқинг ўтинки, ёшурдум, эл аро ёйди рақиб,
Ким иситмани ниҳон тутса қилур марг аён.

Хатинг ичинда лабингнинг ики холи не ажаб

Икидур нуқта, ёзилур эса хат ичинда жон.

Ҳажр учун қоним ичар ҳар сари қонлиғ туганим,
Хон эрур оллида, то кўнглума бўлмиш меҳмон.

Чархдин меҳр иси топқанға такаббур не ажаб,
Эл димоғиға чу кўкурд ўти айлар нуқсон.

Халқ таън этса, Навоий эгилиб нола қилур
Игри янглиғки, қилур ел асари бирла фиғон.

* * *

Баски қадди ғунчадек эл кўнглин олиб қилди қон,
Гулбуни ноз ўлмиш эл кўнглидин ул сарви равон.

Кўзларинг хунхорлиғдин дойимо бемор эрур,
Бода кўп ичкандин андохким, бўлур эл нотавон.

Ёшурун ҳуснунгда бир онедурурким, жон аро
Ҳам алиф, ҳам наъл уза доғим эрур андин нишон.

Юзидин бийномен арчи юз чиқармас пардадин,
Нурдин кўрмақдур, аммо нур эрур кўздин ниҳон.

Ишқ комил бўлса, меҳнат ўқларидин бок эмас,
Не зарар булбулғаким, бўлғай тикандин ошён.

Ишқ боғининг суйи қондур, не тонг гар оҳу ашк
Анда ёхуд оташин гул очсалар ё арғувон.

Субҳнинг ҳар тонг эрур эл ғафлатидин кулгуси,
Меҳр хонидин гумон қилмаки, ебдур заъфарон.

Топмадим бу дайр ҳолидин хабар, эй муғбача,
Беҳабар қил мени ўз ҳолимдин эмди бир замон.

Дард агар будур, Навоий чиқса оламдин не тонг,
Масту урён кўкрагига тош уруб, тортиб фиғон.

* * *

Жонға ҳар дам ишқидин юз минг бало кам истамон,
Ўзгага минг йил ўтуб, юздин бирин ҳам истамон.

Ёр чун истарки, ғамнок ўлғамен хижронидин,
Не ажаб гар васлидин кўнглумни хуррам истамон.

Тиғи ишқинг захмидин жоним бир осойишдадур
Ким, агар юз қатла ўлсам, доғи марҳам истамон.

Дев сийратлар била кўрсам не ҳол ўлғай манга,
Ул парийға чун малак хайлини ҳамдам истамон.

Не таҳаммул, гар юзига тушса номахрам кўзи
Ўз кўзумни айна ғайратдин чу махрам истамон.

Онча эл жаврин кўруб менким тилармен фардлик,
Бўлса ёре ҳам вафолик, жинси одам истамон.

Эй Навоий, ишқ агар оламға расво қилмаса,
Мен худ ўзни куч била расвойи олам истамон.

* * *

Боғладим афғонға бел найдек, сени кўрган замон,
Заъфдин қилдинг мени охир бели боғлик сомон.

Эмди руҳунг тоза эт ул оташин рухсордин
Ким, мени махжур ани кўрмак ҳамон, куймак ҳамон.

Кўз юмулмиш ҳажрдин, ул юзга очмоқ истарам,
Лек ҳижрон кўз юмуб очқунча ҳам бермас омон.

Дашт аро дерлар мени Мажнун, ани мен кўрган эл,
Чарх золи бизни гўёким кетирмиш тавъамон.

Яхшилардин яхшидур ёрим, не навъ айлай тамаъ
Васлин анинг, менки бордурмен ёмонлардин ёмон.

Қил зулоли васл ила булбулни, эй гул, шодким,
Бу чаманда доимо шодоблик йўқтур гумон.

Азм этиб эрмиш Навоийни сўрарға ул Масих,
Эй ажал, жонинг учун жонимға раҳм эт бир замон.

* * *

Маҳвашеки чехра давринда қирон этмиш аён,
Даврнинг маҳвашларида улдурур соҳибқирон.

Не қийғ эркин ул ой тўнидаким, тиккан чоғи
Меҳр анга зарришта етқурмиш, фариса осмон.

Тугма гулгун деклайида лаъл пайкони эмас,
Гулга боғлабтур кўнгул булбуллар, аммо барча қон.

Титрагуч эрмас мурассаъким, қуёш боши уза
Хўшаи парвин шиои хат аро қилғил макон.

Вўсмаю гулгунадин ул орази зебо эрур,
Сабзаю гулдин начукким зеб топқай бўстон.

Оллоҳ-Оллоҳ, англамонким, ҳурсен ёхуд парий,
Одами бу шакл ила ҳаргиз киши қилмас гумон.

Эй Навоий, яхши эрмас эрди ул ён борғанинг,
Чун бориб ўтлуқ юзин қилдинг тамошо, эмди ён.

* * *

Ғамингда бузди кўнгул хонумонини ҳижрон,
Тараххум айламадинг хонумонинг ободон.

Кўнгул шикофи эмаским, яқосин айлади чок,
Яқода тугмалар ўрнида ҳар тараф пайкон.

Не айб, оҳим ўти кўнглунг ичра қилса асар
Ки, барқ тошқа ҳам тегса, қолур анда нишон.

Қиличинг элга тегиб, рашкдин мен ўртандим,
Не лаъб эрурки, су ичра қилибсен ўт пинҳон.

Фироқ заъфида сиҳхат манга не мумкинким,
Ғизо ерида бағир бўлди шарбат ўрнида қон.

Май ички, муғбачалар суҳбати ғаниматдур,
Бир-икки кунки бу дайри фанода сен меҳмон.

Навоиё, неки олам ишида мушкилдур,
Десангки қилғасен осон, ўзунгга тут осон.

* * *

Лабингда нилгун холингдур, эй жон,
Начукким шарбат ичра тухми райҳон.

Қизил рағлар кўзумда ҳажр ўтидин
Бало баҳрида буткан шоҳи маржон.

Юзунгим, майдин ўлмиш гул уза гул,
Кўнгул боғланмиш андин қон уза қон.

Сени бармоғ била кўрсатмас элким,

Билиб ўлмакни арз айларлар имон.

Кўнгул сайди кўзунгдин чун қутулмас,
Не мунду туздилар ул хайли мужгон.

Вафо аҳли эсанг, ич давр аёғи
Ким, асру бевафодур аҳли даврон.

Сену гулбонг, эй булбулки, тортар
Навоий гулрухидин айру афгон.

* * *

Гарчи тўкти қон кўзум сенсиз ҳамон кўнглум ҳамон,
Не кўнгулдин бир замон чиқтинг, не кўздин бир замон.

Чун танимни ҳажр ўти куйдурди, оҳ урсам не тонг,
Дуд қилмаи найлагай аҳгар уза тушкан сомон.

Ҳажр ўтининг дуди кўз очмоққа қўймас, оҳким,
Кўз юмуб очкунча ҳижрон зулмидин топмон омон.

Даҳр аро яхши-ёмон ичра баса қилдим назар,
Дилбаримдин яхши йўқ, андоқки йўқ мендин ёмон.

Ваҳшатим дашт узра зоҳирдур жунундин ончаким,
Ваҳшким Мажнунға ром эрди, эрур мендин рамон.

Соқие, ҳижрондин ўлдум, айлагил беҳуд мени.
Қуй тўлаким, бода ёхуд заҳр эканни толғамон.

Эй Навоий, бир замон гар васл топсанг айш қил
Ким, замонға мумкин эрмас ҳеч ким бўлмоқ замон.

* * *

Хуққай лаълингда кўптур хурдаи маъич ниҳон,
Ушбу маънидин ани гўёки дерлар хурдадон.

Хуш ила сабрим сипоҳи уйларин куйдурди ишқ,
Ҳар янги доғим ул уйлар ўрнидин қолмиш нишон.

Кўзда ашким қонидин ҳар сори кўргил қатралар,
Нукталар янглиғки қўйғайлар қачон ёзилса қон.

Тиғ чун бошимға еткурдунг таваққуф қилмаким,
Су мақом этмас бийик ердин қуйи бўлмай равон.

Бир момуқ тикқан кулоқдур ҳар ярам марҳам била,
Хаста кўнглум баски ўқи захмидин тортар фиғон.

Жоми дурд бирла йиқ, эй соқийи даврон, мени
Ким, ўлармен ишқ кўйида соғалсам ҳар замон.

Эй Навоий, эмин эрман зуҳд аро мундин нари,
Дайрни маъман қилай, гар умрдин топсам амон.

* * *

Кўнгул тошлар қорасин доғларким, кўйди ғам ҳар ёнг
Жунун ифротидин девона сочқондек дирам ҳар ён.

Мен ашқ ичра чўмуб, ҳар тун қилиб ҳамсоялар ошуб,
Менинг ҳолимға йўқ ўткан учун уйларга нам ҳар ён.

Эрур ҳар сари ушшоқ оҳидин, мендин эмас буким,
Бўлур нахли қадиға жилва айлар чоғда ҳам ҳар ён.

Булутқа ҳумрат эрмас меҳрдин, балким тутошибдур,
Момуқдек баски чиқти оҳим ўтидин алам ҳар ён.

Бўлур қон мушки, ишқинг мушкини қон эттиким, бўлмиш
Қора шанжарф, ҳолим ёзғали кўйсам қалам ҳар ён.

Итибтур телба кўнглум ҳар тараф, эй ишқу дард, истанг,
Сўрайин ул париваш кўйида мен хаста ҳам ҳар ён.

Не водий қатъи қилмоқдур, фано дайрида сокин бўл
Ки, қай равзанға кўйсанг кўз бўлур маръий ҳарам ҳар ён.

Даме ўксутмагил, ё раб, харобот аҳли ғавғосин
Ки, ул ундин кудурат кушлариға бўлди рам ҳар ён.

Навоийдек қадам майхонада беркит сутун янглиғ,
Десанг оллингға юз ғам келмагай, кўйсанг қадамҳар ён.

* * *

Чоклик кўксум эшиқдур, жисм уйи байтул-ҳазан,
Ул эшикнинг ҳалқасидур наълу гулмеҳи туган.

Гул юзунг шавқида тиғи ишқ ила бўлсам шаҳид,
Бўлғусидур хурлар гулгунаси қонлиғ кафан.

Арғадол ичра қароқчи маҳфий ўлгондекдурур,
Фитна хайлиға панаҳ зулфунг доғи чину шикан.

Чуғз ташбиҳин манга, эй ҳусн ганжи қилмаким,
Мен ватан бузмишмен, ул қилмиш бузуғ ичра ватан.

Судраманг ул кўйидин юз захм ила мен хастани
Ким, ёпишмиш остони фаршиға қонлиғ бадан.

Уйла, эй булбул, баҳор ўлмиш хазон бирла қарин
Ким, дегайсен бир гули раъно бўлубтур бу чаман.

Юз ҳиял қилдинг Навоий қатлиға, фарёдким,
Айладинг бир тиргузур учун юз ўлтурмакни фан.

* * *

Юз жафо, тонг йўқ, гар ул номехрибондин кўргамен,
Ким вафо кўрмиш биравдинким, мен андин кўргамен.

Кимса абнойи замондин кўрдиму ҳаргиз вафо
Ким, мен ул хунрезу ошуби замондин кўргамен.

Кўйки, итдек телба кўнглум неча меҳнат, эй рафиқ,
Ҳар дам ул оворайи бехонумондин кўргамен.

Ўзгалар лутфин нетайким, жонима ором эрур,
Жавру бедодиким, ул ороми жондин кўргамен.

Нозанинлар жилвагоҳи ичра ҳар ён телмурур
Кўзларимким, ул суманбарни қаёндин кўргамен.

Еру кўкнии ашқу оҳим сайлу дуди қилди гум,
Неча ранжу меҳнат ул икки ёмондин кўргамен.

Дема ул ой оразин кўрсанг, урар бошингға тиғ,
Ҳар бало келса бошимға осмондин, кўргамен.

Хирқаю сажжодани қилсам фано дайрида раҳн,
Икки олам судини мундоқ зиёндин кўргамен.

Эй Навоий, сўрмағилким, қилмағумдур ошкор,
Юз ниҳоний дарду меҳнатким, фалондин кўргамен.

* * *

Оразинг нақшин кўнгул лавҳида тасвир эткамен,
Бўлмаса тақдир ани кўрмак, не тадбир эткамен.

Эй қора кўз, бўлмас ул юз шавқидин юздин бири,

Кўз қорасидин агар юз нома таҳрир эткамен.

Ёшурун қолғайму ишқим, буйлаким ул шўхдин
Чикса бир сўз беҳабар, юз қатла тақрир эткамен.

Не жунундур буки, ҳар тун ул париваш васлиға,
Юз хаёл айлаб, яна бориға тағйир эткамен.

Эйки, дерсен васл коминг бўлса, жон қилғил фидо,
Ул муяссар гар бўлур, мен худ не тақсир эткамен.

Ишқ азалдиндур насибим, носихо, манъ этмагил,
Манъ қилсанг ҳам, нетиб мен манъи тақдир эткамен.

Эй Навоий, нақди жон бергил дединг савдосиға,
Буйла савдо гар муяссар бўлса, тавфир эткамен.

* * *

Туфроғимдин аҳли ишқ этса тануре шодмен
Ким, ичимда ишқ ўти ёнмоқ била муътодмен.

Одамилиғдин мени шод истаманг, эй дўстлар
Ким, мени мажнун пари ҳижронидин ношодмен.

Ишқ аро қоздим бало тоғини тирноғим била,
Уйла соғинмангки Ширин ошиқи Фарҳодмен.

Шоми ҳажр ул кўй аро, эй сарсари ҳажр, эсмаким,
Уйла туфроғменки субҳ анфосидин барбодмен.

Зулму бедодингдин элга оху афғон солма кўп,
Зулм агар сен айлагунг мен қобили бедодмен.

Гар бериб куллуққа хат бир соғар ичтим дайр аро,
Қилмангиз айбимки олам фикридин озодмен.

Эй Навоий, ишқ аро гардунға сунмасмен бўйин,
Лекин ул хуршид агар тиғ урса ҳам мунқодмен.

* * *

Ёраб, англабму экин ул ойким, анинг зоримен,
Кечалар савдосидин андоқки зулфи торимен.

Сихҳатим бўлса, топибмен лаъли ёдидин шифо,
Нотавон ҳам бўлсам, анинг кўзлари беморимен.

Йўқтурур ҳаддим демакка ёрнмен ёхуд ити,
Итларига ҳар киши ёр, ул кишининг ёримен.

Хўблар ушшоқиға жон берсалар, ул қилса қатл,
Ҳар сари юзланса ишқ аҳли, мен анинг соримен.

Истаса эл жонини, билмон берур-бермасларин,
Бўлса юз жон ҳам, анга борин берурмен боримен.

Жилва айлаб маст, то кўнглумни олди муғбача,
Дайр пири итлари силкида хидматкоримен.

Ҳажрдин то нотавон жонимни қутқарди ажал,
Эй Навоий, англаким, жон бирла миннатдоримен.

* * *

Дема меҳнат тоғининг Фарҳоди саргардонимен,
Тоза юз минг доғ ила ул қулланинг қаплонимен.

Ламъаи рухсоридин парвонадек куйсам не тонг
Менки, йиллар ул малоҳат шамъи саргардонимен.

Хуснунгга ҳайрон эсам, келмас улус ҳайронлиғи,
Кимки ҳайронинг эмастур, мен анинг ҳайронимен.

Мен ўлар ҳолатдаву жон қасди айлар ул пари,
Одамийлиғ кўрғузурким, бир нафас меҳмонимен.

Гар кўнгул бузди мени, ёр эрди боис шукрким,
Чуғзнинг йўқ бир малоҳат ганжининг вайронимен.

Дайр пири тутса май, нўш этсам эрмас айбким,
Заҳр агар ич дерким, анинг бандайи фармонимен.

Телбаликдин ақл сари истамиш зоҳид мени,
Эй Навоий, мунча нодон билмас эрдим ани мен.

* * *

Оху вовайлоки ишқингдин жаҳон шайдосимен,
Ҳам жаҳон шайдоси, ҳам аҳли жаҳон расвосимен.

Кўрса ҳуш аҳли юқар мендин жунун ҳолимға боқ
Ким, хирад аҳли улуснинг боиси савдосимен.

Ким жунун аҳли аро нодонроқ ул, донороқ ул,
Ишқу дард иқболидин ул хайлнинг доносимен.

Олами савдода тинмай пўя урмоғлиқ била,
Подшоҳи ишқнинг пайки жаҳонпаймосимен.

Кўрмакимдин ақли кулга юзланур савдои ишқ,
Эй кўнгул, шахси хираднинг мояи васвосимен.

Дашти савдода ҳавои ишқу меҳнат гардидин,
Бесарупо пўялар бирла қуюн ҳампосимен.

Эй Навоий, ҳолима эл йиғлару ул ой қулар,
Шукрим бир навъ ила анинг нашотафзосимен.

* * *

Яна не чехраға ўт солди майки, ҳайронмен,
Яна не туррани ел очтиким, паришонмен.

Учурки, эй қуюн, ул ой бошиға эврулайн,
Бу дамки йўлида туфроқ бирла яксонмен.

Бири фусуну бири симёға ҳамл этарлар эл,
Чу заъфдин келибон кўзларига пинҳонмен.

Вухуш аро мени дашт ичра кўрди чун Мажнун,
Тасаввур эттиким, ул хайлға ниғаҳбонмен.

Чу халқдин қочибон дайр сари юзландим,
Рафиқлар, билингиз, ваҳшийи биёбонмен.

Чу билмай элга вафо айладим — жафо кўрдум
Не суд эмди, агар нечаким пушаймонмен.

Навоий эмди қилурмен Ҳижоз оҳанги,
Соғинмағил янаким азими Хуросонмен.

* * *

Келса бир кун, неча кун келмаслигинин лолмен,
Бир кун ўз ҳолимда бўлсам, неча кун беҳолмен.

Неча кунким келмаса, айлар ўлум ҳоли мени,
Келса бир кун ўлтурур, бу ишвалардин лолмен.

Йўлида туфроғ агар бўлдум, ғараз побўсидур,
Бўлса бу комим раво, ғам йўқ агар помолмен.

Дилбарим Ширин била Лайлиға гар акрон эса,

Мен доғи Мажнун бирла Фарҳодға амсолмен.

Ҳинду ўлдум, ҳажр эткач рўзгоримни қора,
Ё балоға нуқта, ё андуҳ юзига холмен.

Соқиё, ҳижрон ғами туғёндадур, лутф айлаким,
Дам-бадам ошуфтаи бир жоми молломолмен.

Эй Навоий, бошима кўрким нелар келтурди ишқ,
Пири ақл эрдим, бу дам бозичаи атфолмен.

* * *

Яна не қад жилва қилдиким, демакдин лолмен,
Ёна қайси зулф очилдиким, паришонҳолмен.

Заъфдин қаддим алиф бўлди, ул икки ломи — зулф
Ҳар ёнимдин фитнагар, ваҳ не ажаб, гар лолмен.

Итларингнинг изидин юз гул кўзум боғидадур,
Шукр эрур бу ҳамки, ишқинг йўлида помолмен.

Жисмим андуҳ ичра дард остида қолмиш, не ажаб
Эгма қад бирла агар зулфунг ғамидин долмен.

Итти ул кўнглумки, васл учун тилар эрди ҳаёт,
Шукр эмди ўлғали ишқингда фориғболмен.

Ишқ ўти бу навъким урён танимни чурқади,
Аҳли дард учун фано юзига мушкин холмен.

Эй Навоий, не ажаб юзум уза югурса ёш,
Чунки Мажнун бўлғали бозичайи атфолмен.

* * *

Лабинг майи ҳавасидин мудом йиғлармен,
Пиёладек бўлубон талхком йиғлармен.

Ғаминг тунида куюб шамъдек саҳарға дегин,
Ўзумга уйқуни айлаб ҳаром, йиғлармен.

Ўзумни ҳар нимага кундуз айларам машғул,
Ғариб ҳолима, чун бўлди шом, йиғлармен.

Ториқти чарх йиғимдин, магарки билмас эди
Ки, дарди ҳажр замонин тамом, йиғлармен.

Хаёл ила анга деб, дам-бадам саломимни
Бериб ўз-ўзума, андин паём йиғлармен.

Бўлуб ичим тўла қон давр эли нифоқидин,
Сариғ узор ила андоқки жом йиғлармен.

Навоиё, яна бир лоларух фироқинда,
Кўзум ёшин қилибон лолафом, йиғлармен.

* * *

Бир юзи ўтлуқ шарори ишқидин маҳрурмен,
Дўстлар, ўртансам, этманг айбким, маъзурмен.

Ишқини не суд пинҳон тут демақтин, эй рафиқ,
Эмдиким ишқ ичра расволиқ била машхурмен.

Мен киму уйқуға кўз юммоқ, чу йўқтур тоқатим,
Оразидин кўз юмуб очқунча гар махжурмен.

Не ажаб Фарҳоду Мажнун зикриким, бўлмиш унут,
Ким, мен эл ичра жунуну ишқ ила мазкурмен.

Оби ҳайвон ичмагаймен истабон дафъи хумор,
Менким ул майгун лаби жонбахшдин махмурмен.

Кимсага чун йўқтурур бу коргахда ихтиёр,
Йўқ манга айбу хунар, гар маст, агар мастурмен.

Эй Навоий, васл умидин ёқмоғил тўхмат манга
Ким, мен ул маҳвашни бир кўрмак била масрурмен.

* * *

Хуршид тулуъ этса, куёшинг соғинурмен,
Кўргач янги ой майлини қошинг соғинурмен.

Ҳар гулки жаҳон гулшанидин жисмима, эй шўх,
Еткач, мени савдозада тошинг соғинурмен.

Эй кўз, қурудунг, лек қаю сайли балоқим,
Бир уйни хароб айлади ёшинг соғинурмен.

Эй жисм, ажал чобуки ҳар гўйким ўйнар,
Майдони фано ичида бошинг соғинурмен.

Най шарҳин эшиткач қилиб, эй нола, сени ёд,
Кўз шарҳаларин кўрса, хорошинг соғинурмен.

Эй хаста кўнгул, бўлғали сен ишқда мажнун,
Кўргач сени саргашта, адашинг соғинурмен.

Ўлган итин, эй хаста Навою рақибин
Чун кўрсам ити оллида лошинг соғинурмен.

* * *

Мени бедил санга жон ўйнамоқ бирла ярайдурмен,
Бале сен тифлни бу тухфа бирла арғадайдурмен.

Лабинг кўргач, илигим тишларам ҳар дам тахайюрдин,
Ажаб ҳолатки, болни тутмайкин бармоғ ялайдурмен.

Дедим: кўнглумга ҳар ёндин хадангинг недурур ёра?
Муҳаббат ўтиға, деди, ўтундурким, калайдурмен.

Чу аҳли дард учун пайваста қош ёсини тортибсен,
Манга ўқ новакингни хуш кушод этким, қулайдурмен.

Анга еткур сўзум, эй оҳким, ул хусн миръоти
Чу қилди жилва, кўзгу акси янглиғ алдарайдурмен.

Магар элтур парийлар, эй фусунгар, телба кўнглумни
Ки, турмайдур нечаким жисмим уйинда қабайдурмен.

Навоий телбараб то ул парий кўйига юзланмиш,
Эшитурмен фигон, лекин ҳадисин англамайдурмен.

* * *

Гамингда ҳар кеча, эй гульюзор, йиғлармен,
Сахарға тегру чекиб интизор йиғлармен.

Мену қора кеча, йўқ нисбатим санга, эй субҳ
Ки, сен куларсену мен шамъвор йиғлармен.

Бурунги меҳру вафо, сўнги жавру зулмингни
Бирин-бирин соғиниб зор-зор йиғлармен.

Куларлар эл манга беихтиёрким, ҳар дам
Эшитсам отини беихтиёр йиғлармен.

Мунгайди кўнглум анингдекки, ҳазл нағмасидин
Ки, элга кулгу этар ошкор, йиғлармен.

Кулар сипехри даний изтиробиға кўнглум,

Вале ўзумда кўруб изтироб йиғлармен.

Навоий, ашким оқизғай ғамим тунин мундоқ
Ки, чархдек кеча тутмай қарор, йиғлармен.

* * *

Не тиригмен, не улуг, не соғ, не бемормен,
Айта олманким, фироқингдин не янглиғ зормен.

Нуктайи оғзинг ғамидин тортибон жадвалдек оҳ,
Ашк сайлин оқизиб саргашта чун паргормен.

Дўстлар, кўнглум ҳадисин демангиз тенгри учун
Ким, мен ул девонайи саргаштадин безормен.

Кўнглагингдинким топар жон дам-бадам Юсуф иси,
Эй азизим, мен ҳам ул кўнглак аро бир тормен.

Бир куёш ҳажринда тундек рўзгорим тийрадур,
Тонг эмас гар тун кеби мотам тутуб йиғлармен.

Майда афюн эзгил, эй муғким, бу эски дайр аро,
Телбарармен ғуссадин гар бир нафас хушёрмен.

Невчун эл душному таънидин бўлай ошуфтаҳол,
Эй Навоий, чун неким дерлар юз онча бормен.

* * *

Кўнглум уйин ҳар нечаким, истасанг ғам топқасен,
Доғи ҳажру ғуссайи бесабрлиғ ҳам топқасен.

Кам эмас ошиқ санга, солсанг мени кўздин, вале
Ошиқеким, содиқ ўлғай мен кеби кам топқасен.

Нўши васл, эйким тиларсен, ниши хижрон кўрмайин,
Чун эмас бағринг жароҳатлиғ не марҳам топқасен.

Не ғаминг юз зарра саргардонлиғидин, эй куёш,
Сенки рифъатдин Масиҳо кеби ҳамдам топқасен.

Кулма ҳам қаддимғаким, юкланса ишқинг Қоф аро,
Ишқ остида ёзилған «қоф»дек ҳам топқасен.

Мунча фурқат ашки бирла бўлса дўзах масканим,
Кўзласанг юз қари ўтуб, хирқам тенгин нам топқасен.

Эй насихатгў, Навоий яхшидур деб истадинг,
Билмадингким, буйла бир расвойи олам топқасен.

* * *

Лаълу ғамзанг бирла баским нуктадон устодсен,
Бир нафас борсен Масиҳо, бир замон жаллодсен.

Лаъли шавқидинки ғам тоғин қозарсен, эй кўнгул,
Не бало Ширин ҳаваслик нотавон Фарҳодсен.

Аҳли диллар чехраси олтун, сиришки сийм эрур,
Токи сийми ноб аро қилдинг ниҳон пўлод сен.

Наргисингдин бир назар қилғилки асру бир йўли
Қулларинг холидин, эй сарви равон, озодсен.

Найшакардек қаддинга, ваҳ, баргни тўн демаким,
Ишқпечон баргида бўлған ниҳон шамшодсен.

Хуррам ўлмассен сумурмай бир қадах, эйким, мудом
Чархдин кўнглунг бўлуб юз лахт қон ношодсен.

Эй Навоий, жисминга пайконларидин лангар эт,
Йўкса бу оҳинг елидин ногаҳон барбодсен.

* * *

Кўнгул олурда ажаб дилрабо эмиштуксен,
Не дилрабоки, балойи худо эмиштуксен.

Кўнгул берурда санга билмас эрдим, эй бадмехр
Ки, хаста кўнглума мундоқ бало эмиштуксен.

Табиб ожиз ўлуб оқибат деди билдим
Ки, ишқ дарди била мубтало эмиштуксен.

Гадолиғ эттим эса бўсае, ачиғланибон
Дедики: асру уятсиз гадо эмиштуксен.

Кўнгулни куйдурубон жон олурсен, эй янги доғ,
Фигонки, бир йўли кўнгли қаро эмиштуксен.

Чериг вухушу сенга тахт қулла, эй Мажнун,
Фано мамоликида подшо эмиштуксен.

Дедим: камина итингмен, кулуб манга айтур:
Навоий, не бало худнамо эмиштуксен?

* * *

Ғунчаи хандон уза холингмудур, эй маҳжабин,
Ё магар шахд истай ул гулбарг уза қўнмиш чибин.

Дашт уза Мажнун кеби саргаштадурмен, то эрур
Ул мусофир маҳвашим Лайли кеби сахронишин.

Чин-бачин зулфунг тушар эл бўйниға, юз войким,
Бизни чун кўрдунг — тушар қошинг уза чин узра чин.

Корвони мушк эрур зулфу бапоғўшингда хол,
Нофаи мушк ўғриси бир гўшада қилған камин.

Юзунг узра зулфу зулфунг ҳалқасидин юз эрур,
Кишвари дин ичра куфру ҳалқаи куфр ичра дин.

Юз ўтидин ўртадинг булбул кеби қўнглумнн, лек
Гар тўкулмас, хуштур ул гулким очилмиш оташин.

Уйла маҳзундур Навоий ёр ҳижронидаким,
Гар чекар ишрат суруди халқни айлар ҳазин.

* * *

Эй кўнгул, гар қути жон қилмоқ тилар бўлсанг лабин,
Йўқтур имкон солмайин бўйнунгға тавқи ғабғабин.

Шоми ҳижрон уйла муҳриқдурки, ҳар соат курур,
Ўл қилиб дарёға ёпинсам булут чодиршабин.

Тийрадур ул навъким, қилғай қуёш нурун қора,
Гарчи кундуз чарх толиё қилса бахтим кавкабин.

Уйла усрук чиқти жавлон айлаб ул, ойким, қилур
Ер била тенг, кўк уза секретса ногаҳ ашҳабин.

Лаъли жон олмоқ тилар, йўқса такаллум айласа,
Руҳ ила қилғай мушарраф юз Масиҳо қолибин.

Софи май ичким, кудуратдур саросар, англадим
Ҳам замон расмини, ҳам аҳли замоннинг машрабин.

Чарх тоқидин садо эрмас, малойик зикридур,
Чун Навоий еткурур гардунға ё раб-ё рабин.

* * *

Кўз боғида гул экишам ул юз хаёлиднн,
Вожибдурур кўзумга су бермак жамолидин.

Ўптум лабин юз очқач, эрур турфа кўрмаким,
Гул бирла мева бир йўли ул қад ниҳолидин.

Рухсори кўзгусига, кўзум мардумиға акс,
Фаҳм айладим биайниҳи ул юзда холидин.

Жоним гадолиғ этти бир ўпмак, вале лабинг
Берса жавоб кошки анинг саволидин.

Рўйият чоғи бийик даража бирла янги ой
Кўрди наззора аҳли қошингнинг ҳилолидин.

Зоҳидки, қилди мастлиғим айб, айилмағай,
Бир дам су ичса, майкада синған сафолидин.

Фарёд ила Навоий анинг васлин истамиш,
Фарёд, анинг бу навъ хаёли муҳолидин!

* * *

Неча кундулки хабар топмамишам сиймбаримдин,
Не асардур хабаримдин, на хабардур асаримдин.

Назарим оллида ойсиз кечадин тийрароқ ўлди,
Ҳажр кундузлари, то борди куёшим назаримдин.

Заҳми қотил эканин дерга эрур ҳар бири бир тил,
Тиғи ҳажри қаю парголаки, тилди жигаримдин.

Келурам оҳ нла расволиғ ўти ҳар сари сочиб,
Офият аҳли, саломат кўпунгуз раҳгузаримдин.

Буйлаким, ул кўзи офат ёнар ўт жонима урди,
Барқи офат чоқилур олам аро ҳар шараримдин.

Ул сифат ишқу жунун тоғ ила дашти аро иттим,
Ки,на Фарҳод нишон топти, на Мажнун хабаримдин

Даҳр боғида вафо наҳли экиб, берди жафо бар,
Боғбоно, деки, не бергамен ул самаримдин.

Носихо, ишқу жунундур хунарим, тарки буюрма,
Санга ор ўлса, манга фаҳрдурур бу хунаримдин.

Эй Навоий, борибон ёр, фано даштига туштум,
Магар ул қайтса, мен қайтқамен бу сафаримдин.

* * *

Хароб эрдим агар ёри ситамкорим жафосидин,
Ўлармен бу замон ёри вафодорим азосидин.

Бири жаври қазодур жонима, бирга қазо етти,
Халос эрмас киши ҳар ҳол ила тенгри қазосидин.

Анинг ҳажри доғи муҳлик, мунунг дарди доғи қотил,
Нечук жон элтқаймен буйла икки иш аросидин.

Жафосидин мунунг чарх этмасун бори мени маҳрум,
Агарчи айлади маҳжур ул бирнинг вафосидин.

Мунунг жавру жафоси рўзгоримни қора қилди,
Бу маҳзунни чиқармай рўзгор анинг қоросидин.

Анинг ҳажри гар ўлтурди, бу бирнинг васли тиргузди,
Тирик бўлсам чиқа олмон мунунг шукри адосидин.

Тириклик жонима бу икки иштин бир бало бўлди,
Ажал, қутқар мени мундоқ тирикликнинг балосидин.

Кишига бўлмасун бу навъ икки ёрким, ўлгай
Бирининг иштиёқидин, бирининг ибтилоосидин.

Навоий ишқи таврин ибтидо қилғандадур юз хайф
Ки, бир ҳам қилмадинг андиша бу иш интихосидин.

* * *

Истарам юз манзил ўткаймен Адам саҳросидин,
То замоне тинғамен олам эли ғавғосидин.

Умр нақдин сарф этай дермен фано бозорида,
То қутулғай хотирим суду зиён савдосидин.

Хуштурур вайронае таскин учун, лекин йирок
Юз минг иллик йўл фалакнинг гунбади мийносидин.

Чиқмайин бу дайрдин мумкин эмас бўлмоқ халос
Ҳар кеча юз минг бути сиймин бадан яғмосидин.

Ҳар сўнғак ёнимда қасди умр этар, ваҳ, хўшае
Борму имконким, қутулғай мунча меҳнат досидин

Заъфароний юзда гулгун ашк тўкмак не осиф,
Ишва кўрган даҳр боғининг гули раъносидин.

Ғарқа эл дафни учун сардобаедур ҳар ҳубоб,
Ишқ водийсинда ашким сайлининг дарёсидин.

Ишвагарлар доғидин жон пардасин кўр, оҳким,
Бу ҳарир эскирди золим шоҳлар тамғосидин.

Эй Навоий, даҳр боғидин қутулмоқ истаким,
Булбул учқан яхшироқ зоғу заған маъвосидин.

* * *

Юзу зулфунгни соғиниб келмишам, эй маҳжабин,
Кечани кеча демай, кундузни кундуз демайин.

Оҳу афғон чекма деб, оғзимға, жоно, муҳр қўй,
Чунки лаълинг хотаму ёқути нобингдур нигин.

Лаълининг ҳар бир ҳадиси шаҳддек ширин эрур
Оре-оре дойимо гул баргидиндур ангабин.

Лаъл уза хат ичра холингдур ниҳон ё ҳиндуе,
Сабзада ёшунди шаккар қасдиға айлаб камин.

Янги ой хуршид аро бўлмоқ аён маъҳуд эмас,
Ваҳ, недур айлаб ғазаб солмоқ жабининг узра чин.

Шамъни парвона куйдурмакдин, эй гул, қилма айб,
Булбул эрмастурму кул, ё сен эмассен оташин.

Эй Навоий, очмағай қонимдин ўзга лолае,
Ҳар гияҳ бу йўлдаким, қатлимға чекмиш тийғи кин.

* * *

Ҳар хазон барги эрур зореки даҳр озоридин
Сарғариб мендек тушар айру сиҳийқад ёридин.

Ҳар қуруған шох мажнундурки туфроғ уйига
Топширур ҳар дам илиг юб нозанин беморидин.

Боғ аро, деманг, хазонким ошиқ ўлмиш мен кеби,
Билгурур совуғ нафас бирла сариғ рухсоридин.

Ҳар оқар суни хазон тийғи қилибдур зарфишон,

Кескали мехру вафо нахлин жаҳон гулзоридин.

Бу сариф юз бирла ўлсам кўйида, тобутима
Шохлар боғланг хазоний ишкпечон торидин.

Кўйида куймиш кўнгул буким, хазондур боғ аро
Эсти бир ел, гўйиё куйган ғарибим соридин.

Кохи юз бирла ўлармен, Исавийдам сокиё,
Бода тут хуршиди жоми қахрабокирдоридин.

Бодаеким журъаси томғач, хазон яфроғлари
Ток баргидек қизарғай сарбасар ашжоридин.

* * *

Чиқарғач ул маҳи маҳмилнишин ораз ниқобидин,
Жарасдек нола айлармен кўнгулнинг изтиробидин.

Эмас кўксумда эски доғлар, бал сукбалардурким,
Сувабмен то хаёлинг чиқмағай кўнглум харобидин.

Ҳавойи ишқинг асрарға эрур ҳар ён кумуш гунбад
Ки, қилмишмен иморат баҳри ашқимнинг хубобидин.

Бағирда ниши ғам ўлтурдию кўнглумда юз ғамким,
Итинг қут этмағай ногаҳ қуюк бағрим кабобидин.

Тану жон заврақин ғарқ эткали гирдоби офатдур
Қуюнларким, югурур ишқ даштининг саробидин.

Қоши мехробидин юз қиблаға кўй дерсен, эй носих,
Муважжаҳ деб экинсен, ваҳки, ожизмен жавобидин

Хирад мулкини сабрим кишваридек буздунг, эй соқий,
Бу селиким равон қилдинг қадаҳполо саҳобидин.

Бу базм аҳлини бот йиқмоқдин ўзга соқийи даврон
Не қилди қасд бу нилин қадаҳ даври шитобидин.

Навоий риштайи фикри чекар маъно суманбўйин,
Хуш ул тожирки, Юсуф чехра кўргузгай танобидин.

* * *

Сарвеки нолишим бийик ўлди ҳавосидин,
Юз минг фиғонки, огаҳ эмас мубталосидин.

Кўнглумни кўзларидин айирмангки, чиқмағай
Мажнун насихат ила кийиклар аросидин.

Мен тийра уйда беҳуду юз навъ гуфтугў
Ҳар кў бошинда телбалигим можаросидин.

Кўнглумда тоза доғларинг шаклин истасанг,
Фаҳм айла ўтлуғ икки кўзунгнинг ҳорасидин.

Қувват тутар лабинг ғамини еб ҳазин кўнгул,
Гўёки қон таваллуд этар бу ғизосидин.

Давлат либоси шаҳғаки, йўқтур шикоятим,
Муғ дайри теграсида гадолиғ палосидин.

Ғам шомидин Навоийни неткай халос этиб,
Ёрутсанг уйини шамъи жамолинг зиёсидин.

* * *

Юз ўтида юз қатра су, тонг йўқ, хўйи ғалтонидин,
Кўнглум ўтида йўқмудур юз қатра су пайконидин.

Қилғанда рахшин гармпўй ул шаҳсувори тундхўй,
Қилғай дебон оллида гўй, олмон бошим майдонидин.

Бу дарду ғамдин лолмен, майдон аро помолмен
Ким, кўргач-ўқ беҳолмен ул ишвагар жавлонидин.

Бошим сари наззора қил, эй чарх, дод, борингни бил,
Доғи саодат англағил ҳар захм анинг чавгонидин.

Майдонға ул чобук суруб, бошимға чавгон еткуруб,
Саргашта жоним куйдуруб, эл пўяси ҳар ёнидин.

Кўк мазраидин хўшае касб айласанг, қил тўшае,
Ком истабон тут гўшае, гўйи фалак давронидин.

Гардун чекиб тиғин ниҳон, юз жавр бирла тўкти қон,
Охир Навоий топти жон, топқач вафо жононидин.

* * *

Хаёлинг келса кўнглумга бўлур озурда мужгондин,
Ҳарамға азм қилган уйлаким хори муғилондин.

Ўқунг кўнглумга тегмасдин ғуборе эрди кўнглумда,
Ғубори ўлтурушмиш то су септинг анда пайкондин.

Кўзум хуноби лаълинг шавқидин баҳр ўлди тонг эрмас,
Чиқиб гулгун бу дарёнинг саҳоби ёғса қон андин.

Хатинг нақши бузуғ кўнглумда айлар қасди жон, ваҳким,
Бўлур неши бало ҳар сабзаким буткай бу вайрондин.

Чаман туфроғин, эй аҳбоб, аритманг зор жисмимдин,
Либосин сўймангиз ҳазл айлабон мажнуни урэндин.

Лабинг васфида жонбахш ўлса анфосим тонг эрмаским,
Дамим ул дам насимидурки эскай оби ҳайвондин.

Сочинг сарриштасидин бир гириҳ кўнглумда жам ўлди,
Бу жамбият эрур кўнглумга ул зулфи паришондин.

Не гулгун соғаре мумкин, не гулруҳ соқие мавжуд,
Жиҳат будур: Навоий гар тилар кетмак Хуросондин.

Буюрди шайх паймон майдину муғ тутти паймона
Ризо йўлида не паймонадин қочтим, не паймондин.

* * *

Тилаб жаннатни, ўтмон дўст кўйида гадолиғдин,
Муҳаққар боғ учун кечмак бўлурму подшолиғдин.

Бўлуб бсгона, ул май доғи то хирқамдадур билдим
Ки, доғи ҳажр эмиш охир натижа ошнолиғдин.

Фироқинг ичра қолғач, ўлмакимга қилма ҳайратким,
Ўлумдин ўзга иш йўқ, жисмға жондин жудолиғдин.

Ажойиб ибтилодур банди зулфунг ичра жонларға
Ки, бор ўлмакча бир соат нажот ул мубталолиғдин.

Жаҳон шўхинки, эл маҳбубидур, ақд айладинг, лекин
Тааммул қилки, не лозим келур бу кадхудолиғдин.

Ёрут май ламъасидин хилватимни бир кун, эй муғким,
Ёруғлуғ топмадим хилватда йиллар порсолиғдин.

Кўзум андоқ қорармиш тийра зухд ичраки, гар соқий,
Демон май тутса, захр ичкаймен ани кўз қоролиғдин.

Бу гулшан ғунчасида жола эрмаским, тиш иржайтиб
Кулар ошуфта булбул навҳасиға бевафолиғдин.

Навоий, бенаволик шевасин берма иликдинкм,
Наво ҳар кимки истабтур, топибтур бенаволиғдин.

* * *

Уйга келмиш, деб хабарлар айтибон жононадин,
Маст элтурлар бу навъ алдаб мени майхонадин.

Бўлмасам лояъкилу мундоқ либосот ўлмаса,
Тушмаким айру не мумкин соғару паймонадин.

Истаманг Фарҳоду Мажнун таврини мендинки, халқ
Қилмамиш аҳли хирад расмин талаб девонадин.

Ишқ мулкида улуғ ҳангома тузгай аҳли дард,
Айлаган бир достон зоҳир бизнинг афсонадин.

Бўлмиш ул бегонаваш бегоналарға ошно,
Ошнолиғлар иси топсам, не тонг, бегонадин.

Оразу холинг гирифтори эса кўнглум, не айб
Ким, гузири йўқтур ул қушнинг бу обу донадин.

Бу куҳан дайр ичра ким топса рафику соғаре,
Одам эрмас, ташқари қўйса қадам вайронадин.

Сарв қадлар садқаси бўлғанға ўртанмакдур иш,
Равшан эт бу можарони шамъ ила парвонадин.

Хорлиғ гарди аро ботиб, ҳаводис тошининг,
Ваҳмидин ҳар дам чиқа олмон бузуғ кошонадин.

Ҳимматинг бор эса, дунё шўҳидин озод бўл,
Шоҳиди маккора майли хўб эмас фарзонадин.

Ким Навоийни қилур ғойиб, топар майхонада,
Гоҳ дуди оҳу гоҳи наъраи мастонадин.

* * *

Демангиз келмиш алам сихҳат кетиб, ёр илгидин
Ким, манга ҳам юз аламдур ул жафокор илгидин.

То илик бўйниға ости юз дуою хирз ила,
Суртубон юзни мушарраф бўлди, тумор илгидин.

Зор кўнглум илгида, озор ҳам илгидадур,

Бедаво озорини касб этти бу зор илгидин.

Кош жонимни анинг илгига қилғаймен фидо,
Жонға ҳар не бўлса бўлғай, бори дилдор илгидин.

Дардини миннат тутуб, жонимга айлармен қабул,
Англасамким, кам бўлур бир зарра озор илгидин.

Бода олғач, титратур ҳар субҳ илгимни хумор,
Ичмасам икки лаболаб жом хаммор илгидин.

Эй Навоий, кўнглум илгидин чекармен юз бало,
Тухмат айларменкн, бор ул моҳ рухсор илгидин.

* * *

Шаҳид ўлсам либоси лолагун сарви равонимдин,
Ясанг қабрим уза миле, бўянг гулранг қонимдин.

Кўруб тумордек чирманмоғим ҳажрида раҳм этмас
Ки, ғофилдур ичимда ҳар тараф доғи ниҳонимдин.

Қуруқ тандинки, қилдинг шарҳа-шарҳа, нола тортормен,
Не тонг важд ўлса элга дам-бадам найдек фиғонимдин.

Алифсиз жон кеби йўқ ул парийдин ўзга мавжуде,
Ҳазин жонимда то ҳижрон хаданги чиқти жонимдин.

Кўрунуб зулфининг тори, кўрунмас заъфдин жисмим
Нединким ул тавонороқдурур бу нотавонимдин.

Кўнгул кўз ўту сайлидин келиб ҳолим кўра олмас,
Малойик равзанимдин, бал халойиқ остонимдин.

Эрур қотилдин этмак орзу жонбахшлиқ расми,
Умиди меҳрибонлиғ боғламоқ номехрибонимдин.

Мени уйқуға солмиш даҳр боғининг насими, ваҳ,
Не гул тергаймен ушбу тушта кўрган бўстонимдин.

Навоий, билки топмишмен нишон мақсуддин бешак,
Ўшал кунким, нишоне топмасанг истаб нишонимдин.

* * *

Меҳр кўрса ҳар киши ўз дилбари зебосидин,
Ўртанур мунглуғ кўнгул бемеҳрим истиғносидин.

Эй мусулмонлар, нетиб сўрмоқ таманносин қилай,
Менки бир сўкмак тилаб топман лаби гўёсидин.

Қадди раъносидин элга жилвайи васлин нетай,
Чун менга йўқ жуз дуру бўлмоқ гули раъносидин.

Еткуруб элга лаби жонбахшидин кути ҳаёт,
Жуз ўлум ҳукми манга йўқ лаъли руҳафзосидин.

Тонг ели, тунд эсма ул ёнким, уюмайдур кеча
Итлари фарёдию ушшоқининг ғавғосидин.

Қон ютармен дурди соғар шавқидин, эй пири дайр
Соғаре бер, муғбача, лаъли қадахпаймосидин.

Эй Навоий, шукр қил зулм этса ул султони ҳусн
Ким, қаю қул сенча топти тарбият мирзосидин.

* * *

Дема гулгундур либосим ашкнинг хунобидин,
Шуъладурким, ўртанурмен ҳажр ўтининг тобидин.

Кўзларин кофир десам йўқ, эй мусулмонлар, ажаб
Ким, иковлон юз эвурмишлар қоши меҳробидин.

Гунчаи сероби ҳайвон чашмасидур гўйиё,
Анда су инмиш оқиб ҳар ён гули серобидин.

Қуш солиб сайд этмагилким, махласи йўқ беркишиб,
Жон қуши бошингга санчилған гажак қуллобидин.

Хўблар ошиқлариға меҳрин эткан чоғда арз,
Лофдур, ҳар неки сен дерсен муҳаббат бобидин.

Бодаи софу, ҳарифи содаю мушфик рафик,
Гар муяссар бўлса бас, оламда айш асбобидин.

Уйкудин кўз очмадинг, гўё ани бахтим кеби
Айладинг яғмо Навоий дидаи бехобидин.

* * *

Кўзгу ҳар дам судур ул рухсори оламсўздин,
Муз анингдекким эрир меҳри жаҳонафрўздин.

Юз очиб, билдирди қад бирла сочи тенг эрканин,
Зоҳир ўлғондек туну кун тенглиги наврўздин.

Истасангким, тиккасен юз пора кўнглум чокини,
Яхшироқ ҳеч игна йўқ ул новаки дилдўздин.

Ишқ гард эткан танимдин ҳажр ўти учқунлари,
Тир ҳар ён ламъа кўргузган кебидур тўздин.

Овладинг кўнглум, чу соид кўргузуб қовмақ недур,
Жавр ила кетмак чу келмас сайди дастомуздин.

Соқиё, даврон ғамидин ранжамен, кўнглум аро
Паст қил андуҳ ўтин жоми нишот андуздин.

Кеч, Навоий, жону кўнглунгдинки, йўқтур ишқ аро
Чора охи жонгудозу нолаи дилсўздин.

* * *

Ҳар қатра қонки томди кўнгул тоза доғидин,
Бир тоза лола очти ғаминг ҳажр тоғидин.

Демон, ичинда хурда ниҳон қилди ғунчаким,
Лаълинг ғамида ўт чиқар анинг димоғидин.

Тенгдур шаҳу гадо хатиким, дуда бирдурур
Шаҳ базми шамъидин, доғи гулхан чароғидин.

Эрмас учук, шакарга ёпишти чибин пари,
Икки лабим била ани олсам дудоғидин.

Маст уйқу ичра топсаму бир кеча олмасам
Икки кўзумни тонгғача анинг аёғидин.

Гулда вафо йўқин қаю бир кушки англади,
Ҳаргиз вафо гули тиламас даҳр боғидин.

Доим юзунг хаёли Навоий кўзиндадур,
Ғойиб эмастурур пари анинг булоғидин.

* * *

Ваҳки, ваҳшу тайр уюмаслар ғамим бедодидин,
Кеча ит афғонидин бнл, субҳ қуш фарёидин.

Чикса тўбидин қуёш кўргузмагай бу лутфким,
Англадим юз жилва қилған қоматинг шамшодидин.

Гарчи ҳар дамким соғинсам. шавқидин жоним чиқар,

Истамон жонимни ғофил бир дам анинг ёдидин.

Ғам саҳобидин ёғар Мажнунға меҳнат ёмғури,
Дуди охи чикти гўё хоотири ношодидин.

Деб эдинг, ҳажримдин ўлсанг тиргузай бир тиг ила,
Орзу ўлтурди, ваҳ, ўткармагил миодидин.

Ростлик озодалар ойинидур фаҳм айлагил,
Бу чаманнинг сарви бирла савсани озодидин.

Шайх агар масжидқа, мен майхонаға борсам не тонг,
Эй Навоий, ҳар кишига чора йўқ муътодидин.

* * *

Оразингни туш кўруб то субҳ тиндим уйқудин,
Чун кўз очтим уйқудин кун чикмиш эрди ўтрудин.

Суда бўлгон жилвагар оё куёш аксимумдур,
Ёхуд ул ой зоҳир айлабтур жамолин кўзгудин.

Кеча баским ҳолима гаҳ кулдиму гаҳ йиғладим,
Тун асардур йиғламоқдин, субҳ доғи кулгудин.

Сўрманг, эй васл аҳли, мендин шодлиғким ҳажр аро,
Ўзни ҳаргиз кўрмадим бир дам қутулған қайғудин.

Чунки урдунг тиг ўқ ҳам ёғдур эмди ҳар неча
Ким, ёгин нафъ айламас, улким ҳалок ўлғай судин

Халқай дарс ичра ғавғодин димоғим топти заъф,
Май тутуб соқий даме қутқор мени бу ёрғудин.

Эй Навоий, жон олиб деди берай коминг валек
Дам ура олмон анга ҳоли бу олғу бергудин.

* * *

Меҳр эмас машғал ёрутқон қалъай афлокдин
Ким, фалакка солди ўт рухсори оташнокдин.

Ишқдин куйди танимда ҳар чурук бўлгон сўнгак,
Ким кўрубтур мундоқ авж олмоқ чоқин хошокдин.

Бас муносибдур тикар ҳолатда кўксум чоқини,
Ип сувурмоқ кўнглаким жайбиға қилған чоқдин.

Саргаронмен ишқдин чопсанг бошимни боғла берк
Ким, чопарда рахш узулуб қолмағай фитрокдин.

Гар ғазаб вақти кўлиға туштуму тиғи яланг,
Бок эмас олманг мени ул қотили бебокдин.

Маст агар майхонада ўлдум мени, эй дўстлар,
Май била юб боғлангиз наъшим белини тоқдин.

Дема поко-пок кеч мендин, Навоий, негаким
Покликдин бўлмағай кечмак сенингдек покдин.

* * *

Чун хаёлингда кўнгул беҳол эди ўз рашкидин,
То не ҳол ўлғай висол ичра анга кўз рашкидин.

Васлида чун ўзни маҳрам кўрмай ўлдум, ғайрни—
Кўрса маҳрам найлағай улким ўлар ўз рашкидин.

Сўз дегон эрмишки бир сўз деб ўлукни тиргузай,
Эй кўнгул, мен худ дами нақд ўлдум ул сўз рашкидин.

Гул қизил, сариғ эмас гулшанда сен кўрган замон,
Оқ гул эрдиким неча ранг ўлди ул юз рашкидин.

Меҳри тобон рашқдин ботти кўруб чехрангда хўй
Ким, куёшқа кўрди мунча тоб юлдуз рашкидин.

Лутфу қаҳри сарбасар муҳликдурур ул шўхнинг,
Бўлмади ўлмак мени маҳзунға ёлғуз рашкидин.

Ул куёш чунким бўлур кундуз аён, ақшом ниҳон,
Кеча ҳажридин Навоий ўлди, кундуз рашкидин.

* * *

Сиришқ қонин оёғинг учун хино қилайин,
Қабул тушса қароғим эзиб қаро қилайин.

Ақиқи лаълинга жон жавҳарин нисор айлай,
Саводи холингға кўз мардумин фидо қилайин.

Қора менгинг била қаддинг хаёли келса, ватан
Мунга кўз ичра ясай, анга жон аро қилайин.

Қадингки соя солиптур, улай анга, яъни
Ки, ишқ илмин алифбедин ибтидо қилайин.

Лабини қасдима тишлар, юзига телмурсам,
Боқиб туруб неча ўз жонима жафо қилайин.

Кўнгул кушиким эрур жилвагоҳи гулшани кудс,
Бу домгоҳда недин ани мубтало қилайин.

Навоиё, ғамим аҳли вараъдин ўлмади кам,
Қўй эмди майкада пирига илтижо қилайин.

* * *

Аҳд қилдим, ишқ лафзин тилга мазкур этмайин,
Тил неким, хомам тилидин доғи мастур этмайин.

Барча элга фитна бўлган кўзга мафтун бўлмайин,
Ҳар киши наззора айлар юзни манзур этмайин.

Ишқ куври бирла тақво хонақоҳин бузмайин,
Бут хаёлиднн кўнгул дайрини маъмур этмайин.

Ҳар кеча бир лаб майи васлидин этмай жонни маст,
Ҳар кун анинг ҳажрида кўнглумни махмур этмайин.

Гар чидай олмай кўнгул берсам бировга ногаҳон,
Бори эл ичра чидай олганча машхур этмайин.

Ишқу май анжоми чун ҳажр ўлди, қўй, эй шайхким,
Ўзни бу иқболдин куч бирла маҳжур этмайин.

Зулм ила эл жониға ўт ёқма, эйким, шоҳсен,
Гар десанг дўзах ўтиға жонни маҳрур этмайин.

Гарчи маъзур ўлди маъмур, эй Навоий, ўзни мен
Дўст маъмур айлаган хидматда маъзур этмайин.

* * *

Шикоб уйин бузадур бенаво кўнгул, нетайин,
Хароблиғ қиладур мубтало кўнгул, нетайин.

Дединки, асра кўнгулни ўзунгдаву сабр эт,
Чу менда турмасу борур санга кўнгул, нетайин.

Кўнгулни қайди жунундин чиқар дединг, эй ақл,
Кетурса бошингга юз минг бало кўнгул, нетайин

Кўнгулни ўтка солиб, кўзни истарам ўйсам,

Балони кўз кетирур жонға, ё кўнгул, нетайин.

Мен ул кўзи қора ишқин қўюб эдим биллах,
Тахаммул этмади, юзи қора кўнгул, нетайин.

Тағофул этсам итарсен, ўларсен этсам қайд,
Сенинг била, дегил, эй бевафо кўнгул, нетайин.

Навоиё деб эдинг: Зухд тарҳи бунёд эт,
Шикеб уйин бузадур бенаво кўнгул, нетайин.

* * *

Гар деса кўз бирла рухсорин тамошо қилмайин,
Васлини найлаб кўнгул бирла таманно қилмайин,

Гавҳари ишқиға кўнглумни нетиб қилмай садаф,
Мунча баским кўзни ифшосиға дарё қилмайин,

Оҳ ўтию ашк сайлидин бўлур ер-кўк тўла,
Неча дермен ишқ асрорин ҳувайдо қилмайин.

Ўт тушуб кўнглумдаву кўксумда равзан захмидин,
Дудини анинг не янглиғ ошкоро қилмайин.

Ул парий ҳар жилвасида ақли кул шайдо бўлур,
Телбаликдиндур, десам кўнглумни шайдо қилмайин.

Қилмағил, эй шайх, усруклар унидин шикваким,
Маст ўлуб майхонада бўлмас алоло қилмайин.

Соқиё, андоқ тўла тут бодаким, бехуд бўлай,
Токи давр ошубиға бир лаҳза парво қилмайин.

Қилди ул кўз ёдидин кўнглум кийиклар сари майл,
Неча мен Мажнун дедимким, азми сахро қилмайин.

Эй Навоий, оламоро хусн невчун очти ёр,
Бўлмас эмди ўзни олам ичра расво қилмайин.

* * *

Мовийи беҳол кўнглак, ваҳ, не фаррухфол экин
Ким, танингға суртулур бу важҳдин беҳол экин.

Сунбулунг ошуфтаю савдойи ўлмиш мен кеби,
Чун менингдек бош аёғингға қўяр помол экин.

Мушки зулфунг атридур шамшод боши узра шам,
Қаддинг остида хама шамшод тарфи дол экин.

Донае тушмиш ики товус аро улким дедим,
Вўсмалик икки қошингнинг ўртасида хол экин.

Каффадура гардуни ҳам ҳажрим юкини чексалар,
Арз жирми ул тарозу ичра бир мисқол экин.

Улки маънидин хабар топти яна дам урмади,
Англамон аҳли жадал ичра не қилу қол экин.

Сувратин Лайлию Мажнуннинг деди кўргач хирад
Ким, Навоий бирла ёри шаклидин тимсол экин.

* * *

Ҳажр шомидин қоронғуроқ тун ўлғайму экин,
Ё раб, ул тундин халос ўлған кун ўлғайму экин?!

Барқ янглиғ олам ўртар ламъаи шоми фироқ,
Дўзахи ҳижрон чиқарган учкун ўлғайму экин?

Кўйида итлар изи рухсорима бўлди баҳо,
Мундин оё қимматироқ олтун ўлғайму экин?

Субҳ фурқат бир бало дарёси бузди халқни,
Шоми ҳижронимда ёғқон шудрун ўлғайму экин?

Гул масаллик тоза қонлиғ доғлар бирла танзим,
Дард боғида очилган гулбун ўлғайму экин?

Тийр борони фироқ аҳбоб жонидин ўтар,
Ҳеч ёмғур мундин, оё, ўткун ўлғайму экин?

Боғ аро гулларга ўт солди Навоий нолаеси,
Бенаво булбулға, ваҳ, мундоқ ун ўлғайму экин?!

* * *

Буки кўнглум ярасидин оқадур, қонму экин?
Ё қизариб эриган су кеби пайқонму экин.

Ул хату лабки берур кўзга сафо, жонға ҳаёт,
Сабзаи жаннат аро чашмаи ҳайвонму экин?

Ҳусн хони ароким, ёйди қазо юзу лабинг,
Қурси хуршид била лаъли намақдонму экин?

Ғунча оғзиғаму гулшанда ёғибтур жола,
Ё жамолинг гули ичра лаби хандонму экин?

Ёр дер: кўзни юзумдин нега бот олмассен,
Дўстлар, тенгри учун денг: бу иш осонму экии?

Ёр жаврию улус зулми, фалак бедоди,
Манга ёлғузму экин, барчаға яксонму экин?

Эй Навоий, эл аро фитнадур ул кофирға,
Азми майдонму экин, майли хиёбонму экин.

* * *

Булут ҳайвон зулоли бирла тиргузди ҳаво жонин,
Севунмак ашкидин шодоб қилди сабза мужгонин.

Эмастур сабзаву лолаки, жола тошидин гардун
Кўкартиб ер юзин ҳар сари зоҳир айлади қонин.

Ирик невчундурур шох узра гулбун барги суҳондек,
Ититмас бўлса булбул жони учун ғунча пайконин.

Чаман Лайлосидин айру дегайсен лола Мажнундур
Ки, гардун жола тошидин қонатмиш доғи ҳижронин,

Чаман баҳри латофат бўлди найсон дурлари бирла,
Қизил толдин муҳайё қилди ҳар ён шохи маржонин.

Бу фасл ичра маломат тошидин солим биров қолғай
Ки, чеккай май сумурмакда юзига жоми қалқонин.

Майеким, оташин, чиқғай сариф гуллар, агар деҳқон
Томизса қатрае андин суварур чоғда бўстонин.

Бировким, даҳр боғининг фиребин билди, наргисдек
Қадахдин бош кўтармай сурди ишрат бирла давронин.

Гули мақсуд ул қондур, Навоийким, аёғингдин
Чиқар чекканда мақсад Каъбаси хори муғийлонин.

* * *

Ярамни тиккали бошинг уза бичакму экин?
Бичакда риштаи жонимму ё ипакму экин?

Кўз асру тиктим анинг ўймоғиға, билманким,

Кўзум оқиму экин анда, ё сўнгакму экин?

Тун узра ойдину, ойдинда субҳ эркинму,
Ваё сочингда бурунчак уза лачакму экин?

Гул узра ҳар сори тоб урди сунбулунг, ёхуд
Юзунгда зийнат учун санчқан кажакму экин?

Лабингдин истади жоним ҳаёт, билмасмен
Ки, бир сўкунчму ё қасди бир мучакму экин?

Бир усрук элни чиқиб қирған эрмиш, эй лутфе,
Сенинг бегингму экин, ё бизинг миракму экин?

Навоий, ушбу паришон ҳадис ила ғаразинг
Авом хотирини сайд айламакму экин?

* * *

Ваҳки, мендин айру юз жон, йўқса жононму экин?
Манга онсиз минг ўлум ё дарди ҳижронму экин?

Сўрғали заъфимни лаълидинму эркин бир ҳадис,
Ё бузуғ жисмимда мамлу юз туман жонму экин?

Равзанимни то ёруттунг, кулбам ичра ҳар тараф,
Зарралар сойирму ёхуд меҳри рахшонму экин?

Олам аҳлиға лабинг зикримудур ратб-ул-лисон,
Ё бори олам лаболаб оби ҳайвонму экин?

Зулф аро қаддинг хаёлидин кўзум ёрутқали
Анбарин юз шамъ ёхуд хайли мужгонму экин?

Кўнглума ул юзу лаб ёдиму эркин ғам туни,
Ё шабистоним тўла гулбарги хандонму экин?

Ғайриға боқған учун кўз мардумин қатл айладим,
Ашки гулгун ёхуд анинг захмидин қонму экин?

* * *

Васлингға етибон соғинурмен хаёл экин,
Ҳолимни англаман, манга, ё раб, не ҳол экин.

Ушшоқ ашкидин су ичиб бар жафо берур,
Ё рабки, қоматинг не ажойиб ниҳол экин.

Зулфунгда хол «жим» аросиндағи нуқтадек,
Юзунгда зулф вард ёниндағи «дол» экин.

Ҳар нечаким куярмен, анинг зарра меҳри йўқ,
Оёки, толиим куни кони завол экин.

Дерсенки: сени қайси парий телба айламиш?
Эй бағри тош, билиб яна бу не савол экин.

Занбурнинг эви кеби кўнглум тешук-тешук,
Лаълинг хаёли ҳар тешук ичинда бол экин.

Мискин Навоий жониға кўюнгда қилма қасд,
Сайд айламак ҳарам қушин охир вубол экин.

* * *

Кўрубмен кирпигинг бошитин-аёғ тешкан кўнгул ҳолин,
Қушедурким, тириглай юлмиш ўлғайлар пару болин.

Экиб тухмини андоқким очилғай бўстонафрўз,
Очар хуноба кўз боғида эксам донайи холин.

Жамолин ваъд агар дебмен, кўп этма, эй араб, хайрат
Юзи айнин кўруб ҳар ён назар қил зулфдин долин.

Танимниким, қуруптур хомадек нол ўқларингдиндур,
Қалам қилсанг қил, аммо ташлама ҳар ён чекиб нолин.

Бу мажнун қатлин ул тифли парийваш истамас бўлса,
Недин тошлар била қасдимға солди шаҳр атфолин.

Ғамин кўрманг бало тоғида лаъли шавқидин жонни
Ки, ҳар бир тошидин сотмас абад умриға мисқолин.

Чу бўлмас шамъсиз парвонаву гул бирладур булбул,
Фирок ўртар кўнгулни чун кўрар васл ичра амсолин.

Сабухий жом ила хушмен, нечук хуш бўлмағай улким,
Мунунгдек ахтари фархунда қилғай субҳ анинг фолин.

Жавод илгида пири дайрнинг май заврақин кўрсун,
Бировким, кўрмамиш дарё ичинда жунг тимсолин.

Шаҳ эгнида мурассаъ тугмалиг хилъатқа бермасмен,
Йиғочлар бирла оллин теврабон кийган фано шолин.

Навоий, истасанг кўйин, итига ошно бўлғил,
Ялинған янглиғ ул ит ошноға, сен анга ёлин.

* * *

Кўрса не фикри таним захмию кўнглум куйганин,
Улки наълу доғдин хайф этмас ўз нозук танин.

Қайда кўрсун, кўрса не қилсун ёқам чоки асар,
Мастлиғдин улки ҳар дам чок этар пироханин.

Хирмани сабрим куярдин не ғам ул кофирғаким,
Ўт солибтур бодадин, кўргил жамоли хирманин.

Гарчи ранжим саъб эрур, ваҳ, қайда парво айласун,
Қотилеким, кўрди тиргузмакча ўлтурмак фанин.

Англағач қатл айлар эрди, шукрим, билмас киши
Базми ғавғоси аро аҳли мусибат шеванин.

Неча тавсанлиқ сукун андин бурунроқ кўзлаким,
Олмағай коме, неча сурсанг йигитлик тавсанин.

Гулшани ишратқа сиз азм айлангиз, эй аҳли айш
Ким, Навоий бас оғир олмиш мазаллат гулханин.

* * *

Елга берди куйдуруб ул гул таним хокистарин,
Оташин гул ҳажри совурған кеби булбул парин.

Англаман булбул қизиқ кўнглимудур, ё атр учун
Гунчасидин гул мураттаб қилди ўтлуғ мижмарин.

Барги гулдур, йўкса булбулнинг туташмиш ҳар пари,
Баски, ёрутди сабо гул мижмарининг аҳгарин.

Гул эмастур, балки булбул ошенин ўртаган
Ишқ ўти бил, кўрсанг анинг давру лавни аҳмарин.

Кўй гулу булбулни, гулгун май тўла тут булбула,
То ўқуй булбул мақолотин очиб гул дафтарин.

Даҳр боғида гулу булбулға йўқ баргу наво,
Солмади бу ғуссадин наргис илигдин соғарин.

Соқиё, ҳайвон суйин мамзуж қилсанг ичмағай,
Гар Навоий топмаса май ичра лаълинг жавҳарин.

* * *

Етишти байраму рафъ этти рўза қайғусин,
Ҳилол мусайқали ёрутти бода кўзгусин.

Сипеҳр жоми ҳилолиға жилва берди, магар
Ки, бода забт эта олмас нашот кулгусин.

Магарки, қилди шабистонға азм шоҳиди ийд.
Ки, тўкти фарруҳ аёғиға ахтар инжусин.

Далил роҳи шафақ рангу жоми минойи,
Шафақ майини кўру чарх жоми минусин.

Фароғате тилар эрсанг, кўп оғзи хиштини ол,
Ушат бу хишт била зуҳд нангу номусин.

Сахарки, халқ мусаллоға юз қўяр, хуш тут,
Борурға дайри фано сари тонг қоронғусин.

Навоий, ич қадаху фоний ўлки, топти бақо,
Биравки, топмадилар эл суроғу белгусин.

* * *

Субҳ еткурди сабо гулбарги хандон муждасин,
Ё кўнгул топти Масиҳ анфосидин жон муждасин.

Ё фалак берди йиғи кўр айлаган Ёкубнинг
Кўзлари очилмоқ учун Моҳи Канъон муждасин.

Не гули хандон, не Исодур, не Юсуф муждаси,
Топти бир маҳжур ўлар ҳолатда жонон муждасин.

Ғунча эрдим ғам елидин тўнға сиғман ғунчадек,
То сабо еткурди ул сарви хиромон муждасин.

Ҳажр аро, эй пайк, агар сен нома еткурсанг не тонг.
Тонг ели ҳар кун берур хуршиди тобон муждасин.

Нақди жон бердим, мусулмонлар, уятлиғмен хануз
То эшиттим пайкдин ул номусулмон муждасин.

Эй Навоий, шоми ҳижрон йиғларим дафъ ўлдиким,
Субҳ еткурди сабо гулбарги хандон муждасин.

* * *

Фурқатингдин кечалар ўртар мени бахти забун,
Гўйиё мен бир ёнар ўтмен, қоронғулуқ тутун.

Ашк этиб ғаммозлиғ кўнглум бузулса не ажаб
Ким, топар озор ёшлардин мудом аҳли жунун.

Мен тилармен васлу анинг кўнгли ҳар ағёр ила,
Манга икки тош аросинда керак албатта ун.

Қаддингу эрннинг ҳавоси жондадур, айб этмагил,
Бўлса афғоним бийик, сайли сиришким лаългун.

Ким кафанни ёд этар, андин ўлуг огоҳроқ,
Гар либосин билсаким, эрур катон ёхуд катун.

Сайли ашкимдин фалак ғамхонаси вайрон эди,
Қилмаса эрди жафоси дуди оҳимдин сутун.

Кўрмасам қошинг бўлурмен турғанним бирла фиғон,
Войи эрур, бас чу бўлмаса «Навоий» бирла «нун».

* * *

Кўнгулни айладим юз чок ишқингдин, мени маҳзун
Ки, хуснунг васфи ёзғаймен китобе қоғазини гулгун.

Кўнгулнинг мазраиким новакингдин бўлди юз хирман,
Бошоқ термак учун келгай магар Фарҳод ила Мажнун.

Қабаб ҳар тун чекиб юз минг синон анжум шуоидин,
Магар сабрим сипоҳиға шабихун келтурур гардун.

Лабинг шавқида кўнглум ҳар не борин бошидин қўйди,
Май истаб ринди муфлис айлади дасторини марҳун.

Кўнгулда шўхлар нозидин ортар ҳар нафас оҳим,
Ёнар ўтқа чу атфол эвршурлар, дуд ўлур афзун.

Майи лаълинг учун беҳудлуғум андоқдур, эй соқий
Ки, қотсанг тонг эмас, жомимға касби ҳуш учун афюн.

Илиг зулфунгға элтур орзудин ёва айтурмен
Бировдекким йилон тутмоқ учун оғзидадур афсун.

Тўкуб ферузагун кўк мотамингға гавҳари анжум,
Сени ферузаву гавҳар хаёли айлабон мафтун.

Навоий, назм лофин қўйки, кўз бир кунлуги эрмас,
Агар юз йил сочарсен табъ баҳридин дури макнун.

* * *

Еткуруб эрдим фироқинг тунлари гардунға ун,
Шукрким, васлинг куни эмди не ул ундур, не тун.

Юз ёпиб, қилдинг узун шоми ғамимни, эй қуёш,
То қуёш мағрибқа мойил, сояси кўпрак узун.

Дема: зулфум бандидин бош чекма, бўйнунг тўлғама,
Тиғ агар сурсангки, мен бош қўйдуму туттум бўюн.

Тийра оҳим элга зоҳир қилди кўнглум куймакин,
Гарчи ўт ёшунса, ани ошкор айлар тутун.

Ўрганиб жисмим, бало даштида саргардон кезар,
Шуъладин таркиб топқон буйлаким кўрмиш қуюн.

Соқиё, тут жом, солма тонглаға май ваъдасин,
Тонгла чун маълум эмас, бори ғаниматдур букун.

Эй Навоий, қўл суроҳидек бўюнни кучқали
Етмаса, бори суроҳи бўйниға илгингни сун.

* * *

Ёр ҳолидин манга, ваҳким, хабар йўқтур бу кун,
Бу жиҳатдин ақлу хушумдин асар йўқтур бу кун.

Субҳ селоби сиришким оқти кўп, эй дўстлар,
Панд учун келмангким, ул судин гузар йўқтур бу кун.

Кеча гар бағрим бўлуб қон оқти кўздин, ғам эмас,
Ғам будурким, итларига моҳазар йўқтур бу кун.

Мен букун ўлгач, анинг қўйига тўлди халқким,
Ашку оҳим сайлу барқидин зарар йўқтур бу кун.

Ваъдаи васлини тонгла демагилким, умрға,
Эътимодим хажр шоми то сахар йўқтур бу кун.

Ичмагум, эй дайр пири, жоми май, ул муғбача
Май тутарға базми айш ичра агар йўқтур бу кун.

Ўзлукин чун солди ўлган кун Навоий бошидин,
Бу жиҳатдиндур анга гар дардисар йўқтур бу кун.

* * *

Бизга ул ой ҳажридин бир йилчадур ҳар тийра тун,
Кундузин англа бу тундин ҳам қоронғу, ҳам узун.

Балки йўқтур бу туну кунда тафовут, лек бор
Ҳар бирида бир ғами муҳлик бу маҳзун жон учун.

Гар ўтар юз минг суубат бирла кундуз меҳнати,
Вою юз минг вой, мен бекасга бўлғач кечқурун.

Гар бутун эрмас ёкам, эй дўст, ҳайрат қилмаким,
Тош урардин кўксум ичра бир сўнгак эрмас бутун.

Ҳажридин ўртанса жисмимда сўнгаклар, тонг эмас
Ким, эрур ўт асру итик, доғи бас қоқшол ўтун.

Ишқ нахлининг бари ҳижрон эмиш, эй дўстлар,
Бу насиҳатдин енгиз бар ошиқ ўлмастин бурун.

Неча тун ҳижрон аро олди Навоий жонини,
Кимга етса васл, тутсин муғтанам бир неча кун.

* * *

Субҳ чун борғунг, келиб кулбамга пинҳон кечқурун,
Ҳажр ўқин жонимга сен отма тонг отмасдин бурун.

Неча эл мендин ёшурғайлар сени, ваҳ, бир кеча
Нетти кулбам сари келсанг, барча элдин ёшурун.

Жон магар чикқай ва ёхуд сайли ашким кўйидин
Чикқудекмен, бори ул кўй ичра тутмай мен ўрун.

Жилва қилғанда кўрунмаслар кўзумга шўхлар,
Эй парий, сен бори бу девонаға гоҳи кўрун.

Нолам андоқ бўлди, бағрин ёраси исланғали
Ким, ёнимдан ўтмас, эл тутмай кулоқ бирла бурун.

Чирмабон беркит суроҳи оғзини, эй пири дайр,
Қайда кўрсангким, узулмиш чоки хирқамдин бурун.

Эй Навоий, тифллар қовғон замон мажнун дебон,
Бу баҳона бирла ўз лайливашинг сари урун.

* * *

Ишқ даштин ҳеч ғурбаткаш мусофир кўрмасун,
Мен ғариб ул дашт аро кўрганни кофир кўрмасун.

Ёрмангиз Фарҳоду Мажнун оллида кўксумником,
Ботинимнинг дарду доғин аҳли зоҳир кўрмасун.

Даҳрни қил тийра, ё рабким, анинг туфроғидин
Ҳар не кўз мумкин эса бўлмоққа нозир, кўрмасун.

Ҳар боқишда қатли ом айлар кўзунгким, даҳр эли
Ҳеч кимни сен кеби бу фанда моҳир кўрмасун.

Воизо кўп васф қилдинг сомирининг сеҳрини,
Ҳозир ўлғилким, сени ул кўзи соҳир кўрмасун.

Кимки ошиқлик асиридур, тахайюл бирла ҳам
Ишқ кўйида ўзин осуда хотир кўрмасун.

Ким, Навоийдек фано водийсида истар ҳузур,
Кечсун ўздин, балки худ ўзлукни ҳозир кўрмасун.

* * *

Борсанг ол жонимни, то сенсиз манга жон қолмасун,
Жон қолиб, жон ичра ногаҳ доғи ҳижрон қолмасун.

Чун ўлармен — чин дейин, ишқи бузуғ кўнглумдадур,
Мен ўлуб, ул ганж бу вайронда пинҳон қолмасун.

Эй кўнгул, дей кўзга бу дамким, тирикмен, келса ёр,
Оразидин баҳра олсун, асру ҳайрон қолмасун.

Ҳажрида онча бало еткур манга, эй чархким,
Ўзгалар ишқин ҳавас қилмоққа имкон қолмасун.

Муждаи васлин тилаб, эйким, кўнгулдин ҳажр ўқин
Тортасен, ваҳ, онча воқиф бўлки, пайкон қолмасун.

Даҳр аро андоқ маош этгилки, сендин қолмаса
Тоат андоқким, керактур бори исён қолмасун.

Эй Навоий, собит ўлсун шоҳ Ғозий давлати,
Оллида кул бўлмаған оламда султон қолмасун.

* * *

Сенсизин, эй умр, бир соат манга жон бўлмасун,
Сен бўлу бас, тубию фирдавсу ризвон бўлмасун.

Деб эмишсен: куйдурай бир доғ ила кўнглин анинг
Ҳар нечук доғ ўлса ўлсун, доғи ҳижрон бўлмасун.

Қошиға қилғач сужуд, ўлтурди ул кофир мени,
Ҳеч мусулмон ёри, ё раб, номусулмон бўлмасун.

Ишқида жоним укубатлар била ол, эй ажал,
То анинг ошиқлиғи ҳеч кимга осон бўлмасун.

Ул парий кўнглумда меҳмон ўлмиш, эй жон воқиф ўл,
Оҳ ўти дуд этмасун, захм ичра пайкон бўлмасун.

Эй кўнгул, масте чиқиб шаҳр ичра солмиш рустаҳез,
Ваҳ, хабар тутким, бизинг бебоки нодон бўлмасун.

Дедиким: жон бер доғи ўпгил аёғим туфроғин,
Эй Навоий, тезрак бўлким, пушаймон бўлмасун.

* * *

Ғам елидин, ё раб, ул гулга ғуборе бўлмасун,
Балки онсиз даҳр боғида баҳоре бўлмасун.

Қаддининг сарвиғаким, боғи латофат нахлидур,
Чашмайи ҳайвондин ўзга жўйборе бўлмасун.

Айшу ишрат жомидин бўлсун юзи гул-гул, валеқ
Кўнглига ғам гулбунидин хор-хоре бўлмасун.

Жилвасоз ўлғанда майдон ичра чобук шўхлар
Шоҳу сархайл андин ўзга шаҳсуворе бўлмасун.

Гар буюрсанг садқа бошиға эвурмақ, эй рафик,
Будур уммидимки, мендин ўзга боре бўлмасун.

Даҳр боғининг насими совурур гул хирманин,
Анга ул гул гулшани сари гузоре бўлмасун.

Эй Навоий, қил дуо жониғаву жаҳд айлаким,
Майлинг анинг қуллуғидин ўзга сори бўлмасун.

* * *

Ёридин ҳеч ким менингдек зору маҳжур ўлмасун,
Жумлайи оламда расволикқа машҳур ўлмасун.

Мен бўлай овора то ишқимдин айлаб гуфтугўй,
Оти анинг ҳар киши оғзиға мазкур ўлмасун.

Жонима бедоду зулмин, ё раб, ул миқдор қил
Ким, анинг ошиқлиғи ҳар кимга мақдур ўлмасун.

Мен худ ўлдум, лек ҳар ошиқки, бордур покбоз,
Навха тортиб мотамим тутмоқда маъзур ўлмасун.

Панд ила кўнглум уйин қилма иморат, эй рафиқ,
Бизни бузди ҳаргиз ул, ё рабки, маъмур ўлмасун.

Кечалар ул гул чекар эрмиш қадах, эй тонг ели,
Воқиф ўл холимни айтур чоғда махмур ўлмасун.

Ёр васлиға қувондим, қовди кўйидин мени,
Эй Навоий, ҳеч киши давлатқа мағрур ўлмасун.

* * *

Агар ишқинг ҳавосида ёғар ҳар жола тош ўлсун,
Нишона ҳар бирига дермен ушбу хаста бош ўлсун.

Юзунгнунг меҳридин бир зарра сотмон, гар фалак жавфи,
Тўла бўлсун филурий, ҳар филурий бир қуёш ўлсун.

Ситам зангин темурдек кўнглидин, ваҳким, қира олмас,
Нечаким нолаи зоримда суҳондек хорош ўлсун.

Қуёшни бўлмас, эй гардун, ул ойға айламак ташбих,
Оғиз гар зарра, Чўлпон — кўз, янги ой анга қош ўлсун.

Агар пайконларинг кўз истабон топти кўнгул, ғам йўқ,
Келиб йиғлар маҳал ул қатра сулар кўзга ёш ўлсун.

Сипоҳи ҳуснунга бир маҳчаси рахшон алам бўлғай,
Қуёш кўзгусига оҳим сутуни гар тутош ўлсун.

Кўнгулда сирри ишқин асрай-асрай ўлдум, эй соқий,
Қадах тутким, харобот аҳлиға фош ўлса фош ўлсун.

Кўнгулга жон била бир доғинг оздур, қўй яна бир ҳам.
Неча икки гадоға бир дирам узра талош ўлсун.

Уларда тенгдурур шоҳ айласун гулшан гулин мафраш,
Вагар гулхан кули узра гадо соҳибфирош ўлсун.

Навоий ашк дурридек тиларким кўзда ер бергай,
Агар ишқинг ҳавосида ёғар ҳар жола тош ўлсун.

* * *

Дўстлар, бир чора мен девонаи шайдо учун,
Ким ўлармен ул парипайкар малаксиймо учун.

Оташин гул теграсида лаългун юз барг эмас,
Балки юз наъл ўтқа солмиш булбули шайдо учун.

Хом кўнглумким дудоғингни тилаб афғон қилур,
Бордурур ул тифлдекким йиғлағай ҳалво учун.

Ашк ичинда ғарқамен, зулфунгни тутқайменму деб,
Ўйлаким тожир тенгиз ранжин чекар савдо учун.

Турки мастедур кўзунг уйқуда, кўз кунжида хол
Ўгриким қилмиш камин ёнида кўргон ё учун.

Гулханидекдурки истар гулхану олотини,
Сифлаким меҳнат чекар дунёву мофиҳо учун.

Бу Навоий бандани, эй сарв, озод асраким,
Бўйла бир булбул керак сендек гули раъно учун.

* * *

Ёрни дерларки чекмиш юз жафо мен зор учун,
Бўлса минг жоним фидо айлай жафокаш ёр учун.

Ёрким ёри учун чекса жафо бил ани ёр,
Улса оздур кимса андоқ ёри меҳр осор учун.

Ёрлиқ кўргузди мен жон бирла миннатдорлиқ,
Жонини ҳақ асрасун бу зори миннатдор учун.

Мен не қилғаймен анга лойиқ магар минг сарву гул,
Олиб озод эткамен ул сарви гулрухсор учун.

Ростлиқ бирла равишким анда бордур, кимда бор,
Хўб экандур ўлмаким ул комату рафтор учун.

Ўлмаким беморлиқдин саҳлдур чун тиргузур
Ани, ё рабким, саломат асра бу бемор учун.

Эй Навоий, йўқ эди оламда ойини вафо,
Ҳақ насиб этти санга сенда бу маъни бор учун.

* * *

Ўт ёлиндек сен қачон чопсанг саманди барқрав,
Бир алам ул ўтқа бошинг устида гулгун ялав.

Тортибон тиғи жафо, бағримни юз чок айлади,
Борди улким дер эдилар эл мени бағри бутав.

Хуллаи кофургун ул хилъати хазро уза,
Сабзаи жаннатқа гўё тушти раҳматдин қирав.

Эл инони ихтиёри чиққти яксар илгидин,
Пўяда ҳар сари ул чобукки қайтарди жилав.

Хўблар ичра бирав кўнглумни олмишким, ани
Мендин ўзга кимса бирла қилмағил, ё раб, икав.

Тийралар лутф айлабон тутмас сафо аҳли ерин,
Ёриған бирла учи, шамъ ўзини тутмас кўсав.

Гар Навоий килкидек эл килки шаккаррез эмас,
Айб қилма, бирдек ўлмас найшакар бирла ғарав.

* * *

Гарчи кўп саргашлик этти боғ аро бунёд сарв,
Қоматингга банда бўлмай, бўлмади озод сарв.

Даҳр деҳқоники, юз минг сарв қилди жилвагар,
Гулшани даврон аро бермас қадингдек ёд сарв.

Бошиға то қоматинг даъвосидин тушти ҳаво,
Кўрди кўп қушлар лагадкўби била бедод сарв.

Топмамиш елдин садо бирла таҳаррукким, кўруб
Қоматингни изтироб айлаб, қилур фарёд сарв.

Гўйиё қадингга ошиқлиқ ҳавосин туздиким,
Сарсари оҳим етиб, берди ўзин барбод сарв.

Лахли қадинг шавқидин бўстон аро чун тушса ўт,
Шуъла тез айлар ўтундин, уйлаким, шамшод сарв.

Шева қил тузлукка, осибе хазондин кўрмади,
Токи бўлди ростлиғ ойинида муътод сарв.

Доимо озодларнинг сабзу хуррам бўлмоғи,

Боғ аро булбул тили бирла қилур иршод сарв.

Эй Навоий, даҳр бўстонида булбул мен кеби
Бўлмағай, топсанг юруб, бир гулжабинлик зод сарв.

* * *

Юзунгда май гули ё гул очилган бўстондур бу,
Гулунгда қатра хўй бўстондағи судин нишондур бу.

Кўзумда қатра қонлар боғлаған эрмас ҳамоноким,
Назар боғида шавқингдин очилган арғувондур бу.

Эмас васлинг тилаб учқан кўзум атрофида кирпик
Ким, ул дарёйи қушларға қамишдин ошёндуру бу.

Кўнгулдин чикқон оҳим айлар афзун халқ савдосин
Ки, шайдолиғ диёридин етишган корвондур бу.

Қизил ранглар кўзумда кўрган англари ашк сайлинким,
Оқарға келган ул йўллар биладар ҳар сари қондур бу.

Лабиндин хастадур кўнглум дам очма, эй Масих, ўтким,
Иложин юз сенингдекнинг беганмас нотавондур бу.

Қуондек дашт аро кўрсанг мени, кўп қочмаким, ҳар дам
Бошингға эврүлур саргаштайи бехонумондур бу.

Кўнгул майхона роми, хотирим хуш май батидинким,
Мунга руҳ-ул-аминдур ул, анга дор-ул-амондур бу.

Дема, ҳижрон туни ҳар дам етар ул ойға фарёдим,
Ул ой фарёдинга етмас, Навоий, не фиғондур бу.

* * *

Ҳажрида кўнглумга бор ул лаъли сероб орзу,
Не ажаб махмур қилса бодайи ноб орзу.

Ул парий мажнуни ўлдум бу сабабдинким, эрур
Зулфининг занжиридин бўйнуғиға қуллоб орзу.

Лаълидин бехуш бўлмоғлиқ ҳавасдур жонима,
Кимга, ваҳким, бўлмағай мундоқ шакархоб орзу?!

Итгим оғзин истабон мен, йўқ таманнолиғни вой
Ким, адам йўлида гум қилди бу ноёб орзу.

Кўрдим ум ул бут қошлари, кофирмен, ар исломи бор,
Қаъба аҳли қилмаса бу навъ меҳроб орзу.

Факр кўйининг қора шоли била гулхан кулин
Топқали, биллаҳки, қилман кишу синжоб орзу.

Гар Навоий тарки ишқ этти ҳавас ўлтурмаким,
Чин эмастур айламиш бу ишни ўйнаб орзу,

* * *

Белингу зулфунг хаёлин шарҳ этармен мў-бамў,
Ташнадурмен лаълингга то бордурур жонимда су.

Орзу айлар лабинг оллинда жон бермакни Хизр,
Хизр суйидин ўлуг умр айлагандек орзу.

Шарбати лаълинг кўюб нўш айлаган ҳайвон суйи
Бўлғай андоқким, кўюб ҳайвон суйин ичкай оғу.

Сунбулунгни қилғали ошуфта йўл топмас насим,
Баски атрофидадур шайдо кўнгуллардин ғулу.

Терлаган юз қатрасидинким, юзум қонин юдунг,
Ваҳ, не дейким, ишқ аро топтим не янглиғ обрў.

Кўнглакинг лавнидин ўлдум, атридин топтим ҳаёт,
Қайси гул баргинда бор эркин бу янглиғ рангу бў.

Эй Навоий, ёр сарвақтингга етмак истасанг,
Оҳу ашкингдаин супур вақтинг ҳаримин, балки ю.

* * *

Булбули руҳум килур боғи висолин орзу,
Сую дона ўрниға руҳсору холин орзу.

Ҳам кўнгул гулзорида гулбарги руҳсорин ҳавас,
Ҳам назар бўстонида қадди ниҳолин орзу.

Лаъли серобин гар эттим орзу, ваҳ, кимдурур
Улки, қилмас чашмаи ҳайвон зулолин орзу.

Мен киму топмоқ ва лекин бир йироқ уммид учун,
Доим айлармен висоли эҳтимолин орзу.

Ишқ аро аҳволим андоқ саъбдурким, туну кун,
Айларам Мажнун била Фарҳод холин орзу.

Мунтақилдур жон адам мулкига баским, бор анинг
Қилди ғурбатдин ватанга интиқолин орзу.

Шамъи гулрўюм фироқинда қилурмен учқали
Жисмима булбул парин, парвона болин орзу.

Шоҳ дарду ишқ агар қилса ҳавас, бор уйлаким,
Сойил эткай салтанат жоҳу жалолин орзу.

Эй Навоий, гўйиё ул юз кўзум оллиндадур,
Баски айлармен тамошое жамолин орзу.

* * *

Ёр мустағнию муҳлик ғами ҳижрон асру,
Оҳким, қолмишам ўз холима хайрон асру.

Рахналар солди ўқунг қасрати кўнглум уйига,
Ул ёгин айлади бу кулбани вайрон асру.

Эй рафиқ, ўқини захмимдин агар чектинг, лек
Етадур жонима кўнглумдаги пайкон асру.

Шайх таклифи намоз этти, вале билмаским
Ишқ тийғи ярасидин борадур қон асру.

Ноз этиб ғамза ўқин гар отар, эй жон, асра
Ким, отар ғамза ўқин ноз ила жонон асру.

Ғусса жомики бу давр ичра лаболабдур, ани
Ваҳки, бот-бот тутадур соқийи даврон асру.

Эй Навоий, дема иқболи бақо мушкил эрур,
Фоний ўлғанға эрур ушбу иш осон асру.

* * *

Фироқинг ичра ишим изтиробдур асру,
Тараҳхум айлаки, ҳолим харобдур асру.

Кўзумдин ашқ туганди, кўнгулдин ўт ўчти,
Ғамингда бу ики беобутобдур асру.

Фироқинг ўтида ранжимға йўқ ҳисоб, ўлма
Билурга ранжаки, ул беҳисобдур асру.

Жамол даврида ушшоқ кўнглини асра

Ки, хусн хайлиға ойин шитобдур асру.

Бирорта шифтаи жону кўнгулга раҳм айла
Ки, бу харобдур, ул бир ябобдур асру.

Ангаки масжид аро етмади кушод, не ғам,
Етишса майкадаға фатҳи бобдур асру.

Навоий андин эрур ғусса туфроғи ораст
Ки, кўнглин олғали олижанобдур асру.

* * *

Сочти гердин гул уза ул сарви гулрухсор су,
Куймагим дафъиға қилди ўт уза изҳор су.

Юзда хай туғенидин гар кулса оғзи йўқ ажаб,
Гунчаға бўлмас очилмоқ, ичмайин гулзор су.

Тийғи бот-бот захм урардин зор жисмим қилди заъ
Замзам ўлсунким, кўп ичса еткурур озор су.

Ёр аёғи туфроғидин ўзга кўрман доруде,
Эй муолиж, кўзларимдинким келур бисёр су.

Меҳрким, ул чехра аксидур недур, гар бўлмамиш
Ўтлуғ оҳим шуъласидин гунбади даввор су.

Ғам ўтидин, эй ҳаким, ўлмак тилармен, жомима
Заҳр қўшсанг қўш валекин қотмағил зинҳор су.

Хаста кўнглум оғзи захми пахталиғ пайконидин,
Бор анингдекким, момуқ бирла ичар бемор су.

Шаръдин айру риёзатдин сафо касб айлаган,
Уйладурким соф ўлур таскин била мурдор су.

Тўрт ёндин ўқи йўл қилмиш Навоий кўнглини,
Ишқ савдоси учун гўё ясаптур чорсу.

* * *

Юзига тушуб эрди уйқуда гесу,
Қуёшни ёшургонда тун не тонг уйқу.

Ярам касратидин улус йиғлар, аммо
Келур ҳар бирисига ҳолимға кулгу.

Ики кўз жамолингдин ар баҳра топти,
Кўнгул ютти қонлар, будур қушқа қору.

Юзунг ўтрисида қуёш хуш кўрунмас,
Қуёшқа анингдекки, ой бўлса ўтру.

Юзунг ўтин оҳим ёрутур эрур, шукр
Ки, ул дам била тийра бўлмас бу кўзгу.

Манга май нашотин кўруб қайғурур шайх,
Нашот айларам мен кўруб анда қайғу.

Навоийни ишқ ўлтурур, тиргузур ҳам,
Зиҳи ишқ иши не қнёмат эрур бу.

* * *

Ғамимниму дейин ё беғам элнинг можаросинму?
Кўнгул ҳолинму ёхуд кўнглум олғаннинг жафосинму?

Қатик ишқим балову шиддатинму айлайин тақрир,
Йўқ эрса бениҳоят иштиёқим ибтилосинму?

Ададсиз дарду ранжим саъб эканниму қилайин шарҳ,
Сифатқа рост келмас шавқум ошуби балосинму?

Кўнгулда васл боғи орзусинму баён айлай,
Бағирда хори ҳижрон нўгининг муҳлик яросинму?

Вафосиз ёр бепарволиғинингму сўзин айтай,
Манга жавру жафо тийғин уруб, элга вафосинму?

Фалак зулми, улус бедоди ё бир сарви раънонинг
Менинг ҳолимни айлаб беҳаво ҳар ён ҳавосинму?

Навоий, илтифот оғоз қилди ёр, билманким,
Фироқидин шикоятму қилай, васл илтимосинму?

* * *

Жонда жонпарвар сўзидурму лаби хандониму,
Рухум ороми дейинму ани жоним жониму?

Кўнглум ичра нишларким, санчилибдур англаман,
Ништари мужгонидурму новаки пайкониму?

Эй кўнгул, олам бузарда қай бири ортуғ экин
Нуҳ тўфониму ашқим сайлининг туғениму?

Жон олурда қайсининг саъб эрканин шарҳ айлайин,
Ишқининг бедодиму, ё шиддати ҳижрониму?

Неси ул гулнинг Эрам гулзоридин ортуғ эмас,
Жилва айлар сарвиму, ё ғунчайи хандониму?

Эйки, бердинг даҳр шўҳига кўнгул, қатлинг учун
Ишвайи пайдосиму йўқ, офати пинҳониму?

Қатл қилдилар Навоийни валекин билмадим,
Кўнглин олдуermoқму эрди, ё кўнгул олганиму?

* * *

Юзунга ошуфта қошлар бўлмаса ошиқ нағу,
Бўлдилар ҳар қайси бир девонаи жўлида мў.

Бўлмаса девона, бас, не важҳдин занжир этиб,
Келтурубтурсен аёғи сари зулфи мушқбў.

Ул арақнок оташин рухсоринга майл эттилар,
Телбалар мойил бўлурлар, кўрсалар ўт бирла су.

Телба эрмас, балки икки ҳиндуи соҳирдурур,
Бош кўшиб афсун учун гўё қилурлар гуфтугў.

Ё тамошо қилғали, ё сеҳр таълим олғали,
Зулфининг ҳиндулари ҳар саридин қилмиш ғулу.

Шўхларнинг қошлариға, эй кўнгул, майл этмаким,
Офият кўйига ҳожиблардур икки рўбарў.

Қошиға тушкан гириҳлар бирла кўнглунг боғламиш,
Эй Навоий, ишқини тарк айладим деб бўлдиму?

* * *

То тушта юзин кўрдуму бўлмиш манга ком уйқу,
Лекин ғамидин бўлмиш кўзумга ҳаром уйқу.

Кўнглум не учун еткач зулфунгға бўлур бехуд,
Маъҳуд эмас элга чун аввали шом уйқу.

Эл кўзларидин ул кўз уйқуни тамом олмиш,
Бу иштин экин охирким, бўлди тамом уйқу.

Ё тушта кўрай ани, ё ғайрни кўрмай деб,

Кўз очмайин истармен ҳажринда мудом уйқу.

Бу марҳалада солиқ кўз юмса, қолур йўлдин,
Йўл аҳли қачон айлар айларда харом уйқу.

Чун сайли сиришкимдин кўзнинг қораси бормиш,
Не навъ тута олғай ул ерда мақом уйқу.

Уйқуси Навоийнинг гар ўчти, ажаб эрмас,
То дона сиришк ўлмас, бўлмас анга ром уйқу.

* * *

Меҳрида мен хастанинг ҳар лаҳза ҳоли ўзгача,
Лек ул бадмеҳрнинг ҳар дам хаёли ўзгача.

Гулбун ўлди паст вард асру бийик, биллаҳки, бор,
Сарви гул рўйим қадининг эътидоли ўзгача.

Боғ нахлининг қадингдек бошида гул бутмамиш,
Хусн боғининг бўлур эрмиш ниҳоли ўзгача.

Ҳар замон лаълинг майи ёди кўнгулни маст этар,
Ани ҳар дам айлар ул фикри муҳоли ўзгача.

Эй мусаввир, айласанг тақлид жонон сувратин,
Чекмагил жонким эрур анинг мисоли ўзгача.

Гар гули раъно қизил, сариғ кўрунур важҳи бор,
Ҳар дам айлар ани чеҳранг инфиюли ўзгача.

Тақви аҳлидек бориб муғ дайрида йўл топмадук,
Соқие, май тутки бу қатла борали ўзгача,

Хонақаҳ аҳлиға, эй зоҳид, мени ўхшатмаким,
Зухд эли бор ўзгача, ринд лоуболи ўзгача.

Икки дунёдин кечиб ёр истаган топмиш висол,
Эй Навоий, келки йўқтур эҳтимоли ўзгача.

* * *

Ваҳки, чамандин яна эсти шамол ўзгача,
Ҳар дам ўлур атридин кўнглума ҳол ўзгача.

Булбулу кумри чекиб лаҳну наво ўзга навъ,
Кўргузадур сарву гул ғанжу далол ўзгача.

Савсан ўлуб сарбаланд, ғунча қилиб нўшханд,
Элга алардин етиб дафъи малол ўзгача.

Сунбули пуртоб ҳам, лолаи сероб ҳам,
Дуд ила ўтдин бўлуб шибху мисол ўзгача.

Кирди магар дилбарим, хури парий пайкарим,
Гулшан аро кўнглида фикру хаёл ўзгача.

Бўлса манга доғи йўл, андаки айш айлар ул,
Қилсам эди маст ўлуб қолу макол ўзгача.

Умри абад топкамен, тутса манга бир қадах,
Нашъае майдин анга ҳусну жамол ўзгача.

Дахрда йўқтур карам, дахрнинг аҳлида ҳам,
Қилмағасен, эй кўнгил, фикри муҳол ўзгача.

Зухд, Навоий санга бермади масжидда файз,
Эмди кириб дайр аро, тарҳни сол ўзгача.

* * *

Хиротдин агар ўт тушса Сабзаворғача,
Бўлай самандару тортай ўзумни ёрғача.

Кўнгул доғи бу ўт ичра йўлукса ҳам хуштур
Ки, бўлса ҳамраҳим ул сарви гульузорғача.

Жунун аро ёришиб гоҳу гоҳ қичқиришиб,
Етишсак иккимиз ул тунди шахсуворғача.

Эмас чу умр иши маълум, ҳар нечук бўлса,
Ўзумни еткурайин ёр ўлур диёрғача.

Ажал чу етти анинг кўйи сари судрансам,
Фидоси жисми низор ўлса жони зорғача.

Чу кўйи ичра мазоримға берсалар тартиб,
Қадамин қилса гаҳе ранжа, ул мазорғача.

Висол қайдаю мен қайда, соқиё май тут
Ки, мўр сайри эмас чархи зарнигорғача.

Эрур баҳор ғанимат, май ички, билмассен
Ки, даҳр боғида бўлғунг яна баҳорғача.

Навоиё, ғамим ўлтурди, ғамзада май бер,
Йўқ эрса бошла мени ёри ғамгусорғача.

* * *

Ўзгалар боғиндадур наврас ниҳолим бу кеча,
Тонгға тегру ўзгадур ҳар лаҳза ҳолим бу кеча,

Ҳажр даштида юз ўтлуқ водию ҳар дам мени
Ўзга водийға солур, ваҳким, хаёлим бу кеча.

Сўрма кўнглум ҳолини, бедод ила ўлтургуси,
Ўзин ул девонаи безътидолим бу кеча.

Барча бир-бирдин совурмоқ биймидур, неким ўтар,
Анжуму афлок бирла қийлу қолим бу кеча.

Юз куёш қилса тулуъ, эрмас ёруғлуқ еткудек,
Андок этмиш тийра оламни малолим бу кеча.

Буйлаким, ҳар дам урармен жонға юз тиғи ҳалок,
Тонгғача, ваҳ, то қаён еткай маолим бу кеча.

Эй ажал, жоним фидонг ўлсунки, ботроқ эт халос.
Чун кўрунмайдур тирилмак эҳтимолим бу кеча.

То қиёмат субҳ толиъ бўлмасун эмдики, бор
Ҳашр субҳи сари майли интиқолим бу кеча.

Эй Навоий, ҳар не зулмиким қилиб эрди хаёл,
Барчани жонимға қилди чархи золим бу кеча.

* * *

Уйқуни оҳим ели кўздин учурди бу кеча,
Ақлу ҳис авроқу ажзосин совурди бу кеча.

Анжам эрмас, чарх зулмин ҳолима англаб қазо,
Тийра рухсоримға минг қатла тўқурди бу кеча.

Ҳажрдин туфроғ бўлдум, гўйиё ашким суйи
Бошима чархи кўҳан тоқин емурди бу кеча.

Зулм тоши ёғдуруб, хижрон қиличи индуруб,
Не балолар ишқ бошимға кетурди бу кеча.

Захм кўптин мен ўлум ҳолида ўлган соғиниб,
Ит ялаб қоним, сўнгақларни кўмурди бу кеча.

Субҳ толиъ бўлмади, гарчи ул ойдин айру ҳажр,
Бошима минг қатла гардунни уюрди бу кеча.

Чарх мен саргашта ёшидин хижил бўлдики, кўп
Анжуми ашким шиҳобосо югурди бу кеча.

Тийра андиндурки, ой, кун шамъин оҳим сарсари
Чарх фонуси аро бир-бир ўчурди бу кеча.

Эй Навоий, ўлмаким англаб ул ойнинг кўйида,
Итлари бир дам улуб, бир лаҳза ҳурди бу кеча.

* * *

Пардаға кирган кеби хуршиди рахшон ҳар кеча,
Азми хилват айлар ул шамъи шабистон ҳар кеча.

Ул кулуб аҳбоб бирла субҳдек, мен шамъвор
Ўртаниб кўнглум тўкармен дурри ғалтон ҳар кеча.

Бир куёш хижронида урён таним гардун кеби
Меҳр ўтидин кўргузур минг доғи пинҳон ҳар кеча.

Гаҳ-гаҳ, эй махмури хоболуд, сўр ул хастани
Ким, етар оғзиға лаълинг ёдидин жон ҳар кеча.

Носиҳо, не навъ пинҳон тоат айлаким, олур
Дину дониш нақдини бир номусулмон ҳар кеча.

Бир кеча сўрғил мени андин бурунким, сўрғасен,
Қани ул бедилки, айлар эрди афғон ҳар кеча.

Чек, Навоий, нола, кўз май берсуну бағрим кабоб,
Чун бўлур ул ой хаёли бизга меҳмон ҳар кеча.

* * *

Юзи оллида гул, наззора қилдим, хўб эмас анча,
Қади қошиға боқтим, сарвға марғуб эмас анча.

Ҳабибим ишқида девона бўлғанда, парий доғи
Кўзумга жилва қилди, борлар маҳбуб эмас анча.

Бўлубмен ёрға толиб ва лекин ҳурға зоҳид,
Муни мен истамасменким, манга матлуб эмас анча.

Ити ўлтурса ҳам, кўпрак соғинурмен рақибидин,

Нединким, хотиримдин бу парий маслуб эмас анча.

Май ичсам беҳисоб, эскармайин кавсар суйин, йўқ айб,
Фано касбида бу оллимда чун маҳсуб эмас анча.

Жунун кўнглумга Мажнундин эрур ғолиброк, эй оқил,
Тааққул айласанг савдоға бу мағлуб эмас анча.

Агар зухди риёий аҳлидин куфр аҳлини кўпроқ
Соғинсам айб эмаским, бу манга маъюб эмас анча.

Кўзум ашкани йўқ, лекин қурутмоқ баҳрни мумкин
Ки, хилқат важҳидин табъи мунунг мартуб эмас анча.

Навоийға керактур ёр, гул булбулға бўлсунким,
Юзи оллида гул, наззора қилдим, хўб эмас анча.

* * *

Сарву гул ҳусн ичра йўқ ул сарви гулрухсорча.
Уйлаким, кумрию булбул нолада мен зорча.

Ул баҳори ҳусн учун ҳар сайл рангинким, булут
Зоҳир этти, йўқ эди бу дидаи хунборча

Гарчи даврон хоридин гул яфроғидур юз тешук,
Ҳажр нешидин эмас бу хотири афгорча.

Зулфининг ҳар тори бир мўминни чун кофир қилур
Деса бўлғай ани дин аҳлиға минг зуннорча.

Кўйини ул хурннинг селоби ашким касрати
Айламиш жаннату тажри тахтуҳол-анҳорча.

Абри раҳмат сояи сихҳат бошимға солмағай,
Ул қуёш кўйи қироғинда бузуғ деворча.

Бу кўҳан дайр ичра бир дам қилғали дафъи хумор,
Амни манзил топса, бўлмас кулбаи хамморча.

Олам аҳлиға вафо айлаб, жафо кўрган эрур,
Юз туман минг зор эмас, аммо бири мен зорча.

Чун Навоий кўнглини снндурдунг, энди топмағи
Мумкин эрмас, итти чун ҳар ён тушуб бир порча.

* * *

Гар қуёштин кадрим ортуғроқдурур шоҳ оллида,
Заррадин юз қатла ўксукракмен ул моҳ оллида.

Енида ой оллида хуршид эрур ҳар кимсаким,
Гоҳ бўлса дилбарининг ёнида, гоҳ оллида.

Кўз юмуб очқунча гарчи кўнглум олиб ўртади,
Ваҳ, нетиб асрай кўнгулни буйла дилхоҳ оллида.

Ой фалак хиргоҳида андин чекар юзга саҳоб,
Ким оча олмас юзин ул моҳи хиргоҳ оллида.

Хусн шоҳи бою мен мунглуғ гадолиғ қилмасам,
Кимни топиб айлағаймен шайалиллоҳ оллида.

Улки, ваҳдат шарҳин айлар, сирридин огоҳ эмас,
Гар фано касб этмаган бўлса бир огоҳ оллида.

Ишқ иқболи Навоийға экандур сарнавишт,
Кўрмай ўлмас улки, меҳнат бўлса ё жоҳ оллида.

* * *

Ул сўюлған барги гул чоғлиқ юзунг бўстонида,
Бир қизил гул барги бутмиш гўйи оқ гул ёнида.

Йўқса ойнинг ёнида Баҳром бўлмиш жилвагар,
Жилваси Баҳромнинг, не тонг, қамар давронида.

Йўқса бир тирноғинг ўлмишдур хинодин лаългун,
Ояти келди яди байзо чу илгинг шонида.

Йўқса номам сафҳасин бир қатра қон этти нншон,
Қон ёшим маҳзун кўнгул дардин санга ёзғонида.

Йўқса ул юз кўзгуси бир қатра тердин тутти ранг,
Чун қуёш тоби аён бўлди сипеҳр айвонида.

Сафҳаи жонимға, эй соқий, томиз бир қатра май
Ким, ўзин топтинг, кўнгул не ҳол эса жононида.

Орази ул шўх чобукнинг сўюлған важҳидин,
Юз минг андоқ захмдур мискин Навоий жонида.

* * *

Кўнглум итти зор ҳусни онининг туғёнида,
Айлади ошиқ мени ҳусну малоҳат онида.

Юз туман тақво сипоҳин раҳши айлар поймол,
Маст айлар чоғда жавлон хўблук майдонида.

Қасри давлат ичра элдин жон олурнинг не ғами,
Хастадинким жон талашқай заъфдин вайронида.

Неча ул ой итлари бор эрса сондин ташқари,
Мен киму бўлмоқ анинг кўйида итлар сониди.

Вах, не кофир эркин улким, зулфининг зунноридин
Солди юз минг уқда тақво аҳлининг имонида.

Эй хуш улким, гарчи тунлар ёни ерга етмади,
Кўрди ўз шамъи шабистонини бир тун ёнида.

То Навоий телбарабтур сенсиз, эй гулрух парий,
Бир тикан ҳар тук сою кўргил тани урёнида.

* * *

Эй ниҳоли қоматинг сарсабз жон бўстонида,
Жилвасидин вола ўлмоқ сарву тўби шонида.

Қошларингдур гўйи икки ҳиндуий оташпараст,
Майл қилғон саждаға ўтлук узоринг ёнида.

Ўлсам олманг ул париваш тошларинким тутти ер
Ким, эрур жонлар бу мажнуннинг тани урёнида.

Қолқиғай ҳар сари гардун бир мужавваф гўйдек,
Ҳажр шоми тушса ашким сайлининг туғёнида.

Лаъли ҳажринда бағир парголасидур истасанг,
Кўз ёшимнинг лаългун ҳар қатра томған қонида.

Чун фалак даврониға йўқ эътимода, эй қуёш,
Меҳр кўргузмакни хўй эт хўблиқ давронида.

Базл илгин юқори сойил қўлин кўргил куйи,
Тенг бўлурму термаку сочмак хирад мезонида.

Шоми ҳажр эрмас ҳамоноким, чу золимдур сипехр,
Тушти мазлум оҳи анинг кулбаи эҳзонида.

Ул Масиҳ анфосқа ёқмас Навоий, не осиф,
Нағмаи Довуд агар зоҳир қилур афғонида.

* * *

Нилдин ҳар бир алиф ул маҳжабин рухсорида,
Бир ниҳоли сарв эрур гўё Эрам гулзорида.

Ишқ султони сиёсат айлади ушшоқни,
Халқ жисмидур, сомон эрмас бало деворида.

Тоза доғедур фиғоним ўтидин бўйнулдағи
Ҳар мудаввар шакл шингарфий жунун туморида.

Тавқлар бўлмиш жалий тортарға имон аҳлини
Ҳалқалар занжири зулфунг риштаси зуннорида.

Телбалик тоғи танимдур, бош уза жўлида соч
Ҳар бири бир нотавон Мажнун жунун кўҳсорида.

Тушса юз дастор бошдин, бош эгиндин, ваҳ, не тонг
Ким, эрур гулранг май бошида, гул дасторида.

Эй Навоий, зор жисминг нола қилмас заъфдин
Уйлаким, суст ўлса, ун бўлмас муғанний торида.

* * *

Кеча эл осудагур, кўнглум бирав қайғусида,
Улки, мен қайғусида, осуда ноз уйқусида.

Ўлтуруб тун, субҳ тиргузмак мени зоҳирдурур,
Шомнинг гирёнлиғию субҳнинг кулгусида.

Оҳким, бу шоми ҳижронимға йўқ субҳи висол,
Гарчи йўқ шомеки, йўқ субҳи анинг ўтрусида.

Уйкуда ором йўқ тун-кунки, аксин топмадим,
Тун қамар миръотида, кундуз қуёш кўзгусида.

Меҳр ёғдусида зарра бўлмағандек ошкор,
Юз туман минг меҳр пинҳондур юзунг ёғдусида.

Кимса чун ўтканга етмас, ҳолни тут муғтанам,
Умрни ўткарма, ўткан хайф ила афсусда.

Наъл кесмайдур Навоий қуллуғидиндур нишон,
Ишқ айнидур аломат ёрнинг белгусида.

* * *

Ёр акси чунки айлар жилва май кўзгусида,
Май ичарменким, юзи бўлғай юзум ўтрусида.

Ул сабоҳат бирлаким, кулдунг, манга меҳр ўлди фаҳм,
Меҳр фаҳм ўлмоқ тонг эрмас субҳнинг кулгусида.

Уйлаким, хайли хубоб ичра тушар хас, бормен
Ашк аро саргашта ул султони хусн урдусида.

Урди олам бузғали бир-бирга кирпич сафларин,
Фитналар бедор қилмоқ кўр ул ой уйкусиди.

Не хато қилғай кўнгулларга кўзунг мужгон ўқин,
Ҳар қаён чун бокса, сайдедур анинг қобусида.

Навбахори даҳрға қўйманг кўнгулким, йўқ вафо
Не гули бўстонида, не лолаи худрўсида.

Шоҳлар побўсинг эткандин, Навоий, яхшироқ
Ким, бошингни хокираҳ этсанг анинг побўсида.

* * *

Топиб ҳаёти зулоли хатинг қорасинда,
Ёзилди ояти раҳмат юзунг сафосинда.

Ики лабинг ёпишурлар, гар оби ҳайвондин
Рутубат ўлмаса ул иккиннинг орасинда.

Не нутқ ила не адо топти руҳбахш лабинг
Ки, руҳи нотиқа ожиздурур адосинда.

Фироқ бийми дурур чоклик кўнгулда не тонг,
Гар ўлса улки қилич захмидур яросинда.

Кўзунг отиб манга новак хато қилур амдо,
Тириклигимга хатодур анинг хатосинда.

Дедимки, умр вафо қилса даҳр ҳам қилғай,
Валек баҳсдур ул иккиннинг вафосинда.

Наво минг айласа булбул Навоий ортуқ эмиш
Ки, мунглар ўлди ададсиз мунунг навосинда.

* * *

Тушта кўрдум ёрни хандон рақибин ўтруда,
Рашкдин ҳар лаҳза тиш қирчиллатурмен уйқуда.

Ул парий васли аро ёдимға кирса фурқати,
Телбалар янглиғ тўкармен ашк айни кулгуда.

Кўзгу жаннат равзанидурким, тамошо қилғали
Хур келмиш гўйиё, аксинг эмастур кўзгуда.

Юлдуз иткандек қуёш ёғдусида, итти қуёш
Оразинг хуршиди чун қилди тулуъ ул ёғдуда.

Соқиё, бир журъа тут, шоядки юзлангай нашот,
Неча бўлгай ҳажрдин озурда кўнглум қайғуда.

Ўзлуқумни ашк элтиб, ўздин андоқ ётмен
Ким, ўзумни тонимон, аксимни ҳам кўрсам суда.

Чун Навоий ёр сари юзланур, қайғу қолур,
Соя қолғандек кейин, хуршид бўлғач ўтруда.

* * *

Кўнглаким қон ила ҳар доғки бўлмиш тоза,
Тоза доғим била қонидин эрур андоза.

Ҳажрдин куймиш эдим, яна дединг ҳажр сўзин,
Эски доғимни янги доғ ила қилдинг тоза.

Дерки, ишқимни ёшур, ваҳ, нетибон ёшураин,
Эмдиким тутти бари даҳрни бу овоза.

Лаъли авсофини гул барглари узра ёзай,
Айлайин ҳифзиға жон риштасидин шероза.

Зеб учун юзунга гул барги эмастур ҳожат,
Ҳожат ул навъики, гул баргига эрмас ғоза.

Оқибат қабр эшиксиз уйига чун киргунг,
Эмди гирё сенга не суд, очуқ дарвоза.

Ул парий сувратини чекса Навоий, не ажаб,
Қалами топса малоийк юнгидин парғоза.

* * *

Рангсиз холинг эрур ул орази дилжў уза,
Занг ул янглиғки кўргузгай асар кўзгу уза,

Нашъа ёкути муфарриҳдин гар эрмас дам-бадам,

Дуржи лаълингда недин кулгудурур кулгу уза.

Хозини ҳикмат магарким хол бирла қилди муҳр,
Лаълдин чун солди қуфл ул ҳуққалиқ инжу уза.

Қоши ёсин қурғали эл қасдиға бўлмиш кериш,
Фитналиғ чинким тушар ул наргиси жоду уза.

Анбарин зулфунг малойик шаҳпаридин соядур
Ким, аён бўлди тажалли ақшоми ёғду уза.

Соқиё, ишрат майин бунёд ила соғарға қуй,
Не учунким, даҳр бунёдин кўрармен су уза.

Кўйи туфроғида қон ютса Навоий, яхшироқ
Бодаи кавсар чекардин равзаи мину уза.

* * *

Куйди кўнглумким, недин манзил эмас жононаға
Тушти ўт ганж орзусидин бизинг вайронаға.

Ул парий усрук кўзин истаб биёбон тутмишам
Ким, кийик бирла мудом улфат бўлур девонаға.

Келдиму кўрдум юзин қайтурмен эмди ўртаниб,
Шамъни кўрган нафас ёнмоқ керак парвонаға.

То манга бегона бўлдунг кўнглум ўлди шодким,
Ошнодин улфатинг кўпракдурур бегонаға.

Чархдин йиғларсен, эй кўз, билки бўлмиш еткудек
Сайли ашкиндин халал бу эртаги ғамхонаға.

Эйки, истарсен бериб жон, васл топқанлар сўзин,
Сафҳаға ўт сол қачон етсанг бизинг афсонаға.

Эй Навоий, неча бағринг су бўлуб тўккунг сиришк,
Тойири давлат чу боқмас бўйла обу донаға.

* * *

Не ҳаддим ёзмоқ битик ул меҳри оламтобға,
Чун ёза олмон жафосин заррае аҳобтобға.

Номасиға ришта чирмабким юбордим рашкдин,
Тори жисмим ришта янглиғ тушти печу тобға.

Борди қосид, бўлди шому келмади андин жавоб,
Тонггача то нелар ўткай дийдаи беҳобға.

Ким ўқуғай нома доғи келса чун кўз бахридин,
Мен тушубмен номанинг печи кеби гирдобға.

Кимки истар номае сабру саломат боқмасун
Хўблар холу хатдин нуктау аъробға.

Бода мавжининг хутутидин кўзум топти жило,
Соқиё, жон ҳам эрур мойил бу лаъли нобға.

Жонда ёшурғум алифдек, эй Навоий, номасин,
Шояд андин заъф даф ўлғай тани бетобға.

* * *

Ишқ кўп солди мени дарду балият чоҳиға,
Ваҳки, эмди судратур хижрон сиёсатгоҳиға.

Эй хуш улким, айлай олғай ўлтурурда дарди ишқ,
Бир тазаллум шоҳиға ё бир васият моҳиға.

Ул қуёш ҳар ёнки борса, соя ҳамроҳи анинг,
Соядек беҳол ўлурмен рашқдин ҳамроҳиға.

Кўрқарамким, етмагай ҳолимға май нисёнидин,
Нечаким, бор эътимодим хотири огоҳиға.

Ё раб, у бедилки, бир дилхоҳ анинг матлубидур,
Ани ҳам еткур мени бедил кеби дилхоҳиға.

Уйладурким, сотибон Юсуфни олғай сиймқалб,
Кимки матлубни кўюб, майл этса дунё жоҳиға.

Бир биҳиштиг хур ҳажридин тамуғнинг дудидур,
Боқсанг ўтлуғ кўнглидин чиққан Навоий оҳиға.

* * *

Ул учуғ эрмас қабарған лаъли руҳафзосиға,
Шишада ҳайвон еуйи солмиш улус эҳёсиға.

Не учун шамъ оллида саргаштадур парвона, гар
Садқа қилмас ўзни анинг қомати раъносига.

Онча ул ой кўз қарортибтур менинг қонимғаким,
Сурма чекмак ҳожат эрмас наргиси шаҳлосиға.

Боқмас истиғнодин элга, ваҳ, не эрким ишқидин,
Юз туман хайли бало ҳар дам кўнгул яғмосиға.

Топмаса лаъли майиға бодапаймолиғ кўнгул,
Хуштурур наззора ҳам лаъли қадаҳпаймосиға.

Хусн аро мағлуб анга Ширину Лайло уйлаким,
Ишқ аро Фарходу Мажнун ҳам анинг шайдосиға

Оху вовайлодин ўлдум, оху вовайло агар
Боқмаса ул шўх кўнглум оху вовайлосиға.

Сўфи ибн-ул вақтдур гар истасанг осудалиғ,
Эй кўнгул, кўп илтифот этма замон абносиға.

Боғладим зуннор, аммо қилмадим маълумким,
Исо айлар иқтидо бу дайнинг тарсосиға.

Гар Навоий ўлди ишқи тиғидин зинҳорким,
Кўйғасиз туфроққа юз ҳолин дебон мирзосиға.

Улки тўққиз чарх айвони ўзун кўп кўрди паст,
Чун назар солди бийик даргоҳининг кирёсиға.

* * *

Йўлунда туфроғ ўлдум, эй сабо, ўтсанг ғуборимға,
Қуюн бўл доғи элтиб садқа қилғил гулузоримға.

Гар ўлсам ул малак сиймо парий ҳажринда, айланғай
Парий бирла малак парвонадек шамъи мазоримға.

Фироқи тийр боронинки, чектим қушға ўхшатқай
Ки, юлмишлар юнгин боққан киши жисми фигоримға.

Қуёш янглиғ юзунг ҳажринда эрмас ёрумоқ мумкин,
Гар ўлса юз қуёш толиё қорарған рўзгоримға.

Йигитлар ишқини гар ихтиёр этмай десам, қўймас
Йигитлик бирла ошиқ шевалик ўз ихтиёримға.

Жунун водийсида қолур сабо юз дашти пўямдин,
Анга етмон, не илдам сайр экин чобуксуворимға.

Сени, эй муғбача, маҳрумлуқдин асрасун тенгри,
Агар бир жоми май бирла илож этсанг хуморимға.

Фано майхонасининг майфурушиға фидо жоним
Ки, май эҳсон қилур ҳолатда боқмас йўқу боримға.

Вафо ўтиға мен куйдум вале топқай Навоийдек
Муҳаббат риштаси боққан киши ҳар бир шароримға.

* * *

Ёкодек қурб агар топмон сенинг сиймин сақоқингға,
Этакдек ҳам ёмон эрмас туша олсам аёқингға.

Чучуклуктинму ё куйдурганидинму қабармиштур,
Лабим то етти лаъли оташин янглиғ дудоқингға.

Кўнгул мужгонинг узра кирпигимда қатра қондектур,
Бу янглиғ дашна ебтур то асир ўлмиш фироқингға.

Баногўшингни ўпмак кому, ваҳким, халқ биймидин,
Де олмон ошкоро, гар десанг айтай қулоқингға.

Лабинг ўпмакка ҳаддим йўқ вале лутф айласанг онча
Ки, мунглуғ кўзларимни суртсам қошу қабоқингға.

Санга ёндошмоқ истаб қоматим ё, оҳим ўқ бўлди,
Ҳасаддин бир тараф қурбонинга, бир ён садоқингға.

Ажаб эрмас агар, эй муғбача, майдин кўтарман бош,
Ўлубмен, ташна лабнинг боши бир етмиш аёқингға.

Жунундин тоғу сахро ичра айб этма фиғонимни,
Будур иш, эй парий, токим тушубтурмен суроқингға.

Навоий кўнгли қонин тўккали асрабсен, эй қотил,
Умидим йўқ эди кўнглумни мунча асрамоқингға.

* * *

Кўйида йиғлар эдим мен зор ҳар беморға,
Эмди йиғларлар бари беморлар мен зорға.

Ҳажри бепоён йўлин қатъ айламак душвор эрур,
Заъфдин менким юрурмен қўл таяб деворға.

Телба кўнглумнинг қушидин кону юздин заъфарон,
Қилсалар дафъи жунунум басдурур туморға.

Ишқ пайдову ниҳон ўлтурди, лекин йўқтурур
Заҳра бу холимни ҳам ихфоға, ҳам изҳорға.

Зулфида мен фонию тасбиҳ ила мағрур шайх,
Субҳа торин бас, не янглиғ ўхшатай зуннорға.

Йўқ ажаб ўлсам дағи кавсар суйи бўлғай насиб
Назъ вақти солсам ўзни кулбайи хамморға.

Зор ўлуб мискин Навоий нечаким чекти фиғон,
Қилмади ул ой тараххум бу фиғону зорға.

* * *

Сурати девордек хайронмен ул рухсорға,
Йўкса ғамзанг ўқлари тикмиш мени деворға.

Зор жисмимда бўғунлар меҳнатимнинг сонидур
Ким, санаб, ҳар ерда тугдум бир тугун ҳар торға.

Тори зулфунг ичраким, ашким тўкар кофир кўзинг,
Меҳраи тасбиҳ тортар риштаи зуннорға.

Бир-ики кун зор кўнглумдин фироқингни кетар,
Заҳрим, бермиш бу кунлук тонглалиқ беморға.

Заҳми кўплуктин кўнгул сиррини фаҳм этмак бўлур
Ким тааммул бирла боқса бу тани афгорға.

Гар десанг саргашталиқ кўрмай йўлунгнн туз юру,
Гар инонмайсен, назар қил чархи кажрафторға.

Эй Навоий, гар десанг ҳижрон хуморин дафъ этай,
Жаҳд этиб, солғил ўзунгни кулбаи хамморға.

* * *

Кўйди усрук юзни бу хоки тани беморға,
Шамъ янглиғки таямишлар ани деворға.

Анжум ўлса меҳр уза, онча кўрунмас лутф аро
Ким, гаҳи тер қатраси ул меҳрваш рухсорға.

Ул кўз эрмаским, чекилмишдур учи зулфунг сари,
Кофиредур, олғали майл айламиш зуннорға.

Қилди оламини гулистон, улки гулгун рахш уза,
Чикти гулгун тўн кийиб, гул санчибон дасторға.

Даҳр туфроқиға меҳнат сабзаси бош чекти боқ,

Ҳар тараф пайкон учи чиққан тани афгорға.

Хусни даврони ўтар барҳам бўлур, эй сарви ноз,
Зор кўнглумни кўруб, майл этмасанг озорға.

Истади фоиус аро сураат кеби саргашталиқ,
Элга улким, давр берди гунбади давворға.

Ёр йўқ оламдаким, бир ёр сиррин асрағай,
Бас ажаб сирредурурким, эл дегай ағёрға.

Эй Навоий, хонақаҳда кўрмадинг жуз дарди сар,
Ани дафъ айларга юзлан кулбаи хамморға.

* * *

Чунки мойилдур кўнгул ағёр сари ёрға,
Садқа жоним ёрнинг кўнгли учун ағёрға.

Истарам ағёр аёгин ўпкамен, балким кўзин
Ким, бориб кўйига етмиш давлати дийдорға.

Чун етар атри димоғимға, кирар жисмимға руҳ,
Ҳар насимиким, эса ул сарви гулрухсорға.

Ҳар бирига жонни дермен садқа айлай жилвада,
Юз туман жон садқа бўлсун ул каду рафторға.

Нақди жону хирмани умрумни сарф эттим, валеқ
Ул санам қониъ эмас бу маблағу микдорға.

Халқдин юз дашт йўл тутсун қироқ ул зорким,
Дерки ўзин солмайин ҳар лаҳза минг озорға.

Хилватингда чун кушоде топмадим, маъзур тут,
Бўлсам, эй шайх, эмди азм кулбаи хамморға.

Эй Навоий, бесаруполиғ чу қилдинг ихтиёр,
Кир фано кўйига, бокма кафш ила дасторға.

* * *

Йўқ иложим гар мени бир жавр ила ёд этмаса,
Ваҳ, не бўлғай элни ҳам юз лутф ила шод этмаса.

Ишқ аро, эйким, дединг, ҳар лаҳза фарёд этма, вой,
Ўт туташқан чоғ бўлурму кимса фарёд этмаса?!

Носихо, ёзгурмаким зор ўлмағай кўнглум куши,
Тенгри ул оразни гул, ул қадни шамшод этмаса.

Хўбларға чун вафо йўқ, авло улдурким, кўнгул
Ўзни ул қаттиғ кўнгуллуларга муътод этмаса.

Яхши очилмиш баҳоринг гуллари, эй боғбон,
Ғам хазони хуштур аврокини барбод этмаса.

Ваъдаи васл этти, олиб жон хўйиға йўқ эътимод,
Яхшироқдур гар бу савдо ичра мийёод этмаса.

Мен вафода ўлдум, аммо ул жафода хўб эрур,
Бевафолиғ шевасин бу жониб иснод этмаса.

Бошни кутқарғай парийлар тошидин ҳар телбаким,
Ёрлиғ расмида майли одамийзод этмаса.

Дилбар бедодидин айлар Навоий шиква, лек
Жонға бедод айлар ул бир лаҳза бедод этмаса.

* * *

Кўнгулни хайли ғаминг қилди йўл убур била,
Нечукки мўр сафи йўл ясар мурур била.

Гар учмақ итти сенинг кўюнг оллида, эй ҳур,
Анга не навъ кўрунғай ўкуш қусур била.

Куёш қошида эрур заррадек баса махфий,
Юзунг қошида куёш ғояти зухур била.

Ҳузур тоат этар шайх васф, вах, нетайин,
Хаёли қўймаса тоат аро ҳузур била.

Шабобу ишқу баҳору фироқдур, эй шайх,
Бўлурму зуҳд ила тавба бу навъ умур била.

Йўлида мен кеби юз хаста ўлса, қайда ғами,
Саманди ҳуснки жавлон берур ғурур била.

Бўлай рафиқ жунун даштидаю ҳуш илаким,
Вафосиз элдин ўлубмен, баса, нуфур била.

Ўзунгни асрама бир лаҳза мутрибу майсиз,
Десанг бу ғамкада ичра бўлай сурур била.

Навоий, истама назмингда рабту жамъият
Ки, кўнглунг ўлди замондин ўкуш футур била.

* * *

Бир қадах май ичмадим сарви гуландомим била,
Бир нафас эврулмади даврон менинг комим била.

Хар маеким онсиз ичтим топғали ғамдин амон,
Заҳри ғам гўё эзилмиш эрди ул жомим била.

Тунга етмас кунни ўткардим ўлуб ҳижронида,
Кунга еткайменму, ваҳ, бу субҳи йўқ шомим била.

Қайда бўлсин музтариб кўнглумга ором, эй рафиқ,
Тутмадим ором чун бир дам дилоромим била.

Эй сабо, ул гулга муҳлик фурқатим пайғомин айт,
Балки жон нақдин анга еткур бу пайғомим била.

Кўнглум ичра бут ғами, куфр ичра ўлсам яхшироқ,
Аҳли дин оллинда борғунча бу исломим била.

Эй Навоий, ўлсам армон элткимдур, ичмайин
Бир сабуҳи гулузори бода ошомим била.

* * *

Гар сабодек ҳамдам эрман сарви озодинг била,
Бормен, эй гул, қайдаким бўлсам, сенинг ёдинг била,

Ранге йўқтур чун қизил гулдин санга, эй андалиб,
Эл қулоғин асру кўп ёлқитма фарёдинг била.

Эйки дерсен, кўзларим кўнглунгни не навъ этти сайд,
Бир кабутар нетсун охир икки сайёдинг била.

Масжид ичра бутпараст ўлмоқ неча, эй пири ишқ,
Дин учун кирдим фано дайриға иршодинг била.

Сеҳр эрур, эй ишқким, кўнглум била пайконидин,
Хирқайи жисм ичра ўту сун асродинг била.

Гар итобе зоҳир этсанг ўзгаларнинг кўнглин ол,
Негаким мен хўй этибмен зулму бедодинг била.

Эй Навоий, телбалик тарк эткасен кўргач висол
Хур сийратлик, малак хўлуқ парийзодинг била.

* * *

Кўнглум оғзингнинг хаёлидинки тўлмиш ғам била,
Нақд уза мумедурурким, нақш эрур хотам била.

Ғам туни анжумни оҳим ўқлари захмиға чарх
Ул момуқлар билки, қўймишдур ясаб марҳам била.

Йиғлама, эй кўзки, бормас зулм нақши кўнглидин,
Тошда қозғон хат не имконким бузулғай нам била.

Ул алифдурким аёндур бир тарафдин шамраси,
Қадди бир ёндин осилғон мушкбў парчам била.

Шайхи ғофил кўнглин этти зарқ оҳидин қора
Тифлдекким, кўзгуни қилғай мукаддар дам била.

Оҳким, овора бўлдум айта олмай шаммае,
Ёшурун кўнглумдаги дардимни бир ҳамдам била.

Эй Навоий, гар десангким бенаволиғ кўрмайин,
Ошнолиғ қилмағил жинси баний одам била.

* * *

Ёр ҳар базм ичра, мен хориж мушаввашлиғ била,
Ваҳки дохил ҳам бўла олман сабукашлиғ била.

Кирмайин базмида топсам итлари хайлиға йўл,
Шод ўлай найлай иш очилмас мушаввашлиғ била.

Жонни хушлуғ бирла ул кофирға бердим, негаким,
Ул худ олур, қолса иш олмаққа нохушлиғ била.

Эй фусунгар, қўп, магар ул васлдин қилғай илож
Ким, мени девона айлаптур парийвашлиғ била.

Ким фалакнинг шашдаридин эмин ўлғай буйлаким,
Элтадур жон нақдини, лекин бори ғашлиғ била.

Дер эсангким соя янглиғ бўлмайин туфроққа паст,
Ул қуёшқа боқмағил, эй сарв, саркашлиғ била.

Эй Навоий, шайхқа шайтон гар афсор урмади,
Бас нега доим қилур ҳазл ул узун фашлиғ била.

* * *

Илгин ул гулранг этибдур лола яфроғи била,
Кафларин барги била, тирноғларин доғи била.

Риштайи зулфи хаёлидин ҳаво қилған кўнгул
Бир қушедурким, қочибдур гўйиё боғи била.

Решлар кўксумда кўр, Фарҳод баҳсин қўйким, ул
Қазмади мендек бало тоғини тирноғи била.

Шамъ ҳамдардимдурур ҳижрон туниким мен кеби
Ҳажр ўтида қоврулуру ул дағи ўз ёғи била.

Оташин лаълинг шаҳиди қабридин гулгун ғубор
Ким, қўпор, ўтдур, эмас қон ранги туфроғи била.

Бемахал гулбонг ила ёлқитма булбул элниким,
Даҳр боғи гуллари хуштур, вале чоғи била.

Лола эрмас, урди ўт гулшанға бир гул ҳажридин,
Ўртаниб ҳар дам Навоий нола қилмоғи била.

* * *

Кўнгул қушидур анинг зулфи тобдори била,
Чибинки, боғлиғ эрур анкабут тори била.

Сипанд офат эмас, лолазор офат эрур,
Юзинда ҳар сари хол оташин узори била.

Магарки зулфида ишқ аҳлининг кўнгуллари дур,
Не дудким, нафасимдин чиқар шарори била.

Ниҳоли васл анингдек қуруптурурки ани
Кўкарта олмади кўз икки жўйбори била.

Сипеҳр эмин эмас манжаниқи оҳимдин,
Ўн икки буржлуғ ушбу бийик ҳисори била.

Муваффақ ўлмаса тавфиқ ила, эмас мумкин
Ўз ихтиёрини қўймоқ ўз ихтиёри била.

Чурук сўнгақларим ўлмиш қуюн аро хошок,
Бошингға эврладурган танним ғубори била.

* * *

Лабларингким, ҳайф эрур тенг тутмоқ ани қанд ила,
Синдурур юз қанд бозорини шаккарханд ила.

Токи ҳайронмен санга номус ила итмиш кўнгул
Телба янглиғким, қочар эл ғофил ўлғач банд ила.

Одам ул соатки жаннат ичра авлодин кўрар,
Не қуванғай, дам-бадам сен нозанин фарзанд ила.

Қўй насихат, зоҳиду ўтлуғ дамимдин ваҳм қил,
Телба ит имкони йўқтурким соғалғай, панд ила.

Ҳожатингни элга арз этмакка ҳожат бўлмасун,
Хуш чиқишсанг лаҳзае бу зори ҳожатманд ила.

Лабларинг ҳажринда юз паркандким бўлмиш кўнгул,
Лаъл эрур маҳлул қон ўрниға ҳар парканд ила.

Чун Навоий кўнгли синди эмди лутфунг не осиф
Ким, ушатса шишани бутмас яна пайванд ила.

* * *

Тушти ўт кўнглум уйига оҳи дардолуд ила,
Кўзда кирпик дема бу равзан, қорармиш дуд ила.

Телба ит деб ҳар тараф йўлдин қочарлар аҳли хуш,
Ўт сочиб оғзим, югурсам жисми гардолуд ила.

Чарх сайр этмас, нечук субҳ истагаймен ғам туни,
Жавфи чун мадрус эрур бу шоми қийрандуд ила.

Юсуфум ҳажрида Яъқуб ғам ичра, мутрибо,
Уйламенким, хушлуғум йўқ нағмаи Довуд ила.

Дема ҳар дардингға айлай бир даво, қўйким ўлай
Ким, малул ўлғунгдурур бу дарди номаъдуд ила.

Шаҳ тилар давлат бақосин, мен гадо ёр оғзини,
Ранжадур шоҳу гадо бир коми номавжуд ила.

Эй Навоий, қилдилар дунёни рад аҳли қабул,
Гар десанг мақбул ўлай, ёр ўлма бу мардуд ила.

* * *

Менки ғам даштида иттим оҳи дард олуд ила,
Истаган топқай кеча ўт бирла, кундуз дуд ила.

Инфиолингдин куёш кирди қора туфроғ аро,
Қилганинда жилва ул рухсори гардолуд ила.

Ул оғиз маъдуму менда ўпмаки савдосидур,
Судким истабдурур сармоия нобуд ила.

Не итинг бўлмоққа толеъ, не итингга туъмамен,
Тушкали кўйинг аро бу жисми ғам фарсуд ила.

Ғам туни қилмиш қора босқан кеби музтар мени,
Буйлаким, нокормен бу бахти қир андуд ила.

Уйла махвунгменки, келмас хотиримға ҳажру васл
Сен муродимсен, ишим йўқтур зиёну суд ила.

Эй Навоий, асру мақбул эл била хўй этти ёр,
Хушлуғи гар йўқтурур, не айб, сен мардуд ила.

* * *

Яна ҳар дам ишим сочмоқдурур кўз боғидин лола
Ки, бўлмиш лоладек қонлиғ кўнгул паргола-паргола.

Кўзунгдур фитнаву афсун саводидин қора наргис,
Юзумдур меҳнату идбор доғидин сариғ лола.

Умидим мазраин, дедим кўкартай ашқдин, лекин
Совуғ оҳимдин ўлди ул экинга бу ёғин жола.

Шафақ ичра эмас анжумки гардун жавфида оҳим
Ҳарорат онча кўргуздики, эрни бўлди табхола.

Маразлиқ захми кўп тандин баёне кўнглум афғони,
Бузуғдин уйладурким, чуғд қилғай дам-бадам нола.

Деб эрдинг, жон берай ўлсанг етишти ул маҳал, ваҳким,
Гадо султонға неткай жуз гадолиғ ўтса ҳам ҳола.

Навоий даҳрнинг кун юзи, тун сочиға майл этма
Ки, охир умр нақдин мухтал айлар ушбу муҳтола.

* * *

Юзун кўр, қилмағил мужгону хатту холидин нола
Ки, бўлмас хорсиз гул, дудсиз ўт, доғсиз лола.

Чу мен дур тишларинг ҳажридин ўлдум, не осиг гар чарх

Нужум ашқини ёғдурса бошимға уйлаким жола.

Эмас бир-бир сиришким қониким, кўз мардуми солур
Итинг оллида бағримни узуб паргола-паргола.

Лабинг оби ҳаётин Хизри хаттинг нўш этар соат,
Хубоб ўлмиш ушоқ бир-икки, ани дема табхола.

Юзунгдур уйла даври чатр аро, эй хўблар шоҳи
Ки, бўлмайдур қамар даврида ҳаргиз уйла бир ҳола.

Юзига, эй фалак, не зеб бер, не хусн сотқилким,
Қуёш хусниға не машшота ҳожатдур, не даллола.

Пиёла бирла май оғзимға куптин қуйма, эй соқий
Ки, ул жавҳарға гўёким муносиб кайл эрур қола.

Басе муштоқинг эрдук дайр аро, кеч келдинг, эй мутриб
Ки, созинг таркидин бизга янги ой бўлди ҳар тола.

Бу базм аҳлиға, билким, офият жуз бевафолиғ йўқ,
Навоий хоҳ лаҳни айш туз, хоҳ айлагил нола.

* * *

Ёраб, ул юзни даме кўзумга пинҳон айлама,
Ё кўзумни андин ўзга юзга ҳайрон айлама.

Чехрасига мизбон ўлсун кўзум, ул чехрани
Кўзларим уйидин ўзга уйга меҳмон айлама.

Очмайин зулфи паришон кўнглума чектурма оҳ,
Етмайин оҳим ели зулфин паришон айлама.

Жонима лаълидин ўзга лаълдин берма ҳаёт,
Лаълиға жонимдин ўзга жонни қурбон айлама.

Бошима кўйидин ўзга кўйни қилма ватан,
Кўйида бошимдин ўзга бошни ғалтон айлама.

Эй кўнгул, давр аҳлидин минг йилчилик йўл гўша тут,
Ё алардин етса юз минг ғусса афғон айлама.

Истасанг, эй гул, Навоийдек ҳуш илҳон булбуле,
Гунчадек кўнглун маломат хоридин қон айлама.

* * *

Зулфиға майл, эй насими анбарафшон айлама,
Тарқатиб юз пора кўнглумни паришон айлама.

Олам аҳли жониға раҳм айлаб, эй чобуксувор,
Отланиб усрук, яна оҳангн майдон айлама.

Азми гашт айлаб тун ақшом, ой кеби айлаб тулуъ,
Чархнинг юз минг кўзин хуснунгга хайрон айлама.

Захмлиғ бағримни юз минг пора айлаб тиг ила,
Зулмдин ҳар порасин бир қатраи қон айлама.

Деб эмишсен, айлагум ислом элинда қатли ом,
Айлама бу зулмни, эй номусулмон, айлама.

Гар десанг кўнглунгни гардун таҳ-баттах қон этмагай,
Хурда майлим ғундачек кўнглунгда пинҳон айлама.

Эй Навоий, базм тузган эрмиш ул гул боғ аро,
То паришон бўлмасун, булбулдек афғон айлама.

* * *

Ёр ишқим англамай, лаъли сусабтур қонима,
Токи маълум этса, келгай не балолар жонима.

Очмай ўтлук чехра чунким ўртади кўнглум уйин,
Очса не ўтларки, тушгай кулбаи эҳзонима.

Уйкуда ул кўз манга юз фитна бедор айламиш,
Ноз ила уйғонса, неткай, англа, хонумонима.

Ичмайин май бузди кўнглумни, гар ичса, тутса ҳам,
Кўр — не офат сайли юзлангай йиқуғ вайронима.

Маст ўлуб зуннор зулф очса, муҳикдурлар агар
Ақлу зухду илм мотам тутсалар имонима.

Носихо, чун ошиқ ўлдуқ танима мундин нари,
Танимасбиз биз сени, сен доғи бизни тонима.

Гар Навоийдек бўлуб ошиқ, ўлармен панд деб,
Жонима қилманг азоб, айтинг ани жононима.

* * *

Билгай улким манзил эткай хотири вайронима
Ким, ажаб душворлиғлардур болокаш жонима.

Ҳажр даштида ҳамоно беркитибтур бир бало,
Ҳар тиканким неш санчибтур тани уренима.

Дарду ғам аҳли ўлум ҳоли бўлурлар чиккуча,
Кирсалар ҳолим сўрарға кулбаи аҳзонима.

Бағриму кўнглум ғаму дардиға таскин бергали,
Ўлтурубтурлар балият ўклари ҳар ёнима.

Буки бағрим қон эди, қатлимға худ ҳажр эрди бас,
Рашк ўқи ҳам ҳожат эрмас эрди кирмак қонима.

Қилма кўп ошуфта ул зуннори зулф, эй муғбача
Ким, тугунлар тушти андин риштаи имонима.

Эй Навоий, мен худ ўлдум олғали кўнглумни ёр,
Жонни доғн олибон, еткур кўнгул олғонима.

* * *

Сарв қад гулрухлар ўтмас хотири ношодима,
Сарву гул кўрсам, алар киргай магарким ёдима.

Уйла гардун зулми этмиш рўзгорим тийраким,
Ёрута олмас куёш кирса харобободима.

Нега фарёд этмайин, ёхуд нетай фарёд этиб,
Буйлаким, фарёд этиб, етмас киши фарёдима.

Қазмаса кўнглум яна ғам Бестунин яхшироқ,
Ҳеч Ширин лаб чу қилмас раҳм бу Фарҳодима.

Шўхлар мужгонидин зухдум қутулсин, ваҳ, неча
Игна бирла нақб тешмак қалъаи пўлодима.

Май куёшин дайр аро ҳар дам чекар бўлсам, не ғам,
Гар куёш тиғин фалак ҳар дам чекар бедодима.

Эй Навоий, офият кўйи ғаниматдур валек
Найлайн, гар кирмаса шайдо кўнгул иршодима.

* * *

Тушда еткандек дурурмен сарви ҳуризодима,
Кўр, ёмон толеъки, ул ҳам яхши келмас ёдима.

Соғинурменким, топилмас бир кўнгул оламда шод,

Шодлиғ ҳаргиз чу етмас хотири ношодима.

Йўқки, заъфимдин унум чиқмасда раҳм этмас ул ой,
Кўкка ҳам етканда нолам, етмади фарёдима.

Айтсам, хуштур кўнгул боғи гиёҳи меҳр ила,
Дерки, бу жавҳарни тенгри бермамиш пўлодима.

Дод султондин топарлар, ваҳки, ул султони хусн
Азм етар ҳар лаҳза тиғи кин чекиб бедодима.

Одат айлар ёр ҳижрон шевасин, эй дўстлар,
Войким, неткаймен онсиз хотири муътодима.

Мен чу бўлдум дайр пирининг муриди, не осиф,
Эмди шайхи хонақаҳ қўймоқ кўнгул иршодима.

Бир хароб ўлғайки, ҳаргиз топмағай ободлик,
Кимки қилса бир гузар кунжи харобободима.

Эй Навоий, телба кўнглум дарду ғам тоғин қозар,
Кўрсанг, ахволим дегил Мажнун сифат Фарҳодима.

* * *

Лаъли серобингдин ул янглиғ келур жон оғзима
Ким, агар худ томизурлар су тотир қон оғзима.

Новакингдин кўнглум андоқ тўлдиким чекканда оҳ,
Зор кўнглумдин келур ҳар лаҳза пайкон оғзима.

Бодаи ҳажр андоқ аччиғдурки, ани ичкали
Заҳр ўлур гар худ етишса оби ҳайвон оғзима.

Васл нўшин чунки тотмай мен мазоқим тонимас,
Лек англармен етишкач заҳр ҳижрон оғзима.

Гарчи кўп қон ютмишам айлар талофи барча умр,
Умр ўтуб бир етса ул гулбарги хандон оғзима.

Жон бериб ул заъфни топманки жонбахш эрнидин,
Касби қувват шарбате еткурса жонон оғзима.

Давр аёғин, соқиё, тутғонда лаълинг қил газак
Ким, майи еткурмамиш жуз заҳри даврон оғзима

Бағриму кўнглум аро мундоқки солди лаълинг ўт
Дам ерига ғайри ўт келмак не имкон оғзима.

Эй Навоий, ишқ дарди кўрган эл жонин олур,
Ўз ўлар дардим демакта келса афғон оғзима.

* * *

Буки мен маҳруму эл маҳрамдурур жононима,
Мунграниб бекаслигимдин ўт тутошур жонима.

Гарчи вайрон этти ақлу хуш ила сабрим уйин,
Кош бир қатла етишса кулбаи вайронима.

Эй балият новаки, ул фитна кўздин айрилиб
Ким, ҳавойисен келиб, сен доғи ўлтур ёнима.

Қатлим истаб қонлиғ ашким сайлидин ўтти рақиб,
Не учун, ё раб, кирар эркин гунаҳсиз қонима.

Қолғали ҳайрон санга, ёпилмади ҳайрон кўзум,
Уйкудур бир хайли ҳайронлардин ул ҳайронима.

Кўнглума киргач ғаминг тўксам бағир хунобини,
Не ажаб, гулранг май матлуб эрур меҳмонима.

Куфр ила бўлди бадал диним магар, эй муғбача,
Риштаи зуннор пайванд айладинг имонима.

Ишқ даштида бало гарди манга чун парда бас,
Атласи гардунни ёпмасмен тани урёнима.

Эй Навоий, то сени танибмен афғондур ишим,
Жонима раҳм эт, мени сен бори эмди тонима.

* * *

Ваҳки, келтурдунг фироқингдин балолар бошима,
Ул балолардинки қочтим, келди алар бошима.

Захм агар бўлса бошимнинг ҳар туки сойи не тонг,
Мунча тошким ёғдурурлар дилраболар бошима.

Сарв қадларнинг таманноси бошимдин чикмағай,
Қаҳр этиб, эй шайх, синдурсанг асолар бошима.

Кўрмайин кўзлар қачон келди бошимға юз бало,
Кўр, нелар келтурди бу юзи қоролар бошима.

Ишқ аро гаҳ-гаҳки эл пандиға бош индурмадим,

Келди турлук-турлук андин можаролар бошима.

Муддаолар бошима тушкунча ҳар дам ақлдин,
Келса хушроқ ишқ тиғидин яролар бошима.

Кўйида ўлди Навоий, қочти андин итлари,
Йўқ эди ўлганда ёру ошнолар бошима.

* * *

Фалакдин яхшилиқ еткай дебон, кўнглунгни шод этма,
Ёмонлиғким етар, ҳоло унут, ўтканни ёд этма.

Замона аҳлиға гар юз қуёшча кўргузубсен меҳр,
Вафо зинҳорким, бир зарра чоғлиғ эътимод этма.

Нужуму чарх деб ўкма гадонинг бахъялиқ шолин,
Тутунни чарх, учкунларин анжум эътиқод этма.

Фано аҳли аёғи туфроғи шарҳин ёзар бўлсанг,
Қароғимни ҳал айла, эй рафиқ, ўзга мидод этма.

Мидод эткан қароғимни қилибон кирпичим хома,
Кўзумнинг пардасидин ўзга қоғазга савод этма.

Қилиб солих амал касби шиорингни салоҳ этгил,
Вале фосид хаёлинг бирла ҳар дам бир фасод этма.

Чу билдинг, ризқ эрур мақсум, чекма дўстдин миннат,
Қазодин хориж эрмас иш, адуға инқиёд этма.

Тиларсен фақр даштин қатъи қилғайсен эранлардек,
Бағир су қил, юрак парголасидин ўзга зод этма.

Навоий, истасанг укбо муродин, номурод ўлғил,
Агар дунё муроди йўқтур, ўзни номурод этма.

* * *

Ҳалокингмен, чекиб тиғи жафо ўлганни ўлтурма
Чу ишқинг ўртади хажр ўтидин, куйганни куйдирма.

Мени девона чун туфроғинг ўлдум, эй парий пайкар,
Жафо тошини мажнун деб, бу туфроғ узра ёғдурма.

Ичиб қонин тилар кўнглум шикастин кўзларинг, дейким,
Чу майни нўш қилдинг, шишасин, эй шўх, синдурма.

Сени кўргачки фарёд айладим, беихтиёр эрдим,
Ёзуқдин ихтироз айлаб мени бу ишда ёзгурма.

Мен ар зулмунгдин ўлдум, лутф этарга ошиқинг кўптур,
Алар бирла ўзунгни шод тут, ҳолимға қайгурма.

Чу мен туфроғ бўлдум кўйида, эй сарсари хижрон,
Эсиб ул ён дамо-дам туфроғимни боре совурма.

Қотикдур ишқ, ул шўх этса жилва, боқма, эй оқил,
Кўнгулни гар десанг олдурмай, аввал кўзни олдурма.

Майи лаълингдин аҳли базм усрукдурлар, эй соқий,
Чу ичсанг бода, мендин ўзгага соғарни топшурма.

Наво гар еткурусен, сен билурсен тиндуруб элни,
Навоийни жафою жавр ўтидин боре тиндурма.

* * *

Бўлур шом ул маҳи Нахшаб равона,
Каманди зулфин очиб шаб равона.

Қора тун азм этарким, кўрмагай эл,
Жамолидин вале ёрур замона.

Мени манъ этмиш ўз ҳамраҳлиғидин,
Манга, ваҳким, ажаб иш тушти ёна.

Хаётим эмди худ мумкин эмастур
Ки, ўлмакка тилар эрдим баҳона.

Кўз очқаймен магар маҳшар сабоҳи
Ки, ичмишмен ажаб жоме шабона.

Бу гулшан гуллари чун бевафодур,
Алардин чекма, эй булбул, тарона.

Навоий ўлса, ёдин қилмағилким,
Ўлар эл ҳам, десанг андин фасона.

* * *

Шамъдек қомату юз шамъи ила жонона,
Қилди ўртарга кўнгуллар қушини парвона.

Ақлинг силсилаи зулфунга вобасталиғи,
Кўрунур уйлаки занжир ичида девона.

Ошнодур чун санга жон била кўнглум азали,
Не тафовут, манга бўлсанг абадий бегона.

Кўп бузуғ кўнглума ёғдурма бало ўқиниким,
Бир ёғиндин тенг ўлур ер била бу вайрона.

Ёр агар кулбаи эҳзонима кирмас, тонг эмас,
Кимса бош суққудек эрмас бу бузуғ кошона.

Хонақаҳ ичра риё аҳлидин ўлдум дилтанг,
Эй хушо аҳли харобот била майхона.

Боғласам дайрда зуннор, не тонг, мундоқким,
Динни яғмо қиладур муғбачалар мастона.

Дема фарзона биравдурки, улустин чикмиш,
Тенг кўрар чунки улус бору йўкин фарзона.

Эй Навоий чу эрур боиси ғафлат кўп сўз,
Қаридинг, иш қилакўр, айтмағил афсона.

* * *

Оразинг холи недин қилди мени девона,
Қушни сайд этмади чун суда кўрунган дона.

Кирибон оқ уй аро жон қушини куйдурдунг,
Гарчи фонусда шамъ ўртамади парвона.

Тийри борони ғаминг бузди кўнгул масканини,
Бизинг ўй бўлди ёғин касратидин вайрона.

Ҳажр заъфидин ўлубмен ташшасдек, не ажаб,
Ошнолар манга бўлдилар эса бегона.

Бузди ул шўхи қадахнўш салоҳим уйини,
Манга мундин нари манзил бас эрур майхона.

Соқиё, тўлғуча паймона ерим майкададур,
Мени маст эткали кўп яхшидурур паймона.

Журм эса ёр бошим узра етиб ўлмаганим,
Эй Навоий, мени ўлтурмак эрур журмона.

* * *

Узди мендин дўстлуқ ул шўхи сиймин тан яна,
Ончаким мумкиндур, этгил айш, эй душман, яна.

Мазраъи жисмимда эрмастур қорарған тоза доғ,
Токи, куймиш барқи ишқингдин қаю хирман яна.

Ишқим эрди ёшурун, фош этти гирён кўзларим,
Қилдилар ғаммозлиқ бу икки тардоман яна.

Шамъ янглиғ ўт тутошиб бошима ҳижрон туни,
Ёшурун ҳолимни элга айлади равшан яна.

Қочтилар аҳли жунун ҳар ёндин андоқким шарар,
Баски тўлди ўтлуқ оҳим дудидин гулхан яна.

Дахр раъноси фану макри била топсанг фириб,
То не макр эткай аён бу даллаи пурфан яна.

Эй Навоий, чун замон зулмиға суд этмас жазаъ,
Касб қил бу шеванию қилма кўп шеван яна.

* * *

Бода тут, соқийки, айёми висол ўлди яна,
Даст берди шодлиғ, ғам поймол ўлди яна.

Май мудом ич ул лаби майгун санам давриндаким,
Зухд ила тақво ҳарому май ҳалол ўлди яна.

Ғамза бирла кўзлари айни бало бўлғон учун,
Ушбу маънига паришон зулфи дол ўлди яна.

Хўблар кўйига сайр айлар бориб эрди кўнгул,
Кеч келурда анга, билмон, ким завол ўлди яна?

То лаби жонбахшидин топти Навоий коми дил,
Эй ажал, ўлмак анга асру маҳол ўлди яна.

* * *

Сунбули шоида юз айлади гулрез яна,
Бўлди ҳар учқунидин кўнглум ўти тез яна,

Гулнинг атрофида юз ғунча дегил зоҳир этар,
Оразинг даврида ул зулфи диловез яна.

Оташин лаълу юзи шамъин очар, тонг йўқ, агар
Куйса хошоку хас, тавбаю парҳез яна.

Не тароватдурур ул юздаки, хўйдин қилмиш
Гулни шабнамзада, шабнамни гуломез яна.

Мени ҳижронда укар халқ ва лекин онсиз
Зор кўнглумга эрур бода ғамангез яна.

Англаған ишқ аро Фарҳод иши Ширинлиғини,
Улса ҳам айламагай ҳашмати Парвез яна.

Эй Навоий, келур ул ҳусн баҳори бу тараф,
Барки оҳингни бу кун қилма сабукхез яна.

* * *

Эй кўнгул, тортар эсанг сарсари ох,
Олам аҳлин бурун этгил огоҳ.

Буки қон этти лабинг бағримнн,
Икки хунбор кўзум икки гувоҳ.

Ҳола ул юзга мудаввар кўзгу,
Юзининг аксидур ул кўзгуда моҳ.

Меҳри рухсоринг уза сабзаи хат,
Ажаб эрмас бу эса меҳри гиёҳ.

Даҳрдин бўлди паноҳим ишқинг,
Ўт самандарға, не тонг, бўлса паноҳ.

Истарам мастлиғ ул янглиғким,
Ўлгуча бўлмасам ўздин огоҳ.

Соқиё, бодаки, бу ҳасрат ила
Ўлмагаймен мени маҳзун ногоҳ.

Жоҳу мол аҳлида йўқ меҳру вафо,
Бас манга меҳру вафо мол ила жоҳ.

Гар Навоий гунаҳи ишқинг эрур,
Афв қилмоқчи ҳам эрмас бу гуноҳ.

* * *

Сен қора пар бошинг узра, кўргузуб мен дуди ох,
Бу менинг ўтумдин, ул саркашлигингдиндур гувоҳ.

Хўблар анжум, сен ул хайл ичра меҳри анжуман,

Меҳрни султон десам йўқ айбу анжумни — сипоҳ.

Эгма қад бирла тутуб кўксум шикофин келмишам,
Ханжари ишқинг била дардинг юкига узрхоҳ.

Ўлгум эрди гаҳ-гаҳи ёдингдин ўлсам эрди маҳв,
Эмди жон айлаб фидо, ёдингга кирмон гоҳ-гоҳ.

Баски бршимга ёғар атфол тоши, эй парий,
Қилғали қасдим жунун хайли ул-ўқдур шоҳроҳ,

Хонақаҳда ўзлук аҳволи етибдур жонима,
Йўқ ажаб, гар истасам дайри фано сари панох.

Дайр пири сокию май бирла тиргузди мени,
Ҳуру кавсар ҳасратидин ўлди шайхи хонақоҳ.

Бўйнума зуннор боғлаб келмишам, эй муғбача,
Гар риёи субҳадин бўйнумда бор эрди гуноҳ.

Эн Навоий, ҳасрат оҳи бирла ўлгум ҳажр аро,
Ёр васли етмаса фарёдима, во ҳасратоҳ.

* * *

Чаманда сарв ё гул чун сабодин тебранур ногаҳ,
Соғиниб сарв гулрўюм келур, афғон чекармен, ваҳ.

Бошимни олмағаймен саждаи шукр айлаю ердин,
Агар сарви хиромонимга бўлсам соядек ҳамрах.

Ўзум ҳам эрмон ўз ҳолимдин огаҳ, то ани кўрдум,
Йўқ улким, эрмас аҳволимдин ул номехрибон огаҳ.

Занахдонингда хўй эрмаски, оби зиндагонидур
Ки, ҳайвон чашмасининг остида воқибдурур ул чаҳ.

Юз олман сарв бирла гул аёғидинки, ваҳ, йўқтур
Анинг қадду юзига боғ аро бу иккидин ашбах.

Юзунг васфини юз таҳ сафҳаға ёзсам, тамом ўлмас
Ки, бўлғай сафҳаи хуршидча ул сафҳадин ҳар таҳ.

Жунунум манъ қилдинг ул парий ишқида, эй носих,
Киши девона бўлса яхшироқ, юз қатлаким аблах.

Тажаммул рахтидин, эй шаҳ, гадоға қилма истиғно,
Чу боғлар рахт бу дайри фанодин гар гадо, гар шаҳ.

Навоий, кўп дема ғам хайлидин майхона маъмандур,
Азимат қилсанг ул дорул-амонға фи амонуллах.

* * *

Ишқ журмидин нетиб инкор этай халқ ичра, вах
Ким, эрурмен бу гунаҳ ичра бағоят бегунаҳ.

Бўлса раҳбарларнинг иршоди гунаҳдин ижтиноб,
Пири ишқ этмиш гунаҳ айларга бизни рўбараҳ.

Ишқ агар бўлса гунаҳ менмен гунаҳкор, эй кўнгул,
Тонмоғим ноҳақдурур бу ишда чун ҳақдур гувах.

Гар гунаҳдур ишқ кош ўлса халойиқ бегунаҳ,
Мен гунаҳга қойил ўлсам кошу кўйи қатлгах.

Мен гадоликқа не лойиқ оллида, невчунки бор
Нози ҳусн айларда ул ой ҳусну ноз аҳлиға шах.

Ваҳки, бағримни лаби ҳажрида тийғи фурқати
Юпқа-юпқа кестию, туз септи анда таҳ-батаҳ.

Гар Навоий янглиғ ўртанса не тонг парвона ҳам
Ким, анинг ёридурур бир сарвқадди кажкулах.

* * *

Рўзаву гул еттию ичмас ул ой гулгун қадах,
Не кўнгул хушлуқ била тортай мени маҳзун қадах.

Ё мени маҳрумға хунобайи ҳижрон бериб,
Ўзга маҳрамлар била ул ой чекар гулгун қадах.

Боре ҳар тақдир илаким, бор мени лабташнаға
Тутмас эрмиш заҳри ғамдин ўзга даҳри дун қадах.

Соқиё, бу ғусса дафъи масту бехудлуғдурур,
Тут шафақгун май тўла гар худ эрур гардун қадах.

Рўза ойин кўрмай илгингдин қадахни солмағил,
Лек ол байрам ҳилоли ҳам кўрунган тун қадах.

Жом эрур мен телбага қонлиғ кўзумнинг косаси,
Лолалар саҳрода бас, гар истаса Мажнун қадах.

Чун фано дайриға кирдим бода тут, эй пири дайр,

Зарф хоҳ эски сафол ўлсун, вагар олтун қадах.

Юз қадах қилғил мурассаъким чекарсен жоми марг,
Ҳеч ким худ топмади Жамшиддин афзун қадах.

Эй Навоий, бизни ёд эткайму барқандон куни
Ичса жоми Жам тилаб сонийи Афридун қадах.

* * *

Кўрадурменки борур ёру қолурмен мени гумрах,
Бора олман, тура олман, не қатик ҳолат эрур, ваҳ.

Ҳажридин жонима юз бийм қолайин деса андин,
Хўйидин кўнглума минг ваҳм бўлайин деса ҳамрах.

Кўюнғ уммиди, юзунғ ҳасрати бирла, агар ўлсам
Ёвумай равзаға воллах, тиламай ҳурни биллах.

Майға машғул ўлубон ҳажрни умдан унутурмен,
Бузулур зор кўнгул, кирди эса ёдима ногах.

Ақл таклиф қилур кўнглумаким, тарки жунун қил,
Телбадин ким бу тамаъ тутқай, агар бўлмаса аблах.

Шоҳу сойилға насиб ар кўпу оздур, не тафовут,
Тенг насиб ўлди, чу туфрокқа агар сойил, агар шах.

Ёр ғофиллиғидин зулфида жон берди Навоий,
Сайд ўлар домда, сайёд агар бўлмаса огах.

* * *

Эй, сочинг шоми аро рухсори фаррухфол субҳ,
Ой юзунгдин толиъ айлаб кавкаби иқбол субҳ.

Эй сабуҳ аҳли, ичинг майким, бағоят хуштурур,
Лаҳни нўшо-нўш бирла жоми молмомол субҳ.

Тун хумори ҳажрида бадҳол эдим, юз вой, агар
Жоми васлидин мени ёр этмаса хушҳол субҳ.

Шоми субҳ истаб қора тун ичра эрдим, шукрим,
Жилва айлаб, шоми зулфин айлади поймол субҳ.

Васли субҳидин тилармен — андоқ эткай шоми ҳажр
Ким, юзига топмағай қўймоққа мушкин хол субҳ.

Дам-бадам тонг ёрубон олам эли ғавғосидур,
Бодадин хушвақтлиғни қилмангиз эҳмол субҳ.

Чарх даври зулмидиндур гўйиёким сарғариб,
Кўргузур йиғлаб, яқо йиртиб, ажаб ашкол субҳ.

Эй хуш улким, субҳидам жоми сабуҳ ул навъ ичиб,
Маст бўлғайким, анинг ҳолиға қолғай лол субҳ.

Эй Навоий, истасанг сидку сафо ғам шомида,
Бўлма ғофил, токи қилғай жилва фаррухфол субҳ.

* * *

Нега кўргузди совуғ оху сариғ рухсор субҳ,
Гар ниҳоний меҳридин мендек эмас бемор субҳ.

Гар ҳавойий бўлмаса мен телба янглиғ, бас недур,
Кўнглакин чок айлабон тоғ узра мажнунвор субҳ.

Меҳридин мендек ниҳоний тоза доғи бўлмаса,
Юзда невчун кавкаби ашкин қилур изҳор субҳ.

Дема шингарфий булут ҳар ён эрур қонлиғ момук,
Тоза доғидин эрур мендек магар хунбор субҳ.

Ғам туни оҳим шароридин туташти кўкка ўт
Ким, анинг отин кўюптур гунбади даввор субҳ.

Кун шуой хатлари эрмаски тутмиш мотамим,
Юзни анжум тирноғи бирла қилиб афгор субҳ.

Соқиё, тутқил сабуҳий бодаким, бу дайрдин,
Биз кетиб бу навъ толиё бўлғуси бисёр субҳ.

Эй Навоий, истасанг баргу наво бу боғ аро,
Гулдек ўл рокиё кеча, булбул кеби бедор субҳ.

* * *

Бода келтур, чун қуёштин чекти махфий жом субҳ
Ким, эрур жоми нишот ичмакка хуш ҳангом субҳ.

Ошкоро бодаи гулранг ичмак хуштурур,
Чун ниҳон айлар кавокиб гулларин гулфом субҳ.

Сиймбарларким, сабоҳат бирла тутқайлар қадах,
Не бало хуштур тулуё этканда сийм андом субҳ.

Сарғариб ашкин тўқуб, мендек яқо чок айламиш,
Бир ниҳони меҳр ила то бўлди беором субҳ.

Ваҳки, ул субҳ узору шоми зулф андуҳидин
Йиғларам то субҳ шом, афғон тузуб то шом, субҳ.

Даҳр гулзорида ҳар тун чеккали жоми сабух,
Еткурур тонг булбули фарёдидин пайғом субҳ.

Субҳи васл уммидидин ўлдн, Навоий шоми ҳажр,
Анга не суд, ўзгаларга ҳосил этса ком субҳ.

* * *

То қулоғингга зирих солдингу қошингга гирих,
Хаста кўнглумдурур юз гирих, андоқ зирих.

Кўнглума ғунча кеби тушти тугун узра тугун,
Кўргали сунбули зулфунгда гирих узра гирих.

Не назоҳатдурур ул гулшани рухсордаким,
Равзаи хулд анинг шабнамидин бўлдн низих.

Бўлди қошу кўзидин зулф саромад, не ажаб
Ким, кўнгул қайди учун иккисидин келди фирих.

Қоши ёсиға дедим чилла керак риштаи жон,
Бу сўзумга, не ажаб, бор эса ҳар гўшада зих.

Анга ғам тиғи бу боғ ичра ҳаром ўлдиким,
Кийди пашмина сариг юз била, андоқким бех.

Ҳонақаҳ ичра Навоийға етар кўп макрух,
Дайрдин ул сари бормоққа ҳам эрди корих.

* * *

Ашк хунобидин ўлмиш кўзларим уммон кеби,
Қон ёш аритмоғдин илгим панжаи маржон кеби.

Кўнглум ўтидин қизорған ҳар тараф пайконларинг,
Су бўлуб эмди томарлар захмлардин қон кеби.

Танни гар дўзах ўти куйдурса, жонни ўртамас,
Қилмағил ҳеч ўтни, ё раб, шуълаи хижрон кеби.

Ишқ даштида қуюн чекмас фиғон, ваҳ, бўлмасун,

Хоксори бодпаймое бу саргардон кеби.

Сабзаи хат ёпқан оғзинг ўпсам, эй гул, не ажаб,
Туфроғимдин ғунча бутса захмлиқ пайкон кеби.

Дахр боғинда неча кунким тириксен, айш қил
Ким, яна топмоқ эмас маълум бу бўстон кеби.

Эй Навоий, ишқиму хусни эрурлар ончаким,
Мен анга ҳайронмену ул доғи мен ҳайрон кеби.

* * *

Сен зулоли васл ичиб, мен захри ҳижрон ичкучи,
Оғу ичкондин не воқиф оби ҳайвон ичкучи.

Ул юзин гулранг этиб мен ашк хунобин тўкуб,
Ким эрур ул бодаи гулгуну мен қон ичкучи.

Ичса гулгун бода оламдур гулистон юзидин,
Буйла йўқ олам гулистонида имкон ичкучи.

Давр аёғин ичмайин давронға солдинг рустахез,
Кўрмади давр ичра сендек аҳли даврон ичкучи.

Ошиқ ўлмай сизки дерсиз тавба қил, эй аҳли зуҳд,
Нетсун ичмай жони маҳжур ўлса жонон ичкучи.

Бода шўхидин агар нолон бўлубмен айб эмас
Ким, эрур кўнглумни олғон шўхи нодон ичкучи.

Эй Навоий, ёр меҳмон бўлса, май тутқач, сумур,
Мизбон зоҳид хуш эрмас, бўлса меҳмон ичкучи.

* * *

Неча йилда қилмади кўнглумга ишқи шиддати,
Улча қилди хаста жонға неча кунлук фурқати.

Ҳажр бедоди аро ҳар кун яқиндур ўлгамен,
Дўстлар беҳад қотик эрмиш йироғлиқ меҳнати.

Боғни кўйким кўнгулнинг ул қаду юз ҳажрида,
Сарв ила ҳам унси йўқ гул бирла доғи улфати.

Сен билу жисмим неча доғ ўртар эрсанг, эй сипеҳр
Ким, кўнгулга басдур ул бадмеҳр доғи фурқати.

Эй кўнгул, даврон элига чунки йўқ хусни вафо,
Қайда бас хусн аҳлиға бўлғай вафонинг нисбати,

Истасам жоми муғона тутса гоҳи муғбача,
То тирикмен айлағумдур дайр пири хидмати.

Эй Навоий, чарх золининг фирибин емагум,
Ёр агар бўлса менинг бирла эранлар ҳиммати.

* * *

Гулшан ичра жилваи ноз этса жонон қомати,
Туфроғ ўлган соядек сарви хиромон қомати.

Нозанин қаддинг тириклик гулшанининг нахлидур,
Сарву туби сендек ўлмоқнинг не имкон қомати.

Сарвдек уксун ахзар бирла Лайли қаддидур,
Токдек юз хам била Мажнуни урён қомати.

Гарчи қомат чексалар, элга бўлур майли намоз,
Ваҳки, дин қасди қилур ул номусулмон қомати.

Васл шоми равшан ўлди партави рухсоридин,
Йўқ ажаб, десам эрур шамъи шабистон қомати.

Дахр элидек эGRIDурлар шўхлар боштин аёқ,
Тик назарда туз экин ул аҳди ёлғон қомати.

Эй Навоий, хўблар қаддида йўқтур эътидол,
Нега ўхшар сарвдин ундуррак инсон қомати.

* * *

Не чоғлиғ тошким Фарҳод ушотти,
Фалак борин йиғиб бошимға отти.

Менинг афсонам эрди бул-ажаброқ,
Неча Мажнун сўзин ровий узотти.

Таҳаррук қилмади ҳажр ақшоми чарх,
Сиришкимдин магар болчикқа ботти.

Ўлум сардобаси эрдик, гардун
Манга ором учун маскан ясотти.

Фироқ оллинда эрди шахд янглиғ,
Мазоқимким ўлум захрини тотти.

Кўп эрди ишқ бозорида савдо,
Мени гардун вале оламға сотти.

Навоий лаъли серобинг ғамидин
Юрак қонини кўз ёшиға қотти.

* * *

Кўнглум оҳидин табассум лаълингга фан бўлмади
Уйлаким, лаъл ахгари ел бирла равшан бўлмади.

Истади жисм уйи бир равзан ўқунгдин, войким,
Қолмади равзан ериким, неча равзан бўлмади.

Деди, бир душном учун жонингни олғумдур баҳо
Ўлтурур савдоки, миоди муайян бўлмади.

Эл чаманда ул парий бирла кезиб мен телбага
Ваҳки, ишрат жилвагоҳи ғайри гулхан бўлмади.

Оҳ ўтидин хирқани пок ўртаким, ҳар булҳавас
Зарқ ашкидин этак юб пок доман бўлмади.

Лофи ишқ урған кўнгул ғам дўзахидин қочмасун
Ким, самандарға ёлиндин ўзга маскан бўлмади.

Эй Навоий, кимни севсанг қилма зоҳирким, санга
Кимдурурким, дўстлуғ фаҳм этти, душман бўлмади.

* * *

Оҳима ёр оғзи бир дам кулмагин кам қилмади,
Чун сабодин ғунча очилди яна ёпилмади.

Ништари оҳим ажаб йўқ кўнглунгга кор этмаса,
Тезликдин игна ҳаргиз хораға санчилмади.

Қатрае томизма бизга тутқан асфар бодадин,
Шамъ ўтидин, соқиё, ҳаргиз шарор айрилмади.

Ишқким, ҳар бир ишида ёзди юз минг турфа халқ
Турфароқ будурки, юз мингдин бири ёзилмади.

Кўйида оҳим ели рафъ этти ул юз бурқайн,
Ҳеч гулшанда сабодин буйла гул очилмади.

Қайси жоҳилға надомат бўлғай ул олимчаким,

Ҳар не билди, қилмади, ҳар неки қилди, билмади.

Эй Навоий, ёр васлин истабон ул топтиким,
Аҳли ҳижрон зумрасида истабон топилмади.

* * *

Ҳар тикан бу ғунчадек кўнглумда пайкон боғлади,
Эй жигар парголаси, сенсиз ичим қон боғлади.

Сендин айрилмоқ кўнгулга мумкин эрмас то абад,
Чун сенинг бирла азалдин аҳду паймон боғлади.

Лабларингнинг шавқидин ҳар қатра қонким, тўкти кўз,
Совуғ оҳимдин ҳам ул дам лаълу маржон боғлади.

Деди ақлу фаҳм ани кўргач, шикебе кўзлали,
Ваҳки, тун боғин яна ул шўх часпон боғлади.

Қондин ўлди дард боғининг гули ҳар пахтаким,
Доғима сабр илги марҳам бирла ҳар ён боғлади.

Совуруб тифли хазон туфроғ ила тенг қилмаған
Қайси бир гулдаста бу боғ ичра деҳқон боғлади?

Иштиёқингдин Навоий ўлдию етмас санга,
Гўйиё бу навъ оёғин банди ҳижрон боғлади.

* * *

Ишқ аро ҳолимға бир ҳамдам тараҳхум қилмади
Ёр ҳолим билмади, гар билди, кўзга илмади.

То ул ой ағёр ила нўш айлади жоми висол,
Қайси ҳижрон нешиким бағрим аро санчилмади.

Не ажаб гар билмасам ҳолимни бу ғамдинки, ёр
Ўлгали еттим ғами ишқида ҳолим билмади.

Қон ёшимнинг саргузаштин ким ёшурсун эмдиким,
Қолмади ерким, бу рангин можаро айтилмади.

Ҳусн боғидин вафо варди таваққуъ қилмангиз
Ким, бу гулшан гулбунида буйла гул очилмади.

Ишқим ихфосини, ваҳким, қилмадим ҳаргиз хаёл,
То ул ойнинг ҳуснидек олам аро ёйилмади.

Эй Навоий, сендин ўту су ародур халқким,
Ёғмади ашкинг суйи то оҳ ўти чоқилмади.

* * *

Коми лаълингнинг хаёлидин кўнгул қозғонмади,
Тушта су ичкан била лаб ташна ҳаргиз қонмади.

Оҳ саргардон кўнгулдинким, ул ой кўйи сари
Борғали бир ҳам бизинг сари яна айлонмади.

Кўр, не ўт бўлғайки ўртандим, қаёнким солдинг ўт,
Ёлғиз ул ўтдинки мен куйдум, кўнгул ўртонмади.

Ҳажр аро ўлмакни хўй эттимки, чун топтим висол,
Ўлмак эткач орзу оллинда жон эмгонмади.

Ҳажр ўлтургон киёмат доғи қўпмас, кўрмадик
Уйқуқим, ғавғое рустаҳез ила уйғонмади.

Ўлмак осондур, кўнгул узмак биравдин саъб эрур,
Эй хуш улким, кўнгли бир бадмеҳр ила ўргонмади.

Гар Навоий заъфи тебрангунча бор эрди, валек
Ҳажр ўқи кўксигақим тегди, яна тебронмади.

* * *

Чехра ўти бирла кўнглум хонумонин ўртади,
Оташин гул ишқи булбул ошёнин ўртади.

Ишқ кўнглум боғин асраб тоза, охир солди ўт,
Боғбони мастдекким, бўстонин ўртади.

Оташин лаълингда хол эрмаски, қўймиш тоза доғ,
Ҳар баҳона айлабон ушшоқ жонин ўртади.

Ишқ ўтидин зор кўнглум ичра солдинг сўзи ҳажр
Ким, бу янглиғ бирта куйган нотавонин ўртади.

Сўзи ишқим дафтариға ҳар кишиким солди кўз,
Ўртаниб Фарҳоду Мажнун достонин ўртади.

Ишқ зухдум хайлиға ўт солса, тонг йўқким, бу барқ
Даҳр аро кўп буйла тақво корвонин ўртади.

Хонақаҳға солди ўт киргач Навоий дайр аро,
Ҳирфавардек ганжким топти, дўконин ўртади.

* * *

Дуди оҳимдинму ҳар сари шарарлар бутради,
Йўқса ел ўтлуғ кўнгулларни сочингда қўзғади.

Ишқ даштида уча олмас еридин ҳеч қуш,
Парларин баским, ҳавода ўтлуғ оҳим чурқади.

Ҳар тиканким, илди Мажнун кўнглакидин порасе,
Ҳажр кўксумга туган қўймоққа ани чирмади.

Боғ аро хат ичра оғзингдин қизариб, сарғариб,
Гунча зангори либоси бирла бошин бурқади.

Кўр жунунимники, бўлди телба кўйунг итлари,
Қайси бирким, қовғали урэн танимни тишлади.

Ишқ нахлиға самар чун фурқат эрмиш, эй рафиқ,
Эй хуш улким, кўнглин аввалдин бировга бермади.

Эй Навоий, ўзгалар мақбулу сен мардуд учун,
Ер аларни маҳрам айлаб, сени маҳрум истади.

* * *

Бор эди ул ҳамки бир чоғ бизга ёре бор эди,
Куллий ар ёр ўлмаса филжумла боре ёр эди.

Васлдин бутқормаса таскин берур эрди сўруб,
Хаста кўнглум дардиниқим ҳажрдин афғор эди.

Мен агар маҳрум эдим, маҳрам ҳам эрмас эрди ул,
Кўнглум ар озурда эрди, лек миннатдор эди.

Шамъ агар ёрутмаса куйдурмаса ҳам яхшидур,
Не улусқа улфат андин, не манга озор эди.

Гўйиё шукр этмадимким, онсиз ўлмишмен бу дам,
Ул қуёшимни ёшурған чархи кажрафтор эди.

Чарх билмонким манга бу узрни тутти раво,
Йўқса меҳр аҳлиға ул то бор эди, ғаддор эди.

Ёрсиз деманг Навоий маст эмиш, эй аҳли хуш
Ким, анга то ҳажр бор эрди, қачон хуш ёр эди.

* * *

Кўрмадим жононни ўтган кун ҳаётим йўқ эди,
Юз ҳаётафзо йўлуқса, илтифотим йўқ эди.

Кўнглума кирганда пойандоз эди жон пардаси,
Жисму жондин ўзга садқа ё закотим йўқ эди.

Хоки пойи хосиятда сурмадур деб ёзғали,
Кўз саводидек, қора кўздек давоғим йўқ эди.

Ашк тўкмақдин қуруғач икки кўз, куйди кўнгул,
Дафъиға ўтнинг бу Жайхуну Фиротим йўқ эди.

Риндликдин осру шокирменки, тақво дафтарин
Қилдилар чун шарх, ул хайл ичра отим йўқ эди.

Ёрни кўргач, не тонг, гар элни кўзга илмадим,
Ул замон парвойи кулли коинотим йўқ эди.

Эй Навоий, не ажаб, ҳажр этса ҳасдек поймол,
Ишқ аро чун тоғдек вазну саботим йўқ эди.

* * *

Қани висолингга бир мендек орзуманде,
Висол умиди била меҳнатингга хурсанде.

Фано майин ичиб оворалиғ йўлин туттум,
Насихат аҳли манга эмди бермангиз панде.

Эрур танимдаги юз доғ бирла мунглуғ жон,
Гадоки, тўниға ҳар сари солса пайванде.

Сабаб бу эрди экин хилқатидин одамнинг
Ки, бўлғай анга сенингдек хужаста фарзанде.

Кўнгулни шўхлар андоқ талаштилар кесишиб
Ки, қолмади мени бедил насиби парканде.

Чоғирни оқил эсанг лаъл деб қизитма димоғ
Ки, ўтни исламади гул дебон хирадманде.

Ажал, Навоийни қутқаз балойи ҳирмондин
Ки, ул заиф бу дард ичра асру эмганди.

* * *

Жоним чиқадур, ҳажр ила жонон керак эрди,
Кўнглум куядур, дард ила дармон керак эрди.

Ғам шомида парвона сифатким, куядурмен,
Бошим уза ул шамъи шабистон керак эрди.

Кўз боғида юз гул очадур ишқ, валекин
Юзу хатидин лолаву райҳон керак эрди.

Хуш келди ҳазин кўнглум аро ғамзаларингким,
Оҳ ўқлариға бир неча пайкон керак эрди.

Қабримға хиром эттингу йўқ тухфае, ваҳким,
Бу хас кеби жон ичра бугун жон керак эрди.

Хуш зийнати кўп номадурур умр, валекин
Тавқиъи вафодин анга унвон керак эрди.

Билмай сени ул гул қовар, эй зор Навоий,
Сендек анга бир булбули нолон керак эрди.

* * *

Ул ойки, меҳри ила оламни муҳтарам қилди,
Бу телбага недин оё назарни кам қилди.

Кўзум изига яқиндур мунга дағи юз шукр,
Агарчи йўлида гардун қадимни хам қилди.

Насихат этса улус тезрак бўлур ишқим,
Бале, итикрак этар ўтни улки дам қилди.

Фироқ шарҳини ҳар кирпигим ёзар, гўё
Фалак мижамни тенгиз ичраги қалам қилди.

Ул ой азимат этиб юз ғаму бало накдин
Насибим этти, ёмон бормади, карам қилди.

Сипеҳр ишқда Мажнунға ёзди кўп таъриф,
Муқобилида замона мени рақам қилди.

Кўзумки қон аро бўлди ниҳон ажаб эрмас
Ки, «айн»ға чу дам ўлди қарин адам қилди.

Шукуфа сийм чиқарғач бу гулшан ичра хазон,
Ҳавоға баргини сочмоқ била ситам қилди.

Навоий жисмин ўқунг захми этти доми бало,
Висол қушлари андин магарки рам қилди.

* * *

Менинг бахтим юзи ғам кочидин ул кун қора бўлди
Ки, кўнглум ул кўзи, қоши қораға мубтало бўлди.

Қутулмиш эрди ошиғлиқ балосидин кўнгул, кетмиш
Ул ой кўйига, билмон, ёна анга не бало бўлди.

Қошу киприкларинг кўнглум уйин қилди камонхона,
Алифлардин ўку ҳар наъл анга бир ҳалқа ё бўлди.

Бузулған хаста кўнглумдин ўқин зинҳор чекмангким,
Ул уйга бу сутун, ул нотавонға бу асо бўлди.

Лабингға қайси тил бирла фидо дей хаста жонимни,
Анга жоним фидоким, жони лаълингға фидо бўлди.

Ажаб муҳлик эмасму ишқ дашти, эй мусулмонлар
Ки, бир мўриға ҳар кун туъма икки аждаҳо бўлди.

Фано истар эсанг, тут дайр пири илгидин жоме,
Нединким хонақаҳ шайхи иши зарқу риё бўлди.

Вужудум фоний айлаб олди дин бир муғбача, тонг йўқ,
Агар зуннор боғлаб, масканим дайри фано бўлди.

Навоий, ғуссадин махлас тиларсен, масту беҳуд бўл
Ки, даврон дарду ранжиға даво бу бўлди, то бўлди.

* * *

Севунгил, эй кўнгул, охирки жисминг ичра жон келди,
Қувон, эй жони маҳзунким, ҳаёти жовидон келди.

Сафардин ул парий етти, мени маҳзунни шод этти,
Кўнгулдин эски ғам кетти, тан ичра янги жон келди.

Хирад, йиғ бу масофингни таҳаммул, қўй газофингни,
Вараъ, тарк айла лофингники, ошуби жаҳон келди.

Дамеки андин айрилдим, кўнгулни ҳамраҳи қилдим,
Бугун келди кўнгул, билдимким, ул номехрибон келди.

Келиптур ёшурун ул шах, мени мажнун эман огаҳ,
Парий эрмас эса бас, ваҳ, нечук кўздин ниҳон келди.

Фалак боқти фиғонимға, ажал раҳм этти жонимға,
Хазонлиғ бўстонимға гули боғи жинон келди.

Муғанний бир навое туз, Навоий нағмае кўргуз,
Аёқчи, томса тут, тўкқузки Доройи жаҳон келди.

* * *

Улус кўзғалур, гўё ёрим етишти,
Улус офати, гул узорим етишти.

Яна гард кўзга эрур тўтиё ранг,
Ҳамоноки чобуксуворим етишти.

Томар қатра-қатра кўзум ёши гул-гул,
Магар боиси хор-хорим етишти.

Жаҳонга агар ўзга зеб ўлса, тонг йўқ,
Жаҳон зеби бирла нигорим етишти.

Не тонг, нолада қолмаса ихтиёрим
Ки, зулм ичра беихтиёрим етишти.

Очилса нишотим гули, йўқ ажабким,
Бузуғ боғима навбаҳорим етишти.

Хуш улким, Навоий етишкач, деди ёр
Ки, овораи беқарорим етишти.

* * *

Яна ҳнжрон ўти жонимға тушти
Ки, анинг тобидин қоним қурушти.

Хумори ҳажрдин, эй соқийи базм,
Қадахким, чиққалн жоним ёвушти.

Илик бер, кўзга суртай бушмас, эй шўх,
Қафи пойингниким ўптум, не бушти.

Менинг ҳолимға афғон чекти аҳбоб,
Кеча кўюнгдаким итлар улушти.

Азалда ринд хушҳол ўлди майдин
Вале хилват аро зоҳид тумушти.

Сафар ранжи кўнгулдин чиқтиким, ёр

Мени кўргач, равон истаб кўрушти.

Навонй ҳажр ўти урғанда туғён,
Чу урдум бодадин су, ўлтурушти.

* * *

Сиёсат этти сочинг мушк чун хато қилди
Ки, борча жисми қорариб терига тортилди.

Қадингга қуллуғи аҳдини найшакар бузмиш
Ки, буйла бир-биридин банди-банди айрилди.

Бошинда тож зар ўлди, аёғи остида натъ,
Чу шамъ хидматинг айларда поясин билди.

Магарки кўз юмуб очқунча ноз ўкин оттинг
Ки, бир ажаб тикони кўнглум ичра сончилди.

Кўзи хаданги бало ёғдурурни фаҳм эттим
Ки, рахши наълидин ўтлар кўзумга чоқилди.

Қадаҳ кетургилу дам урма даҳр сирридин
Ки, мубҳам ўлди бу сўз ҳар нечаки айтилди.

Жигари кабобга майл этмаган эса ул маст,
Навоиё, нега бағрингни ҳар тараф тилди.

* * *

Юзи хуршидидин кўзлар қамошти
Ва лекин тобидин жонлар тутошти.

Бу хуршид узра майдин гуллар ўлғон,
Гул узра қатралар янглиғ ярошти.

Сочи савдосида ошуфта қиссам
Тасалсул бирла бир-бирга улошти.

Ажални жон олурда енгди ҳажринг,
Нечаким ул мунинг бирла ўчошти.

Кўлини тўлғади ишқинг хираднинг,
Агарчи ул мунунг бирла талошти.

Фалактин нолани, тонг йўқ, ошурмоқ,
Фалак зулми чу бизга ҳаддин ошти.

Шафақдин кўк юзи гулгун эмаским,
Фироқингдин Навоий қони тошти.

* * *

Неча ниҳони ишорат рақиблар сари,
Кўз учидин назаре ҳам ғариблар сари.

Тиканлар ичра бўлур гул не тонг, гар ул гулрух
Ҳам этса майл ҳамиша рақиблар сари.

Бу важҳдинки даво дардманларга етар,
Насиби васл керак бенасиблар сари.

Юзум сенинг сари бўлғусидур, биҳамдиллаҳ,
Муҳаббат аҳли борурда ҳабиблар сари.

Не айб телба кўнгулни қочурса носихлар,
Бўлурму тифлға рағбат адиблар сари.

Чу ҳусн даври вафосиздур, эй гули раъно,
Қил илтифот гаҳи андалиблар сари.

Навонӣ, чу эрур ҳажр дардидин аламинг,
Тазаллум этма, гар ўлсанг табиблар сари.

* * *

Ул қуёш оқуйдаю мен музтарибмен ҳар сари,
Уйлаким, фонусдин парвона қолғай ташқари.

Садқаси бўлмоқ эрур мақсуд мен саргаштаға,
Оқуйи давриға буқим айланурмен ҳар сари.

Ичкари ул гул тувурлуғни кўтармаслар, нетай,
Эй сабо фарроши, бир лутф айлабон ул ён дари.

Парда кетгач, мен заифи зорға осон эрур,
Йўлларидин чиғнинг солмоқ ўзумни ичкари.

Оқуй ичра ҳар недур, зоҳирдур ул юз тобидин,
Шамъ бўлса уйда, ташқардин бўлур зоҳир бари.

Гар фалак хиргоҳи бўлса пешхонанг, не осиф,
Умр хайли чунки кундин-кунга келмас илгари.

Эй Навоий, ул маҳи хиргаҳнишин ҳифзи учун
Кўзанақ эрмаски, ҳар сари тикилмиш кўзлари.

* * *

Вахш хайлин дашт аро мен телбаи маҳзун сари,
Ом ғавғоси хаёл эт шаҳр аро Мажнун сари.

Ҳам борурда, ҳам ёнарда ўткудекдур чархдин,
Чиқса ул ой хажрида оҳим ўти гардун сари.

Шамъиға парвона майлидекдурур кўнглум қуши,
Борса ногаҳ ул каду рухсори оташгун сари.

Турфа кўрким, носихим Фарҳод ила Мажнун эрур,
Бул-ажаб ҳолимға боқиб тоғ ила ҳомун сари.

Ҳар тун афзун бўлган оҳим ўтиға жоним сипанд
Ким, газанде етмагай ул ҳусни рўзафзун сари.

Соқиё, куп кунжидин тут бизга лаъли нобким,
Бу боринда майл бўлмас ганжи Афридун сари.

Эй Навоий, мажмаъул баҳрайн бўлғай ошкор,
Майл қилса сайли ашким ногаҳон Жайхун сари.

* * *

Жилваму айлар қизил тўн бирла ҳар ён ул парий,
Ё магарким лолазор ичра кезар кабки дарий.

Телбалар қатли қизил қилмиш либосин, оҳким,
Бир йўли девоналар қониға кирмиш ул парий.

Хулласин хуноблиғ жон риштасидин қилди чарх,
Бўлди жонлар жони, ваҳ-вах, ул парийваш пайкари.

Оразинг нақшимудур қонлиғ кўнгулда жилвагар,
Ё шафақдин бўлди толиё офтобе ховарий.

Ич шафақгун майки, гардун котиледурким, эрур
Янги ой бирла шафақ тийғу либоси аҳмарий.

Қон аро кўнглум юзунг шавқидин андоқ хастадур
Ким, эрур гулгун ҳарир олтида анинг бистари.

Ул парий лаълида жонинг, эй Навоий, бўлди маҳв,
Лаългун кисватда маҳв этгандек ўзни ул парий.

* * *

Бошни гар ерга кўя олмон, боқиб моҳим сари,
Бошима туфроғ совурмоққа борай шоҳим сари.

Тун аро анжум тутунда учкун англар, солса кўз
Кимса, кўнглум ўтидин бўлса аён, оҳим сари.

Мен кўнгулдин рашк элтурмен, кўнгул мендин ҳасад,
Истаса кўнглумки, қилсам азм дилхоҳим сари.

Ул қуёш сари борурда соя ҳамроҳимдурур,
Рашкдин бокмон кейин бир қатла ҳамроҳим сари.

Жон лабинг шавқидин огаҳ бўлғали айлар Масих,
Жон берур чоғда таважжуҳ жони огоҳим сари.

Эй кўнгул, ул ҳусн ганжидин гадолиғдур ишим,
Гарчи йўқ парвойи анинг шайалилоҳим сари.

Ҳусни боғидур назаргоҳим, Навоий, зинҳор
Солмағил гоҳи назар боғи назаргоҳим сари.

* * *

Ҳар ўқи келса мени зор сари,
Юз дуом ўқи борур ёр сари.

Чун кўнгул ёрадур, жоним ҳам,
Кош азм айласа дилдор сари.

Ситамидин қоча олмонки, борур
Кўнглум ул шўхи ситамгор сари.

Эй Масиҳим, ўладурмен, бир дам
Қадам эт ранжа бу бемор сари.

Бодаи ҳажрдин ар етса хумор,
Азм қил кулбаи хаммор сарн.

Кўзунга истамасанг гарди алам,
Бокма бу гунбади даввор сари.

Захмларнинг асари қонидин
Боқа олмон тани афгор сари.

Кўргали дайрда ул муғбачани,
Бўлмишам шифта зуннор сари.

Жонни жононға, Навоий, топшур,
Ёрни еткуракўр ёр сари.

* * *

Хуштурур гулгун қадах давринда гулбарги тари,
Хосса байрам аввали бўлғай дағи гул охири.

Ҳар варақ бир номайи ишратдурур фаҳм айлагил,
Тонг елидин абтар ўлмастин бурун гул дафтари.

Ғунча худи бирла гул қолқониға етти шикаст,
Бўлғали пайдо сариғ савсаннинг олтун шашпари.

Гул адам шомига юзланган учун занбақ гули
Бор кумуш машғал доғию хурдалардур ахгари.

Лола қон узра бўялиб, ўт уза анбар кўюб
Бор парийхон, чиқмаган ғойиб чечаклардур парий.

Нилуфар тутмиш сипехри ложувардий ҳайъатин,
Жолалар юзинда андоқким нужуму ахтари.

Ўпса лаълингни Навоий санга хуш келмас, вале
Хуштурур гулган қадах давринда гул барги тари.

* * *

Эй узоринг оллида шарманда мехри ховарий,
Йўқса невчун ёшунур ҳар кеча андоқким парий.

Қоматингдин азми сахро қилди гулшандин тазарв,
Тоғ сари уйлаким фарёд этиб кабки дарий.

Гулшани хуснунгға зийнат берди тердин қатралар
Ким, кўрубтур бўйла гулбарг узра шабнам гавҳари.

Ҳажр сўзи заъфлиғ жисмим аро бўлмиш ниҳон,
Бас ажабдур бир овуч хас ичра дўзах ахгари.

Сафҳайи хуснунгда ҳақ сиррин кўрар кўнглум аён,
Тонг эмас булбулға мусхаф ўрнида гул дафтари.

Ёр базмида висол аҳли чекар жоми мурод,
Давр чун ҳажр аҳлиға қисм этти меҳнат соғари.

Эй Навоий, ёр зулмиға не чора, ғайри сабр,
Кимса неткай сабр қилмай золим ўлса дилбари.

* * *

Тавсанинг наълидин истармен бошимға афсаре,
Ҳиндудекким бошиға товусдин санчар паре.

Оразингда май, май ичра оразинг зоҳир қилур,
Гаҳе ахтардин шафақ, гоҳе шафақдин ахтаре.

Базми айшин кўкка невчун чекмагай улким, анга
Тутса руҳуллах дами ҳар дам қуёшдек соғаре.

Маснадим кўргилки, ҳар тун қасри тошу фаршидин,
Бошқа хоро муттакодур, танға қоши бистаре.

Ваҳ, не лўлийвашдур ул қотилки умдан халқнинг
Қонини тўкмакка ҳар бир кирпичидур ништаре.

Оразинг васфи туганмас котиби сунъ айласа,
Даҳр бўстонида гул яфроғларидин дафтаре.

Эй Навоий, сарвдек озод бўл гар истасанг,
Гул масаллиг шоҳиде, булбул кеби хунёгаре.

* * *

Интизоридин ул ойнинг кўзки солдим ҳар сари,
Кўз юмуб очқунча ўтти кўз ёшим андин нари.

Ёлиниб ул кўй ити бирла борурмен кўйига,
Ваҳки, ул кўй ичра бормен мен кейин, ит илгари.

Дарду ғам турмиш ясовулдек кўнгул чоки аро,
Қўймамоққа келса ҳушу сабр хайли ичкари.

Кўрмасангким ўтни су тез айлагай, бир-бир турур
Кўнглум ичра қатра-қатра су кеби пайконлари.

Лаб аро оғзинг чучук тил бирла гўё англасам,
Шаҳдлиғ ниши била гул баргини тешмиш ари.

Зоҳиду ҳар лаҳза ўлмак хонақаҳ фикридаким,
То тирикмен чикмағум дайри фанодин мен бари.

Эй Навоий, дема ҳар дамким қадахни қуй тўла,
Майни охир қуйса худ бўлмас қадахдин ташқари.

* * *

Маҳвашеки мeҳридин бўлдум жаҳон овораси,
Раҳм этиб бир чора қилмас ўлса ҳам бечораси.

Захмлар қилдинг яна ғам нишидин, эй бевафо,
Бутмиш эрди васл нўши бирла бағрим ёраси.

Бевафолар кўнгли тонг йўқ лабларингга бўлса сайд
Қайдаким лаъл ўлса, атрофида бўлур хораси.

Юзига боққач, ажаб йўқ кўзларимга тўлса ашк,
Эл кўзига ёш тўлар қилса қуёш наззораси.

Дарди ҳажрингдин Навоий кўнгли, кўкси, бағридур,
Ҳар бири юз пораву минг яра ҳар бир пораси.

* * *

Бутмади гулшан тавофи бирла бағрим ёраси,
Бермади ўтумға таскин сарву гул наззораси,

Бир замоне сарву бир дам гулга кўп қилдим назар,
Бўлмади ул сарви гулрух фуқратининг чораси.

Гул била сарв истабон гулшан сари майл айламас
Даштдин ул сарви гулрухсоранинг овораси.

Қадди ҳажрида ҳар оҳим дуди сарведур баланд,
Юзидин айру гуледур кўкрагим ҳар пораси.

Сарву гул мафтунни бўлмаким, нигору зеб учун,
Синдуруб ҳар дам узар ани фалак маккораси.

Сарв ўқдур, гул тикан, боғ ичра то кўз оллидин
Борғали ул сарви гулрухнинг қаду рухсораси.

Эй Навоий, сарву гулдин кечки, қадду юзидин
Бор эмиш юз йилчилиғ йўл сарв ила гул ораси.

* * *

Эй ҳаётим нақди лаъли хурдадонинг садқаси,
Жавҳари жоним ақиқи дурфишонинг садқаси.

Кўзларинг гар нотавондур, садқа вожибдур анга,
Юз менингдек нотавон ҳар нотавоннинг садқаси.

Қомату қошинг алиф, нуниким, ул ҳусн анидур,

Ҳар малоҳат аҳликим, бор бўлсун анинг садқаси.

Қўзларимнинг мардуми холинг саводиға фидо,
Боғи умрум гулбуни сарви равонинг садқаси.

Қулни боштин эвуруб озод этарлар, ваҳ, мени,
Боштин эвур, лек озод этма, жонинг садқаси.

Тинғасен саргашталнкдин, эй кўнгул, гар бўлғасен,
Меҳрнбонлиғ бобида номехрибонинг садқаси.

Бўлуб ул гул садқаси, ҳолингни арз этмиш сабо,
Эй Навоий, бўлса юз жонинг, сабонинг садқаси.

* * *

Ҳар бағир парголаси ғам даштининг бир лоласи,
Лек, бўлган ишқ ўтидин доғ ҳар парголаси.

Ишқ саҳросиға ҳар ким кирмак ўлмаским, эрур
Бир юракнинг доғлиғ парголаси, ҳар лоласи.

Лаъл уза ушоғроқ инжу айлагандек таъбия,
Кўргузуб ширин лабингни ҳар тараф табхоласи.

Анжум эрмаским, тушубтур чарх кўзгусига акс,
Баски, ёғди ғам туни ер узра ашким жоласи.

Гирдболишт бўлса ой бошинг қўярға, важҳи бор
Ким, анинг даври юзинг ойининг ўлғай ҳоласи.

Гул харидори чу кўптур, бўлма кўп, эй боғбон,
Зеб учун машшота ё сотмоқ учун даллоласи.

Гар Навоий ноласидин ёр ёлқибтур, вале
Ишқ йўқ деб таън этар, гоҳики йўқтур ноласи.

* * *

Давлат тонги юзию сочи тонг қоронғуси,
Масти сабуҳ кўзларин элтиб тонг уйқуси.

Булбул пари эмас, гул эрур бергали жило,
Ҳар барги гулки, елдин эрур тийра кўзгуси.

Гулзор даҳр шуъбадасин гўйий англамиш,
Ичинда заъфарондин эмас ғунча кулгуси.

Бошимни юқори қила олман бинафшадек,
Кўнглумга чунки чирмашур ул турра қайғуси.

Кўз баҳри ичра шиша кийиб мардум этти ғавс,
Ёйилди ушбу важҳ ила юз сари инжуси.

Ҳолимға ҳажр базми аро тортсам суруд,
Бор навҳа мадди телба кўнгулнинг аялғуси.

Қатлимға мужда бердию ўлтурди интизор,
Бир умрдин сўнг элга йигит ваъда бергуси.

* * *

Зоҳир айлар ашк ила оҳимни ҳажринг оғуси,
Гўйий мундоқ эснатур охир нафаснинг уйқуси.

Ҳажри бепоён, туни муҳлик, жунунум булжажаб,
Субҳ гўё мотамим тутмишки, келмас кулғуси.

Куйдуруб жисмимни, бергайсен кулум бирла жило,
Тийра бўлса қон ила қатлимда тийғинг кўзгуси.

Мени мажнундек тутуптур дашт демангким, бу дашт
Тоғлар эрдик, хомун қилди кўнглум қайғуси.

Эй кўнгул, оҳ ўқларин ул ғамзанинг оллиға чек
Ким, ўқ отмоғлиғда сендин туздур анинг қобуси.

Демангиз ошиқ кўзига не ёруғлуғдур муфид,
Ғам куни дилбар юзи, ҳижрон туни тонг ёғдуси.

Ҳажр аро тузди Навоий васл мулкин берди ёр,
Андоқ иш қилғанға мундин кам керакмас жўлдуси.

* * *

Наргисин гул узраким, бемор этар ноз уйқуси,
Мисли шўҳедурки, суст эткай ани ёз уйқуси.

Кўз очиб беҳудлуғумни кўрмаса йўқтур ажаб
Ким, манга бахт уйқуси бўлмиш, анга ноз уйқуси.

Чархи сойир гўйиё ошиқдурурким, кечалар
Бор анинг ҳам мен кеби кўп ашкию оз уйқуси,

Бизни дафъ ўлсун дебон солмиш ўзини уйқуға,
Зарқдин холий эмастур ул фусунсоз уйқуси.

Ҳар тун айлар истимоъ эл қиссасин, ваҳким, келур,
Менки ўз ҳолим десам, ул қиссапардоз уйқуси.

Иста комил хидматин ғафлатни рафъ айлай десанг
Бордур ўздин ғойиб ўлмоқ зумрайи роз уйқуси.

Эй Навоий, очма ғамдин кўзки, сиррим қилди фош,
Яхшироқ бедорлиғидин буйла ғаммоз уйқуси.

* * *

Бўлди ийд, ул турки чобук азми майдон қилғуси,
Ваҳки, эл беҳудлуғи жонимни қурбон қилғуси.

Барқи офат бўлғуси ҳар шуълаеким айрилур,
Маркаби туйноғидин ул дамки жавлон қилғуси.

Ўқ хунилаб ўт ёлиндек ҳар тарафким қўйса юз,
Юз кўнгулни куйдуруб, юз жонни вайрон қилғуси.

Ошкоро жон олиб ҳар ён қилур машғул ўзин,
Элни билмас деб йигит ўзини нодон қилғуси.

Шамъ эмас кўз очтилар наззораға аҳли кубур
Ким, ул ой ийд оқшоми сайри хиёбон қилғуси.

Субҳ майдон азми қилғач, ваҳки, йўқ ёлғуз мени
Олам аҳлин ийди рухсориға ҳайрон қилғуси.

Ийдгоҳ аҳли ҳужуми бирла, эй шах, қилма кибр
Ким, фалак бу жамъни ҳоли паришон қилғуси.

Эй Навоий, рашқдин ўлдумки, ул қотил бугун
Ҳар тараф бу шакл ила юзланса юз қон қилғуси.

* * *

Бўлғай эрди юз туман, минг ранжу меҳнат кошки,
Бўлмағай эрди балову дарди фурқат кошки.

Елдек айларда ҳаво сайр эткали жисмим хасин
Ўртагай эрди уруб бир барқи офат кошки.

Хосият чун телбараб сахроға юзланмак эмиш,
Тутмағай эрдим парийлар бирла улфат кошки.

Офият кунжин, дедим, истай бузулдум бир йўли,

Кўнглум ичра кечмагай эрди бу ният кошки.

Юз ғариб аҳвол бекасликда ҳар дам бор эмиш,
Ўтмагай эрди тилимга лафзи ғурбат кошки.

Жилва қилғунча тилаб товус янглиғ ганжи зеб,
Чуғз янглиғ тутқай эрдим кунжи узлат кошки.

Ёрдин эл рашкидин бўлдум жудо, бўлғай эди
Илтифотин ғайр ила кўрмакка тоқат кошки.

Демаким, жон эт фидо аҳбоб ила топқач висол,
Эй Навоий, умр бергай онча муҳлат кошки.

* * *

Юзидин ўлмаса, ё раб, раво кўзум тилаги,
Тазаллумум илигидур адолатинг этаги.

Кўнгулда фурқат ўқи биркишибдур андоқким
Киши чекарда гумон айлагай анинг сўнгаги.

Чаманда ғунча эмаским, бўлушур ул гул учун
Фигоним ончаки, қон боғланиптурур юраги.

Чечак нечукки, ёпар кўзни тийра айлаптур,
Кўзум баҳорини гулгун сиришкнинг чечаги.

Лаби хаёлида бағрим шикофини тиксам,
Алифдин игна қилур, жону риштадин ипаги.

Хазон чаманға шабихун келурга бўлди далил
Санавбар ушбу чамандин канора айламаги.

Не кўнглини бузадур дарду ғам Навоийнинг,
Чу ул парийдуру бас ушбу телба кўнглидаги.

* * *

Гул эмас ҳар ён юзунг даврида оро қилғали,
Ҳалқа урмишлар жамолингға тамошо қилғали.

Оразинг Чин нақши зулфунг мушку ҳарён хол эрур,
Ҳинд эликим Чинға келмиш мушк савдо қилғали.

Юз уза оғзинг ўғурлаб нақди дин бўлди ниҳон,
Чекти хаттинг хайли саф ўғрини пайдо қилғали.

Қилғали ишқингни пинҳон айладинг кўксумни чок,
Дема пинҳон қилғаликим ошкоро қилғали.

Эйки, сўрдунгим қачондин сен жунун ошубида,
Ул пари хайли ғами кўнглумда ғавғо қилғали.

Бодаға раҳм айлаганда офият дасторини,
Йиртгим бир гўшасидин бодаполо қилғали.

Йўл чиқармон тийра шомимдин Навоийдек, вале
Мунтазирдурмен ҳидоят барқи бир чоқилғали.

* * *

Гул эмастур оташин, булбулларин куйдурғали
Ким, либос этмиш қизил ушшоқини ўлтурғали.

Кўйига инса малойик пашша янглиғ, рашқдин
Оҳ дудин зоҳир айлармен аларни сурғали.

Демангиз улким севарсен, нега қонингни тўқар,
Лутф ортуқ кўргузур ортуқсироқ севдурғали.

Қатли ом эткачки, қочти ишқдин ҳар бул-ҳавас,
Жисмима жон кирди ишқим оллида билгурғали.

Эй Масиҳо, бир нафас тинғилки, бормиш дўстлар
Жонлар ўйнаб, ул қуёшни бошима келтурғали.

Дайр аро борму ғаминг деб сўрмағил, эй муғбача,
Дафъ бўлмиш сен қадахни оғзима еткурғали.

Эй Навоий, кўз-юзидин олмоқ ўлмас. войким.
Ортуқ айлар ижтиноб ортуқсироқ телмурғали.

* * *

Тануредур ичим, гўё қизитқан ишқ ўти ани,
Ёпиштурған кабоб ўрни анга ҳар доғи пинҳоний.

Қизил рағлар эмас кўз ичраким, кўз мардумин ғамзанг
Анингдек нишлар урдик, оқмиш ҳар тараф қони.

Эрур қаддинг хаёли гаҳ кўнгул, гаҳ кўзда гўёким,
Будур ул жўйбору боғнинг сарви хиромони.

Тариқи ишқ аро кўнглумдадур ҳар дам ғаме ул уй
Ажаб йўл узрадурким, ўксумас бир лаҳза мехмони.

Ғамим шомин ёрутти қаддинг ул юз шуъласи бирла,
Нетар кундузни улким, буйладур шамъи шабистони.

Ёнар ўтлуғ кўнгулда оташин лаълинг фироқидин,
Қизик ҳар лаългун пайкон эрур бир лаъли пайконий.

Хати райҳони ичра бодайи лаълин хаёл айлаб,
Учар ҳар лаҳза руҳум, соқиё, тут роҳи райҳоний.

Мунунгдекким, йироқдур қаъбаи мақсад ҳамоноким,
Эрур манзилға етмасдин жараснинг тинмай афғони.

Навоий давлати боқий тилар бўлсанг яқин билким,
Эрур соликка мушқил топмоқ ани бўлмайн фоний.

* * *

Жон мазраида бўлса, не тонг, дард хирмани,
Оҳимдин ўлди чунки фалак ел тегирмани.

Хаттинг хаёли кўнглум аро қилди юз тешук,
Бу навъ ўлур бузуғда қолин мўр маскани.

Кўнглум ёрур, чу номасини кўздин олмасам,
Уйдекки, зеб қоғаз ила топса равзани.

Заҳми доғи фатилаға ўт тушти, эй рафик,
Дард уйининг магар будурур шамъи равшани.

Басдур юзу қаддинг, гулу савсан, яна недурур
Гулгун йилакнинг устида такбанд савсани.

Булбулға, эй гул айла вафо тоза-тозаким,
Серобу тоза доим эмас даҳр гулшани.

Ғамдин Навоий ўлгусидур, кўнглин асрағил,
Чун сенча кимса билмади дилдорлик фани.

* * *

Жисми ул гулнинг қизил тўндинмудур гул хирмани,
Ё солиб рухсори бир хирманға ўт ўртар мани.

Оташин гул жисмида андоқки су музмардурур,
Ўйладур гулгун тўн ичра оби ҳайвондек тани.

Гўйиё гул ичра савсан барги айлабтур ниҳон,

Йўқса гулгун тўн ичинда кўнглакидур савсани.

Қатл учун ол айлади тўн, йўқса ул қаттолваш,
Ғарқа бўлмиш қонға, баским бўлди қон тўкмак фани.

Оташин гулму экин, гулбунда ҳар ён ё магар,
Ишқ сўзидин тушуб ўт, куйди булбул маскани.

Гул сочиб юз йил агар гулранг май нўш айласанг,
Арзимас бир кун тикон нешиға даврон гулшани.

Гул эрур юз хурдаси бирла гадойи жандапўш,
Эй Навоий, муфлиси қониъни бил шоҳи ғани.

* * *

Лабинг такаллум этиб, сўзда лол қилди мени,
Очилди зулфунгу ошуфтаҳол қилди мени.

Юзи кўрунди, очинг эмди зулфи силсиласин
Ки, ул парий яна мажнунмисол қилди мени.

Оёгин ўпкали бошим йўлиға еткурдум,
Фигонки, зулфи кеби поймол қилди мени.

Қоши хаёлида пайваста баски, чектим ранж,
Фалак бу ғамда нечукким, ҳилол қилди мени.

Бели ғамида хаёл ўлдум оҳу афғондин,
Бу мўя мўй этиб, ул нола нол қилди мени.

Куп оғзима қую қўй адл жомин, эй муғким,
Қазо бу шевада безътидол қилди мени.

Навоий, англаки, журмумча юз умидим бор,
Фақирри зоҳид ўзидек хаёл қилди мени.

* * *

Вах, неча даврон жафоси айлағай маҳзун мени,
Соқие, бир давр аёғи бирла қил мажнун мени.

Беҳуд ўлмишмен майи лаълингни кўргач, оҳким,
Қилди маст оғзимға етмай ул лаби майгун мени.

Лаҳза-лаҳза уйлаким, жаврунги ҳусн айлар фузун,
Шавқ аро ҳам ишқинг айлар дам-бадам афзун мени.

Элта олур бир қуюн жисмим хасин ул кўйдин,
Ранжа бўлма қилғали овора, эй гардун, мени.

Муждаи васлу ҳаёт ўлғай дедим номинг, валеқ
Хатти беҳуш айлабон қатл айлади мазмун мени.

Менда муғ дайри ҳавоси ғолибу сизда хумор,
Майға, эй ушшоқ, муфлис айлангиз мархун мени.

Эй Навоий, васл аро-ўқ кош сурса тиғи кин,
Фурқатида оқибат ўлтургусидур чун мени.

* * *

Оҳки, ишқ айлади шайдо мени,
Солди жунун кўйига савдо мени.

Ишқ ила савдо бўлубон муттафиқ,
Айладилар даҳрда расво мени.

Дашт аро Мажнун демайинким, вухуш,
Келдилар айларга тамошо мени.

Кимники ишқ истади қатл эткали,
Ҳажр равон айлади пайдо мени.

Кимки мени ўлтурур, ул тиргузур,
Йўқса қочар, кўрса Масихо мени.

Дайр эмас эрди ерим, озғуруб,
Солди буён бир бути тарсо мени.

Войки, ўлтурғали қилмас писанд,
Ишқ яна кимсани илло мени.

Соқийи гулчеҳрадин ошуфтамен,
Демаки, маст айлади саҳбо мени.

Ёр Навоийни тилаб, эй кўнгул,
Ё сени ўлтургусидур, ё мени.

* * *

Эй қуёш, невчун қошингдин соядек сурдунг мени,
Равшан айлаб жумлаи оламини, куйдурдунг мени.

Куйдуруб, эй ишқ ўти, гардунға совурдунг кулум,
Пояда охир бу янглиғ кўкка еткурдунг мени.

Ҳажр ўти тоби яна беҳол қилди нечаким,
Эй насими васл, ўз ҳолимға келтурдунг мени.

Ишқ манъида сўзунг чун ҳашв эди бўлдум хамуш,
Қилма, эй воиз, гумонким йўлдин озғурдунг мени.

Найладим, эй ишқим, бўлдум ўлум муставжиби,
Ким, бу янглиғ ҳажр жаллодиға топшурдунг мени.

Васлинг эттинг ваъда, аммо ҳажринга қилдинг асир,
Кўкка чектинг, лек ерга оқибат урдунг мени.

Эй Навоий, васл агар рўзи эмастур чора йўк,
Қилмадинг деб саъйи бас, не ишга ёзғурдунг мени.

* * *

Бир парий пайкар ғами ошуфтаҳол этмиш мени,
Элга аҳволим демактин гунгу лол этмиш мени.

Мен ҳавойини, не тонг, кўргузсалар бир-биргаким
Эгма қошинг фикри андоқким ҳилол этмиш мени.

Ошкор этмас эдим ишқин, вале ўткан кеча
Бода зўр айлаб, йиғи беътидол этмиш мени.

Ёр кўйи ичраким туфроғ ила тенг бўлмишам,
Ишқ ғавғоси бу янглиғ поймол этмиш мени.

То танимға ўт туташмиш, барқдекдур ҳайъатим,
Фурқатинг то заъфдин андоқки нол этмиш мени.

Ўт солурмен оҳ ила оламға мен ким, зуҳд ким,
Зоҳиди афсурда оё не хаёл этмиш мени.

Дашти ваҳшиға анис ўлсам Навоийдек, не тонг,
Ул парий савдоси чун Мажнун мисол этмиш мени.

* * *

Юз урма ҳар тараф, эй шўху зор қилма мени,
Қарор тут нафасе, беқарор қилма мени.

Кўзумни шамъи жамолинг фуруғи бирла ёрут,
Тонг откуча кечалар ашкбор қилма мени.

Худой учун яна ҳар сари беҳабар борма,

Фигону нолада беихтиёр қилма мени.

Тараххум айлагил, эй ихтиёрсиз нола,
Дамо-дам эл ичида шармсор қилма мени.

Хаёт ранжи, ўлум ёди саъб эмиш, соқий,
Бу дайр ичинда даме хушёр қилма мени.

Мен ўзга, Вомику Фарход ўзгадур, эй ишқ,
Танаъум аҳли аро эътибор қилма мени.

Қаёнки борсанг ўлармен Навоий янглиғ зор,
Юз урма ҳар тараф, эй шўху зор қилма мени.

* * *

Зори кўнглумда ниҳон, уйлаки, жон дейму сени?!
Йўқ эса шифтаи жон ичра ниҳон дейму сени?!

Сарвдин жилвада ортуксену гулдин тоза,
Тоза гул дейму сени, сарвиравон дейму сени?!

Барчадин кўзда ниҳон бўлдингу жон ичра аён.
Ваҳ, ниҳон дейму сени, йўқса аён дейму сени?!

Яхшилиқ ёки ёмонлиқ била жоним олдинг,
Айладинг яхши булар бирла ёмон дейму сени?!

Хусн миръоти сену нозу латофат шамъи.
Соддадил дейму сени, чарбзабон дейму сени?!

Фитна оламға, замон аҳлиға солдинг ошуб,
Фитнаи оламу ошуби замон дейму сени?!

Эй кўнгул, ишқ аро бир ерга етибсенки, дегил,
Ибрати даҳриму расвойи жаҳон дейму сени?!

Ўлтуруб эрди хумор, айладинг, эй май, ани дафъ,
Қути жон дейму сени, нақди равон дейму сени?!

Қўй фано лофи, Навоийки, сўзунг тутти жаҳон,
Бу тааён била беному нишон дейму сени?!

* * *

Тилармен музтар этса офати озурда жонимни,
Совурса офият бирла тузулган хонумонимни.

Чиқиб сархуш, чоғиб абраш, қилиб жавлон, олиб майдон,
Вужуд иқлимидин маҳв айласа ному нишонимни.

Уруб жонимға ниши ғам, тузуб қатлим учун марҳам
Хино қилса бало шоҳидлари илгига қонимни.

Фироқ ичра алифдек қаддима ғам тоғини юклаб,
Уҳуд остидағи дол этса жисми нотавонимни.

Жунун кўйида усрук судратиб ратб-ул-лисон қилса
Фано авбошиға дайр ичра бу рози ниҳонимни.

Юзин айлаб қора кейнича солиб ишқ атфолин,
Бори масту маланг ўйнатса ақли хурдадонимни.

Навоий, не май эрдиким, ичиб оламға фош эттим,
Улустин ёшурун йиллар кўнгулда асрағанимни.

* * *

Тилармен ислаб-ислаб ғабғабингни,
Гаҳ ўпсам оразингни, гаҳ лабингни.

Эрур бу бир таманно баски топсам,
Юзум суртарга наъли маркабингни.

Юзу зулфин кўрарга борғум, эй чарх,
Жудо қилғил қамардин ақрабингни.

Фалақдин ўтти гарди анбаролуд,
Чу майдон ичра сурдунг ашҳабингни.

Юзи, эй чарх, бурқаъ очти терлаб,
Булутқа чирма ою кавкабингни.

Қади боринда тўбидин дема сўз,
Қил, эй зоҳид, бийикрак машрабингни.

Навоий, ёр раҳм эткайму, ё раб,
Эшитса мунча «ё раб-ё раб»ингни.

* * *

Биравки ишқ била қилди муттаҳам бизни,
Не навъ йўқ дейликим, этти муҳтарам бизни.

Ғамингда бир-ики дам қолди, жонни ботроқ ол,
Ҳаёт ваҳмидин ўлтурма дам-бадам бизни.

Кўнгул не мужда берурсенки, базм аро туно-кун
Ҳарифлар аро ёд этмиш ул санам бизни.

Демангки, тиғ суруб, бошимизни солди куйи
Ки, қилди ҳажрда шарманда ул карам бизни.

Фироқ муҳлику васл ичра шодлиғ муҳлик,
Фироқи ўлтурур эрмиш, висоли ҳам бизни.

Ичарда дурди май айлаб синуқ сафолни жом,
Бўлур бу жоҳ ила давр аҳли деса Жам бизни.

Навоий айлади ҳижронда нолаю фарёд,
Хароб қилди ул оҳанги зеру бам бизни.

* * *

Хурдабинлар фаҳми идрок айламас ёр оғзини,
Хурдаи маъни адоси қилди изҳор оғзини.

Неши нўш олуд санчиб барги гул узра ари,
Фош этиб ширин лабин, қилди намудор оғзини.

Нуктаи мавҳум аро қилсун тасаввур суқбаи.
Кимки мафҳум айламак истар анинг тор оғзини.

Чун ўлибмен заъфдин, дам йўқки, топман тийралик,
Қўйки, қўйсун чехра кўзгусига бу зор оғзини.

Зарра хуршид ичра кирса, уйлаким, бўлгай ниҳон,
Халқдин ёшурди ул хуршиди рухсор оғзини.

Қўйки, ўз оғзимни оғзингга қўй, эй муғбача,
Йўкса куп оғзиға қўй мен зори бемор оғзини.

Эй Навоий, ҳажр ўти шарҳида чун сурдунг ҳадис,
Ўртадинг такрор этарда аҳли гуфтор оғзини.

* * *

Демаки, қатлима ушшоқи нотавон яхши
Ки, буйла жаврунга бир мен кеби ёмон яхшн.

Хуш улки, қатлға ушшоқ аро ёмонлардин
Ул ой мени соғиниб дедиким, фалон яхши.

Кишики васл тилар, ғурбат ихтиёр этсун,

Ул орзуға бурун тарки хонумон яхши.

Анинг висолида жону кўнгул эмас маҳрам,
Гар ул муяссар ўлур, ғайрдин ниҳон яхши.

Қадахни ташлаки, бас ташналабмен, эй соқий,
Менинг сумурмакима баҳри бегарон яхши.

Не айб, муғбачаға дайр томи узра хиром,
Ёреки қилса қуёш жилва, осмон яхши.

Ажаб малоҳат эмасму юзунгаким, кўрунур
Сенга, сенга чу боқармен замон-замон яхши.

Агарчи келмади бемехр ёр жаври ёмон,
Чу яхши боқсанг, эрур ёри меҳрибон яхши.

Навоиё, ёмон элтур чу ноладин ул гул,
Не суд, булбул агар айласа фиғон яхши.

* * *

Эй қуёшқа кўз қамаштурғон жамолинг партави,
Сарви раъноликда хушрафтор қаддинг пайрави.

Қоф тоғин гар парилар маскан этмишлар не тонг,
Қарилардур навжувоним ҳижлатидин мунзавий.

Уйлаким Моний ишидин зойиъ ўлди нақши Чин,
Ул бути Чин сувратидин бўлди нақши монавий.

Ишқ илги қуввати мен хастани қилмиш забун,
Эй кўнгул, не чора айлай мен заифу ул қавий.

Булбул ар гулбонг урар гул сувратидин мен хамуш
Ким, такаллум тахтиға кирмас адойи маънавий.

Ишқ сиррин ринди дурдийкаш билур, йўқ аҳли дарс
Улча авроқ узра сабт ўлмас не билгай Мавлавий.

Демангиз булбул Навоийни, самандардекки, бор
Назми ичра шуълайи Жомию сўзи Хусравий.

* * *

Кўнглум олғон дилбарим дилдорлиғ билмас, нетай,
Билса ғамгин айламак ғамхорлиқ билмас, нетай?

Хусниға боқтим кўзумнинг мардумиға урди неш,
Маҳвашим ойини мардумдорлиғ билмас, нетай?

Дема усрукдур кўзум, қилма тазаллум оллида,
Кўз юмуб очкунча ул хушёрлиғ билмас, нетай?

Ул пари пайкарға ёқмас зорлиғ бирла фиғон,
Телба кўнглум юз фиғону зорлиғ билмас, нетай?

Одамивашлиқ пари рухсорлардин хўб эрур,
Чун бу ишни ул пари рухсорлиғ билмас, нетай?

Эйки дерсен дайр пириға недин бўлдунг мурид,
Шайхи ҳийлат пеша жуз маккорлиғ билмас, нетай?

Масту беҳуш ўлмоғим тун-кун, Навоий, сўрмағил,
Чархи жаврандиша жуз ғаддорлиғ билмас, нетай?

* * *

Эй кўнгул, келким, бало базмида жоми ғам тутай
Ўз қатик ҳолимға ўлмастин бурун мотам тутай.

Йиғлабон бошимға оҳим дудидин чирмаб қора,
Мотамим эл сўнгра туткунча, ўзум бу дам тутай.

Олам аҳлиға неча қилдим вафо, кўрдум жафо,
Эй кўнгул, кел-келки, тарки жумлайи олам тутай.

Эмдиким, ишрат сурудидин очилманг, эй кўнгул,
Навҳа оҳангин тузуб, бир дам сени хуррам тутай.

Мастлиғдин ўзга йўқ дардим иложи, соқиё,
Май кетурким, ҳам ичай, бир лаҳза ани ҳам тутай.

Қўйғил, эй носихки, муғ дайрида ўз аҳволима,
Маст лояъкил ёқам йиртиб, суруди ғам тутай.

Чун жаҳон бирла жаҳон аҳлиға йўқ эрмиш вафо,
Эй Навоий, мен фано сарриштасин муҳкам тутай.

* * *

Ишқинг ичра кўксума онча жунун тошин урай
Ким, хираднинг шавкатин, тақво шукуҳин синдурай.

Қилса тавсанлиғ кўнгул тортиб жунун занжириға,
Ҳажр зиндонида ишқинг шаҳнасиға топшурай.

Ул парий кўздин чу махфийдур ҳамеша, ваҳ, неча
Истаб ани топмаса, мажнун кўнгулни ёзгурай.

Ғам туни анжум кўзи янглиғ юмулмас кўз била,
Ваҳ, неча гоҳе юрай, гоҳе турай, гоҳ ўлтурай.

Чун не тақдир ўлса тағйир ўлмас эрмиш саъй ила,
Қайғу қисмим бўлди деб ортукси невчун қайгурай.

Ул қуёшқа заррае таъсир учун йўқтур, не суд
Гар тўкуз афлокни оҳим ўтидин қуйдурай.

Эй Навоий, истасам ўлмак не ғам эл таънидин,
Боре мен ҳар навъ этиб, жононға жонни еткурай.

* * *

Кўнгул чун сендин уздум, шодлиғ эмди муҳол улғай,
Очилмоғлиқ узулган ғунчаға не эҳтимол ўлғай.

Қадинг ҳам гул сочар, ҳам соя солур, ҳам хиром айлар
Ажаб гар гулшани фирдавс аро мундоқ ниҳол ўлғай.

Кўнгул бир пойбўс уммидидин зулфунгға боғланди
Ки, топқай ком чун зулфунг юрурда поймол ўлғай.

Су ҳайвон чашмасидин, ел Масих анфосидин топса,
Қачон тўбиға нахли қоматингча эътидол ўлғай.

Жунунум кўйида бир тош захмиға ҳариф эрмас,
Неча Фарҳод савдо тоғида Мажнунмисол ўлғай.

Кўнгул бирла хаёлинг уйла чирмалмишки, билмонким,
Хаёлинг кўнглум ўлғай, йўқса кўнглум ул хаёл ўлғай.

Лаби лаълинг майидин рашҳае топмиш зақан сари
Демаким, ранги майгун бу латофат бирла хол ўлғай.

Эмас майхонанинг синған сафоли дурдидек ичсам,
Агар жоми Жам ичра Хизр суйидин зилол ўлғай.

Тут, эй соқий, манга бир майки, анинг нашъаси еткач,
Кўнгул беҳол бўлғай, жонға ҳар дам ўзга ҳол ўлғай.

Хуш ул риндики, борғай кулбадин гулшанға борғандек,
Бақо мулкига чун дорул-фанодин интиқол ўлғай.

Навоий, тийрасин аҳли назар хокираҳин кўз тут,
Санга бу сурмадин шояд ёруғлуқ эҳтимол ўлғай.

* * *

Не пок Мажнунки, бир парий чехра пок хусниға зор бўлғай,
Бу пок ишқ ичра пок жон тарки этса, не ихтиёр бўлғай.

Сиришку оҳим натижасидин узори кўнглумни чекти гўё
Ки, ишқ оби ҳавоси бирла бу навъ дилкаш баҳор бўлғай.

Юзида тер фитнасиндин бўлсам ажаб эмастурки, марқадимда
Ушоқ тош ўрнида хайли анжум, ой анда шамъи мазор бўлғай.

Кўнгул чу кирпичларинг хаёлиға тушти, реш ўлди барча жузви
Тикан аро тушса бир яланг телба, йўқ ажаб, гар фиғор ўлғай.

Мен ул куёшсизки заъфарон риштасидек ўлдум, ажаб эрмастур
Далили ишқ улки, ранги асфар доғи бадан ҳам назор бўлғай.

Чу жонни бекаслик ичра ғам олди мендин, эй ишқ аҳли, ғам йўқ
Хуш улки, муҳлик ғами етишса ёнида бир ғамгусор бўлғай.

Хумор ҳижрон судобидин майл қилди майхона сари кўнглум
Магарки, ул сари мойил ўлғай ангаки, ранжи хумор бўлғай.

Замону аҳли замонни зинҳор кўрма хошок бирла хасча
Ки, оламда олам аҳли доно қошинда безътибор бўлғай.

Вафо йўлинда Навоий ўлдию кўрмади ғайри бевафолиғ,
Вафо шиори билурки, ёриға бевафолиғ шиор бўлғай.

* * *

Чу ҳар дам ул парий бегона бўлғай,
Яқиндурким, киши девона бўлғай.

Шабистон ичра сен ул шамъсенким,
Кавокиб даврида парвона бўлғай.

Кўруб холингни билдимким, қурутқон
Шикибим мазраъин бу дона бўлғай.

Майи лаълингдин улким, бўлди ранжур,
Анга доруш-шифо майхона бўлғай.

Не ер бўлғай дема минг ғамға манзил
Ки, гар бўлған бизинг вайрона бўлғай.

Биров жону жаҳондин истагай дўст
Ки, ҳам озода, ҳам фарзона бўлғай.

Навоий сенсиз ўлмай мужрим ўлмиш,
Гар олсанг жонинн, журмона бўлғай.

* * *

Ёр ила бир хилват истарменки, ағёр ўлмағай,
Балки ул хилватнинг атрофида дайёр ўлмағай.

Кўзга кўнглум дардидин йиғларға имкон қолмағай
Тилга дардим шарҳини айларға гуфтор ўлмағай.

Элдин андоқ ёшурун истармен ул хилватниким,
Кўнглум андин воқифу жоним хабардор ўлмағай.

Ёр буди ичра нобуд ўлғаменким, ўртада
Ўзгаликдин демаким, ўзлукдин осор ўлмағай.

Буки, дерлар бордурур девор кейнида кулоқ,
Ул фазо даврида кўз етгунча девор ўлмағай.

Махфий асроримға бўлғай ёр лафзидин адо,
Ёрдин айру валекин соҳиби асрор ўлмағай.

Эй Навоий, қилма ҳар ёр оллида сиррингни фош,
Бормудур имкониким, ул ёрға ёр ўлмағай.

* * *

Не кун ўлғайки, нигорим келгай,
Боғи умрумда баҳорим келгай.

Умр боғида баҳор улдурким,
Сарв қад лола узорим келгай.

Ўлмагаймен йўлида, гар бошима
Секретиб шаҳсуворим келгай.

Ул гадо жониға ўт тушкайким,
Олғали шамъи мазорим келгай.

Кўйида итти кўнгул, ваҳ, қачон ул
Масти девона шиорим келгай.

Қани майким, чу ичиб маст ўлсам,

Кўкка туз боққали орим келгай.

Эй Навоий, тиламон хуру парий,
Шояд ул базмда ёрим келгай.

* * *

Эй кўнгул, васлидин ул ой бизни навмид этмагай,
Жонимизга фуқат андуҳини жовид этмагай.

Қасди жон айларда лаълиға татаббуъ қилмагай,
Кунгул ўртар чоғда рухсориға таклид этмагай.

Васл уммиди била ушшоқини қилганда шод,
Ғуссалиғ кўнглумни ҳажри бирла таҳдид этмагай.

Тушта кўрдум оразин кўнглумни барқи ишқ ила,
Ул қадар гарм эттиким, туш вақти хуршид этмагай.

Итларинг синған сафоли тушқач илгимга, кўнгул
Онча фахр эттики, жоми бирла Жамшид этмагай.

Дурри ваҳдат топмагай ҳаргиз фано гирдобидин,
Соликеким ўзни ғарқи баҳри тажрид этмагай.

Онча фарёд этти мутриблар Навоий назмидин
Ким, Уторид шеъридин чарх узра Ноҳид этмагай.

* * *

Неча ҳажрингда чекиб ун йиғлай,
Ҳар кеча йиғлаю ҳар кун йиғлай.

Кеча фарёдима еткай деб ул ой,
Осмондин ошириб ун йиғлай.

Ҳар тараф зоҳир этиб кавкаби ашқ,
Кун тулуъ эткуча ҳар тун йиғлай.

Ашқдин кирпик уза ул хат учун
Ёғдуруб сабзаға шудрун йиғлай.

Чарху анжум сари оҳим ўтидин,
Юбориб дуд ила учқун, йиғлай.

Чарх бедодидин ул мушфик ёр,
Бир замоне мени қўйсун, йиғлай.

Дема васлимда Навоий йиғлар,
Васл мумкин эса невчун йиғлай.

* * *

Неча килки тахайюл бирла бир суврат нигор айлай,
Анга ошиқ ясаб, кўнглумни умдо беқарор айлай.

Неча чирмаштуруб бир зулф савдосин димоғимға,
Узумни аҳли савдодек паришонрўзгор айлай.

Неча бир сарвдек қомат ҳавоси бирла ҳар соат,
Жаҳонда оҳу афғондин қиёмат ошкор айлай.

Неча бир лоларух доғи ғамин истаб таним узра,
Қуюб юз доғ ани қонлиғ ёшимдин лолазор айлай.

Эрур бас тийра шоми ишқ, ё раб, ҳусн шамъин ёқ
Ки, жон бирла кўнгул ўртанмагин парвонавор айлай.

Неча ғам дашти ичра бир пари меҳрида соямни,
Жунундин бир замон қовуб, гаҳи андин фирор айлай.

Неча анжум била чарх офатидин чарху анжумдек,
Ҳавони оҳим ўтидин тўла дуди шарор айлай.

Чу ҳеч иш ихтиёри кимсада йўқтур, қўй эй зоҳид
Ки, тарки ихтиёр этмакни мен ҳам ихтиёр айлай.

Навоий, бода баҳри бегарониға мени солғил
Ки, гардун баҳрининг мавжи балосидин канор айлай.

* * *

Эврулай бошингғау беҳушу хайронинг бўлай,
Бир замон садқанг бўлай, бир лаҳза қурбонинг бўлай.

Хони васлингдин агар қовса рақибинг, рағмиға
Кўнглум истардек тахайюл бирла меҳмонинг бўлай.

Нетти жон топсам висолингдин лабингнинг холидек,
Кўзу зулфунгдин неча масту паришонинг бўлай.

Хуштурур васлинг майидин ҳар тараф хирқамда доғ,
Неча, жоно, мубталойи доғи ҳижронинг бўлай?

Гарчи бандангмен, мени озод қилма лутфдин
Ким, қуюндек садқайи сарви хиромонинг бўлай.

Танни жилванг вақти туфроғ айлай, эй чобуксувор,
То бошингга эврулурга гарди майдонинг бўлай.

Эй Навоий, гунгу лол истар эсам тонг йўқ сени,
Тобакай озурдаи фарёду афғонинг бўлай.

МУСТАЗОДЛАР

Дин офати бир муғбачаи моҳюлиқодур,
 майхораву бeбок
Ким ишқидин анинг ватаним дайри фанодур,
 сармасту ёқом чок.
Ҳам туррасининг дуди вараъ белига зуннор
 мен кофири ишқи.
Ҳам юзи мажус ўти кеби шуълафизодур,
 мен ўртанибон пок.
Ул чехра фуруғи тушубон зор танимға
 бир навъ куярким.
Ҳар кимса ани кўрди соғиндики ёнодур
 ўт ичида хошок.
Ҳайвон суйи жонимни олур лаълидин айру
 ул журъаи майким,
Тегмиш анга майгун лаби жонимға даводур
 не захру, не тарёк.
Бу навъки айлар, майи васли ҳавасидин
 махмур бўлубмен.
Мушқилки ёзилғай бу хуморики мангадур
 соғар бўлуб афлок.
Сойилмену мақсудум эрур нақди висолинг
 бухл айлама, жоно,
Ким барча мазоҳибдаки ишқ аҳли ародур,
 мазмум эрур имсок.
Ҳажрингда юзи сарғорибон дам ура олмас,
 бечора Навоий.
Гўёки хазон фаслида бeбаргу наводур
 ул булбули ғамнок.

* * *

Не вўсмаву не кесмадур ул зулфи сумансой,
 не ғамзаи жоду,
Машшота санга золи фалақдур магар, эй ой,
 хуршид анга кўзгу.
Қош ёси била кирпик ўқин ҳар сари отсанг,
 имкони хато йўқ,
Ҳар кимсаки, бўлғай анга бу навъ ўқу ёй,
 туз бўлғуси қобу.
Масжид йўлин асраб неча дин аҳли йўлуқса,
 рахзанлиқ этарсен,
Тенгри йўлини асрамоқ, эй кофири худрой
 бу навъ бўлурму?
Ҳар истамади субҳи уммидимни ёшурғай
 меҳнат қора шоми,
Ҳар ён сочилиб, бас, не учун бўлди сумансой

ул турраи хинду.
Ҳижрон тунининг тийралигин кавкаби ашкин
дафъ айласа, тонг йўқ,
Анжум сипаҳи кўпрак эрур анжуманорой,
тун бўлса қоронғу.
Ғам даштини қатъ айлабон ул кўйға етмон,
кўрмон ани туш ҳам.
Ким бўлса ҳарам шавқи била бодияпаймой,
кўздин ўчар уйқу.
Ул шўх Навоийни, дедиким, қилайин қатл
бир кўз учи бирла,
Эй войки, бир ҳам анга кўз солмади, эй вой,
қатл ушбудур, ушбу.

МУҲАММАСЛАР

Оҳким, тарки муҳаббат қилди жонон оқибат,
Бўлдум ушбу ғуссадин расвойи даврон оқибат.
Қолмади махфий ғамим эл ичра пинҳон оқибат,
Ёшурун дардимни зоҳир қилди афғон оқибат,
Асраған сирримни ёйди сайли мужгон оқибат.

Токи чекти ўқу ё қасдимға ул мужгону қош,
Айлади пайконлари ҳар сари бағримни харош,
Пардаи сабру саломат ёйибон, эй бағри тош,
Ёшуруб эрдим бағир чокини, ваҳким, қилди фош,
Ҳар тараф кўздин тарашшуҳ айлаган қон оқибат.

Кўп югурдум ишқ йўлида мени гумроҳким,
Билгасен ҳолимни, лекин бўлмадинг огоҳким,
Ишқ аро ўлгумдурур бил, эмди, эй, дилхоҳким,
Тийғи ҳажрингдин ниҳон кўксум шикофин, оҳким,
Элга равшан айлади чоки гирибон оқибат,

Тийрборони ғаминг ёғдурғали кўнглумга сахм,
Юз туман доғи ниҳон кўймиш эди ул хавфу сахм,
Халқ ани фаҳм этмасун деб бор эди кўнглумда ваҳм,
Войким, кўксум шикофидин улусқа бўлди фаҳм,
Ишқ ўти бағримда кўйған доғи пинҳон оқибат.

Ул парийким, телбаларга ишқидин монанд эдим,
Зулфи занжирида Мажнундек асири банд эдим.
Жавриға қонё бўлуб васлиға ҳожатманд эдим.
Шавқидин дам урмайин бедодиға хурсанд эдим,
Ваҳки, бўлдум ҳажридин расвойи даврон оқибат.

Орази қошида гул юз важҳ ила бордур қарих,
Минг жиҳатдин нутқи оллинда эрур булбул сафих.
Кўзию зулфиға эрмас наргису сунбул шабих,
Гар будур кофир кўзу зуннори зулфи, эй фақих,
Бўлғудекмен, дайр аро масту паришон оқибат.

Жонни Мажнун ул парий рухсора ёди айлади,
Кўзни гирён ишқ зулми май фасоди айлади,
Танни урён, ақлу дониш хайрбоди айлади,
Ишқ кўйида жунунумни мунодо айлади,
Ҳажр тошидин мунаққаш жисми урён оқибат.

Бода ичким давр ишида эътидоле кўрмадук,
Навбахори ҳусн аро соҳиб жамоле кўрмадук
Ким, хазони умрдин анда заволе кўрмадук,

Даҳр бўстони аро саркаш ниҳоле кўрмадук,
Соя янглиғ бўлмаған ер бирла яксон оқибат.

Шаҳлиғ эткандин не ҳосил фақр сиррин билмайин
Ҳеч ким мулки бақо султони бўлғонму экин,
Фонийи маҳз ўлмайин Султон Абулғозий бикин,
Эй Навоий, давлати боқи тиларсен васлидин,
Ани касб этмак фано бўлмай не имкон оқибат.

* * *

Ишқ ўтидин жисми зори нотавоним ўртадинг,
Қайси жисми зорким, руҳу равоним ўртадинг,
Парда ораздин олиб жону жаҳоним ўртадинг,
Ваҳки, ўтлуғ чехра очиб, хонумоним ўртадинг,
Оташин лаълингдин айтиб нукта жоним ўртадинг.

Сен чу тийғи кин чекиб сабрим сипоҳи кўзғалиб,
Кўнглум олиб, азм этиб, зору ҳазин жисмим қолиб,
Эмдиким, кўнглум олиб, хижрон ўти ичра солиб,
Дема, не қилдим, не қилдим нотавон кўнглунг олиб,
Ўртадинг, эй қотили номехрибоним, ўртадинг.

Фуркат ичра йўқки жоним куйди ёлғуз шавқидин
Ким, куяр маҳзун кўнгул ҳам кеча-кундуз шавқидин,
Неча, эй гардун, дедимким, раҳм кўргуз шавқидин,
Ўтда қилдек тўлғаниб, куйганда ул юз шавқидин,
Нечаким тоб урди жисми нотавоним, ўртадинг.

Ўт туташмиш даҳр аро ҳар ён эмастур лолазор,
Дуд эрур бўстон ичинда сунбул эрмас мушкбор,
Тоғ аро ёқутдин аҳгарлар ўлмиш ошкор,
Кўкта зоҳирдур шафақдин шуъла, кавкабдин шарор
Ким, ани, эй шуълалиқ, оху фиғоним, ўртадинг.

Отланиб чиққандаким оламини қилғайсен хароб,
Оразинг хуршидидин солдинг бари оламға тоб,
Тийғ тортиб чун кўнгул сайд эткали қилдинг шитоб,
Бисмил эткач сайдни андоқки, қилғайлар кабоб,
Заҳм этиб кўнглумни чунким оқти қоним ўртадинг.

Ул қуёш токим кўрунди дидаи гирёнима,
Қолмади ўзлук хаёли хотири вайронима,
Ҳар тарафдин тушти офат барки хонумонима,
Урғали, эй ишқи золим, барки офат жонима,
Ҳар не ўзлуктинки бор эрди гумоним, ўртадинг.

То белининг, эй кўнгул, азми висоли айладинг,

Токи оғзи нуктасининг қийлу қоли айладинг,
Ишқ ўтида бизни бир ахгар мисоли айладинг,
Эй Навоий, то белу оғзи хаёли айладинг,
Бору йўқ, яъники пайдову ниҳоним ўртадинг.

* * *

Бўлмағай эрди жамолинг мунча зебо кошки,
Бўлса ҳам қилғай эдинг кўзлардин ихфо кошки,
Қилмағай эрдинг улус қатлин таманно кошки,
Очмағай эрдинг жамоли оламоро кошки,
Солмағай эрдинг бори оламға ғавғо кошки.

Эмдиким очтинг жамолу халқ ила қилдинг ситез,
Кўргач ани хайли ишқинг тортибон юз тиғи тез,
Қилдилар кўнглумни ҳижрон ханжаридин рез-рез,
Чун жамолинг жилваси оламға солди рустахез,
Қилмағай эрди кўзум ани тамошо кошки.

Очғоч ул юз шуъласин маҳзун кўнгул топмай омон,
Бор эди ул шуълани кўрмак ҳамон, куймак ҳамон,
Сахв эди сендин вафо қилмоқ таманно мен ҳамон,
Бўлмағай эрди кўзум ўтлуғ юзунг кўрган замон,
Ишқинг ўти шуъласи кўнглумда пайдо кошки.

Чун сенинг ишқинг менга бўлди балойи ақлу дин,
Ваъдаи васл айладинг юз лутф ила, эй маҳжабин.
Эмдиким бўлдум гирифтoring қилурсен қатлу кин,
Айлагач зулфунг балоси зор кўнглумни ҳазин,
Қилмағай эрдинг мени маҳзунға парво кошки.

Кўнглум олғанда дединг, сендин даме айрилмайин,
Жон нисорим айласа ишқ аҳли кўзга илмайин,
Дам-бадам лутфунгни эрмас эрди бовар қилмайин,
Тушмағай эрди фирибomez лутфунг билмайин,
Нотавон кўнглумга васлингдин таманно кошки.

Кўнглум олдинг чеҳра бурқаъдин намудор айлабон,
Сўнгра жаврунг не эди жонимни афгор айлабон,
Эй қуёш, аввал вафову меҳр изҳор айлабон,
Лутф ила кўнглумни васлингдин тамаъгор айлабон,
Қилмағай эрдинг яна зулм ошкоро кошки.

Эй қоши ё, ишқинг ўқин кўнглум ичра беркитиб,
Дер эдинг қилғум вафо сарвақтинга гоҳи етиб,
Телбараткач зулм қилдинг, ваъда ёдингдин кетиб,
Бевафолиғ англағоч ишқингни кўнглум тарк этиб,
Қилмағай эрди ўзин оламда расво кошки.

Васли савдосида менким бастан ғам бўлмишам,
Ўйлаким Мажнун бало хайлиға ҳамдам бўлмишам,
Ваҳки, расволиққа оламда мусаллам бўлмишам,
Эмдиким девонаю расвойи олам бўлмишам,
Васл чун мумкин йўқ ўлтургай бу савдо кошки.

Дема кўнглум кош итса зулфи анбар сойида,
Ё агар жон маҳв бўлса лаъли шаккархойида,
Ё магар бошим эмасму раҳши хоки пойида,
Эй Навоий, бевофодур ёр, бас, не фойда,
Нечаки десанг агар ёхуд магар, ё кошки.

* * *

Неча, эй ой, мендин айру айлагай даврон сени,
Бўлмагай йилларда кўрмак бир нафас имкон сени,
Жон тилар, кўнглум уйинда айлагай меҳмон сени,
Кел-кел, эй ороми жонимким, тилайдур жон сени,
Чехра очким, кўрмак истар дийдаи гирён сени.

Борғали ул шўхким жоним суроғин олмади,
Жисм ани истаб не сахроким қадамни солмади,
Йўқтурур бир дамки, бу водийда бағрим толмади,
Эй ғазоли мушкбў, келким, қуюндек қолмади
Водие ахтармаган, истаб бу саргардон сени.

Фурқатингдин, эй парий, кўнглум хаёли заъфдин
Фориғ эрмастур замоне қилу қоли заъфдин,
Демаким, невчун кўрунмайсен малоли заъфдин,
Сен парий пинҳон учун мен ҳам камоли заъфдин,
Ғойиб ўлдум эл кўзидин кўргали пинҳон сени.

Чиқти ул ой ҳуониға зийнат бериб, зевар тақиб
Қатл этарга жонни зор айлаб, кўнгулга ўт ёқиб.
Ани кўргач, кўзни дарё қилди қон ёшим оқиб
Қон аро гар ғарқасен, эй кўз, не тонгим, бир боқиб,
Зор кўнглумни чу қон эттинг, тутубтур қон сени.

Қани улким, соғари васлингни берсанг илгима,
Ҳазл этиб гоҳи гулу гаҳ нукл терсанг илгима,
Ноумид эрмон, нечаки кирмас эрсанг илгима,
Гарчи мумкин йўқ, вале бир қатла кирсанг илгима,
Борса бош, элдин чиқармоқ ўзга не имкон сени.

Гарчи дей олмонки неткил, нетмагил, эй муғбача,
Ҳажр ила жонимға ҳар дам етмагил, эй муғбача,
Раҳм этиб ҳар дам қошимдин кетмагил, эй муғбача,

Кўз юзунгдин олмасам, айб этмагил, эй муғбача,
Айлай олмон дийдадин ғойиб мени хайрон сени.

Гар мени мажнуни шайдо пўя қилсам баҳру бар,
Йўкса шаҳру кўй аро ҳар ён югурсам беҳабар,
Демагилким, ҳар эшикка невчун айлабсен гузар,
Эй парий, гар телбараб бўлмиш Навоий дарбадар,
Будурур максуд ангаким, истагай ҳар ён сени.

МУСАДДАС

Зулфу сиймин жисминг афъи ганжи Қорун устина,
Ганж уза соҳир кўзунг афъиға афсун устина,
Дарди ишқинг улки, қўйди жони маҳзун устина,
Деди кўргач оразинг ул қадди мавзун устина,
Эй қадинг тўбию жаннат хадди гулгун устина,
Кўрмади даврон сенингдек ой гардун устина.

Топти жон ҳар дам ўлар ҳолатда бу жисми заиф,
Лаълидин жонбахш сўз айтурда ул шўхи зариф,
Қолди кўзум тийра, жисмим хастаю жоним наҳиф,
Зулфу кўзу лаъли ҳажриға бўла олмай ҳариф,
Бўлди сўзум нозуку кўнглум хушу табъим латиф,
Ҳар қачон солдим назар ул шакли мавзун устина.

Келса чин суратгари бир дам жамолинг қошига,
Жон фидо қилгай ҳамул дам суратинг наққошиға,
Лоладур ширин лабинг, Фарҳодеким, қон ёшиға
Ғарқ ўлуб, тушмиш гузори ҳажр тоғу тошиға,
Сарв анингдек қоматинг ҳайронедурким, бошиға
Қилди қушлар ошиён, андоқки Мажнун устина.

Кўз йўлин, эй ишқ, ҳар соат тўла ёш айлама,
Эй кўнгул, ёшимға парголангни йўлдош айлама,
Эй кўз, ашқимни сариғ юзумга дурпош айлама,
Ёшурун ишқим сўзин машҳури авбош айлама,
Ҳар дам, эй кўз ёши, юз кўрмай, мени фош айлама,
Давлатимдин оғнадинг йиллар чу олтун устина.

Жуббаи синжобинг ичра васла-васла қоқуми,
Туғди ҳижрон шомида бир-бир саодат анжуми,
Бор қамар, ақрабда, эй, ишқинг маломат қулзуми,
Оразинг кофурида ул зулфи мушкин гаждуми,
Анбарин қошинг хамида холдек кўз мардуми,
Мушки тардин нуктаи сулсидурур нун устина.

То кўнгул сайдиға қўйди ул ғазоли чин кўнгул,
Бўлди шерафканлар аъзоси аро хунин кўнгул,
Баски тортар ҳар санамдин бир жафо ғамгин кўнгул,
Қилди жавридин аларнинг тарки ақлу дин кўнгул,
Неча чексун хўблар илгидин жафо мискин кўнгул,
Мунчаму офат келур бир қатраи хун устина!

Чун Навоий ашки баҳр ўлди, чекиб ранжу тааб,
Кемалиқдин кўзлари ул баҳр аро топти лақаб,
Кўзида, тонг йўқ, агар туттунг мақом, эй нўшлаб,
Чун кирар эл кемага қилмоқ учун айшу тараб,

Гар ватан Лутфий кўзида тутмадинг, йўқтур ажаб,
Уй кўпормоғлик эрур душвор Жайхун устина.

ҚИТЪАЛАР

Замонда ҳусн элига жон фидо қилиб, не навъ
Вафони мен кеби бир бенаво тамаъ тутқай.

Замона аҳлида йўқтур вафо — не етқай анга
Ки, кимса хўбларидин вафо тамаъ тутқай.

* * *

Ҳар кишиким топса даврон ичра жоҳу эътибор
Ким, анинг зотида бедоду ситам бўлғай қилиғ.

Яхшилиғ гар қилмаса, бори ёмонлиғ қилмаса
Ким, ёмонлиғ қилмаса, қилғанча бордур яхшилиғ.

* * *

Ғазалда уч киши тавридур ул навъ
Ким, андин яхши йўқ назм эҳтимоли.

Бири муъжиз баёнлиғ соҳири ҳинд
Ки, ишқ аҳлини ўртар сўзу ҳоли.

Бири Исо нафаслик ринди Шероз,
Фано дайрида масту лоуболи.

Бири қудси асарлик орифи Жом
Ки, жоми Жамдурур синған сафоли.

Навоий назмиға боқсанг, эмастур,
Бу учнинг ҳолидин ҳар байти холи.

Ҳамоно кўзгудурким, акс солмиш,
Анга уч шўх маҳвашнинг жамоли.

* * *

Эрур аҳли ҳунар қошинда ҳунар
Айб ёпмоқ, доғи ҳунар топмоқ.

Ҳунарин элнинг ошкор этмак,
Йўқ эса бари айбини ёпмоқ.

* * *

Оғзинга кирган такаллум риштасин чекма узун
Ким, бу иштин сарнигунлуқ юзланиб, нуқсон келур.

Кўрки, чун оғзиға кирган риштасиға берди тул,
Анкабут ул риштадин ҳар дам нигунсор осилур.

* * *

Пок раҳравлар била ҳар кимки, бўлди мухталит,
Шак эмастурким, натижа топмас илло поклик.

Ҳар неча бўлса ариғсиз чун ариғлиғ су аро
Хилт бўлди, мумкин эрмас қолмоғ ул нопоклик.

* * *

Уйда равнақдурур, агар кишига
Яхши ҳамхона бўлса ҳамзону.

Зеб ила турфа ҳаргиз ўлмас уй,
Бўлмаса анда турфа кадбону.

* * *

Чун ғараз сўздин эрур маъни анга,
Ноқил ўлса хоҳ хотун, хоҳ эр.

Сўзчи ҳолин боқма, боқ сўз холини
Кўрма ким дер ани, кўргилким не дер.

* * *

Тузлукка мойил ўлки, ишинг борғай илгари,
Юз мушқил ўлса йўқса минг оллингда ҳар забон.

Юз сафҳа бир қалам била котиб қилур рақам,
Минг қўйни бир асо била ҳар ён сураш шубон.

* * *

Таҳ-таҳ юрагим қон эди бир-бир ситамидин,
Кўп-кўп келури чоғида келса эди оз-оз.

Кеч-кеч келури вақтида ҳам рози ўлибмен
Бот-бот келурига қиладур анда доғи ноз.

* * *

Гадолиғ яхшироқ аҳли фанодин
Ки, олам ичра қилсанг подшолиғ.

Жаҳон аҳлиға, кўрким, шаҳ не айлар,
Жаҳон таркини қилғандин гадолиғ.

* * *

Тирик чу охир ўлар, бас, укуш ғам муҳлик,
Чекиб ажал мададиға бу изтироб недур.

Чу ҳар кишики туғар, ўлмайин йўқ имкони,
Не ишки бўлмайин имкони йўқ, шитоб недур.

* * *

Юз туман минг пора кўнглум диққати ҳар неча бор,
Лекин эрматур ани жамъ айламак мумкин бу кун.

Тоғни қум айламаклик саъй ила бўлғай, валеқ
Шишай соат қумининг риштаси бўлмас тугун.

* * *

Поклар чину чигил ҳусни аро бўлған ила,
Кимса олойиш алар жонибиға йўл бермас.

Ким неча ранг раёҳин уза эскан бирла,
Ел ҳарири, қолагай бўлмағи мумкин эрмас.

* * *

Вужудунг нафъю мавжудунгни базл эт,
Чу мавжуд ўлди бу иш, коминга ет.

Ки, фақр ичра нимақим еткурур суд,
Эрур нафъи вужуду базли мавжуд.

РУБОИЙЛАР

Жонимдағи «жим» икки долингға фидо,
Андин сўнг «алиф» тоза ниҳолингға фидо,
«Нун»и дағи анбарин ҳилолингға фидо,
Қолған ики нуқта икки холингға фидо.

* * *

Нўш айлар эмиш қадаҳни жонона тўла,
Соқий, манга тут жоми ҳарифона тўла.
Қуй, гар худ эрур сипеҳр паймона тўла,
Ҳар нечаки, холий этсам, эт ёна тўла.

* * *

Номангки, тириклигимдин улдур матлуб
Очиб ўқуғач бир неча лафзи марғуб,
Кўп тўлғаниб ашк ичра ўзумдин бордим,
Ул навъки, су ичига тушкай мактуб.

* * *

Номангки, эрур боиси иқболу тараб,
Еткурса тараб мени ҳазинға не ажаб.
Ёлғуз мендин кетармади ранжу тааб
Ким, бўлди баса халқ ҳаётиға сабаб.

* * *

Бир айбға гарчи халқ қилғай мансуб,
Фақр аҳлидин изтироб эмастур маҳсуб
Сидқ эрса худ этмак керак ўз феълини хўб
Кизб эрса, маломат дағи бордур матлуб.

* * *

Су кўзгусини боғ аро айларда шитоб,
Сиймоб қилур эрди таҳаррук била тоб.
Дай қилди бу симобни андоқ кўзгу
Ким кўзгу анинг қошида бўлғай сиймоб.

* * *

Йўқ бодайи васл, оби ҳайвон ул эмиш,
Аҳбоб мулоқоти дема, жон ул эмиш.
Гардун ғаму ранж сувратин нақш этса,
Жон чеҳраси атрофиға ҳижрон ул эмиш.

* * *

Йиллар тутубон шайх мақолотиға гўш,
Не кўнглума завқ етти, не жонима жўш.
Жонимға наво солдию кўнглумга хуруш,
Бир журъа била муғбачайи бодафуруш.

* * *

Олам бор эмиш, Навоиё, шўрангиз,
Оламдағи эл боштин-аёғ рангомиз.
Ишқ истар эмиш сени адам Мисри сари,
Борғилки, эрур эл тилаган ерда азиз.

* * *

Ахбоб денгизки, хонумондин тамаъ уз,
Не хону не мон, кавну макондин тамаъ уз.
Не кавну макон, жону жаҳондин тамаъ уз,
Лекин демангиз муники, андин тамаъ уз.

* * *

Жондин сени кўп севармен, эй умри азиз,
Сондин сени кўп севармен, эй умри азиз.
Ҳар неники, севмак андин ортуқ бўлмас,
Андин сени кўп севармен, эй умри азиз.

* * *

Лаълингни қилиб нуктасаро, эй қоракўз,
Ишқ аҳли ҳаётиға аро, эй қоракўз.
Чекма яна сурма кўз аро, эй қоракўз,
Эл қониға қилма кўз қаро, эй қоракўз.

* * *

Гар ошиқ эсанг зебу такаллуфни унут,
Яхшию ёмон ишда тахаллуфни унут.
Ўткан гар эрур ёмон таассуфни унут,
Келган гар эрур яхши тасарруфни унут.

* * *

Бўлди менинг ўлмагимга савдо боис,
Савдоға ҳавойи жоми саҳбо боис.

Сахбоға дағи дайру чалипо боис,
Бу барчаға ул дилбари тарсо боис.

* * *

Кўркутма мени томуғдин, эй зоҳиди ях,
Жаннат манга бўлғуси дебон урма занах,
Ким дўзах онинг ёди била жаннат эрур,
Жаннат бори сенинг биладур дўзах.

* * *

Рухсори уза холларин ул дилбанд,
Очти чу мени кўрди баче ҳожатманд.
Айшимға ёмон кўз этмаган эмди газанд,
Хоссаки, ул-ўқ бўлубтур ўт узра сипанд.

* * *

Ёшимға бағир қони чу эрди монанд,
Кўз асради ёшдек бўлуб андин хурсанд.
Турмади кўзумда еткач ул сарви баланд,
Бўлмас киши фарзанди кишига фарзанд.

* * *

Кўнглум сайди узуб улустин пайванд,
Саргаштасифатлиғ била эрди хурсанд.
Қуллоби муҳаббатинг яна солди каманд
Сайдеки, узуб эди расан, айлади банд.

* * *

Эй шарбати лаълинг оби ҳайвондин алаз,
Ҳайвон суйини қўйки, чучук жондин алаз.
Не жондин алаз, не оби ҳайвондин алаз
Ким, ҳарнеки йўқ, андин алаз, андин алаз.

* * *

Дедим зақанинг тутуб, сақоғингни ўпай,
Кўз қошингга суртубон қабоғингни ўпай.
Гулдек юзунг ислабон дудоғингни ўпай,
Йўқ, йўқ-йўқ, агар десанг, аёғингни ўпай.

* * *

Ҳар зулф хамиға қилма вобаста мени,
Ҳар кўз ҳавасидин этмагил хаста мени.
Ҳар қош тамаиға солма пайваста мени,
Ё раб, борисидин айла вораста мени.

* * *

Мунглуғ бошим остидағи тошимниму дей?
Тош устидағи ғариб бошимниму дей?
Ҳасрат суйидин кўзимда ёшимниму дей?
Ўлмақдин саъброқ маошимниму дей?

* * *

Кўз бирла қошинг яхши, кабоғинг яхши,
Юз бирла сўзинг яхши, дудоғинг яхши.
Энг бирла менгинг яхши, сақоғинг яхши,
Бир-бир не дейин, бошдин аёғинг яхши.

* * *

Номангки, менга муждайи жоне эрди,
Ҳижрон ғамидин хатти амоне эрди.
Зулматқа саводи гар нишоне эрди,
Мазмун анга оби зиндагоний эрди.

* * *

Ким истаса салтанат, саходур анга шарт,
Ҳар ваъдаки айласа вафодур анга шарт.
Ким фақр талаб қилса, фанодур анга шарт,
Оллиға неким келса, ризодур анга шарт.

* * *

Бир гул ғамидин дедим кўяй бағрима доғ,
Боргайму дебон атри димоғимға фароғ,
Боргин чу мулаввас айлади бум ила зоғ,
Эмди ани исламакка юз ҳайф димоғ.

* * *

Юз меҳнату ғам кўнглума еткурди фирок,
Жонимға балову дард ўқин урди фирок.
Жисмимни фано ўтиға куйдурди фирок,
Чун куйди, кулини кўкка совурди фирок.

* * *

Кўнглумни ғаму дард ила қон айлади ишқ,
Кўз йўлидин ул қонни равон айлади ишқ.
Ҳар қатрани билмадим қаён айлади ишқ,
Бедил эканим буйла аён айлади ишқ.

* * *

Оллимда табиби чорасозим ҳам йўқ,
Ёнимда рафиқи дилнавозим ҳам йўқ.
Теграмда аниси жонгудозим ҳам йўқ,
Бошимда шаҳи банданавозим ҳам йўқ.

* * *

Ким кўрди экин жаҳонда оё хушлук,
То бир киши айлағай таманно хушлук.
Юз йилда агар бир ўлса пайдо хушлук,
Омодадурур ёнида юз нохушлук.

* * *

Ҳажрингда менинг сабрима жуз нуқсон йўқ,
Кўнглум аро ғайри нолаву афғон йўқ.
Жонимға ҳаёт умиди худ имкон йўқ,
Йўқ-йўқ, йўқ, сабр йўқ, кўнгул йўқ, жон йўқ.

ТУЮҚЛАР

Ё раб, ул шахду шакар, ё лабдурур,
Ё магар шахду шакар ёлабдурур.
Жонима пайваста новак отқали
Ғамза ўқин қошиға ёлабдурур.

* * *

Жавр ўқин жонимға соқий ёзмади,
Васл жомидин хуморим ёзмади.
Килки қудрат сабз хатлар ишқидин
Ўзга иш оллимға гўё ёзмади.

* * *

Лаълидин жонимға ўтлар ёқилур,
Қоши қаддимни жафодин «ё» қилур.
Мен вафоси ваъдасидин шодмен,
Ул вафо, билмонки, қилмас ё қилур.

* * *

Чарх тортиб ханжари ҳижрон бу тун,
Қўймади бир зарра бағримни бутун.
Тунга бориб бизни беҳол айладинг,
Не балолиғ ер эмиш, ё раб, бу тун.